

**74 NUMARALI MÜHİMME DEFTERİ'NİN
TRANSKRİPSİYONU VE
DEĞERLENDİRİLMESİ
(121-241)**

Aydın ACAR

**Yüksek Lisans Tezi
Tarih Anabilim Dalı
Doç. Dr. Ümit KILIÇ
2015**

Her Hakkı Saklıdır

ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI

Aydın ACAR

74 NUMARALI MÜHİMME DEFTERİ'NİN
TRANSKRİPSİYONU VE DEĞERLENDİRİLMESİ
(121-241)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ YÖNETİCİSİ
Doç. Dr. Ümit KILIÇ

ERZURUM – 2015

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

TEZ BEYAN FORMU

05/01/2015

SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

BİLDİRİM

Atatürk Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğine göre hazırlamış olduğum "74 Numaralı Mühimme Defterinin Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi (121-241) " adlı tezin/raporun tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin/raporumun kağıt ve elektronik kopyalarının Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

Lisansüstü Eğitim-Öğretim yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim.

☐ Tezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

☐ Tezim/Raporum sadece Atatürk Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.

☒ Tezimin/Raporumun 3 yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

05/01/2015

Aydın ACAR

**T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

TEZ KABUL TUTANAĞI

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Doç. Dr. Ümit KILIÇ danışmanlığında, Aydın ACAR tarafından hazırlanan bu çalışma 05 / 01 / 2015 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından. Yeni Çağ Tarihi / Tarih Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Doç. Dr. Ümit KILIÇ

Jüri Üyesi : Doç. Dr. Ersin GÜLSOY

Jüri Üyesi : Yrd. Doç. Dr. İ. Etem ÇAKIR

İmza:
İmza:
İmza:

Yukarıdaki imzalar adı geçen öğretim üyelerine aittir. 05 / 01 / 2015

Prof. Dr. Mustafa YILDIRIM
Enstitü Müdürü

F-85/00/22.02.2012

İÇİNDİKİLER

ÖZET.....	III
ABSTRACT	IV
KISALTMALAR	V
ÖNSÖZ.....	VI

I.BÖLÜM

GİRİŞ	1
1. DİVÂN-I HÜMÂYUN VE MÜHİMME DEFTERLERİ.....	1
1.1. DİVÂN-I HÜMÂYUN	1
1.1.1.Divân-ı Hümâyun Kalemleri.....	1
1.1.2. Beylikçi veya Divân Kalemî	5
1.1.3. Âmedî Kalemî	6
1.1.4.Tahvîl Kalemî.....	6
1.1.5. Ruûs Kalemî.....	6
1.1.6. Teşrifatçılık Kalemî	6
1.1.7. Vak'anüvislik	7
1.1.8. Divân-ı Hümâyun'un Başlıca Defterleri	7
1.2. MÜHİMME DEFTERLERİ	7

II. BÖLÜM

SULTAN III. MEHMED DÖNEMİ

2.1. Osmanlı-Avusturya İlişkileri.....	10
2.1.1. Eğri Seferi ve Haçova Meydan Savaşı.....	11
2.1.2. Kanije Müdafaası	14
2.2. III. Mehmed Dönemi İsyanları.....	15
2.2.1. İsyanlara Neden Olan Etkenler	15
2.2.2. İstanbul Yeniçeri-Sipahi İsyanları	17
2.2.3. Celâli İsyanları	19
2.2.3.1. Karayazıcı İsyanı	20
2.2.3.2. Deli Hasan İsyanı	21
2.3. Osmanlı-İran İlişkileri	22

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

74 NUMARALI MÜHİMME DEFTERİNİN TAHLİLİ

3.1. Defterin Şekil Özellikleri	23
3.1.1. Defterin Fiziki Durumu	23
3.1.2. Defterin Diplomatik ve Teknik Özellikleri	25
3.1.3. Defterin Dil Özellikleri	26
3.1.4. Tarihlendirme	27
3.1.5. Metnin Transkripsiyonunda Takip Edilen Yol	27
3.2. Defterin Muhteva Özellikleri	27
3.2.1. Eşkîyalık Olayları	28
3.2.2. Ordunun İhtiyaçları	30
3.2.3. İstanbul'un İhtiyaçları	30
3.2.4. Diğer Meseleler	32

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

DEFTERİN TRANSKRİPSİYONU

4.1 Metnin Transkripsiyonu	34
4.2 Hükümlerin Özeti.....	197
SONUÇ.....	232
KAYNAKLAR	233
EK-METNİN ASLI.....	236
DİZİN	298
ÖZGEÇMİŞ.....	301

ÖZET
YÜKSEK LİSANS TEZİ

74 NUMARALI MÜHİMME DEFTERİ'NİN TRANSKRİPSİYONU VE
DEĞERLENDİRİLMESİ (121-241)

Aydın ACAR

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Ümit KILIÇ
2015, Sayfa:VI+301

Jüri: Doç. Dr. Ümit KILIÇ
Doç. Dr. Ersin GÜLSOY
Yrd. Doç. Dr. İbrahim Etem ÇAKIR

Osmanlı İmparatorluğu'nun en önemli karar alma organı olan Divân-ı Hümâyûn'da siyasî, askerî, içtimaî, hukuki, iktisadî her türlü meseleler görüşülüp karara bağlanırdı. Alınan bu kararlar ise Divân-ı Hümâyûn Defterleri adı verilen bir takım defterlere kaydedilirdi. Bu defterlerin en önemlisi Mühimme Defterleridir. Divânda alınan karar hükümlerinin birer suretlerinin kaydedildiği ve bir çeşit zabıt hüviyetinde olan bu defterler, muhtevaları itibarıyla pek çok araştırma sahasını ilgilendiren ve yazıldıkları dönemle ilgili önemli bilgiler veren özelliğe sahiptirler.

Transkripsiyonunu yaptığımız 74 Numaralı Mühimme Defteri Sultan III. Mehmed döneminin ilk yıllarına ait olup, bu dönemde meydana gelen olaylar hakkında dikkate değer bilgilere haizdir. Özellikle bu dönemde başlayan eşkıyalık olayları ve buna karşı alınan önlemlerle ilgili hükümlerin çokça yer aldığı defterde ayrıca askerî ve mali hükümlere de sıkça yer verilmiştir. Çalışmamızda defterin transkripsiyonunun yanı sıra defterin şekil ve muhtevasıyla ilgili kısa bir tahliline yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Divân-ı Hümâyûn, Mühimme Defterleri, III. Mehmed, Eşkıyalık

ABSTRACT**MASTER THESIS****THE TRANSCRIPTION AND EVALUATION OF MUHIMME
REGİSTER NO 74 (121-241)****Aydın ACAR****Advisor: Assoc. Prof. Dr. Ümit KILIÇ****2015, Pages: VI+301****Jury: Assoc. Prof. Dr. Ümit KILIÇ****Assoc. Prof. Dr. Ersin GÜLSOY****Assist. Prof. Dr. İbrahim Etem ÇAKIR**

In Divan-i Humayun which was the most important decision-making body of the Ottoman Empire; any political, military, social, legal and economic issues were discussed and resolved. The decisions made were recorded in books a number of which were called Divan-i Humayun books. The most important of these books are Mühimme books. These books which were saved by getting copies of each provisions of the decision taken by Divan-ı Hümayun and characterized as a kind of memorandum books have features that give important informations about the period they were held as of contents and concerning a lot of research area.

Number 74 Mühimme book the transcription of which we made belongs to the early years of the third Sultan Mehmed period and it provides significant informations about the events that occurred during this period. Banditry incidents especially starting in this period and measures taken against these incidents are widely taken place in these books. Furthermore military and financial provisions are also frequently involved. In our study, in addition to the transcription of the book, a brief analysis about the shape and content of the book is also given.

Keywords: Divan-ı Hümayun, Mühimme Books, The Third Mehmed, Banditry

KISALTMALAR

A.DVN.MHM.d	: Mühimme Kalemî
Bkz.	: Bakınız
BOA	: Başbakanlık Osmanlı Arşivi
Çev.	: Çeviren
DİA	: Diyanet İslam Ansiklopedisi
Ed.	: Editör
H.	: Hicrî
Haz.	: Hazırlayan
İA	: İslam Ansiklopedisi
İÜEF	: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi
L.	: Şevval
M.	: Miladî
MD	: Mühimme Defteri
Nşr.	: Neşreden
S	: Safer
s.	: Sayfa
TALİD	: Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi
TD	: Tarih Dergisi
TED	: Tarih Enstitüsü Dergisi
TTK	: Türk Tarih Kurumu
vd.	: Ve Diğerleri
Yay.	: Yayınları
Za.	: Zi'l-kade
Z.	: Zi'l-hicce

ÖNSÖZ

Merkeziyetçi bir sistemle yönetilen Osmanlı Devleti'nde, Divân-ı Hümâyûn, merkezdeki siyasî, sosyal, hukukî, iktisadî, idarî gibi en önemli işleri yürüten makam sahiplerinden oluşur ve padişah adına karar verirdi. Devletin üst düzey karar organı olan Divân-ı Hümâyûn'a ait fermân sûretlerini ihtiva eden defterler bulunmaktaydı. Osmanlı bürokrasisi tarafından düzenlenen bu defterler içerisinde en önemlilerinden biri şüphesiz Mühimme Defterleridir. Kısacası Mühimme Defterleri, Divân-ı Hümâyûn'da müzakere edildikten sonra, karara bağlanan tüm konularla ilgili defterler olarak nitelendirilebilir.

Tezimizin konusu olan 74 numaralı Mühimme Defteri de III. Mehmed (1595-1603) dönemine ait olup, H. 1004-1005 / M. 1596-1597 arasındaki divan kararlarını içermektedir. Genel itibariyle eşkıyalık olaylarıyla ilgili hükümleri içeren defterde, sefer lojistiği ve dönemin ekonomik durumunu gözler önüne seren hükümlerde mevcuttur.

Defterin 121-241 sayfaları arasını kapsayan çalışma, giriş bölümü ve onu takiben üç bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümünde Divân-ı Hümâyûn ve Mühimme Defterlerinin genel özellikleri hakkında bilgi verilmiştir. Birinci bölümde, III. Mehmed dönemi iç ve dış meselelerinden bahsedilmiş, ikinci bölümde de defterin şekil ve muhteva özellikleri ile ilgili bir tahlil yapılmıştır. Üçüncü bölümde ise metnin transkripsiyonu verilmiştir. Çalışmanın sonunda yararlanılan kaynaklar, ekler bölümünde defterin aslı ve son olarak transkripsiyonun indeksi yer almaktadır.

Bu çalışmanın her aşamasında desteğini esirgemeyen danışman hocam sayın Doç. Dr. Ümit KILIÇ'a, jüri hocalarım sayın Doç. Dr. Ersin GÜLSOY ve sayın Yrd. Doç. Dr. İbrahim Etem ÇAKIR'a ve emeği geçen herkese teşekkür ederim.

I. BÖLÜM

GİRİŞ

1. DİVÂN-I HÜMÂYUN VE MÜHİMME DEFTERLERİ

1.1. DİVÂN-I HÜMÂYUN

Etimolojik köken olarak Aramice'den geldiği bilinen Divân kelimesi, Farsça'ya, buradan da Arapça'ya geçmiş¹ ve farklı anlamlarda kullanılmıştır. Arapça'da hükümet dairesi, yönetim bürosu, memurluk yeri ve sekreterlik manalarına gelen Divân kelimesi Farsça'da “kurul, toplantı” anlamında kullanılmıştır.² Farsça ve Arapça'dan Türkçe'ye geçen Divân kelimesi, bu dillerden farklı olarak Osmanlı Türkçesi'nde hem toplantının kendisi hem de toplantı yapılan yer ile karşılanmıştır.³ Şemseddin Sami, kelimeyi Büyük Meclis, Meclis-i Ali⁴, Devellioğlu'da Büyük Meclis olarak tanımlamıştır.⁵

Gerek batılı gerek doğulu devletlerde çok eski zamanlardan beri devlet işlerinde alınan kararlarda hükümdarlara yardımcı kurullar oluşturulmuştur. Çok eski dönemlerden itibaren birçok devlet kurmuş olan Türkler, İslâmiyet'ten önce ve İslâmiyet'ten sonraki Türk-İslâm devletlerinde; Gazneliler, Memluklular, Büyük Selçuklu Devleti, Anadolu Selçuklu Devleti, İlhanlılarda⁶ başkanlığını Han veya Sultanın yaptığı, devlet idaresindeki önemli kişilerinde iştirak ettiği, devleti ilgilendiren önemli kararlar alınmasının yanı sıra halkın bir takım şikâyetlerinin de dinlendiği Kurultay, Toy⁷ veya Divân adı verilen danışma veya karar alma organları oluşturmuşlardır.

Osmanlı Devleti'nin de, bu devletlerin bir devamı olarak düşünüldüğünde, böyle bir karar alma organı olarak divân kurmuş olması kaçınılmaz olmuştur.

¹ Şemseddin Sami kelimeyi Arapça göstermiş ancak Farsça'dan dönüştüğünü belirtmiştir. Bkz. Şemseddin Sami, *Kamus-i Türkî*, Enderun Kitabevi, İstanbul 1989, s. 646

² Abdülaziz Ed-Dûrî, “Divân”, *DİA*, İstanbul 1994, IX, 377-378

³ Ahmet Mumcu, *Hukuksal ve Siyasal Karar Organı Olarak Divân-ı Hümâyûn*, Ankara Üniversitesi Yayınları, Ankara 1976, s. 3

⁴ Ş. Sami, *Kamus-i Türkî*, s. 646

⁵ Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lugat Eski ve Yeni Harflerle*, (Nşr. Aydın Sami Güneşçâl), Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara 2001, s.

⁶ Bkz. İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Devlet Teşkilatına Medhal*, TTK, İstanbul 1941

⁷ Bkz. Bahaeddin Ögel, *Türklerde Devlet Anlayışı (13. Yüzyıl Sonlarına Kadar)*, Başbakanlık Basımevi, Ankara 1982; İbrahim Kafesoğlu, “Eski Türklerde Devlet Meclisi Toy”, *I. Milli Türkoloji Kongresi*, İstanbul 1980, s. 205-209

Özellikle Selçuklular ve İlhanlılar örnek alınarak meydana getirilen⁸ ve Divân-ı Hümâyûn adı verilen bu divân⁹, kuruluş döneminden başlayarak, önemini yitirmeye başladığı XVII. yüzyıl sonlarına kadar devletin en önemli ve en etkili karar organı olarak kendini göstermiş¹⁰, bu yüzyıldan sonra ise önemini giderek kaybetmek suretiyle devletin yıkılışına kadar varlığını sürdürmüştür.

Osmanlı Devleti'nde divân denilince akla ilk gelen Divân-ı Hümâyûn olmuştur. Bunu yanı sıra devlet merkezindeki başka kurullar ve eyaletlerdeki valilerin meclisleri de bu kelimeyle adlandırılmışlardır.¹¹ Dar anlamıyla sadece bir kurul olan Divân-ı Hümâyûn, geniş anlamıyla incelendiğinde, bir kurul ve buna bağlı olan kalemleriyle, yani bürokratik örgütüyle devletin en büyük karar organı olarak karşımıza çıkar.¹²

Osmanlı Devleti'nde divânın Orhan Bey zamanından beri var olduğu ve divâna gelen beylerin başlarına burma sarık sardıkları kaynaklarda yazılmıştır.¹³ Yine Yıldırım Bâyezid'in de her gün sabahları yüksek bir yede oturarak halkın şikâyet ve davalarını dinlediği kaydedilmiştir.¹⁴ Bu kayıtlardan da Osmanlı Devleti'nde kuruluşundan itibaren divânın var olduğu ve divâna bizzat padişahın başkanlık ettiği anlaşılıyor ki bu durum Fatih dönemine kadar devam etmiştir.

Fatih döneminin ilk yıllarına kadar, devletin gelişmesine paralel olarak, Divân-ı Hümâyûn da gelişmiş, özellikle II. Murad döneminde divân toplantıları belli kurallara bağlandığı gibi bir takım teşrifat kaideleri de konmuştur.¹⁵ Fakat Divân-ı Hümâyûn'un asıl klasik yapısına kavuşması Fatih döneminde olmuştur. Bu dönemde yapılan Kanunname-i Ali Osman'da, Divân-ı Hümâyûn'un toplanma şekli, ilgili maddelerle belirlenmiş¹⁶ sonraki dönemlerde küçük değişiklikler olsa da bu şekilde uygulanmıştır.

⁸ Yusuf Halaçoğlu, "Klasik Dönemde Osmanlı Devlet Teşkilatı", *Türkler*, Ankara 2002, IX, 797; Uzunçarşılı, *Medhal*, s. XVI-XIX

⁹ Bu isim muhtemelen Fatih döneminde verilmiştir; Mumcu, *Divân-ı Hümâyûn*, s. 28

¹⁰ Mumcu, *Divân-ı Hümâyûn*, s. 5

¹¹ Divân-ı Ahkâm-ı Adliye, Divân-ı Deâvi Nezareti, Beylerbeyi Divânı, Tekalif-i Divâniye

¹² Mumcu, *Divân-ı Hümâyûn*, s. 5

¹³ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Devleti'nin Merkez ve Bahriye Teşkilatı*, TTK, Ankara 1988, s. 1

¹⁴ Uzunçarşılı, *Merkez ve Bahriye*, s. 1

¹⁵ Recep Ahışhalı, "Divân-ı Hümâyûn Teşkilatı", *Osmanlı*, Ankara 1999, VI, 24

¹⁶ Bkz. Ahmet Akgündüz, *Osmanlı Kanunnameleri ve Hukuki Tahlilleri*, Fey Yayınları, İstanbul 1990

Fatih döneminde Divân-ı Hümâyûn'da yapılan en önemli değişiklik hiç şüphesiz divân başkanlığında olmuştur. Bu döneme kadar divâna padişah başkanlık ederken bu dönemden sonra divân, vezir-i azam başkanlığında toplanmaya başlamıştır. Buna karşın padişah toplantıları tamamen terk etmeyip, Kasr-ı Adl denilen kafes arkasından divânı takip etmiştir. II. Bâyezid ve Yavuz dönemlerinde gelişimini sürdüren Divân-ı Hümâyûn, en mükemmel şekline Kanuni devrinde kavuşmuştur¹⁷ ve bu durum XVII. yüzyıl ortalarına kadar sürmüştür.

XVII. yüzyıldan sonra Divân-ı Hümâyûn eski önemini yavaş yavaş yitirmeye başlamış, fonksiyonlarını Vezir-i Azam Divânı'na bırakmıştır. Daha sonraları Bâb-ı Ali adını alacak olan Paşa Kapısı'nın kurulmasıyla devlet işleri tamamen burada görülmeye başlanmıştır. XIX. yüzyıla gelindiğinde ise Divân-ı Hümâyûn artık önemini tamamen yitirmiş, sadece elçilerin ağırlandığı, ulufe dağıtımı ve yeni tayin edilen devlet ricâlinin, eskiden beri süregelen bir adet olarak padişah tarafından arzlarda kabul merasiminden ibaret olmasının yanı sıra, evrakların muhafaza edildiği bir kurum haline gelmiştir.¹⁸

Divân toplantıları Fatih devrine kadar her gün toplanmış, haftanın dört günü de vezirler, kazaskerler ve defterdarlar arza girmişlerdir.¹⁹ XVI. yüzyılın sonlarına doğru toplantı günleri Cumartesi, Pazar, Pazartesi ve Salı olmak üzere haftada dört güne indirilmiştir.²⁰ III. Murad zamanına kadar bu şekilde devam eden toplantı ve arz günleri bu devirde değiştirilerek arz günleri iki güne (Pazar ve Salı), indirilmiştir.²¹ III. Mehmed zamanında toplantı günleri ikiye, arz günleri de bir güne (Salı) indirilmiştir. 1694 yılında gelen şikâyet üzerine dört güne çıkarılmışsa da XVIII. yüzyılda yeniden iki güne inmiştir.²² Sonraları bir güne inen divân toplantıları, devlet işleri tamamen Bâb-ı Ali'ye intikal edince üç ayda bir ulufe dağıtım günleri toplanmıştır.²³ III. Mustafa devrinde halkın şikâyetlerini dinlemek amacıyla haftada bir gün, Salı günü divân toplanmasına izin verilmişse de 1768

¹⁷ Ahışhalı, "Divân-ı Hümâyûn Teşkilatı", *Osmanlı*, VI, 24; Mumcu, *Divân-ı Hümâyûn*, s.29

¹⁸ Ahışhalı, "Divân-ı Hümâyûn Teşkilatı", *Osmanlı*, VI, 24; Tefik Temelkuran, "Divân-ı Hümâyûn Mühimme Kalemi", *TED*, İstanbul 1975, VI, 131

¹⁹ Uzunçarşılı, *Merkez ve Bahriye*, s. 3

²⁰ Ahışhalı, "Divân-ı Hümâyûn Teşkilatı", *Osmanlı*, VI, 25

²¹ Uzunçarşılı, *Merkez ve Bahriye*, s. 4

²² Ahışhalı, "Divân-ı Hümâyûn Teşkilatı", *Osmanlı*, VI, 25

²³ Uzunçarşılı, *Merkez ve Bahriye*, s. 4

Osmanlı-Rus harbinden itibaren altı haftada bire indirilmiştir.²⁴ XIX. yüzyıldan itibaren ise daha önce söylenildiği gibi ulufe dağıtımı ve elçi kabulleri gibi durumlarda ihtiyaç duyuldukça toplanmıştır.

Divân toplantıları Kanuni zamanına kadar bugünkü Kubbealtı denilen binanın bulunduğu yerin arkasındaki Divânthane'de yapılmaktaydı.²⁵ Kanuni devrinde Kubbealtı denilen üç kubbeden müteşekkil yeni bir binanın yapılmasıyla toplantılar burada yapılmaya başlanmıştır.²⁶ Bugün hala ayakta kalan Kubbealtı'nın kubbelerinden birisi Divânthane²⁷ adıyla Divân-ı Hümâyûn toplantı mahallidir.

Divân-ı Hümâyûn'da, birinci ve ikinci derecedeki siyasî, idari, askerî, örfî, şer'î, adli ve mali işlerle, şikâyet ve davalar görüşülüp karara bağlanırdı. Divân, hangi din ve millete mensup olursa olsun, hangi meslek ve tabakadan olursa olsun, kadın erkek, haksızlığa uğrayan, zulüm gören herkese açıktı.²⁸ Eğer mahalli kadılarca hakkında yanlış hüküm verilmiş biri, divâna başvurursa ve hükmün haksızlığı belli olursa davaya yeniden bakılır ve yeniden karar verilirdi.²⁹

Klasik devirde Divân-ı Hümâyûn üyeleri, Vezir-i Azam, sayıları üç ile yedi arasında değişen Kubbealtı Vezirleri, Rumeli ve Anadolu Kazaskerleri, Rumeli ve Anadolu Defterdarlarından oluşuyordu. Rumeli Beylerbeyi İstanbul'da bulunursa o da divâna katılırdı. Vezir rütbesinde iseler Yeniçeri Ağası ve Kaptan-ı Derya'da divân üyeleri arasına girerdi. Divânın bu asıl üyelerinin yanı sıra üye olmamakla birlikte toplantıları yönlendiren reisülküttâb, tezkireciler, çavuşlar ve daha alt düzeyde çalışan görevliler de mevcuttu. Herhangi bir iş için İstanbul'da bulunan vezir rütbesindeki yöneticiler ma'zul beylerbeyiler ve nişancı divâna katılan diğer kişilerdi.³⁰ Divândaki idari ve örfî işleri vezir-i azam, arazi işlerini nişancı, şer'î ve hukuki işleri kazasker, mali işleri defterdar karara bağlardı.³¹

²⁴ Uzunçarşılı, *Merkez ve Bahriye*, s. 6

²⁵ Halaçoğlu, "Klasik Dönemde Osmanlı Devlet Teşkilatı", *Türkler*, IX, 797

²⁶ Ahışhalı, "Divân-ı Hümâyûn Teşkilatı", *Osmanlı*, VI, 26

²⁷ Midhat Sertoğlu, *Osmanlı Tarih Lügati*, Enderun Kitabevi, İstanbul 1986, s. 86

²⁸ Halil İnalcık, "Şikâyet Hakkı: Arz-i Hal ve Arz-i Mahzarlar", *Osmanlı Araştırmaları*, İstanbul 1988, VII-VIII, 32-45; Halaçoğlu, "Klasik Dönemde Osmanlı Devlet Teşkilatı", *Türkler*, IX, 797

²⁹ Mumcu, *Divân-ı Hümâyûn*, s. 91

³⁰ Ahışhalı, "Divân-ı Hümâyûn Teşkilatı", *Osmanlı*, VI, 30; Ahmet Mumcu, "Divân-ı Hümâyûn", *DİA*, Ankara 1994, IX, 431; Halaçoğlu, "Klasik Dönemde Osmanlı Devlet Teşkilatı", *Türkler*, IX, 799

³¹ Uzunçarşılı, *Merkez ve Bahriye*, s. 12

Osmanlı Devleti'nde üç türlü divân vardı. Birincisi; muayyen günlerde toplanan Alelade Divân, ikincisi; Kapıkulu ocaklarına ulufe verilmesi ve sefir kabulü dolayısıyla toplanan Galebe Divânı ve üçüncüsü de olağanüstü durumlarda, Divân günleri haricinde padişahın tahtının Bâbü's-saâde'ye kurulmasıyla yapılan Ayak Divânı'dır.³² Bunlardan başka Cuma günleri vezir-i azamın konağında toplanan ve kazaskerlerin katıldığı Cuma Divânı, yine buna benzer özellikte Çarşamba Divânı, da en önemli kurul organlarıydı. Yine her makam sahibinin de kendi dairesinde topladığı divânlarda vardı.

1.1.1.Divân-ı Hümâyûn Kalemleri

Divân-ı Hümâyûn'da görüşülen meselelere ait verilen kararların kayıtlarını yapan ayrı ayrı kalemler vardı. Bu kalemler reisülküttab ve beylikçinin idaresinde çalışırdı. Osmanlı Devleti Teşkilatında kalemler iki ana kola ayrılırdı. Bunlar Bâb-ı Âsafî ve Bâb-ı Defteri olarak sınıflandırılırdı. Divân-ı Hümâyûn kalemleri, Bâb-ı Âli'nin kurulmasından önce Amedî kalemi, Tahvîl (kise) kalemi, Ruûs veya Nişan kalemi ve Beylik veya Divân kaleminden oluşmakta idi.

1.1.2. Beylikçi veya Divân Kalemi

Divân-ı Hümâyûn'da görülen ve karara bağlanan evrakı gerekli yerlere gönderen kalemdi. Bu bölümün reisi Beylikçi Efendi, Divân-ı Hümâyûn kalemlerine nezaret eder, yabancı devletlere yapılan anlaşmaları saklar ve tatbik edilmesini sağlar, her çeşit şikâyetlere dair hüküm verir, toprak ve çeşitli konularda anlaşmazlıklara çözümler, fermân ve beratları yazdırarak arkasına kendi alametini koyardı. Ayrıca bu kalemden büyük divânın kararları tutulur, divânda müzakere edilen evrak gerekli yerlere havale edilir, divândan çıkan emir ve hüküm sûretlerinin defterlere kaydı yapılırdı. Bu defterlere mühimme defterleri, yazanlar da "mühimmenüvis" denirdi. Divân-ı Hümâyûn'da görüşülen, önemli konularda verilen kararları müsvedde (tesvid) ve beyaz üzerine (tebyiz) yazmak bu kalemin vazifesi idi. Beylikçi Kalemi bu kadar önemli konuları kaleme aldığı için devlet sırları gözetilerek 1797'de yayınlanan bir nizamnâme ile ayrı bir şubeye ayrılmış, bu şubeye Mühimme Odası adı verilmiştir.

³² Uzunçarşılı, *Merkez ve Bahriye*, s. 13

Bu odada çalışan kâtipler, diğer kâtiplerden ayrı tutularak sadece Mühimme-nüvislik yapacak kâtipler seçilmiştir.³³

1.1.3. Âmedî Kalemi

Reisül-küttabın özel kalemidir. Saderetle saray arası irtibat ve muhabereyi sağlamakla beraber devletin bütün harici işleri ile ilgilenirdi. Bu kalemin şefine “Âmedî-i Divân-ı Hümâyan” veya “Âmedî” denirdi. Bu kalemde devletin gizli işlerine dair meselelerin kayıtları yapıldığı için burada çalışacak kişilerin iyi ahlâklı ve sır tutabilen kişiler olabilmesine çok dikkat edilirdi. Reisülküttabın bütün gizli ve açık yazıları Âmedçi’nin elinden geçirdi.³⁴

1.1.4. Tahvîl Kalemi

Nişan veya kese kalemi de denir. Burada mevalî denen vilayet kadılarının vezir, beylerbeyi, sancakbeylerinin tayin beratlarıyla zeamet ve tımarların kayıtları tutulurdu. Bir kimseye zeamet ve tımar verildiği zaman kayıtlar Defterhane’de derkenar olarak işlenip Tahvîl Kalemine gönderilirdi. Tahvîl Kaleminin şefine Tahvîl Kîsedârı denirdi.³⁵

1.1.5. Ruûs Kalemi

Ruûs-ı Hümâyun da denilen bu kalemde vezir, beylerbeyi, sancak beyi hariç olmak üzere devlet hizmetinde bulunan kimselerin tayin beratları ve vazife tevcîhlerine ait belgeleri hazırlama işleri buradan yapılırdı.³⁶

1.1.6. Teşrifatçılık Kalemi

Teşrifatçılık kaleminde gerek saraya ve gerek devlet dairelerine ait merasim ve tören işlerine bakılırdı. Kalemin şefi olan “Teşrifatî-i Divân-ı Hümâyun” veya “Teşrifatçı” saraya ait bütün merasimleri yürütürdü. Teşrifatçı merasimleri elindeki

³³ Uzunçarşılı, Age., s.40–41; Halaçoğlu Agm., s.158; Tefik Temelkuran, “Divân-ı Hümayun: Mühimme

Kalemi”, *Tarih Enstitüsü Dergisi*, VI, 1975, 136; Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi, *T.C.Başbakanlık Devlet*

Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Yay., İstanbul 2000, 6

³⁴ Uzunçarşılı, Age., s.55–56; Temelkuran, Agm., s.136; Halaçoğlu, Agm., s.159.

³⁵ Uzunçarşılı, Age., s.43–44; Mehmet Zeki Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, MEB Yay., İstanbul 1993, II, 698.

³⁶ Uzunçarşılı, Age., s.45–47; Halaçoğlu, Agm., s.158.

teşrifat defterine göre idare ederdi. Yapılan her merasim muntazam olarak teşrifat defterlerine kaydedilirdi.³⁷

1.1.7. Vak'anüvislik

XVII. yüzyıldan itibaren Divân-ı Hümayun dairesinde görülmektedir. Daha önceleri bu görevi yapanlara “Şehname-nûvist” denilirdi.³⁸ Vak’a-nûvislik kaleminde devlet tarafından verilen vesikaların kayıtları yapılırdı. Bu kalemin özelliği olayların kayıtlarını zamanında yapıp sonraki devirlere tarih olarak devretmesidir. Vak'anüvisler bütün vesikaları görmeyip, gizli olanları ancak ağızdan duyarak kaydederlerdi.

1.1.8. Divân-ı Hümayun'un Başlıca Defterleri

Divân-ı Hümayun'da muhtelif işler hakkında bir hayli defter tutulmuştur. Bunlar arasında en önemlileri Mühimme, Ahkâm, Tahvil, Rüûs, Name, Ahidname defterleridir. Ayrıca daha sonraki dönemlerde H. 1059/M. 1649'da Mühimmelerden ayrılan Şikâyet Defterleri müstakil olmuştur.⁴⁶ Bunların dışında Bâb-ı Asafi'ye ait Buyuruldu Defterleri, İlm-i Haber Defterleri, İrade Kayıt Defterleri, Ayniyat Defterleri, Gelen-Giden Defterleri gibi defterlerde vardır.³⁹ Bunlar arasında konumuz gereği yalnızca Mühimme Defterleri derinlemesine incelenecek diğerlerinde ayrıntıya girilmeyecektir.

1.2. MÜHİMME DEFTERLERİ

Divân-ı Hümayun düzenli olarak toplandığı zamanlarda ve divân toplantılarında görüşülen siyasî, hukukî, sosyal, kültürel ve ekonomik kararların tutulduğu defterlere Mühimme Defterleri adı verilmektedir. Defterde bulunan kayıtlar asıl fermânların sûretleri şeklindedir. Mühimme Defterlerinde kayıtlı bulunan fermânlara “Hüküm” denilmektedir. Her fermân kaydının başında fermân, bir şahsa veya makama gönderilmişse ya o kimsenin adı ya da makamın adı yazıldıktan sonra “.....hüküm ki” denilirdi. Örneğin; “Kapdan vezir Hasan Paşa'ya hüküm ki” gibi.⁴⁰ Mühimme Defterlerinin hangi taritten itibaren tutulduğu tam olarak bilinmemektedir. XVI. Yüzyılın ortalarından, XX. yüzyılın ilk yıllarına kadar ulaşan

³⁷ Halaçoğlu, Agm., s.159; Uzunçarşılı, Age., s.58–59.

³⁸ Uzunçarşılı, Age., s.65

³⁹ Halaçoğlu, “Klasik Dönemde Osmanlı Devlet Teşkilatı”, *Türkler*, IX, 803

⁴⁰ Uzunçarşılı, Age., s.79; Temelkuran, Agm., s. 157–158.

zaman dilimi içerisinde aralardaki ufak çapta kesintiler hesaba katılmazsa yaklaşık olarak 350 yıllık bir süreci kapsamaktadır.⁴¹ Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nde "Mühimme Defterleri" adıyla kayıtlı defter serisi, buranın ilk tasnif edilen belgeleri olma özelliğini taşımaktadır. H.961–1323/M.1553–1905 tarihleri arasında tutulan Mühimme Defterleri bulunmaktadır. Bu başlık altında tasnife açık defter sayısı son yıllarda bulunanlarla birlikte tutulmuş 267 adet Mühimme Defteri bulunmaktadır.⁴² Başlangıçta Divân-ı Hümâyûn tarafından verilen kararlara dair her çeşit fermân Mühimme Defterlerine kaydedilirdi. Bu kayıtlar tarih sırasına göre yapıldığı için divân toplantılarının günlerini tespit etmek mümkündür. Mühimme Defterlerindeki kayıtlara göre 1649 (1059) tarihinden itibaren bütün fermân kayıtlarının bu defterde yapılmadığı görülmektedir. Devletin idarî, siyasî, askerî, meselelerin dışında halkın devlet ile münasebetlerine dair konular için ayrı defterler tutulmaya başlanmıştır. Bunlar daha çok şikâyet ve dilek mahiyetinde konular olduğundan bu defterlere, "Şikâyet Defterleri" adı verilmiştir. Şikâyet Defterleri de 1742 tarihinden itibaren eyâlet eyâlet ayrılarak , "Ahkâm-ı Şikâyet" ya da "Ahkâm Defterleri" adını almıştır. Şikâyet türünün yanı sıra 1699 yılında nâme-i hümâyûnlar, 1707'de Mısır Eyâleti'ne gönderilen fermânlar, 1747'de Kalebend hükümleri, 1787'de gizli emirler, 1863'te mülkî tevcihat, 1869'da makine fabrika imtiyazı ve kilise kayıtları Mühimme Defterlerinden ayrılarak başka defterlere kaydolunmuştur.⁴³

Mühimme Defterleri, sâdır oldukları divânlar bakımından dört grupta değerlendirilebilir;⁴⁴

- 1- Padişahın payitahtta bulunduğu sırada sadrazam başkanlığındaki divân toplantısından çıkan emirlerin kaydolunduğu, Mühimme Defterleri.
- 2- Sadrazamın sefer ya da başka bir sebeple payitahttan ayrıldığı zaman yerine vekil bıraktığı, rikâb kaymakamı veya sadaret kaymakamı denilen

⁴¹ Uzunçarşılı, Age., s.79; Temelkuran, Agm., s.155; Suraiya Faroqhi, "Mühimme Defterleri", *The Encyclopaedia of Islam New Edition*, 1993, VII, 470.

⁴² Feridun Emecen, "Osmanlı Divânının Ana Defter Serileri: Ahkâm-ı Mirî, Ahkâm-ı Kuyûd-ı Mühimme ve Ahkâm Şikâyet", *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, III, (V), 2005, s.108.

⁴³ Temelkuran, Agm., s.156; 44 Numaralı Mühimme Defteri, Haz: Mehmet Ali Ünal, Akademi Kitabevi Yay., İzmir 1995, VI.

⁴⁴ Başbakanlık Arşiv Rehberi, s.9; Uzunçarşılı, Age., s.82.

görevli başkanlığında toplanan divânda alınan kararların yazıldığı, Rikâb Mihimmesi.

- 3- Sefer zamanında lazım olan defterler vezir-i âzam ve serdar-ı ekrem ile birlikte sefere gönderildiklerinden, sadrazamın sefer sırasında düzenlediği divân toplantılarında alınan kararların yazıldığı, Ordu Mühimmesi.
- 4- Padişah ve sadrazam aynı anda dersaadetten ayrıldığında, devlet işlerini yürütmek üzere sadaret kaymakamının müstakil olarak düzenlediği divânlarda alınan önemli kararların yazıldığı, Kaymakamlık Mühimmesi. Mühimme Defterleri'nin muhteva bakımından özellikleri şu şekilde sıralanabilir.⁴⁵
- 1- Osmanlı Devleti'nin merkez ve taşra teşkilatındaki askerî ve idarî birimlerin yapısı, birbirleriyle olan ilişkileri, çalışma tarzları, fonksiyonları hakkında önemli kaynaktır.
- 2- Komşu ülkelerle Avrupa, Kuzey Afrika, Orta Doğu, Arap Yarımadası, Kafkaslar ve Rusya tarihleri açısından önemli bilgiler verir.
- 3- Osmanlı Devleti'nin gayr-ı müslim halkla olan ilişkileri, azınlıklar hukuku, halkın sosyal ve ekonomik ihtiyaçların temini konusundaki yönetim politikası, ibadet ve âyin serbestiyeti, mabetlerin inşası gibi konular Mühimme Defterleri'nde çokça görülür.
- 4- Hac organizesi, surre alayları ve mukaddes beldelelere götürülen hizmetler, konu olarak ayrı bir yer tutar.
- 5- Osmanlı kültür ve sanat faaliyetleri cümlesinden, imar ve iskân siyaseti, çevre ve belediye hizmetleri, sağlık ve eğitim işleri, geniş vakıf idarelerinin problemleri ve teftişleri bakımından da zengin bilgi ihtiva ederler.
- 6- Sayıları çok fazla olan ordu mühimmeleri de askerî ve harp tarihi ve lojistik hizmetler tarihi açısından da son derece önemlidir.

⁴⁵ 3 Numaralı Mühimme Defteri, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı Yay., Ankara 1993, XXIII.

II. BÖLÜM

SULTAN III. MEHMED DÖNEMİ

Osmanlı padişahlarının on üçüncüsü olan III. Mehmed 7 Zilkade 973/26 Mayıs 1566'da Manisa'da Sart Ovası'nda doğmuştur.⁴⁶ III. Murad'ın en büyük oğlu olup, annesi Safiye Sultan'dır. Babasının padişahlığı döneminde Manisa sancakbeyliği yapmış, babasının ölümü üzerine kendisine gizlice haber gönderilmiş ve İstanbul'a gelerek 16 Cemaziyevvel 1003/27 Ocak 1595 Cuma günü tahta cülûs etmiştir.⁴⁷

Tahta cülûsundan sonra Fatih Kanunnamesi gereğince 19 kardeşini boğdurmak suretiyle idam ettirmiştir. Bu olayın büyük tesiri olmuş, bundan sonra şehzadelerin sancağa çıkma usulü kaldırılarak kafes usulü getirilmiştir. Nitekim III. Mehmed şehzadelikte valilik yapan son padişah olmuştur.⁴⁸ Ardından geleneksel olarak askerin cülûs bahşişini dağıttırmıştır.⁴⁹

III. Mehmed tahta çıktığı sırada devlet Avusturya ile savaş halindeydi. Bunun getirmiş olduğu olumsuzlukların yanı sıra döneminde, İstanbul'da yeniçeri isyanları, Anadolu'da da devleti uzun süre meşgul eden Celâli İsyanları baş göstermiştir. Yine III. Mehmed döneminde içerideki olumsuzlukların da etkisi ile doğuda İran'ın saldırılarına karşı mücadele verilmiştir.

2.1. Osmanlı-Avusturya İlişkileri

III. Mehmed'in padişahlığının ilk yıllarında en önemli sorun Avusturya savaşları olmuştur. Nitekim bu sıralarda cepheden iyi haberler gelmiyordu ve asker büyük kayıplar vermişti. Yeni sultan ilk icraat olarak Koca Sinan Paşa'yı azlederek Ferhad Paşa'yı vezir-i azamlığa getirmiş ve o sıralarda isyan etmiş olan Eflak beyi Mihail'i bastırmak üzere Ferhad Paşa'yı Eflak seferine serdar tayin etmiştir.⁵⁰ Ferhad Paşa'nın ilk etapta başarısız olması, askerin Ferhad Paşa'yı sevmemesi ve Damat

⁴⁶ İsmail Hami Danişmend, *İzahlı Osmanlı Tarihi Kronolojisi*, III, Doğu Kütüphanesi, İstanbul 2011, s. 195

⁴⁷ Peçevi İbrahim Efendi, *Peçevi Tarihi*, II, Haz. Bekir Sıtkı Baykal, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 1992, s. 151

⁴⁸ J. V. Hammer, *Büyük Osmanlı Tarihi*, IV, Haz. Mümin Çevik, İstanbul 2010, s. 1113; Danişmend, *Kronoloji*, III, s. 195

⁴⁹ Ayrıntılı bilgi için; Hammer, *Osmanlı Tarihi*, IV, s. 1114

⁵⁰ Hasan Bey-Zâde Ahmed Paşa, *Hasan Bey-Zâde Tarihi Metin ve İndeks (1003-1045/1595-1635)*, III, Haz. Şevki Nezihi Aykut, TTK, Ankara 2004, s. 438-441

İbrahim Paşa'nın da girişimleriyle padişah, Koca Sinan Paşa'yı yeniden vezir-i azam olmak üzere İstanbul'a davet etmiş⁵¹ ve bir süre sonra da serdar olarak Eflak seferine atamıştır.⁵² Dördüncü kez sadarete gelen ve serhaddin durmunu iyi bilen Sinan Paşa ilk başta başarılı olmuş ve Eflak üzerine yürüyerek 1595'te Bükreş ve Tezgovişte'yi ele geçirmiştir.⁵³ Fakat dönüş sırasında yapmış olduğu hata Osmanlı Devleti'nin önemli askerî birliklerinden olan Akıncı Ocağı'nın ortadan kalkmasına neden olmuştur.

Ordu Tuna'nın karşı tarafına geçirilirken vezir-i azamın esir vergisi almak için yaptığı tedbirsizlik sonucu, Eflak Voyvodası Mihail yetişerek yaptığı baskınla ordunun gerisinde kalan akıncıların tamamına yakını imha etti.⁵⁴ Bu olay bir görevi seferden dönen ordunun ardının güvenliğini sağlamak olan Akıncı Ocağı açısından yıkım oldu ve ocak bir daha toparlanamamıştır.⁵⁵

2.1.1. Eğri Seferi ve Haçova Meydan Savaşı

Cepheden ardı ardına gelen kötü haberler, özellikle bir aylık kuşatmadan sonra Estergon Kalesi'nin Avusturyalıları geçmesi ve hemen ardından Tuna kıyısında bulunan Vişegrad'ın düşman eline geçmesi sonucu padişah son derece müteessir olmuştur. Bunun üzerine Sinan Paşa rakiplerinin faaliyetlerini de göz önünde bulundurarak, padişaha ecdadı Sultan Süleyman Han gibi sefere çıkması yönünde telkinde bulunmuş, Hoca Sa'adeddin Efendi'yi de bu yönde teşvik etmiştir.⁵⁶ Sinan Paşa'nın ani ölümüyle vezir-i azam olan Damat İbrahim Paşa ve saray halkı padişahı bu fikirden vazgeçirmeye çalışsalar da yeniçerilerin, "*Padişahımız gençtir, niçin bizimle sefere çıkmaz, Sultan Süleyman pirdi ve hem nikris iletine müptela idi, öyle olduğu halde sefere çıktı*" diyerek sultanı sefere çıkmaya ikna ettiler.⁵⁷ Ayrıca

⁵¹ Selânikî Mustafa Efendi, *Tarih-i Selânikî (1003-1008/1596-1600)*, II, Haz. Mehmet İpşirli, TTK, Ankara 1999, s. 487-488

⁵² Yaşar, Yücel-Ali, Sevim, *Türkiye Tarihi*, III, TTK, Ankara 1991, s. 33

⁵³ Mücteba İlgürel, "Zirveden Dönüş: II. Selim'den III. Mehmed'e", *Türkler*, Yeni Türkiye, Ankara 2002, IX, 643-666

⁵⁴ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, III/I, TTK, Ankara 1988, s. 72

⁵⁵ Mehmet İnbaşı, Ersin Gülsoy, Zübeyde Güneş Yağcı, "Güçlü Sultanlar Dönemi", *Osmanlı Tarihi El Kitabı*, (Ed. Tufan Gündüz), Grafiker Yayınları, Ankara 2012, s. 227

⁵⁶ Naîmâ Mustafa Efendi, *Târih-i Na'îmâ (Ravzatü'l-Hüseyn Fî Hulâsati Ahbâri'l-Hâfikayn)*, Haz. Mehmet İpşirli, I, TTK, Ankara 2007, s. 101

⁵⁷ Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, III/I, s. 74

hudut boylarındaki valiler de padişahın bizzat sefere çıkması için arızalar göndermişlerdir.⁵⁸

Hazırlıklar tamamlandıktan sonra 24 Şevval 1004/21 Haziran 1596'da⁵⁹ Sultan III. Mehmed maiyetinde Hoca Sa'adeddin Efendi olduğu halde İstanbul'dan hareket etti, önce Belgrad'a sonra Salankamen'e ulaştı. Bazı kaynaklar seferin Beç (Viyana) üzerine olduğunu ifade ederler.⁶⁰ Salankamen'de toplanan harp meclisinde seferin nereye yapılacağı konusu tartışıldı. Cağalazade Sinan Paşa, Tuna kenarındaki Komaran Kalesi'ne yapılmasını söylemişse de, bu kalenin küçük, dolayısıyla alınmasının fazla önem arz etmeyeceği gerekçesiyle teklifi kabul edilmedi. Ardından seferin, daha önemli bir kale olan ve Kanuni döneminde alınamayan Eğri üzerine yapılmasına karar verildi.⁶¹ Harekete geçen ordu, Tisa Irmağı'nı geçerek Eğri önlerine geldi (21 Eylül 1596). Ertesi gün başlayan muhasaraya fazla direnemeyen kale 19 Safer 1005/12 Ekim 1596'da teslim oldu.⁶² Aynı zamanda Novigrad sancağının belirli bir süre için buraya bağlı olduğu Kasım 1605 tarihli bir hükümden anlaşılmaktadır.⁶³

Bir süre Eğri'de kalan ordunun, Haçova'ya yönelmesine karar verildi ve Hadım Cafer Paşa komutasında 15.000 kişilik bir öncü kuvvet buraya gönderildi. Burada kalabalık bir Avusturya ordusu ile karşılaşan Cafer Paşa yardım istemiş ise de cevap alamamıştır. Sonuna kadar savaştan Cafer Paşa mücadeleyi kaybetmiş ve görevinden azledilmiştir. Fakat buradaki asıl hata düşman kuvvetlerinin az olduğunu düşünen ve yardım göndermeyen Vezir-i Azam Damat İbrahim Paşa'nındır. Bu mağlubiyet padişahın ve vezir-i azamın maneviyatını sarstı ve ne yapılması gerektiği konusunda görüşmeler yapıldı. Padişah, yerine Damat İbrahim Paşa'yı bırakarak İstanbul'a dönmeyi düşünmüş ise de Hoca Sa'adeddin Efendi “ *Bu büyük bir iştir.*

⁵⁸ Danişmend, *Kronoloji*, III, s. 224

⁵⁹ *Târih-i Na'îmâ*, I, s. 104; *Peçevi Tarihi*, II, s. 178; 74 numaralı Mühimme Defterinin 218.

hükümünde padişahın, Şevval'in 24'ünde İstanbul'dan çıktığı kayıtlıdır. “...bizzat gaza ve cihad küffâr-ı bed nâmda tevcih ve azimet idüb işbu Mâh-ı Şevvâlü'l Mükerrermin yirmi dördüncü günü makarr-ı hilâfet ve dârü's saltanatım olan mahmiyye-i Kostantiniyye-i hamiyet-i ale'l beliyreden çıkub...”

⁶⁰ Feridun Emecen, “ Mehmed III” , *DİA*, Ankara 2003, XXVIII, 408

⁶¹ Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, III/I, s. 75

⁶² Eğri kalesinin fetih tarihi 74 numaralı Mühimme Defterinin 222. hükümünde 20 Safer, 234. hükümde 19 Safer olarak gösterilmiştir. İkinci hükmün düzenlenmiş olması ve gönderildiği makamlar göz önüne alındığında 19 Safer tarihinin daha doğru olduğu kuvvetle muhtemeldir. Karşılaştırma için bakınız: *Tarih-i Selânikî*, II, s. 635

⁶³ Geza David, “Eğri”, *DİA*, 489-491.

Hasan Paşa, İbrahim Paşa veya gayrisiyle olacak iş değildir, bizzat Padişah'ın ordunun başında olması lazımdır" diyerek Padişah'ı seferin devamı konusunda ikna etti.⁶⁴ Böylece ilerleyişine devam eden ordu 25 Ekim'de Haçova'ya geldi.

İlk gün yapılan mücadeleden bir netice alınamadı. Asıl savaş 26 Ekim'de meydana geldi. Avusturya ordusu Osmanlı ordusunun merkezine bütün gücüyle yüklenmiş ve Padişah'ın bulunduğu yere kadar gelmiştir. Öyle ki Padişah, müteferrika ağası Yunus Ağa'nın çadırına çekildi.⁶⁵ Ertesi gün düşman kuvvetleri ikindide bütün gücüyle yeniden Osmanlı merkez kuvvetleri üzerine saldırdılar. Osmanlı kuvvetlerinin bir an için dağılması ve hazineyi koruyan yeniçerilerin bırakıp kaçması üzerine, savaşı kazandıklarını düşünen Avusturya askerleri yağmaya başladılar. Vezir-i Azam Damat İbrahim Paşa'nın da hiç bir ümidi kalmamış, hatta Padişah'ın kıyafetini değiştirip kaçırmak için tertibata başlamıştır.⁶⁶

Bu sırada sırtında Hz. Muhammed'in Hırka-i Şerifi ile Sancağ-ı Şerif yanında sebat ile durarak gelişmeleri izleyen III. Mehmed⁶⁷ yanındaki Hoca Sa'adeddin Efendi'ye dönerek, *"Efendi, şimdiden sonra ne çare itmek gerek"* diye sorunca, Hoca Sa'adeddin, *"Padişahım, lazım olan yerinizde sebat ve karar etmektir, cengin hali budur. Ecdadınız zamanında böyle muharebeler olmuştur. Mu'cizat-ı Muhammed Aleyhisselam ile inşallahu teala fırsat ehl-i İslamındır. Hatırınızı hoş tutun"* sözleriyle padişahı teselli ve teşvik etmiştir.⁶⁸

O anda düşman askerlerinin bu yağma hareketlerini fırsat bilen seyis, aşçı, deveci, karakullukçu ve saray hademesi, başka silahları olmadığı için ellerine geçirdikleri kazma, odun, balta, lobud, kepçe, bıçak, şiş ve kazık ile düşmana saldırıp, bir kısmını yakalayıp *"düşman kaçtı"* diye bağırmaya başlayınca, etrafta bulunan askerlerde düşmana saldırdılar.⁶⁹ Çağalazade Sinan Paşa ve emrineki askerler gizlendikleri yerlerden birden çıkarak düşmana büyük zayıat vermişler, kısa sürede Avusturya güçlerini büyük bir bozguna uğratmışlardır.⁷⁰

⁶⁴ Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, III/I, s. 76; Hammer, *Osmanlı Tarihi*, IV, s. 1124

⁶⁵ Hammer, *Osmanlı Tarihi*, IV, s. 1125

⁶⁶ Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, III/I, s. 76

⁶⁷ Hammer, *Osmanlı Tarihi*, IV, s. 1125; Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, III/I, s. 78

⁶⁸ *Peçevi Tarihi*, II, s. 187; Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, III/I, s. 78; Danişmend, *Kronoloji*, III, s. 238

⁶⁹ Hammer, *Osmanlı Tarihi*, IV, s. 1125; Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, III/I, s. 78; Danişmend, *Kronoloji*, III, s. 239

⁷⁰ Hammer, *Osmanlı Tarihi*, IV, s. 1125; Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, III/I, s. 78

Osmanlı ordusunun zaferle biten en büyük meydan savaşlarından birini teşkil eden Haçova mücadelesi, dönemin tarihçileri tarafından Çaldıran ve Mohaç savaşlarından bile daha üstün tutulmuş olmakla birlikte askerî ve siyasî yönden, 1606'da sona erecek Osmanlı-Habsburg savaşlarının kaderi üzerinde hiçbir olumlu rol oynamamıştır. Savaşın ertesi günü vezîriâzamlık makamına getirilen Cigalazâde Sinan Paşa'nın yaptırdığı yoklama sonucu Haçova'dan kaçıkları veya savaşa katılmadıkları tesbit edilip timarları ve ulûfeleri ellerinden alınan askerler Anadolu'da Celâlî gruplarına katılarak karışıklıkların artmasına yol açmışlardır. Bu savaşın kabaca yapılmış bir planı bugün Topkapı Sarayı Müzesi Arşivi'nde bulunmaktadır.⁷¹

2.1.2. Kaniye Müdafaası

Avusturya-Osmanlı Savaşları'nın devam ettiği dönemlerde cepheden bazen iyi bazen de kötü haberler gelmekteydi. Kaynaklarda Yanık Kale diye meşhur olup Kanuni Sultan Süleyman zamanında alınan Osmanlı kalesi, Avusturya'nın muhasarasına maruz kalmış, kısa sürede Osmanlı ordusunun yetişmesiyle kale kurtarılmıştır. ⁷² Ancak bir gece zahire getirildiği bahanesi ile içerden de Martolosların yardımıyla kaleye girilmiş ve kale Mart 1598 de düşmüştür.⁷³

1599 senesinde üçüncü defa vezir-i azam olan Damat İbrahim Paşa bizzat serdar-ı ekrem olarak Macaristan'a gelmiştir. Burada Avusturya kumandanı ile bir sulh görüşmesi yapılmış fakat karşılıklı istekler reddedildiğinden görüşmeler kesilmiştir. ⁷⁴Harp mevsiminin de geçmesi üzerine Damat İbrahim Paşa Belgrad'a çekilmiştir. Bu süre zarfında orduda birtakım düzenlemeler yapılarak disiplin sağlanmıştır.

Vezir-i azam 1600 baharı geldiğinde Belgrad'dan yola çıktı. Hedefi Estergon Kalesi idi. Fakat daha sonra bundan vazgeçilerek Kaniye üzerine gidilmesine karar verildi. Eylül 1600'de başlayan ve 40 gün süren muhasaradan sonra kalenin barut mahseninin infilak etmesi ve yardım ümitlerinin kesilmesi sonucu kale 22 Ekim 1600'de muhafızların eşyalarıyla beraber serbestçe çıkıp gitmesi şartıyla teslim

⁷¹ Feridun M. Emecen, "Haçova", DİA, XIV, 546-547.

⁷² Mücteba İlgürel, "Zirveden Dönüş", *Türkler*, IX, 643-666

⁷³ Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, III/1, s. 81

⁷⁴ Hammer, *Osmanlı Tarihi*, IV, s. 1134

edilmiştir. Öyleki tavuk kümesleri, çocuk salıncaklarını dahi alıp götürmüşlerdir.
⁷⁵Böylece Kanije beylerbeylik haline getirilerek Tiryaki Hasan Paşa'ya verildi.

Ertesi yıl Avusturya Arşidükü Ferdinand, Kanije'yi geri almak için harekete geçti. Kanije Beylerbeyi Tiryaki Hasan Paşa'nın emrinde sadece 20 bölük sekban ve 3000 civarında muhafız bulunuyordu. Hasan Paşa çok daha üstün olan Avusturya kuvvetleri karşısında çeşitli savaş hilelerini kullanarak kaleyi savunmayı başarmıştır.
⁷⁶Hasan Paşa, kalede top olmadığı intibasını uyandırmış, böylece öncü kuvvetleri aldatarak esas Avusturya ordusu muhasaraya başladığında şiddetli top ateşiyle düşmana büyük zayıat vermiştir. Ayrıca sık sık kaleden huruc hareketleri yaptırarak düşmanı yıpratmıştır.⁷⁷

Kanije muhasarası üç ay kadar sürdü. Hasan Paşa elde ettiği harp levazımını iki ayda ancak kaleye nakledebilmiştir. ⁷⁸Zaferin İstanbul'a bildirilmesi üzerine şenlikler yapılmış, müdafaada yararlılık gösteren Musul Beyi Köstendil ve Ömer Ağa'ya Sancak Beyliği ve Tiryaki Hasan Paşa'ya da vezaret hasları ile üç hil'at, üç şemşir (kılıç), üç at ile kendilerini öven bir hatt-ı hümayun gönderilmiştir. ⁷⁹Diğer taraftan Yemişçi Hasan Paşa, Kanije'ye yardım edememişti ama, 1602 yılında İstolni Belgrad'ı geri almayı başardı. Ardından Erdel'e gitmek istediye de kış mevsiminin gelmesi üzerine Belgrad'a çekildi. Bir süre sonra İstanbul'da sipahi isyanı çıkınca Yemişçi Hasan Paşa, Lala Mehmed Paşa'yı serdar tayin ederek Ocak 1603'te İstanbul'a döndü. ⁸⁰1603 yılında Sultan III. Mehmed vefat etmiş ve I. Ahmed tahta çıkmıştır. Osmanlı-Avusturya savaşları Sultan I.Ahmed döneminde de bir süre devam etmiş ve Kasım 1606 yılındaki Zitvatoruk Antlaşması ile son bulmuştur.

2.2. III. Mehmed Dönemi İsyanları

2.2.1. İsyanlara Neden Olan Etkenler

Osmanlı Devleti'nin ihtişamlı döneminden sonra özellikle XVI. yüzyılın ikinci yarısından itibaren devlette gerek siyasî ve askerî anlamda gerekse de

⁷⁵ Hammer, *Osmanlı Tarihi*, IV, s. 1135

⁷⁶ Tafsilatlı bilgi için Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, III/I, s. 84- 87; Danişmend, *Kronoloji*, III, s. 285

⁷⁷ İlgürel, "Zirveden Dönüş", *Türkler*, IX, 643-666

⁷⁸ Ele geçirilen diğer malzemeler için bkz. Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, III/I, s. 89

⁷⁹ Hatt-ı Hümayunun bazı kısımları için, Katip Çelebi'nin Fezleke ve Mustafa Naima'nın Naima Tarihi'nden naklen M. Tayyib Gökbilgin, "Mehmed III", *İA*, VII, 542; Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, III/I, s. 90

⁸⁰ İnbaşı, Gülsoy, Yağcı, *Osmanlı Tarihi El Kitabı*, s. 235

ekonomik anlamda birtakım gerilemeler görülmeye başlamıştır. Bu gerilemenin temel nedenleri olarak büyük nüfus artışı, Avrupa'daki savaş teknolojisinin ve gümüş bolluğunun etkisi altında Osmanlı klasik askerî ve mali düzeninin sarsılması, Safeviler ve Habsburglarla uzun savaş dönemi ve bunun doğurduğu mali bunalım göz önüne alınmalıdır.⁸¹

Bu yüzyılda devletin gerilemesindeki en önemli etkenlerden birisi maliyenin bozulmasıdır. XVI. yüzyılın ortalarından itibaren ucuz Amerikan gümüşünün akını, buna bağlı olarak akçenin % 100 değer kaybetmesi, mal darlığı veya devlet bütçesinde para bulmak için yapılan tağşiş, Avrupa kalp paralarının piyasayı istilası mali bozulmanın en önemli nedenleri olarak gösterilebilir. Bu durum timar sistemini de doğrudan etkilemiş ve sipahilerin reayadan türlü şekilde para almalarına sebep olmuştur. Bu dönemde İstanbul'da sık sık görülen kapıkulu sipahi ve yeniçeri ayaklanmaları bununla doğrudan ilgilidir.⁸²

Akçedeki bu dalgalanmalarla birlikte doğuda İran ve batıda Avusturya ile yapılan savaşların da Osmanlı maliyesi üzerinde olumsuz etkisi kesindir. Halktan alınan olağan vergilere savaş gerekçesiyle yeni vergilerde eklenmiştir. Bununla birlikte devlet özellikle Avusturya savaşlarında yeniçeri sayısını artırmış ve Anadolu'dan ücretle tüfekli sekban ve saruca askeri almaya başlamıştır. Fakat barış döneminde bu sekban askerlerine gereksinim kalmadığı zamanlarda bu guruplar Anadolu'da halkı haraca bağlamaya ve halka saldırıya başlamışlardır. Tımarı yetmeyen ve elinden alınan sipahiler de bunlara katılınca Anadolu'yu kasıp kavuran Celali haydut grupları bu yolla ortaya çıkmış oldular. Nitekim Cağalazade Sinan Paşa'nın Haçova Savaşı'ndan sonra yoklama yaptırıp kaçanların dirliklerini alması bunların Celali gruplarına katılmalarına sebep olmuştur. Sadece dirliği olanlar değil, içlerinde 20.000 ile 50.000 akçe gelirli zeamet sahiplerin de olduğu yaklaşık otuz bin kişi timarlarının alınması üzerine Celali gruplarıyla birleşerek onlara liderlik etmişlerdir.⁸³

⁸¹ Halil İnalçık, *Devlet-i Aliyye, Osmanlı İmparatorluğu Üzerine Araştırmalar*, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul 2009, s. 191

⁸² İnalçık, *Devlet-i Aliyye*, s. 136

⁸³ Mustafa Akdağ, *Türk Halkının Dirlik ve Düzenlik Kavgası Celali İsyanları*, Ankara 1999, s. 353-354; William J. Griswold, *Anadolu'da Büyük İsyan 1591-1611*, (Çev. Ülkün Tansel), Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul 2002, s. 16

Bütün bu gelişmelere karşın devlet, kendini değişen koşullara uyduramamıştı. Çağdaş Avrupa güçlerinin merkantilist ekonomi düşüncesinin tersine Osmanlı devlet adamları serbest pazar politikasına bağlı olarak, imparatorluk için kapsamlı bir ekonomi politikası düzenlemekten geri kalmışlardır.⁸⁴

2.2.2. İstanbul Yeniçeri-Sipahi İsyanları

XVI. yüzyılda artan isyanlar sadece taşrada değil devletin merkezinde de meydana gelmiştir. Bunda kuşkusuz yukarıda bahsedilen ekonomik nedenlerin etkisi oldukça büyüktür. Fakat bu isyanlarında merkezdeki üst düzey yöneticiler arasındaki iktidar mücadeleleri de etkili olmuştur. İstanbul'daki bu isyanlar daha çok sipahiler tarafından çıkarılmıştır.

Kapıkulu ayaklanmalarının tarihi II. Mehmed'in ilk hükümdarlık dönemine kadar gitmektedir. Kaynaklarda Buçuktepe İsyanı olarak geçen bu isyanda Çandarlı Halil Paşa'nın etkili olduğu iddia edilmiş ve isyanı kullanan Paşa II. Murad'ın yeniden tahta çıkmasını sağlamıştır.⁸⁵ Bundan sonraki dönemlerde de devam eden Kapıkulu İsyanları XVI. yüzyılın ortalarından sonra daha da yerleşmiştir. III. Mehmed döneminde ise padişahın, cülusundan hemen sonra Ferhad Paşa'yı vezir-i azam olarak tayin etmesinden sonra isyan etmişlerdir. Bu isyanı çıkaranlar, Ferhad Paşa'nın Gence muhafazasında üç sene kalmak şartıyla sipahilik vadettiği Kuloğulları ile bunlara katılan sipahilerdir.⁸⁶

Sipahiler tarafından çıkarılan ve daha büyük olan isyan 1600 yılında meydana gelmiştir. Bu isyanda ekonomik nedenlerin yanı sıra harem ile vezirler arasındaki nüfuz mücadelesi etkili olmuştur. Bu dönemde Safiye Sultan Belgrad'dan gelen hizmet defterinin kendisine verilmesini sağlamış, ardından defteri hizmetçisi Yahudi Kira Kadın'a vermiştir. Devlet ricâli tarafından hiç sevilmeyen Kira Kadın'ın muazzam bir servet sahibi olduğu hatta İstanbul gümrüğünü iltizama aldığı ve buradan askere dağıttığı paranın kalp olduğunu ileri süren sipahiler harekete geçtiler.

⁸⁷Bu olayda Safiye Sultan'ın etkinliğinden kurtulmak isteyen Halil Paşa ve İbrahim Paşa'nın rolü olduğu ileri sürülmektedir. Kira Kadın'ın başını isteyen sipahiler fetva

⁸⁴ İnalçık, *Klasik Çağ*, s. 56

⁸⁵ İnbaşı, Gülsoy, Yağcı, *Osmanlı Tarihi El Kitabı*, s. 265

⁸⁶ Danişmend, *Kronoloji*, III, s. 199

⁸⁷ Emecen, "Mehmet III", *DİA*, XXVIII, 407-413

istediler. İstediklerini alamayan isyancılar ertesi gün yeniden harekete geçtiler. Sadaret kaymakamı Halil Paşa Kira Kadın'ı buldurup konağına getirttiği bir sırada divan merdivenlerinden çıkarken sipahiler hücum edip Kira Kadın'ı üç oğluyla parçaladılar ve cesedini at meydanına astılar.⁸⁸ Küçük oğlu ise Müslüman olmak ve iltizamlarından elde ettiği gelirlerin hesabını vermek kaydıyla hayatı bağışlanmış, Aksak Mustafa Çavuş adını alarak Sultan İbrahim dönemine kadar yaşamıştır.⁸⁹

III. Mehmed dönemindeki diğer sipahi isyanı 1601 yılında meydana gelmiştir. Ayaklanan sipahiler aralarından bir temsilciyi III. Mehmed'e gönderdiler. Asilerin ilk istekleri rüşvetçilerin uzaklaştırılması olmuştur. Hatta bunun yerine getirilmemesi durumunda padişahı tahttan indirmekle tehdit etmişlerdir.⁹⁰ III. Mehmed Gazanfer Ağa ve İbrahim Paşa'nın taşrada görevlendirilmesine karar vermiş, Cağalazade'nin de araya girmesiyle olaylar yatıştırılmıştır. Fakat iki yıl sonra İstanbul'da yeni bir ayaklanma meydana gelmiştir. Bazı kaynaklarda Zorba İsyanı adı verilen⁹¹ isyan vezir-i azam Yemişçi Hasan Paşa ile sadaret kaymakamı Mahmud Paşa'nın başını çektiği gruplar arasındaki hâkimiyet mücadelesinden kaynaklanmıştır.⁹² Ayaklanan sipahiler padişahı Ayak Divanı talep etmişlerdir. Talepleri kabul edilen sipahiler, memleketin içine düştüğü duruma dikkat çekerek devlet adamlarının tedbirsizliğinden şikayet edip cezalandırılmalarını doğrudan doğruya padişahı talep etmişlerdir.⁹³ İsyancılar ilk olarak daha önce başını kurtaran Gazanfer Ağa ve Yedikule'ye hapsedilen Saatçi Hasan Paşa'dan şikâyetçi oldular. Hasan Paşa Yedikuleden getirilip sorguya çekilmiş ve yaptığı işlerden padişahın haberdar olduğunu ispatlayarak kurtulmuştur. Diğer şikâyet edilen Tırnakçı Hasan Paşa ise tam boynunun vurulacağı sırada yeniçerilerin şefaatiyle kurtulmuştur.⁹⁴ Ancak sipahiler Kızlar Ağası Osman Ağa ve Gazanfer Ağa konusunda yumuşak davranmamış ve başlarının vurulması hususunda ısrar etmişlerdir. Valide Sultan'ın en önemli adamları olan bu ağalar idam edilmiş ve olaylar biraz olsun yatışmıştır. Bu

⁸⁸ Hammer, *Osmanlı Tarihi*, IV, s. 1138; Danişmend, oğullarının daha sonra idam edildiğini ifade eder. Danişmend, *Kronoloji*, III, s. 284

⁸⁹ İnbaşı, Gülsoy, Yağcı, *Osmanlı Tarihi El Kitabı*, s. 272

⁹⁰ İnbaşı, Gülsoy, Yağcı, *Osmanlı Tarihi El Kitabı*, s. 274

⁹¹ Danişmend, *Kronoloji*, III, s. 284

⁹² İnbaşı, Gülsoy, Yağcı, *Osmanlı Tarihi El Kitabı*, s. 275. Bazı kaynaklarda bu isyanın, Türk-Devşirme mücadelesinden kaynaklandığı ifade edilmektedir. Danişmend, *Kronoloji*, III, s. 294; İlgürel, "Zirveden Dönüş", *Türkler*, IX, 643-666

⁹³ Hammer, *Osmanlı Tarihi*, IV, s. 1175

⁹⁴ Hammer, *Osmanlı Tarihi*, IV, s. 1175

arada durumu haber alan vezir-i azam Yemişçi Hasan Paşa İstanbul'a gelmiştir. Bunu öğrenen isyancılar ertesi gün Hasan Paşa'nın katli için Şeyhül İslâm Sunullah Efendi'den fetva almışlardır. Mahmut Paşa'nın fetvayı Padişah'a göndereceğini önceden öğrenen Hasan Paşa, askeri asıl kışkırtanın Mahmud Paşa olduğunu padişha bildirmiş ve yeniçerilerin bu isyanı bastırmada kullanılabileceğini söylemiştir. Padişah'tan, Mahmud Paşa ve isyancıların idam fermanını almaya muvaffak olan Hasan Paşa ertesi gün yen yeniçeri ocağına sığınmıştır. Bu sayede yeniçerileri arakasına alan Hasan Paşa şehrin kapılarını kapatarak yeniçerilere asileri yok etme emrini vermiştir.⁹⁵ Derhal harekete geçen yeniçeriler sipahilerin merkezi olan Kurşunlu Hanı'nı basarak çoğunu öldürdüler. Güçlenen Yemişçi Hasan Paşa bu durumu kendi çıkarları için kullanınca diğer devlet görevlileri bu durumdan şikâyetçi olmuşlar sonunda padişah vezir-i azamı görevden almış ve bir süre sonrada 16 Ekim 1603'de idam edilmiştir. Bu şekilde isyan son bulmuş, İstanbul'da sükûnet sağlanmıştır. Ancak bu olay sonraki dönemlerde yıllarca sürecektir olan sipahi-yeniçeri mücadelesini başlatmıştır.⁹⁶ Ayrıca yine bu olay yeniçerilerin güçlerinin farkına varmalarını sağlamış ve bundan sonra devlet yönetimi üzerinde ciddi bir otorite haline getirmiştir.⁹⁷

2.2.3. Celâli İsyânları

Celal'e mensup anlamına gelen Celâli tabirinin kökeni XVI. yüzyıl başlarında isyan eden Bozoklu Şeyh Celâle kadar uzanır. 1519 yılında Şeyh Celal adında birisi Mehdilik iddiasıyla Tokat civarında isyan ettikten sonra, bundan sonraki isyanlar, hangi amaçla ve hangi türde olursa olsun halk arasında onun adıyla anılmaya başlanmıştır.⁹⁸

Celali isyanları başlangıçta Osmanlı idaresinden memnun olmayan Şîî eğilimli Türkmen gruplarının, Safevilerin de tahrikiyle, devlete başkaldırmaları şeklinde ortaya çıkmıştır. II. Bâyezid zamanında Şah Kulu Baba Tekeli liderliğinde devlete başkaldıranlar, devlet ve saltanatı ele geçirme amacı gütmüşlerdi. Ardından I. Selim'in tahta çıktığı sıralarda ise Nur Ali isimli bir asi, Tokat ve Amasya taraflarına hâkim olmuştu. Bozoklu Şeyh Celal'in çıkardığı isyanın şiddetli bir şekilde

⁹⁵ İnbaşı, Gülsoy, Yağcı, *Osmanlı Tarihi El Kitabı*, s. 276

⁹⁶ İnbaşı, Gülsoy, Yağcı, *Osmanlı Tarihi El Kitabı*, s. 276

⁹⁷ İnbaşı, Gülsoy, Yağcı, *Osmanlı Tarihi El Kitabı*, s. 276

⁹⁸ Mücteba İlgürel, "Celali İsyânları", *DİA*, İstanbul 1993, VII, 252

bastırılmasından sonra Kanuni Sultan Süleyman'ın saltanatının ilk yıllarında da dini eğilimli bir dizi isyan çıkmıştı. Asıl Celali İsyanları ise 1596-1610 yılları arasında Haçova Meydan Muharebesi'nden sonra başlayan ve Anadolu'yu kasıp kavuran ayaklanmalar olarak bilinmektedir.⁹⁹ Başta Anadolu ve Rumeli olmak üzere memleketin her tarafında zuhur eden Celalilerin en bilinenleri Karayazıcı Abdulhalim, Deli Hasan, Tavi Halil, Kalenderoğlu Mehmed ve Canbolatoğlu Ali idi. Biz bunlardan III. Mehmed dönemine tekabül eden Karayazıcı Abdulhalim ile Deli Hasan isyanlarından kısaca bahsedeceğiz.

2.2.3.1. Karayazıcı İsyanı

Asıl adı Abdülhalim olan Karayazıcı, bazı beylerbeyleri yanında sekban ve subaşılık yaptıktan sonra,¹⁰⁰ etrafına topladığı beş on bin kadar eşkıya ile Urfa'da isyan etmiş ve üzerine gönderilen sabık Habeş Beylerbeyi Hüseyin Paşa'nın da kendisine ilhak etmesiyle çok güçlü hale gelmişti. Rivayete göre kapıkulu teşkilatına benzer bir teşkilat kurmuş, Urfa'yı zapt ederek adeta bir hükümdar gibi çevresine "Halim Şah Muzaffer Bâdâ" ibareli fermanlar yollamıştı.¹⁰¹

Durumun vahameti İstanbul'dan iştilince, üzerine Vezir Mehmed Paşa gönderildi. Urfa kalesini muhasara eden Mehmed Paşa, Hüseyin Paşa'yı öldürdü ve isyana son vermek amacıyla Karayazıcı'ya da Amasya sancakbeyliği verildi. Ancak Karayazıcı burada eşkıyalık faaliyetlerine yeniden başladı. Bunun üzerine Mehmed Paşa ikinci kez Karayazıcı üzerine gitti. Yine affedilen Karayazıcı'ya bu kez Çorum Sancağı verildi. Bir kez daha affedilmesine rağmen bu defa da Çorum, Sivas ve Tokat havalisini yağmalayan Karayazıcı üzerine Sokulluzâde Hasan Paşa ve Vezir İbrahim Paşa tayin edildi. İbrahim Paşa ile Karayazıcı kuvvetleri Kayseri ovasında karşılaştılar. Mücadeleyi İbrahim Paşa kaybetmiş ve kaçarak Kayseri kalesine sığınmıştır.¹⁰² Bu galibiyetin ardından Karayazıcı kendisini Anadolu'nun yegâne hâkimi ilan etti.¹⁰³ Bunun üzerine Sokulluzade Hasan Paşa Karayazıcı üzerine

⁹⁹ İnbaşı, Gülsoy, Yağcı, *Osmanlı Tarihi El Kitabı*, s. 248

¹⁰⁰ Mustafa Nâimâ Efendi, *Tarih-i Nâ'imâ*, II, 3'ten naklen Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, III, s. 100

¹⁰¹ Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, III, s. 101, İlgürel, "Celali İsyanları", *DİA*, VII, 252

¹⁰² Danişmend, *Kronoloji*, III, s. 278

¹⁰³ Hammer, *Osmanlı Tarihi*, IV, s. 1139

yürümüş, Elbistan’da Sepedli mevkiinde isyancıları mağlup etmiştir. Canik dağlarına kaçan Karayazıcı bir süre sonra burada ölmüştür (1602).¹⁰⁴

2.2.3.2. Deli Hasan İsyanı

Karayazıcı Abdülhalim öldükten sonra yerine kardeşi Deli Hasan isyancıların başına geçti. Deli Hasan, Bağdat valisi Hasan Paşa’nın kervanına saldırıp, mallarını yağmaladıktan sonra Tokat kalesinde bulunan paşayı muhasara etti. Kaleden kaçan bir sekbanın ihanetiyle Hasan Paşa’nın her sabah kale kapısı önünde oturduğunu öğrenen isyancılar bir sabah paşayı öldürdüler. Bu olay Deli Hasan’ı daha da cesaretlendirmiş, isyancılar Anadolu Beylerbeyliği’nin merkezi olan Kütahya kalesini yaktıktan sonra Afyon Karahisar’a çekilmişlerdir.¹⁰⁵

Deli Hasan’ın Kütahya önlerinde görülmesi Anadolu’da büyük korkuya neden olmuştur. İsyancıların bu faaliyetlerinden dolayı bir kısım halk işlerini, çift ve çubuğun bırakarak şehirlerdeki kalelere iltica etmişler ve uzun süre oralarda kalmaya mecbur olmuşlardır.¹⁰⁶ Deli Hasan Kütahya önlerine geldiği bir sırada aniden kararının değiştirerek Şahverdi isimli elçisini İstanbul’a gönderdi ve devletten görev talep etti. Avusturya savaşı ile meşgul olan devlet, Anadolu’da bu konuyla ilgilenemeyeceğini düşünerek bu talebi kabul etti ve Deli Hasan’ı Bosna Beylerbeyliğine tayin etti.¹⁰⁷

Deli Hasan ve emrindeki isyancılar burada da rahat durmamış, sözüne sadık kalmayarak bölgeyi yağmalamaya başladılar. Buradaki görevi esnasında Deli Hasan’ın Venedik elçileri ve Papa ile ihanete varan mektuplaşmaları olduğu söylenir. Bu olay haber alındığında Deli Hasan Belgrad’a kaçtı ve daha sonra yakalanarak 1606 yılında idam edildi.¹⁰⁸

¹⁰⁴ Hammer, *Osmanlı Tarihi*, IV, s. 1172; Danişmend, *Kronoloji*, III, s. 282; Griswold, *Anadolu’da Büyük İsyân*, s. 30

¹⁰⁵ Danişmend, *Kronoloji*, III, s. 290

¹⁰⁶ Selçuk Demir, *75 Numaralı Mühimme Defterinin Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi (1-171)*, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilimdalı (Yüksek Lisans Tezi), Erzurum 2008, s. 72

¹⁰⁷ Akdağ, *Celali İsyanları*, s. 402

¹⁰⁸ Acun, “Celali İsyanları”, *Türkler*, IX, 701

2.3. Osmanlı-İran İlişkileri

III. Mehmed döneminde İran tahtında bulunan Şah Abbâs, kendi iç meselelerini halletmiş, ülkenin doğusunda hâkimiyetini sağladıktan sonra gözünü batıya Osmanlı topraklarına çevirmişti. Bu doğrultuda 1599 yılından itibaren Osmanlılara karşı Avrupa’da ittifak teminine çalıştı.¹⁰⁹ Özellikle Avusturya İmparatoru, İran’dan gelen elçi heyetini çok sıcak karşıladı. Onlara doğuda Rus ve Gürcülerle Osmanlılara karşı bir ittifak kurmak istediğini ve Hristiyanları bir Haçlı ordusunda birleştirmeye çalıştığını bildirdi.¹¹⁰ Ülkesinde yepyeni bir askerî yapılanmaya giden Şah Abbâs, Osmanlı Kapıkulu teşkilatına benzer bir askerî teşkilat kurdu.¹¹¹

Bu şekilde gücünü artıran Şah Abbâs, Osmanlıların içinde bulundukları durumdan yararlanmak istiyor ve bir takım sınır olaylarını da bahane ederek Osmanlılara saldırmayı planlıyordu. Bu sırada Selmas bölgesinde bir sınır beyi olan Gazi Bey isimli bir Kürt beyinin Osmanlılardan ayrılarak Safevilere katılması Şah’a aradığı fırsatı verdi. Durumdan yararlanmak isteyen Şah Abbâs Tebriz’i kuşatmak için harekete geçmişti. Tebriz seferini gizli tutan Şah, kalenin savunmasız olduğu bir sırada Tebriz’e girmiş ve kaleyi ele geçirmiştir. Ele geçirilen Osmanlılar kılıçtan geçirilmiş ve bu suretle III. Murad döneminde alınan ve 18 yıl 3 gün Osmanlı hâkimiyetinde kalan Tebriz elden çıkmıştır (26 Eylül 1603).¹¹² Durumdan geç haberdar olan Tebriz beyi Ali Paşa Tebriz’e dönerken İran ordusunun taarruzuna uğramış, Sofya mevkiinde mağlup ve esir olmuştur. Bu mağlubiyetten sonra Nahcivan ve Erivan’da peş peşe elden çıkmıştır.¹¹³

¹⁰⁹ Danişmend, *Kronoloji*, III, s. 302

¹¹⁰ İncalcık, *Klasik Çağ*, s. 48

¹¹¹ Mücteba İlgürel, *Doğuştan Günümüze Büyük İslam Tarihi*, Çağ Yayınları, İstanbul 1993, X, 411

¹¹² Danişmend, *Kronoloji*, III, s. 303

¹¹³ İlgürel, *İslam Tarihi*, IX, 411

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

74 NUMARALI MÜHİMME DEFTERİNİN TAHLİLİ

3.1. Defterin Şekil Özellikleri

3.1.1. Defterin Fiziki Durumu

Başbakanlık Osmanlı Arşivi Mühimme serisinde A.DVN.MHM.d 074 şeklinde kayıtlı bulunan defter 29 x 22 cm ebatlarında olup ciltli ve ebruludur. 231 yazılı 37 yazısız olmak üzere toplam 268 sayfadan oluşan defterde, 702 hüküm mevcuttur. Tezimize konu olan 121-141 sayfalar arasındaki kısımda 7 adet yazısız sayfa mevcut olup, toplam 312 hükümden oluşmaktadır.

Defter, kapağında yazılı olduğu üzere, *Min Evâhir-i Zilkade Sene 1004 ila Evâsıt-ı Şevvâl Sene 1005* tarihli olup, Sultan III. Mehmed döneminin ilk yıllarındaki divân hükümlerini ihtivâ etmektedir. Defterin tarihi Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi'nde Miladi olarak 1595-1596 olarak gösterilmişse de ¹¹⁴kapaktaki tarihe göre 16-26 Temmuz 1596 ile 27 Mayıs-6 Haziran 1597 yılları arasına tekabül etmektedir. ¹¹⁵ Defterdeki en erken tarih *Fî 26 Şevvâl Sene Erba'a* ile 675 numaralı, en son tarih ise *Fî 28 Rebîü'l-âhire Sene Hams ve Elf* ile 581 numaralı hükümler olup her ikisi de transkripsiyonunu yaptığımız sayfalar arasında yer almaktadır. Hükümlerin tarihlerine bakıldığında sıralarında bu denli karışıklık olması ciltleme ve tasnif sırasında bir takım hatalar yapıldığını göstermektedir.

Defterle ilgili diğer bir önemli husus da tutulduğu divan toplantısıyla ilgilidir. Defterde yer alan 218. hükme göre, 24 Şevval 1004/21 Haziran 1596'da Sultan III. Mehmed'in Eğri seferine çıkıp Cemaziyelevvel 1005/Aralık 1596'ya kadar yaklaşık 6 ayını seferde geçirdiği düşünülürse ve defterdeki en erken ve en geç tarihin 26 Şevval 1004-28 Rebiülahir 1005 olduğu göz önünde bulundurulursa, defterdeki hükümlerin padişahın başkentte olmadığı bir zamanda yapılan divanda tutulduğu sonucu ortaya çıkmaktadır. Bu da defterin, padişah ve sadrazam aynı anda başkentten ayrıldığında yapılan divan toplantılarında tutulan Kaymakamlık Mühimmesi olmasını gerektirir.

¹¹⁴ Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi, BOA, İstanbul 2010, s. 11

¹¹⁵ Yücel Dağlı-Cumhure Üçer, *Tarih Çevirme Kılavuzu*, IV, TTK, Ankara 1997, s. 220-222

Defterin sayfa numaraları sonradan verilmiş olmalıdır. Bu durum, defter sayfaları normalin aksine kısa kenarlarından birbirlerine bloknot şeklinde ciltlendiği için, sayfa numaraları bazen hükümlerin üst tarafına, bazen de hükümlerin sol alt kenarlarına ters bir şekilde gelmesinden anlaşılmaktadır. Hüküm numaralarının orijinalliği konusunda da şüphe vardır. Özellikle tasnif ve ciltlemedeki muhtemel hatalardan dolayı defterdeki tarihi kronoloji ile hüküm numaraları arasında belirgin bir uyumsuzluk göze çarpmaktadır. Özellikle erken tarihli hükümlerin defterin son sayfalarına doğru fazla olması bunun en belirgin göstergesidir.

Defterin sayfa numaraları sonradan verilmiş olmalıdır. Bu durum, defter sayfaları normalin aksine kısa kenarlarından birbirlerine bloknot şeklinde ciltlendiği için, sayfa numaraları bazen hükümlerin üst tarafına, bazen de hükümlerin sol alt kenarlarına ters bir şekilde gelmesinden anlaşılmaktadır. Hüküm numaralarının orijinalliği konusunda da şüphe vardır. Özellikle tasnif ve ciltlemedeki muhtemel hatalardan dolayı defterdeki tarihi kronoloji ile hüküm numaraları arasında belirgin bir uyumsuzluk göze çarpmaktadır. Özellikle erken tarihli hükümlerin defterin son sayfalarına doğru fazla olması bunun en belirgin göstergesidir.

Sayfalarda birden fazla hüküm olduğu gibi bazen bir sayfada tek bir hüküm ve bazen de hüküm yer almayan sayfalar görülür. Bir sayfada en fazla hüküm 498. hükümle başlayan ve 11 hükmün bulunduğu 160. sayfadadır. 199. sayfada yer alan 599 nolu hüküm sayfada yer alan tek hükmüdür ve ayrıca 172, 174, 182, 186, 188, 190 ve 200. sayfalar boş olup hüküm yer almamaktadır.

Bunların yanı sıra belirtilmesi gereken diğer ömenli hususlarda aşağıda belirtilmiştir.

141. sayfada yer alan 448 nolu hüküm 447. hükmün devamı niteliğindedir ve ayrı bir hüküm değildir. 201. sayfadaki 601 nolu hükmün bir kısmı 198. sayfada yazılmıştır ve hükmün devamı olduğu her iki sayfada da belirtilmiştir. 620 nolu hüküm 209. ve 201. sayfalarda olmak üzere ayrı hükümler halinde iki kez yazılmıştır. 206. sayfada 613 nolu hükmün hemen ardından hüküm numarası verilmeden “*Tirebolu nam defterdarına hüküm ki*” şeklinde, 215. sayfada yer alan 632 nolu hükmün ardından hüküm numarası verilmeden “*Dergâh-ı mu‘allam me‘murlarına hüküm ki: Karahisâr-ı sahih kâdısı Hüseyin Südde-i sa‘âdetime gelüb livâ-i mezbûr*

arab ve ‘acem” şeklinde ve 237. sayfada 691 nolu hükmün ardından hüküm numarası olmadan “*Mısır beylerbeyine ve defterdarına hüküm ki*” şeklinde bir metin yer almaktadır. 224. sayfada yer alan 653 nolu hüküm ve 227. sayfada yer alan 661 nolu hüküm yarıda bırakılmıştır. 229. sayfada yer alan 666 nolu hüküm de hüküm bölümü iki farklı metin olarak yazılmıştır.

Genellikle hükümler sayfalarda dikey olarak düz bir şekilde yazılmış olmasına rağmen, sayfaya çapraz ve yatay olarak yazılan hükümlerin sayısı da oldukça fazladır. Hatta bazı hükümler sayfada tamamen ters yazılmışlardır. Defterin birçok yerinde kâtiplerin dikkatsizliği ya da acemiliğinden kaynaklanan hatalar mevcuttur. Bu hatalar kimi zaman çizilip üzerine doğrusu yazılarak, kimi zaman yanlış satırlar iptal edilip, yanlış yerden sayfa sonuna bir çizgi çekilmek suretiyle oradan devam edilerek, bazen sayfanın kenarına yazılarak düzeltilmeye çalışılmıştır.

3.1.2. Defterin Diplomatik ve Teknik Özellikleri

Defterde hükümlerin üzerinde genellikle sayfanın sağ tarafında hükmün kontrol edildiğini gösteren “ // “ işareti,¹¹⁶ Bunun hemen altında kâtibin rumuzu, sayfanın orta kısmında “*Görüldü-Görölmüşdür*” ifadesi ve sol tarafında ise hükmün aslını yazanın adı veya rumuzunu gösteren “*bâ-hatt*” ifadesi¹¹⁷ yer almıştır. Bazı hükümlerde sayfanın orta kısmında en üstte, “*Mehmed’e verilmiştir*”¹¹⁸, “*Hasan Çavuş’a verilmiştir*”¹¹⁹, “*Odabaşıya verilmiştir*”¹²⁰ şeklinde hükmün gideceği yere ulaştırılmak üzere kime verildiğini gösteren başlık ve bunun hemen altında ise tarih yazılmıştır. Kimi hükümler aynı kişiye verilmişse “*Bu dâhî* ”¹²¹ ifadesi yer almıştır.

Bu başlıkların ardından bir hitap kısmıyla hükme başlanmaktadır. Bu kısımda hükmün gönderildiği kişi göreviyle birlikte “*Ayıntab kâdısı hüküm ki*”¹²² şeklinde, bazı hükümlerde ise görev ve ismiyle birlikte “*Şirvan muhafazasında olan vezirim Hasan Pâşâ’ya hüküm ki*”¹²³ şeklinde yazılmıştır. Bazende bir hüküm birden fazla

¹¹⁶ Feridun Emecen, “Ali’nin ‘Ayn’ı: XVII. Yüzyıl Başlarında Osmanlı Bürokrasisinde Kâtib Rumuzları”, *TD*, İstanbul 1994, XXXV, 135

¹¹⁷ Feridun Emecen, “Ali’nin ‘Ayn’ı”, *TD*, XXXV, 136

¹¹⁸ MD 74, Hüküm 634

¹¹⁹ MD 74, Hüküm 656

¹²⁰ MD 74, Hüküm 680

¹²¹ MD 74, Hüküm 674

¹²² MD 74, Hüküm 507

¹²³ MD 74, Hüküm 498

kişiyi “*Ma’raş ve Elbistan kâdılarına ve müşârün-ileyh kâim-i makama hüküm ki*”¹²⁴ şeklinde yazılmıştır.

Bu bölümden sonra nakil-iblâğ bölümünde “*Südde-i sa’âdetime mektub gönderüb*”¹²⁵ şeklinde bir şikâyet sonucu hükmün yazılmasına sebep olan durum veya doğrudan merkez tarafından yapılması istenilenler detaylarıyla anlatılmaktadır.

Ardından “*buyurdum ki*” ifadesi ile emir bölümü başlamıştır. Burada, sonradan hükmü götürecek kişinin isminin yazılması için bırakılan kısa bir boşluktan sonra “*Vardukda*” veya “*vusûl buldukda*” kelimeleriyle yukarıda anlatılan olay yeniden anlatılır veya “*arz olunduğı üzre, emr-i şerîf mucebince, vech-i meşrûh üzre, emr-i ceilü’l-kadrim mucebince, onat vechile, bir an te’hir etmeyüb*” denilerek daha önce anlatılanlara atfen, yapılması gerekenlerin hızlı bir şekilde belli kurallara uygun olarak yapılması istenmiştir.

Hükümlerin son kısmında ise gereğinin yapılması konusunda “*avk u te’hîrden ziyâde hazer eyleyesin, hâli olmayasın, şer’-i şerîfe muhâlîf iş itdirmeyesin*”¹²⁶ gibi uyarılar yapılmıştır.

3.1.3. Defterin Dil Özellikleri

Defterin yazısı Osmanlı idari teşkilatında özellikle resmi yazışmalarda kullanılan Divanî yazının bir çeşidi olan ve genellikle Mühimme Defterlerinde kullanılan Divanî Kırmısı’dır.¹²⁷ Fakat defterdeki hükümler, farklı kâtiplerin elinden çıktıkları için tek bir yazı formatında yazılmayıp, birkaç biçimde kaleme alınmışlardır.¹²⁸ Defterde açık ve sade bir Osmanlı Türkçesi kullanılmış olmasına karşın kimi hükümlerde özellikle dua cümlelerinde ve elkâblarda Arapça ve Farsça sözcükler ile birlikte ağdalı bir dil de dikkati çekmektedir. “*İftiharü’l-ümerâi’l-ve’l ekâbir müstecma’u cemîü’l-ma’âli vel mefâhir*”¹²⁹, “*sâhibetü’l-hayrât ve’l-hasanât menâfi-i müberrînü’l-mahzûme bî-sunûf-i avâtıf-ı letâ’if-i melikü’l-arz ve’s-şumûl*”¹³⁰ şeklinde hitaplar yer almaktadır. Defterde kullanılan kelimeler arasında da

¹²⁴ MD 74, Hüküm 496

¹²⁵ MD 74, Hüküm 495

¹²⁶ MD 74, Hüküm 493

¹²⁷ Ali, Alparslan, “Divanî”, *DİA*, İstanbul 1994, IX, 445

¹²⁸ MD 74, Hüküm 551, 559, 591

¹²⁹ MD 74, Hüküm 498

¹³⁰ MD 74, Hüküm 512

bir takım farklılıklar göze çarpmaktadır. Özellikle “*alıvirdikden-alıverdükdən, itmek-etmek, gönderüb-gönderib vs.*” gibi bir takım kelimeler farklı şekillerde kullanılmıştır.

3.1.4. Tarihlendirme

Defter, daha önce belirtildiği üzere “*Min Evahir-i Zilkade Sene 1004 ila Evasıt-ı Şevval Sene 1005*” arasını kapsamaktadır. Defterde yer alan hükümlerin tarihlerinin yazılış şekillerinde bir takım farklılıklar mevcuttur. Tarihlerin büyük bir kısmı “*Fi 17 Za[Zi’l-kade] sene [100]4*” şeklinde ayın rumuzu ve yılın son rakamı yazılarak yapılmıştır. Bunu yanı sıra “*[Yev]mü’l ahâd Fi 27 Şevval sene Erba’a*”¹³¹ şeklinde gün, ay ve yılın harflerle yazıldığı tarihlerde mevcuttur.

3.1.5. Metnin Transkripsiyonunda Takip Edilen Yol

Defterin transkripsiyonu yapılırken, okunamayan kelimeler (), okunamayan yer birkaç kelimededen oluşuyorsa (...), mürekkep dağılması veya ciltleme hatası nedeniyle okunamayan yerler [---] simgeleriyle gösterilmiş, doğruluğu konusunda emin olunmayan, şüphe duyulan kelimelerin sonuna ise (?) konulmuştur.

Ayrıca kelime ortasında ya da sonlarında yer alan ayın harfleri “ ‘ ” simgesi ile hemzeler “ ’ ” simgesiyle gösterilmiştir. Arapça ve Farsça kelimelerdeki uzun sesliler ise, â, û, î olarak gösterilmiştir.

3.2. Defterin Muhteva Özellikleri

Transkripsiyonunu yaptığımız 74 Numaralı Mühimme Defteri muhteva itibariyle oldukça çeşitlilik arz etmektedir. Defterin tutulduğu dönem olan Sultan III. Mehmed döneminde devlet batıda ve doğuda savaflara girmenin yanı sıra içeride de Celâli İsyanlarının neden olduğu siyasî, sosyal ve ekonomik olumsuzluklarla mücadele etmek zorunda kalmış, öte yandan bozulan kurumları düzeltmek için bir takım önlemler almıştır. Dolayısıyla defterde yer alan hükümlerde bu konularda yoğunluk kazanmıştır. Hükümlerin büyük çoğunluğu Anadolu ve Rumeli’de meydana gelen eşkıyalık olayları ile ilgilidir. Diğer hükümlerde İstanbul’un zahire ihtiyacı, ordunun asker ve levazım ihtiyaçları, seferle ilgili haber ve emirler, sahte

¹³¹ MD 74, Hüküm 672

para kesimi, çeşitli tayin ve aziller ve halkın çözülmesini istediği bir takım şikâyetleri yer alır.

3.2.1. Eşkîyalık Olayları

74 Numaralı Mühimme Defterinde yer alan hükümlerin büyük çoğunluğu Anadolu ve Rumeli’de meydana gelen eşkıyalık olayları ile ilgilidir. Gerek dönemin ekonomik şartlarının getirmiş olduğu olumsuzluklardan bunalanların bir araya gelerek oluşturdukları isyancı grupları gerekse ordudan kaçanların Anadolu’ya geçerek daha önce isyan edenlere katılımıyla güçlenen isyancılar, reayaynın mallarını, mülklerini, erzaklarını, karılarını, çocuklarını ellerinden almak suretiyle halka zulm ve taaddide bulunmuşlardır. Bu durum dönemin belgelerine de yansımış ve bununla ilgili birçok olay kaydedilmiştir.

Eşkîyalık faaliyetleriyle ilgili birkaç örnek hükme yer vermek gerekirse;

“Ma’raş beylerbeyine ve () beyine hüküm ki, Bundan akdem Haleb’e tabi’ Milas memlikâsı kazâsına nam olan bozca Kalender ve Bezirgân ve ‘İsa ve Seydi Ahmed ve Mezid ve Kırk nam kimesneler hâlâ mezkûr bozca Kalender Batum seferine varub sipahi oğlanı oldum deyü yerak kaldırub ve kırk elli nefer mikdarı eşkîya ile mukata’ı mezbûrenin ve karyelerin ve vilayet-i mezbûre re’âyâsına zulm ve ta’addi eyleyüb mâl-ı mîrîye külli gadr etmekle Milas ahalisi gelüb mezbûrların ahval ü vazî üzere ‘arz olunmasın rica idüb taifede zikr olunan eşkîyanın zimmetlerin evâhirin mâl-ı mîrî oldukdan sonra haklarından gelinmeyle cümle re’âyâ-ı mezbûrenin gelinmeden cilâ-ı vatan itmeleri mukarrerdir deyü ‘arz eyledüğün ecilden buyurdum ki, İl erleri mu’avenetiyle ele götürüb dâhî evvala zimmetlerine lazım gelan bedeliyeleri bikusur getirmekden cem’ ü tahsil eyleyüb mîrî için hıfz eyledikten sonra bir def’a ler’ile fasl olmayub on beş yıl mürûr itmeyan hususların hakları mevâcehesinde şer’ile teftîş ve tafahhus idüb üzerlerine sübût olan metrukâtı dâhî hükm idüb bikusur alıvirdikten sonra aslâ mec’al vormeyüb şer’ile haklarında lazım gelanı icra eylesin.”¹³²

“Gelibolı kâdısına hüküm ki, Kıdvetü’l emâsil ve’l-âkrân yeniçeri müşhidi olan Hasan zîde uluvvuhû tereke gönderüb Gelibolı kazâsına tabi’ kazâ-ı Çardak’da sâkin Kara Mustafa oğlu Hüseyin nam kimesne eşkîyadan olub yeniçeri namında

¹³² MD 74, Hüküm 672

gezüb re‘âyâyâ hilaf-ı şer‘ zulm ve ta‘addi etmekle ahvâli şer‘ ile görölmek için şer‘i şerîfe da‘vet olundıkda aslâ ita‘at-ı şer‘i şerîf eylemedüğünden ma‘ada mezbûriyeden işkâyet eyledün deyü teslim-i galat? ile teslim idüb re‘âyâyâ zulm ve ta‘addinin siyaset yokdır deyü i‘lam etmeğin mezbûrun ismi yeniçeri defterinde yokolub bulunmayub yeniçeri olmadığı mukarrer olmağıda buyurdum ki, Vardukda mezbûru şer‘i şerîfe ihzar idüb dâhî da‘vaları hak idüb bi-l fi‘il ma‘ada eyleyan hüsâması mevâcihesinde bir def‘a şer‘ ile fasl olmayub on beş yıl mürûr itmeyan hususların onat vechile teftîş idüb alıvirdikden sonra şer‘ ile lazım gelanı icra eyleyesin. Sübût bulan hukuku ba‘de’s-sübût ashâbına hükm idüb hilaf-ı şer‘i şerîf kimesneye zulm ve ta‘addi etdirmeyesin.”¹³³

“Konya ve Bilvirans ve Hatun Sarayı kâdılarına hüküm ki, Ol caniblerde re‘âyâ ve berâyâ taraflarından dergâh-ı mu‘allâma ‘arz-ı hâl sunulub bazı eşkıya sipahi ve yeniçeri ve topcu ve cebeci namına ve bazı ehl-i fesâd seferciler karyeden karyeye gezüb emvâl ve erzâkların garet ve hasaret idüb Amerd oğulların ve kızların çeküb ve ve beşer onar bin akçe salgunlar idüb virmeyenları katl idüb ve bunun emsâli zulm ve ta‘addilerin bahânesi yokdur deyi sükût eylediler imdi ‘umumen bölük halkı ve dergâh-ı mu‘allam yeniçerileri ve topcu ve cebeciler sefer me‘mur olub sefere gitmişleridr min ba‘d ol caniblerde biz sipahi ve yeniçeri ve topcu ve cebecilerüz deyü re‘âyâ ve berâyâ zulm ve ta‘addi üzere olanlar ele getirilüb haklarından gelinmek emr idüb buyurdum ki, Vardukda bu babda her birinüz mukayyed olub anın gibi bölük halkı ve yeniçeri ve topcu ve cebeci namında olub re‘âyâyâ zulm ve ta‘addi üzere olanları ve ehl-i fesâd seferciler dâhî muhâfazaya kalan sipahilere lazım gelürse ele getürüb şer‘ ile fasl olmayub on beş yıl mürûr itmeyan hususların haklatı mevâcihelerinde şer‘ ile teftîş idüb üzerine sâbit olan ba‘de’s-sübût hükm idüb ashâbına alıvirdikden sonra muhtac-ı ‘arz olanları yazub ‘arz eyleyesin. Olmayanlar hakkında şer‘ ile lazım gelanı icra eyleyesin.”¹³⁴

Hükümlerden anlaşıldığına göre halka zulm edenler arasında sadece eşkıyalar değil, bir takım devlet görevlileri de yer almaktaydı. Bunlar arasında sancakbeyleri, kadılar, subaşılar ve yeniçeriler ön plandaydı.

¹³³ MD 74, Hüküm 674

¹³⁴ MD 74, Hüküm 678

3.2.2. Ordunun İhtiyaçları

III. Mehmed döneminde devlet, iki tarafta savaşmasının yanı sıra içerde de isyanlarla uğraşmak zorunda kalmıştı. Bu durum, ordunun ihtiyaçlarının karşılanması hususunu ehemmiyetli hale getirmiş ve bu konu, yöneticilere gönderilen hükümlere yansımıştır.

Ordunun İhtiyaçları ilgili birkaç örnek hükme yer vermek gerekirse;

“Kütahya kâdısına hüküm ki, Düstûr-ı Mükerrer vezirin Hızır Pâşâ edâma’llâhu te’âlâ iclâlehûnun devesi ve katırları taht-ı kazânda akçesi ile tehr-i carî üzere yem ve yemekleri tedârik olunmak emr idüb buyurdum ki, Vardukda müşârün-ileyhin deve ve katırların yokmuş taht-ı kazanda memâliki olan yerlerde kışladub akçesi ile rızasıyla bey’ idenlerin yem ve yemeklerin aldırub hilaf-ı şer’i şerîf kimesneye iş etdirmeyesin amma mukayyed olub deveciler ve katırcılar kimesneye zulm ve ta’addi itmekden ihtiyât eyleyesin.”¹³⁵

“Akşehir, Ilgın, Doğanhisarı kâdılarına hüküm ki, Düstûr-ı mükerrer müşîr-i müfehham nizâmü’l-âlem müdebbir emir-ül mühür bil-fi’il İstanbul muhâfazasında olan vezirim Hasan Pâşâ edâma’llâhu te’âlâ iclâlehûnun ol caniblerde olan develeri için kifâyet mikdarı arpa ve sâîr levazîm tedârik etdürmeğin emr idüb buyurdum ki, Vardukda bu babda her birinüz mukayyed olub mûma ileyhın ol caniblerde olan develeri için akçeleri ile müstefh-i zehâyir yer tedârik ve ihzar etdüresin.”¹³⁶

3.2.3. İstanbul’un İhtiyaçları

Defterde yer alan diğer konulardan birisi de İstanbul’un zahire ihtiyacıdır. Buranın başkent oluşu ve nüfusunun kalabalık oluşu, devletin bu konuya ayrı bir önem vermesine sebep olmuştur.

İstanbul’un İhtiyaçları ilgili birkaç örnek hükme yer vermek gerekirse;

“Silivri ve Kızılca nahiyesi kâdılarına hüküm ki, Hâlâ matbah-ı ‘amireye koyun lazım olub et babında ziyâde müzâyeka olmayub et hâneye gelen koyunlarından matbah-ı ‘amireye adak olan sağmalı koyun arasında mal-ı erkek koyunu matbah-ı ‘amirem canibinden varılan ademlere cem’ ü tahsil itdürün

¹³⁵ MD 74, Hüküm 484

¹³⁶ MD 74, Hüküm 467

muaccelen Asitâne-i Sa'âdetime gönderilmeğin emr idüb buyurdum ki, Vardukda bu babda gereği gibi mukayyed olub matbah-ı 'amireme yarar sağmalu koyun arasından yarar erkek koyun tedârik ve ihzar idüb varılan ademlere teslim idüb bervechi istima'i Asitâne-i Sa'âdetime defteriyle gönderesin ki geldikde bikusur akçeleri icra oluna. Hususu mezbûr ehem-i mühümmatdandır. 'Avk ve tehir ziyâde hazer idesin."¹³⁷

"Beybazarları kâdısına hüküm ki, Südde-i sa'âdetime mektub gönderüb kasaba'ı mezbûre mahâllerinde câmi'i şerîf mahallesinde sakın olan Hâcî İbrahim ve Külhanbeyi mahallesinde sakın olan Muhammed bin Bekr nam kimesneler kasaba'ı mezbûrede kassab olduklarından gâyrî daima Burusa'ya ve Bolı ve Mudurnu nam kasabalara koyun yetiştirüb ve İstanbul'a dâhî nice bin koyun gönderüb hevaceyle kavi alakadar olub Mahrûse-i İstanbul kasabalı olmağa mahal oldukları bildirdüğün ecilden buyurdum ki, Hüküm vardukda mezbure-i İstanbul kasabalı olmak için koyun ile ve kârhanesiyle Südde-i sa'âdetime gönderesin."¹³⁸

"Raka beylerbeyine hüküm ki, Mahrûse-i mezbûreden anbar-ı 'amirem için kantar rugan-ı zeyd irsal olunması için hükmü şerîfim irsal olmuşken iladan zıkr olunan zeydin gelüb anbar-ı 'amire vasıl olunmağın buyurdum ki, Vardukda sâîr zemana habs itmeyüb zıkr olunan zeyidlerine otuz bin akçe mühr-i sahihe irsal idüb 'avk u tehirden ihzar eyleyesin."¹³⁹

"Bursa kâdısına ve hassa-ı sarihe ve semerci başına hüküm ki, Cenâb-ı celâdetnamın malı Cemaziyelevvelin garbı Asitane-i Sa'âdetime gelmek mukarrer olmuşdur. Kilâr-ı 'amirem üç yük has un ve üç yük mezvele unu ve yüz altı yük kilâr esbabı ile mu'accelen tedârik olub kilâr-ı 'amireme hilafın olmasın emr idüb buyurdum ki, Vardukda bu babda gerği gibi mukayyed olub zıkr olunan üç yüz yük kurum una ve üç yüz yük hassa unu ve yüz altı yük kilârı mevalatınbin tedarik idüb tevz-i intikâl kilâr-ı 'amirem hamiline irsal eyleyesin. Hususu mezbûr mühimmatdandır. Ehl-i mesailden veya üzere mahalinden ziyâde icra eyleyesiz."¹⁴⁰

¹³⁷ MD 74, Hüküm 456

¹³⁸ MD 74, Hüküm 397

¹³⁹ MD 74, Hüküm 489

¹⁴⁰ MD 74, Hüküm 492

3.2.4. Diğer Meseleler

Defterdeki hükümlerin büyük çoğunluğunu oluşturan bu meselelerin yanı sıra bir veya birkaç kez yazılmış bazı konularda hükümlerde yer almıştır.

Diğer Meselelerle ilgili birkaç örnek hükme yer vermek gerekirse;

Niğbolu beyi ve kadısına, Baki nam zımminin koyun almak için bölgeye gelmesi ve Tomav adlı karyede katledilmesi üzerine yazılan hüküm;

“Niğbolu beyi ve kâdısına hüküm ki, Hassa-ı Matbâh-ı ‘Amirem kassabları Südde-i sa‘âdetime şöyle ‘arz-ı hâl eyledüğü yoldaşları olan Bakî nam zîmmi yüz yigirmi bin akçe ile taht-ı kazândan koyun almak için irsal eylediklerin zîmmi dâhî varub zikr olunan kassab akçesiyle almaya mübâşeret eyledükde Tomav bekaryede katl olunub meblağ-ı mezbûr dâhî garet olduğun bildirüb emr-i şerîfim rica etdikleri ecilden buyurdum ki, Hük-m-i şerîfimle vardukda bu husus bundan akdem bir def‘a şer‘ile fasl olmuş olmayub on beş yıl mürûr etmiş değilse mezkûru katl etdikleri şer‘ile buldurması lazım olan kefillerine buldurub getürdüb onat vechile tefîş idüb ba‘de’s-sübût meblağ-ı mezbûri şer‘ile müteveccih olanlardan alıvirdikden sonra bu fesâdı idenler muhtac-ı ‘arz olanlardansa habs idüb ‘arz eylesin. Değillerse şer‘ile lazım gelanı icra eylesin aama hakk-ı sarihe tabi‘ olub bu bahane ile kendü halinde olanları rencide etmekden ve ahz-ı celb sebeb ile ehl-i fesâda himâyet olmakdan hazer eylesin”.¹⁴¹

Avrethisarı kadısına, bölgedeki celeblerin tahrirleri üzerine yazılan hüküm;

“Avrethisârı kâdısına hüküm ki, Nâibin Südde-i sa‘âdetime mühürlü defter gönderüb celebler mu‘accelen tahrir olunmak defter-i hakân-i kâtiblerinden sabıka defter emini olan ‘Ömer emr ile muharrer ta‘yin olunub lakin sefer üzeri olmağla müşârün-ileyh seferi hümayuna gitmekle taht-ı kazânuzda vak‘î olan celebler tahrir olunmayub kalmağla ahvâli muhâtab ve müşevves olmuşdur deyü bildirmeğide taht-ı kazânuzda vak‘î olan sen tahrir etmek emr idüb buyurdum ki, Vardukda bu babda bizzat mukayyed olub taht-ı kanânuzda vak‘î olan celebler tahrir olunmayub kalmışsa mu‘accelen diğer tahrir idüb anın gibi defterde ve gaybet mukata‘a ile neberid olanların yerlerine yarar men‘ ve mütemevvil olanlardan celeb yazub

¹⁴¹ MD 74, Hüküm 520

kimesneye himâyet etmeyesin. Hususu mezbûr mühimmâtındandır ihmal ve müsâheleden veya men‘ olanlar defterden ihraç olunub yerlerine müflis ve fâkir olanlar yazmakdan ziyâde hazer eylesin.”¹⁴²

Kolos, Talin, Azardin, İrmiye ve Madınca kadılarına, bölgedeki yasakçıların görevlerinden alınıp yeni yasakçıların atanması üzerine yazılan hüküm;

“Koloz ve Talin’de ve Azardin ve İrmiye ve Madınca kâdılarına hüküm ki, Dergâh-ı mu‘allâm yeniçerileri yayabaşlarından kıdvetü’l-emâsil ve’l-akran Mehmed subaşı zîde kadruhû Südde-i sa‘âdetime gelüb taht-ı kazânuzda gözde olan yasakçılar ref‘ olunub kadimden yayabaşlar hıfz u hırâset ide gelmekle hâlâ kendüsü dâhî ta‘yin olunub Südde-i sa‘âdetimde olan yeniçerilere baş ve buğ olan ‘Ali zîde mecduhûdan eline memhur mektub virildikde bildirüb ‘amel olunmak babında emr-i şerîfim rica etmeğide buyurdum ki, Müşârün-ileyhin elinde olan mektub mücebince ‘amel idüb ol vilayetde hıfz u hırâset itdüresin.”¹⁴³

Haleb defterdarına, Haleb’de olan Şam yeniçeri serdarına ve Haleb dizdarına, valide sultanın bölgedeki paşmaklık hasları için yazılan hüküm;

“Haleb defterdarına ve Haleb’de istihdâmda olan Şam yeniçerileri serdarına ve Haleb dizdarına hüküm ki, Seyyid-ül muhzırân-ül ‘aher vâlidem sultân dâmet ismetuhânın paşmaklık hasları voyvodası olan Mehmed çavuş Türkman Haleb’in ‘adet-i ağnâmın cem‘ eylemek lazım geldikde ziyâda adem lazım olmağıda mezkûr çavuş sizden adem taleb eyledikde kifâyet mikdarı Şam yeniçerileri ve bir bölük başı ve kal‘a neferânı ta‘yin olunmak emr idüb buyurdum ki, Vardukda müşârün-ileyhanın haslarından Türkman Haleb’in ‘adet-i ağnâmın cem‘ etmek için voyvodası sizden adem taleb eyledikde kifâyet mikdarı Şam yeniçerileri ve birer bölük başısı ve kal‘a neferânı ta‘yin eylesiz ki müşârün-ileyhanın voyvodasıyla taife-i mezbûrenin ‘adet-i ağnâmın cem‘ eylemekde mu‘avenet ve müzâheret eyleyeler.”¹⁴⁴

¹⁴² MD 74, Hüküm 547

¹⁴³ MD 74, Hüküm 556

¹⁴⁴ MD 74, Hüküm 559

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

DEFTERİN TRANSKRİPSİYONU

4.1 Metnin Transkripsiyonu

Sayfa:121

Hüküm:392

Bâ hatt-ı efendi İptal edilmiştir.

Hüküm:393

Görüldü *Bâ hatt-ı efendi*

Haslar ve Vize ve Kırk Kilise ve Çorlu ve Burgâz ve Rodoscuk ve Ergene kadılarına hüküm ki:

Zıkr olunan kazalarda konub ashabı gönderesiz. Çoban ve ırgat fesâd üzere oldıktan i‘lam olunub ol makûleler Toprak kâdıları marifetiyle kefilleri alınub min-ba‘d kefillersiz gönderesiz. Çoban ve ırgat kullanmamak emr idüb buyurdum ki:

Vardukda taht-ı kazânuzda olan Çoban ve ırgat tâifesin min-ba‘d kefillsiz kullandırılmayub yarar ve mutemet-i ‘aliye kefillerin aldırasız.

Sayfa:122

Hüküm:394

Görüldü

Sakız kâdısına hüküm ki:

İftihârül’l-hâvass ve’l-mukkarrebîn sarây-ı atik ağası İdris dâme ‘uluvvuhu Südde-i sa‘âdetime mektub gönderüb merhûm ve mağfûrûn-leh babam tâbe serâhım Abdulkadir Piri Paşa nam çavuşa sana saldurılub mezbure-i Sakız’a alub gidüb envâ-i cefa ve esefler edüb zulm eylediğin bildirüb itlâk edüb ‘inad iderlerse bu canibe gönderilmek reca itmeğin itlâk eyleyüb ‘inad ve muhâlefet iderse Asitâne-i Sa‘âdetime gönderilmek emr idüb buyurdum ki:

Vardukda mezbûri meclis-i şer'e gönderüb bu hususa mukayyed olub ve mezbure-i çavuş-ı mezkûreden itlâk etdiresin. Şöyle ki taallül ve 'inad iderse müşârün-ileyh çavuşı Asitâne-i Sa'âdetime gönderesin.

Hüküm:395

Görüldü

Bâ hatt-ı efendi

Bayburd ve Turgud kâdılarına ve vâlide sultân hazretlerinin paşmaklık canibinden Sinan Ağaya hüküm ki:

Siz ki kâdılarsız Südde-i sa'âdetime mektub gönderüb ana gelan mukâta'ası re'âyası kefillerin iltihâk idüb cem' ü zâbitlerine andan kimesne karışmamasın şart eylemekle fesâd ve şena'atden hâli olmayub hususan mülk kâdıları dimekle mâ'ruf Korkut ve Bozoğlan ve Arab ve Tûrabi nam kimesnelerin yigirmi otuz akraba taallukâtlarıyla gece ve gündüz envâ'i sebinin yollarına inüb emvâl ve erzakların garet ve kefillerin katl eyleyüb fesâd ve şena'atden hâli olmadıkların bildirmesin buyurdum:

Vardukda göresin 'arz olunduğu gibiye görüb ihzâr idüb gaybet iderlerse buldurması lâzım olanlara buldurub getürdüb dâhî zikr olun hususlardan bir def'a şer'ile fasl olmayub on beş yıl mürûr itmeyan hususları hüsama-ı muvacehesinde hak üzere teftîş ve tefahhus idüb dâhî haklarına lâzım gelan mâl-ı mîrîyi tahsil idüb bazı alacakların alıvirdikden sonra ashâb-ı hukûka ba'de's-sübût hukuk-ı şer'ile müteveccih olan hakları alıvirüb ve haklarında zuhûr bulan mevâdı mufassal ve süruh yazub sûret-i sicilleriyle kâyd-ı bend ile Südde-i sa'âdetime gönderesin ki kürege konulalar amma bu bahâne ile kendü hallerinde olanları rencide itmekden ve ahz-ı celb ile ehl-i fesâda himayet olmakdan ziyade ihzâr eylesin.

Sayfa:123

Hüküm:396

Görüldü

Bâ hatt-ı hazreti efendi

Midillü Beyi ve Kâdısına hüküm ki:

Dergâh-ı mu‘allâm müteferrikalarından Bi-Zeban zîde mecduhu Mısır’dan geldükde dergâh-ı mu‘allâm çavuşlarından Köpgüs Mustafa Çavuş bazı esbab ve teferruatı ile bir gemiye koyub mezbur çavuş gemi ile Ayamavra kazâsında Misine Burnu dimekle ma‘rûf mahalde demür bırakun yatur iken Ayamavra kalitalarından ‘Alî reis ve Hasan reis nam kalita reisleri gelüb mezbur çavuşun gemisini basub mevcut bulunan esbab ve tefarrıkı gâret eylediler deyü bildirmeğin buyurdum ki:

Vardukda ‘arz olunduğu gibiye mezkûrun eşkalleri ihzâr idüb dâhî bu hususu bundan akdem bir def‘a gâret eyledikleri esbab ve isimsiz akçe bikusur buldurun alıvirdikden sonra mezkûrları mukayyed ve mahbûs Sûdde-i sa‘âdetime gönderesin. Gelüb ahvâlleri Divân-ı Hümayûnda görüle.

Hüküm:397

Görüldü

Beybazarları kâdısına hüküm ki:

Sûdde-i sa‘âdetime mektub gönderüb kaza-ı mezbûre mahâllerinde câmi‘i şerîf mahallesinde sakin olan Hacı İbrahim ve Külhanbeyi mahallesinde sakin olan Muhammed bin Bekr nam kimesneler kasaba‘ı mezbûrede kassab olduklarından gâyrî daima Burusa’ya ve Bolı ve Mudurnu nam kasabalara koyun yetiştirüb ve İstanbul’a dâhî nice bin koyun gönderüb her vechile kavi-ül iktidar olub Mahrûse-i İstanbul kassabı olmağa mahal oldukları bildirdüğün ecilden buyurdum ki:

Hükm vardukda mezbure-i İstanbul kasabalı olmak için koyun ile ve kârhanesiyle Sûdde-i sa‘âdetime gönderesin.

Hüküm:398

Görüldü

Bâ hatt-ı hazreti efendi

Burdur kâdısına ve Hamid sancağı beğinin kâim-i makâmına hüküm ki:

Sen ki kâdısın Sûdde-i sa‘âdetime mektub gönderüb kazâ-ı mezbûrede Lütifullah nam kimesnenin yigirmi yıldan mûtecaviz tasarrufunda olan her kimiçün Mehmed Kethüdâ nizâ‘ idüb ba’de sûdde-i hümayûna gitmekle ademlerinden Mehmed ve Yunus ve Kademlü nam kimesneler cebren tasarruf itmekle cânib-i şer‘iden defâatle ademler gönderüb şer‘e dâvet olundukda ita‘at eylemeyüb şetm-i

galîz idüb ve nice kimesneler zikr olunan cerm-i mezbûr Lütifullah'ın yigirmi yıldan ziyade tasarrufundadır deyü şehâdet eylediklerinden ma'ada nice kimesneleri dûaya gelmeye komayub ihtilâl virüb ve bir vakf-ı zaviye'î mezbûre ona ilhak idüb zulm ve ta'addiden hâli degiller ve şer û fesâdları havfindan şikâyet idemezüz deyü tazâllum eylediklerin bildirdiğın ecilden sen ki kâim-makâmsın mezbûrları kayd u bend ile südde-i sa'âdetime göndermek emrim olmuştır buyurdum ki:

Vardukda 'arz olunduğı gibiye şer'ile ehl-i hukuk olan mezbûrları harimi gerü takatiyle tasarruf etdirüb kayd u bend ile Südde-i sa'âdetime göndersin amma koşub gönderdiğın ademlere mûhkem tenbîh eylesin ki menâzil u merâhilde gâyet ittirmek ihtimâli olmaya.

Sayfa:124

Hüküm:399

Görüldü

Bâ hatt-ı hazreti efendi

İznikmid ve Karamürsel kâdısına hüküm ki:

Taht-ı kazânuzda va'kî olan değirmenlerde İstanbul zahîresîçün un öğüdülüb değirmen sâhibleri kâdimden öküz basılıb araba ile iskeleye getüre gelmiş ki öküzleri helâk olmağla bârgîr besleyüb bârgîr ile un taşımak müzâyekâ olub İstanbul zahîresîne gadr olduğundan gayrî bazı eşkîya 'acemi oğlanı namında gezüb değirmende ve iskelede unu çeküb alub aher vilayetde satub fesâd ve şena'atten hâli olmadıkları istimâ' olunmağın buyurdum ki:

Vardukda taht-ı kazânuzda va'kî olan değirmen sahiblerine kâdimden olıgeldüğü üzere öküz aldırasız ki İstanbul zahîresî iskelelere gelmekle müzâyekâ çekmeye vasıta ve İstanbul zahîresîçün öküzün unu değirmende ve yolda ve iskelelerde çeküb alan eşkîyayı ele getirüb unu mukayyed ve mahbûs Südde-i sa'âdetime gönderesin.

Hüküm:400

Görüldü

Ruha kâdısına ve Ruha'da dergâh-ı 'aliyye yeniçerileri zâbiti olan Abbâs nam yeniçeriye hüküm ki:

Dergâh-ı muallam yeniçerileri ve ‘acemi oğlanları ve bunların hakkında bazı kimesneler re‘âyâ ve berâyâyâ zulm ve ta‘addi üzere olub nicelerin esbâb ve erzâkın cebren alub şer‘i şerîfe davet olundukda itâ‘at-ı şer itmeyüb bu makûle zulm ve ta‘addilerinin re‘âyâ mütezahir oldukları i‘lam olunmağın bu babda İstanbul’a yeniçerileri bâş ve bûğ olan ‘Ali dâme mecduhû mühürlü mektub virmişdir buyurdum ki:

Vardukda müşârün-ileyhin çekdürüb ve hâtta bu makûle ehl-i fesâdları şer‘i şerîfe ihzâr idüb dâhî şer‘ile üzerlerine sübût bulan hukuku ashâbına hükm idüb alıvirdikden sonra ehl-i fesâdları muhtâc-ı arz olanları habs u ‘arz eylesin. Muhtâc-ı arz olmayanlar haklarında şer‘ile lâzım gelanı icrâ eylesin.

Sayfa:125

Hüküm:401

Görüldü

Erzurûm muhâfazasında olan vezir Mustafa Pâşâyâ hüküm ki:

Bayburd kal‘ası mustahfızlarından Südde-i sa‘âdetimime adem gönderüb kal‘ayı muzbûrede dizdar olan Laçın cebehâneden ala talga ve sâîr alât-ı cenkden bazı esbâb çıkarub istediğü kimesnelere fuzûli üleşdirüb ve beğinin anbarda olan buğdayı dâhî istediğü yerlere üleşdirüb sonra tahsiline kadir olmayub cebehâneden kimi esbâb virüb cebehanede ki tereke ve isrâk idüb mezbûrenin ahvali hâlâ yerlü yerinde görölmezse sonra tahsili müşkin olub mezbûrenin telef eyledüğü esbâb ve tereke cem ü tahsil olunub yerine konulmak için emr-i şerîfem ricâsına ‘arz eyledükleri ecilden buyurdum ki:

Vardukda husûs-ı mezbûr yerlü yerinde görüb ‘arz eyledükleri gibiye kal‘ayı mezbûre veya bölük bölük olunan eger alat u esbâb ve eger anbar veya terekedir bî-kusûr tahsil itdirüb yerine getürüb ve mezbûr Laçın’ın ahvâlde gayri et-tafsîl kâvi üzere der sa‘âdetime ‘arz eylesin.

Hüküm: 402

Görüldü

Bursa sancak beği olub Diyarbekr muharriri olan Ahmed Beğe hüküm ki:

Dârü's-sa'âdem ağası Osman ağa Südde-i sa'âdetime mektub gönderüb has beği ile tâb'î şark nahiyesinde Gündeşlü ve Bozık ve Karlıka ve Bekirlü ve Nahmerlü ve Turan ve Akar ve Beklü ve Eğerlü ve Kazcılar nam cemâ'atleri re'âyâsı tâhrir-i sabıkada merhum ve mağfûrûn-leh valide sultanın Üsküdar'da olan evkâfına raiyet yazub ve vak'î olan rûsum ve hukukları ve muhâfaza olunmak için emr-i şerif virülüb on yedi yıldan bürü hukuk-ı rûsumları def'a zabt olundukda hâlâ Sara evkâf-ı mezbûreye mukayyed olan Türkmandan ve zîmmi taifesinden bazı re'âyâyı sabıkan Diyarbekr'e tâb'î idüb deyü o emr-i şerîfime muhâlif ahire yazmak üzere olduğun i'lam eyledi. İmdi o emr-i şerîfime muhâlefeti babında zararı mes'ul olmuşsandır buyurdum ki:

Vardukda evkâf-ı mezbûreye mukayyed olan eger cemâ'atler ve eger re'âyâyı Sara üslub-ı sabıka üzere ger-i vâkfe kayd idüb emr-i şerîfe muhâlif iş etmekden hâzer eylesin.

Hüküm:403

Görüldü

Erzurûm'da Mustafa Pâşâya hüküm ki:

Dârü's-sa'âdem ağası Osman ağa Südde-i sa'âdetime mektub gönderüb Çorlu nahiyesinde Gündeşlü ve Bozık ve Karlıka ve Bey ve Ilıca ve İlci nam cemâ'atleri re'âyâsı tahrir-i sabıkada merhum valide sultan evkâfına yazılub ve muhâfaza olunmak için ahkâm-ı şerîfe virilüb on yedi yıldan berü rûsum ve hukukları vâkfe alınırken hâlâ Boz ulus sancağıyla olan Bekr cemâ'at-i mezbûre sabıka Boz ulusa tâb'î ider deyü yine Boz ulusa zâbt olunmak için emr virilmiştir deyü beş altı yüz atlu ile cemâ'ati mezbûreyi basub üçer yıllık 'adet-i ağnâmı vardır mîrî koyundan nice akçeleride alub bazarlardan cerime deyü uçurub yüz guruşa alub ve min-ba'd rûsum-ı hukukları vâkfe virmeyüb Boz ulusa virmekdir deyü te'kîd ve tenbîh ve tecâvüz eyledükde bildirmeğin buyurdum ki:

Vardukda göresin 'arz olunduğu üzere cemâ'ati mezbûre re'âyâsı tâhrir-i sabıkada vakfe raiyet kayd olunub olmikdar zemândan berü rûsum ve hukukları

vâkfe alınırken mîrî müşârün-ileyh olvehîle ta‘addi itmiş ise her kimden ol tarîkle mikdar akçe almışsa ba‘de’s-sübût hükm idüb ashâbına alıvirdikden sonra cemâ‘at-i mezbûre re‘âyânın tâhrir-i sabıka mücebince ger-i vâkfe hesablarına zâbt itdirüb rüsûm ve hukuklarıda vâkfe alıvirüb emr-i şerîfe muhâlif mîrî müşârün-ileyhe ve gâyrıya dahl etdirmeyesin.

Hüküm:404

Bir sureti

Diyarbekr beyler beyine ve kâdısına ve defterdârına yazılmışdır.

Sayfa:126

Hüküm:405

Görüldü

Ali Hatt-ı

Tarsus Sancağına va‘kî olan kâdıllara hüküm ki:

Tarsus sancağının kâim-makâmı Yusuf’a mektub gönderüb Tarsus mukâta‘asının emîni olan dâme izzuhû bil-akt ‘adet-i ağnâm cemiyetde iken hidmetkârlarından birisi Seyyid sandığın bozub birmikdar akçe ile fîrar eyledüğü etrâf ve eknâfdan bahs olunub larende nam kazâda adem gezüb muhâfaza olan Nuh ve Akpala ile kazâ-ı mezbûre kâdısı yanında bahs oldıkda seksen bin altun ve bir mikdar gurus alub derbend suyu kenarında defnederse deyü ikrâr etmekle adem gönderilüb yoklandıkda zıkr olunduğu mikdarı gurus ve altun bulunub sicil ve hüccet olmuşken hâlâ Tarsus ve Sis ve Aziz sancakları muhâfazasına ta‘yin olunan Mahmud dâme izzuhû mezbûr oğlana alınmasın celb itdirirüm. Heman sabıka Tarsus dizdarı olan Mehmed ve karındaşı Mustafa’ya isnâd ile deyü mezkûru ırgat etmekle mezkûrlara virdim deyü ikrâr etmekle mezbûrinlerin tutub mühkem işkence etdirüb hevasına tâbî bir naibe sicil etdirmekle mezkûrların bir yükden ziyâde akçelerin alub gele ta‘addi eyledüğün bildirüb imdi buyurdum ki:

Hükm-i şerîfimle vardukda bu babda her biriniz beldelelere kayd olub bu hususu defa‘at ve ihtimâmla hak üzere teftîş ve tefahhus idüb göresin fi-l vak‘î mezbûrun şeka‘ eyledüğü akçesin taallül eyledüğü mahâlde bulunub sicil ve hüccet olmuşken mîrî mûma ileyh tâhrir u celeb ve ihdasın ile mezbûrlara iftira itdirüb ‘örf

eyledüğü baş olursa ol vechile hilâf-ı şer'î şerîfe aldığı akçelerin bikusur hükm idüb alıvirdikden sonra üzerine subût bulan mevadın sûret-i sicilleriyle ahvâlin yazub 'arz eyleyesin amma tamam hak üzere olub cadde-i hakdan 'udûl olmayasın.

Hüküm:406

Görüldü

Ali Hatt-ı

Bozok ve Akdağ ve Budaközü kâdılarına hüküm ki:

Südde-i sa'âdetime mektub gönderüb taht-ı kazânuzda vak'î olan re'âyâ ve berâyâ mâhkeme-i şerîfe gelüb bazı kıyal atlu ile bunların karyelerine gelüb mutasarrıf evleri olmayanların ehl-i 'iyalleri sâkin oldukları bölük evlerine cebren konub müft ve meccanen yem ve yemeklerin alub ve bazıları dâhî hırsız ve gammaz olmağla yanlarına varub müdahil olmadıkları da'vetlerine karışub ve nice sâkinin cebren atların ve katırların ve develerin alub gelinmeye ve ta'addiden dâhî hâli degildirdir deyü şeka' idüb vak'î halleri 'arz olmak rice eyledikleri bildirdiğin ecilden buyurdum ki:

Vardukda ol makule ehl-i fesâd olub eşkîyadan olanları ihzâr idüb gayb iderlerse şer'ile buldurması lazım olan kefillerine buldurub getürdüb bir def'a şer'ile fasl olmuş olmayub on beş yıl mürûr itmeyan hususların hak üzere teftiş idüb ashâb-ı hukuka şer'ile müteveccih olan hakların alıvirdikden sonra muhtâc-ı arz olanı habs ve 'arz eyleyesin olmayanların hakkında şer'ile lazım gelanı icra eyleyesin amma hak üzere olub bu bahâne ile kendü hallerinde olanlar rencide olmakdan ve ahz-ı celbiyesi ile eşkîyaya himâyet olunmakdan ziyade hazer eyleyesin.

Sayfa:127

Hüküm:407

Görüldü

Habeş beylerbeyine hüküm ki:

Hâlâ sen vilayet-i mezbûrenin hîfz-ı hırsat ve re'âyâ ve berâyânın hîfz-ı hırsatde bedel-i makrur ve bey namahsur idüb müstehâk inâyet şehriyârı ve müstevcib-i atıkada tacirleri olduğun ecilden uğûr-ı hümâyunumda vücûda gelen hidmetin makulelerinin hakkında mezîd-i avatık-ı 'ali-i şahâne-i mezbûrede 'evarık-ı

seniyeye padişahânem zuhûra getürüb halkı mahremden mezbûr halkıda sûret-i ve sicil tutanlarından bir kabze () ‘inâyet ve () katub bu hidmet-ül nihmed ta‘yin olmuşur buyurdum ki:

Vusul buldukda ‘inâyet olunan halk kahire ve gök baharımı enva‘i ta‘zim ve ikrâm ve izyak-ı tevkir birle giyüb ve sicil tutanların kuşatub dâhî çeltikde mezkûr olan seca‘at-ı şehâmetin mûhtezasınca kemakân vilayet-i mezbûrenin hîfz-ı hırsesinde dakika fevt itmeyüb re‘âyâ ve berâyânın hîfz-ı hırsesinde mecd ü sa‘î olasin.

Hüküm:408

Görüldü

Livadiye kâdısına hüküm ki:

Südde-i sa‘âdetime mektub gönderüb Mehmed nam yeniçeri şer‘i şerîfe gelinüb ‘acemi oğlanları ile Bernard nam karyeye uğradığında karye-i mezbûreden Emeklü ve Yanaki iki karındâşlar ile tûya-i zîmmi iki karındâşlar ile sâîr ehl-i karyeden birkaç kimesne ile yalnız basub yerini ve oğulları taşta tutub nicelerin başların yarub ve esbabların bırakdurub enva‘i ta‘addi eylemişlerdir deyü şekva‘ eyledüğün ‘arz eyledüğün ecilden buyurdum ki:

Vardukda göresin fi-l vakî‘ bunlar ahali-i karyeye zûlm ve ta‘addi ve tecavüz itmekle bunları def‘ itmiş değillerse ‘arz olunduğu üzere bunlar kendü hallerinde yollarına giderken olvechile ta‘addi ve tecavüz itmişler ki şer‘ile mezbûrun şer‘i ‘aliye Yanaki ve Emeklü karındâşlarıyla ve tûya-i zîmmi karındâşlarıyla getürdüb şer‘ile haklarından gelesin.

Hüküm:409

Görüldü

Zile kâdısına hüküm ki:

Kazây-ı mezbûr ahalişi Südde-i sa‘âdetime arz-ı hâl gönderüb ‘ömer nam kimesne hırsuz ve yatak olub daim‘ül evkâf bunların yem ve yemeklerin çeküb aldığından gâyri rızıkların alub fesâd ve şenâ‘atden hali olmadığın bildirdiklerin ecilden buyurdum ki:

Vardukda mezkûreyi getirdüb da'va-ı hak ve ta'yini madde idenler ile beraber idüb bir def'a şer'ile fasl olunmayub on beş yıl mürûr itmeyan ahvalleride onat vechile hak üzere şer'ile teftîş ve tefahhus idüb ba'de's-sübût ashâbı hukua hakların alıvirdikden sonra ahvalleri sîhhat üzere yazub 'arz eyleyesin.

Sayfa:128

Hüküm:410

Görüldü

Bâ hatt-ı hazreti efendi

Göynük ve Beypazarı kadılarına hüküm ki:

Sen ki Göynük kâdisısın Südde-i sa'âdetime mektub gönderüb Göynük kazâsına tabi' Çayır ve Kızılsaray ve Müstecâb nam karyeler halkı meclis-i şer'e gelüb karyelerimiz Beybazarından gelan tarîk-i 'amık üzerinde olub menzil başı olmağla âyende ve revendenin eşkîyası müft ve meccanen yem ve yemeklerin aldığından ma'da esbab ve erzakınız gâret idüb ve ehl-i 'iyalimize dahl etmekle takat gelmeyüb her birimiz dağ başlarına çıkmak ile yol hali kalub envâ'i sebile ve kendümüz ki müzâyeka çekerüz bana bir serdar namında kimesne ta'yin olunub âyende ve revendenin eşkîya ve haramzâdesin şer'ile men' iderse karyelerimize gelüb sâkin olub envâ'i sebile zırh-ı carı üzere akçeleriyle yem ve yemek virüb ve hân bina idüb müzâyeka çekdürmezüz ahvalimizi 'arz idiyor deyü elhac eyledüklerin bildirdiğin ecilden ze'âmetten mazul olan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akran 'ali zîde kadruhû mezbûrlara serdar olmak emr idüb buyurdum ki:

Vardukda zikr olunan karyeler halkın asılub sabık üzere karyelerine getürüb iskân etdürüb anın gibi mürûr ve 'ibdar iden envâ-ı sebinin eşkîyalı re'âyânın müft ve meccanen rızıkların alub ta'addi idenlerle mezkûr re'âyâm 'ali marifetiyle şer'ile men' ü def' itdüresin. Müft ve meccanen senelerin aldırmayub her ne alurlarsa narh-ı cari üzere akçeler ile aldırasın.

Hüküm:411

Görüldü

Varna kâdısına hüküm ki:

Dergâh-ı muallâm ağası Osman dâme ‘uluvvuhû Sûdde-i sa‘âdetime mektub gönderüb merhûm Süleyman Pâşâ evkâfindan Varna’da İhvan evkâf-ı re‘âyâsının vâkfe aid olan rûsûmleri mütevellisi Sunullah ve Ahmed nam kimesnelere iltizâm virüb rûsûmden on altı bin akçe cem‘ idüb vâkfe teslim etmek üzere iken Varna sâkinlerinden Mahmud çavuş mukaddema iltizâm iden Mustafa’dan iltizâm ile on altı bin akçe pişare virmiş idim hatta massar olmamağında zimmetinde kalmışdır deyü hilâf-ı şer‘i mezbûrları tutub habs idüb mukayyed etdiklerin kal‘a-ı mezbûri ve ellerinde olan defterleri dâhî cebren alub ta‘addi eyledüğü ve re‘âyâyâ zulm itmekden hali olmadığın bildirmeğin buyurdum ki:

Vardukda göresin ‘arz olunduğu gibiye mezbûri ihzâr idüb gayb iderlerse buldurub mevâcib-i hak üzere teftüş idüb ba‘de’s-sübût şer‘ile ta‘yin olan mal-ı vakıf müteveccih elinden vakf için alıvirdikden sonra mezkûr muhtac-ı ‘arz olanlardan hakkında sübût bulan mevadın sûret-i sicilleriyle yazub ‘arz eylesin. Değillerse fesâd-ı şer‘ile bâş oldıktan sonra şer‘ile haklarından gelesin amma hak üzere olub gârez u ta‘addiden ve ahz-ı celb sebeb ile ehl-i fesâda himâyet olmakdan ve şer‘i şerîfe muhâlif bi‘daddan ve hilâf-ı vak‘î inhadan hazer eylesin.

Sayfa:129

Hüküm:412

Görüldü

Bâ hatt-ı hazreti efendi

Sabıkan Rum ili beylerbeyisi olub hâla Anadolu muhâfazasında olan Hasan dâme ikbâluhû ve Seferihisar kâdısına hüküm ki:

Sen ki mirmiransın Sûdde-i sa‘âdetime mektub gönderüb kazâ-ı mezbûrdan Mustafa nam kimesne kıta‘ül tarık ve yatak olduğundan gâyrı ‘âlaniyetten ademler gönderüb re‘âyânın esbab ve erzakın garet idüb re‘âyânın perakende olmasına ba‘is olduğu ecilden şer‘e da‘vet olunub men‘ olunmasına ihtimâm olundukda ben mültezimim madâm ki yanında hırsuz almaya faydamız olmaz deyüb fesâd ve şenâ‘atden hâli olmadığın bildirdiğin ecilden buyurdum ki:

Vardukda mezkûru şer‘i şerîfe ihzâr idüb da‘va-ı hak ve ta‘yini madde idenlerin bir def‘a şer‘ile fasl olunmayan ahvallerin onat vechile hak üzere teftüş ve

tefahhus idüb dâhî ashab-ı hukuka ba'de's-sübût hakların alıvirdikden sonra şer'ile lazım gelanı icra idüb şer'i şerîfe muhâlif kimesneye iş itdirmeyesin.

Hüküm:413

Bâ hatt-ı hazreti efendi

Mihalıccık kâdısına hüküm ki:

Südde-i sa'âdetime mektub gönderüb kazâ-ı mezbûrda Gürlük nam karyeden Himmet ve Karaca nam kimesneler eşkîyadan olub da'va-ı hak ider kimesne oldukda mahz-ı mirasla davet olındıkda ita'at şer' itmeyüb ok ve kılıç ve tüfenk ile mahza-ı katl itmeye mübâşeret idüb re'âyâya zulm ve ta'addiden hâli değildir deyü bildirdiğin ecilden buyurdum ki:

Vardukda mezkûrları şer'i şerîfe ihzâr idüb dâhî da'va-ı hak ve ta'yini madde idenlerin bir def'a şer'ile fasl olunmayub on beş yıl mürûr itmeyan ahvallerin onat vechile hak üzere şer'ile teftîş ve tefahhus idüb dâhî ashab-ı hukuka ba'de's-sübût hakların alıvirdikden sonra şer'ile lazım gelanı icra idüb şer'i şerîfe muhâlif kimesneye iş itdirmeyesin.

Hüküm:414

Görüldü

Bâ hatt-ı Ali efendi

Midillü beyine ve kadısına hüküm ki:

Kal'a-ı Midillü dizdarı olan Hüseyin Südde-i sa'âdetime 'arz-ı hâl sunub kal'a-ı mezbûre dizdarlığı yine kendüye mukarrer ve tevcih olunub iki dizdar-ı sabık kal'ada olan Hızır beyin ve cebehâne ve tüfenklerin ve sâîr kimesneler sal-ı telef ve kefillerü dâhî ahz-ı bey' itmekle cümle iki ve üç yük akçe gadarı alub yerlü yeründen teftîş olunub yük etmek babında emr-i şerîfim rica etmek buyurdum ki:

Vardukda kal'a-ı mezbûrede olan eger cebehâne ve tüfenk ve derbezân ve barut ve sâîr mevcut olan alat-ı edevât her ne ile mezbûriden getirüb defter idüb defter mücebine dizdar-ı mezbûre teslim eylesin ve za'î olmuş mikdarlarına zuhûr iderse şer'ile dizdar-ı sabıka tazmin itdürüb şer'i şerîfe muhâlif iş olmakdan hazer eylesin.

Hüküm:415*Bâ hatt-ı efendi***Erzurûm eyâleti ile vezir olan Mustafa Pâşâyâ hüküm ki:**

Eyâlet-i mezbûre hâslarından Kân nam karyede Huskesen nam ziyaretgâhın duvarları harab olub eser-i bina kalmayub, örtülmeyüb açık olmağla ziyarete gelen âyende ve revende ıstırab çeküb Hasan nam yeniçeri kendü malıyla mahâlli-i mezbûri ta'mir eyleyüb kimesne malı olmamağıçün emr-i şerîfe ita itmeğin buyurdum ki:

Göresin zikr olunan mahâl ta'mir olmağla hâssaların ve kimesnenin vâkfına ve mülküne zarar olmazsa mahâlli-i mezburi esbablık üzere kendü akçesiyle ta'mir itdirüb emr-i şerîfime muhâlif kimesneye iş itdürmeysin.

Hüküm:416*Görüldü***Hasan pâşâyâ ve Şuhud kâdısına hüküm ki:**

Dergâh-ı muallâma arz-ı hâl sunulub kaza-ı mezbure sakinlerinden Mahmud bin Mestan ve Bayad bin Murad ve Mehmed bin Hacı Lütfullah ve Şâh Nazır bin Hâfız ve Ağa Hocaşâde ve İklitce nam kimesneler kendü hallerinde olmayub Müslümanların 'avratların ve oğlanların çeküb ve bir kimesnenin haremi olub kâdı ve subaşı icad eyledüğü hevâlarına tabi' nice eşkîya ile mezbûrlar barakalarına varub subaşı ve kâdı elinden darbla alub sayıvirüb ve yoldan şehirlere idüb vech-i meşrûh üzere fesâd ve şenâ'atden hâli olmadıkların i'lam eyledikleri ecilden buyurdum ki:

Vusul buldukda mezbûrları hüsn-i tedbir ve tedarikle ele getürüb Dakka ve ihtimâm ile hak üzere fesâd ve şenâ'atleri şer'ile üzerlerine ta'yin ve tâhir olursa muhtâc-ı 'arz olanlardansa habs idüb 'arz eylesin degillerse haklarından gelesin.

Hüküm:417*Görüldü**Bâ hatt-ı Ali efendi*

Göynük ve Beypazarı ve Bilecik kâdılarına ve evkâf müfettişi Mevlânâ Mehmed zide fazlûha hüküm ki:

Sen ki müfettişsin. Südde-i sa'âdetime mektub gönderüb mukaddema nişancı iken vefat iden Mehmed Pâşanın taht-ı kazânuzda vak'î vâkıf karyeler re'âyâsından bazı haramzâde hırsuz zuhûr idüb adem katl idüb evler açıb ve emred oğulları çeküb fesâd ve şenâ'atden hâli olmadıkların bildirdüğün ecilden buyurdum ki:

Vardukda evkâf-ı mezbûre re'âyâsından 'arz olunduğu üzere fesâd ve şenâ'at idenleri ahz ve cehle ele götürüb dâhî da'va-ı hak ve ta'yini madde idenler ile beraber idüb bir def'a şer'ile fasl olmayub on beş yıl mürûr itmeyan ahvallerin onat vechile hak üzere şer'ile teftîş ve tefahhus idüb dâhî ashab-ı hukuka ba'de's-sübût hakların alıvirdikden sonra sûret-i sicilleriyle yarar ademlere katub Südde-i sa'âdetime gönderesin ki kürege konula amma bu bahâne ile kendü hallerinde olanlara dahl olunub ehl-i fesâda himayet olunmakdan hazer idesin.

Safta:131

Hükü:418

Görüldü

Bâ hatt-ı hazreti efendi

Südde-i sa'âdetimden varınca yol üzerinde vak'î olan beylere ve kâdılara hüküm ki:

Hindistan canibinden elçilik tarîkiyle gelen Seyyid Mehmed vilâyet-i mezbûreye revâne olmuşdur buyurdum ki:

Her kangınız tahh-ı hükümetine dahl olur kendüye ve ademlerine ve esbab ve tavarlarına hilâf-ı şer'î kimesneye dahl-ı taarruz itdürmeyesin.

Hüküm: 419

Görüldü

Bâ hatt-ı hazreti efendi

Mısır beylerbeyine hüküm ki:

Hindistan canibinden elçilik tarîkiyle gelen Seyyid Mehmed'in bazı emanet içün Südde-i sa'âdetimde alı konulub evlât ve ensâbına ve sâîr esbablı gemi ile Mısır canibine irsal olunmuşdur buyurdum ki:

Vardukda müşârün-ileyhanın evlât ve ensâbına ve esbabına kimesne-i dahl-ı taarruz itdürmeyesin.

Hüküm:420

Tarsus beyine ve kâdısına hüküm ki:

Darende Mehmed nam kimesne Südde-i sa'âdetime şöyle 'arz eylediği livâ-ı Tarsus muhâfazasında olan Mahmud bey sen akçe sırka atmışsın deyü hevâsına tabi' Seyyid Mustafa nam tabi'ye istima' itdirüb yüz bin akçesini alub ta'addi eylemiş ve bu babda elinde fetvâ-ı şerîfe var imiş buyurdum ki:

Hükm-i şerîfimle vardukda göresin. Bir def'a şer'ile fasl olmuş olmayub on beş yıl mürûr etmiş degilse onat vechile hak üzere teftîş ve tefahhus eyleyüb ve bu babda olan hevâsına zabt olasın. Hassa 'arz olunduğu gibiye ol babda mu'tazam şer'i mu'ameleye 'amel olub şer'ile kavle olan fi'il ba'de's-sübût hükm idüb alıviresin. Telbis ve tezvirden.

Hüküm:421

Görüldü

Galata kâdısına hüküm ki:

Galata'da ve Tophânede ve Rum ve Ermeni tâifesinden niceleri sâkin olub arabacı arab ve bâkkal ve hamal olub nice fesâdlar eyleyüb yanlarına kalub kefilleri olmayanın karar idüb ol ahiler kefil virilmek lazımdır deyü i'lam olmağın anın gibi yerlü ve evlü olmayub ergen olub hâlâ hariçden geçmiş olanlar Galata subaşı marifetiyle kefil virilmek emr idüb buyurdum ki:

Vardukda bu hususa bizzât mukayyed olub tatbiki itimat itmeyüb Galata ve Tophanede anın gibi yerlü ve evlü olmayub ergen olub hâlâ hariçden gelmiş olan Rum ve Ermeni tâifesinin Galata subaşı marifetiyle görüb her birisin kefil virdirüb anın gibileri kefilsiz koydurmayasın ama mukayyed olub kefil bahânesiyle kimesneden bir akçe-i mîrîye alınmakdan ziyade hazer eyleyesin. Şöyle ki ihmâl olunmağla subaşı veya beyin ve sâîrleri soyhâneleri ile tâife-i mezbûreden akçe aldıkları istima' oluna. Sonra nicesi sana 'aid olub bilmedem ve istemedim diyesin 'arza muhtac-ı olanı yazub bildüresin.

Sayfa:132

Hüküm:422

Görüldü

Bâ hatt-ı hazreti efendi

() kâdısına hüküm ki:

İftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim hâce bostancılarının başı ehl-i dâme ûluvvuhû mektub gönderüb taht-ı kazânuzda bir atlu mütekârrib olduğu ze'ametinin birkaç karyesini zabtına dergâh-ı mu'allâm çavuşlarından Kerim çavuş oğlu dimekle Saruk Abdulhekim nam kimesne mani' olub ademlerine zabt itdürdüğünden mütahaddır mezkûr timar tahrir ehl-i fesâd olub ol etrafları harb eylemiştir deyü bildirmeğide buyurdum ki:

Vardukda mezkûreyi ahz vechile ele götürüb Südde-i sa'âdetime gönderisin amma gönderdiğin ademlere mûhkem tenbîh ve te'kid eyleyesin ki ahz-ı celb ta'yini ile yolda tâhrik ihmali olmaya.

Hüküm:423

Görüldü

Bâ hatt-ı

Biga kâdısına hüküm ki:

İstanbul ağası olan zîde mecduhû Südde-i sa'âdetime 'arz-ı hâl gönderüb acemî oğlanlarından mîrî olub cemiyete gönderildükde varan acemî oğlanların kazâ-ı mezbûrdan Kara Şaban ve Sarioğlu Hüseyin ve Memiş nam kimesneler cem' itdurmeyüb 'inad ve muhâlefet itdüklerin bildirmeğin emr idüb buyurdum ki:

Mezbûrları hüsn-i tedbir ve tedârikle ele götürüb yarar ademlere koşub mukayyed ve mahbûs Südde-i sa'âdetime gönderesin ve katub gönderdiğün kimesnelere mûhkem tenbih ve te'kid eyleyesin ki ahz-ı celb sebep ile yolda gaybet itdürmek ihtimali olmaya.

Safet sancağı beyine hüküm ki:

Sabıka Safet sancağı beyi olan ‘alem-i hümayun müteveffa-ı mezbûrun ve irsallerden alınub asitâne-i sa‘âdetime gönderilmesin emr idüb buyurdum ki:

Vardukda zikr olunan sancağı ‘alem-i hümayunuma car-ül mülk ve irsallerden alub asitâne-i sa‘âdetime gönderesin.

Hüküm:424

Görüldü

İgori kâdısına hüküm ki:

Südde-i sa‘âdetimde dergâh-ı mu‘allâm yeniçerileri re‘âyâsının kâim-i makamı olub zağaracı başu olan kıdvetü’l emâcid ve’l-ekârimiyle zîde mecduhû Südde-i sa‘âdetime mektub gönderüb kaza-ı mezbûrda vak‘î olan İstanos nam karye sâkinlerinden olub dergâh-ı mu‘allâm yeniçerilerinden olan İlyas nam yeniçeri fevt olub cümle mâlî beytü’l mâla ait olmağla Asitâne hazır olan akçesi hıfz u hırâset için dergâh-ı mu‘allâm yeniçerilerinden ‘Ali nam yeniçeri ta‘yîni mektub virüb muceb-i hükm-i hümayun viresin rica etmeğin buyurdum ki:

Vardukda mezkûrun cümle mâlî yeniçeri için mûma-ileyhin mektubu mûcebince müşârün-ileyhe ‘ali cem‘ ü ‘arz itdürüb amma mikdar esbab-ı teslim etdirdüğü tahrir idüb bir sûreti Südde-i sa‘âdetime gönderesin.

Hüküm:425

Görüldü

Bir sureti

Dâhî vech-i meşrûh üzere ‘Arto kâdısına yazılmışdır.

Mehmed yeniçeri fevt olub Hüseyin yeniçeri habs itmek için mektubu üzere hükm yazılmışdır.

Sayfa:133

Hüküm:426

Görüldü

‘İne sancağı beyine hüküm ki:

İftihârül'l-hâvass ve'l-mukkarrebîn dârü's-sa'âde ağası Osman dâme ulüvvuhû südde-i sa'âdetime kazâyâ defterin gönderüb Türkmân Haleb re'âyâsı meliketü'l-mekân zâtü'l-'alî ve's-sa'âdet sâhibetü'l-hayrât ve'l-hasanât menâfi-i müberrînü'l-mahzûme bî-sunûf-i avâtıf-ı letâ'if-i melikü'l-arz ve's-şumûl vâlidem sultân edâma'llahu te'âlâ sa'âdetuhâ ve 'ismetuhânın paşmaklık hâslarından olan meliketü-l mevâzi-ül kalîm iken sen ki mirlivâsın Yüz ulus Yörüklerinden âyendemiz olub ta'addi eyledüğün beyler beyine buyurdum ki:

Vardukda vak'îyle ademler ki men' idüb min-ba'd olvehile ta'addi etdirmeyesin. Hususu mezbûr mukayyed olub emr-i şerîfime muhâlif iş olmakdan hazer eylesesin.

Hüküm:427

Görüldü

Türkmân haleb kâdısına ve dizdarına hüküm ki:

Müşârün-ileyham kazâyâ defterin gönderüb meliketü'l-mekân âlem vâlidem sultân paşmaşlık hâslarından olan Türkmân Haleb re'âyâsından bazıları sa'âdetdenüz ve bazıları şahincileriz ve bazıları doğancılarız deyü koyunlarının 'adet-i ağnâmları virmediklerin bildirdiği imdi şahinci ve doğancı olmağla sâhibetü'l-hayrât sa'âdetden olduklarına inamayub teftîş itdirüb sahîh temessükleri olmayanlar 'adet-i ağnâm ve sâir rüsûmdan helas olmazlar buyurdum ki:

Vardukda mûma ileyhanın hâsları ze'ametlerinden olub ellerinde mu'âf nameleri veyahud vech-i meşrûh üzere temessükleri olmayanların 'adet-i ağnâmlarında tamam alıvirüb mücerred olvehile ta'allül etdirmeyesin.

Hüküm:428

Ma'raş ve Karaman ve () olan kâdırlara hüküm ki:

Müşârün-ileyham kazâyâ defterin gönderüb zikr olunan kâdırlıklardan Türkmân Haleb tâifesi meliketü'l-mekân âlem vâlidem mahsulün paşmaklık hâslarından olan Türkmân Haleb re'âyânın koyunların kendü koyunlarına zabt itmekle mûma ileyhama piriye aid olan 'adet-i ağnâm mahsulüne gazez idüb ve kaçırdıkların bildirmeğin buyurdum ki:

Vardukda bu babda her birinüz müstakîlen mukayyed olub anın gibileri teftîş ve tefahhus idüb vech-i meşrûh üzere hile idüb mûma ileyhimanın ‘adet-i ağnâm mahsuline gazez idenlerin ba‘de’s- sübût alınub haklarından gelüb kendü koyunların dâhî dikkat etdiresin.

Hüküm: 429

Görüldü

Bâ hatt-ı hazreti Ali efendi

Pasinler beyine ve kâdısına hüküm ki:

Sen ki Pasinler kâdisısın. Erzurum kâdisıyla Südde-i sa‘âdetime mektublar gönderüb Pasinler kazâsında Kızılviran nam karye Gence ve Şirvân ve Tebriz ve Nahcivan ve bi-l cümle serhâd boylarının üzerine vak‘î olub âyende ve revendenin menzilgâhı olub ecayı vechile Gül nam muhaffık ve muhâtara derbendlerin kurbunda vak‘î olub lâkin Gösne nam Türkmân tâifesi karye-i mezbûrede vak‘î olduğu mahâl içün merağımızdır deyü karye halkın kaldırmak isteyüb eger karye halkı perakende olacak olursa ol derbendlerden otuz kırk atlu mürûr ve ‘ubur idemeyüb ebna-i sebilin nicesi katıla ve emval ve erzâkın ve garet olunmak mukarrerdir deyü bildirdiğin ecilden buyurdum ki:

Vardukda ‘arz olunduğu üzere karye-i mezbûrede derbend kavli alub âyende ve revendenin menzilgâhı ile tâife‘i mezbûre‘i karye‘i mezbûre ahalisine dahl ve taarruz itdürmeyesin.

Sayfa:134

Hüküm:430

Görüldü

Karaman muhâfazasında olan Nasûh Pâşâ’ya ve Tarsus ve Günceli kâdısına hüküm ki:

Sen ki kâdısın Südde-i sa‘âdetime mektub gönderüb Tarsus mukata‘asına emin olan Dede nam kimesnemizden yaylağında ‘adet-i ağnâm cemiyet iken bir amerd oğlan seyrini bozub bir mikdar akçe ile firar idüb bâde larendede tutulub sual olundukda seksen sikke altundan ve bir mikdar gurus alub derbend suyu kurbunda bir yere gömdüm. Asla kimesnenin müdahîli yokdur deyü ikrar idüb sicil ve hüccet

olub mahâl-i mezkûre gelüb fi-l vak'î ol mikdar akçe gömülmüş bulunub emr-i mezkûre teslimden sonra mezkûru emire oğlana ağva virüb seni celeb itdürmeye ya da sabıka-ı Tarsus dizdarları olan Mehmed ve karındâşı Mustafa'ya iftira ile deyüb Tarsus muhâfazasında ta'yin olan Mehmed Bey'e işkence itdürüb hevâllerine tabi' bir nâibe sicil itdirüb mîrî müşârûn-ileyhe bir yükden ziyâde akçeleride alub ziyâde ta'addi eylemişlerdir deyü bildirdiğin ecilden buyurdum ki:

Hükm-i şerîfimle varduklarında bir def'a şer'ile fasl olmuş olmayub on beş yıl mürûr etmiş değilse onat vechile hak üzere teftiş ve tefahhus idüb göresin. Kâdiya 'arz olunduğu gibiyse ol babda muaza-ı şer'î muâmele-i 'eman olub şer'ile sübût olan fi'il ba'de's-sübût hükm idüb alıviresin.

Hüküm:431

Görüldü

Bâ hatt-ı hazreti efendi

() beyine ve () sancağında vak'î olan kâdılara hüküm ki:

() Sancağında mahsul emval olub dergâh-ı mu'allâm müteferikalarından olan Mehmed zîde mecduhû Ortamcı kâdısıyla Südde-i sa'âdetime mektublar gönderüb Kuyucan nam karyeden 'Ömer nam şaki' ehl-i fesâd olub çavuşum deyü fesâd ve şenâ'atden hâli olmayub yigirmi otuz nefer eşkîya ile gezüb re'âyânın 'avratlarına ve amerd oğulların çeküb müft ü meccânen yem ve yemeklerin alub ve bundan ma'ada yollara ve yaylalara itüb mürûr ve 'ubur iden ebna-i sebilin nicesin katub ve emval ve erzâkın garet itmekle mukaddema ahvali 'arz olundukda dergâh-ı mu'allâm çeşniğârlarından Mehmed ve Hüseyin mübaşeretle dâhî heder olmak üzere ele getirülüb mukayyed ve mahbûs Südde-i sa'âdetime gönderilmesi için kendüsüne hitaben emr-i şerif virilmekde mezkûr firar etmeğide Vize'de birkaç oturan ile gezdüğü haber virilmekle üzerine varılıb ele getirülmek sırasında iken Vize kâdısı Mevlâna Sinan'ın yanına varulub tahâssun idüb emr-i şerîf mûcebince taleb oldukda virmeyüb hıyânet ve sıyânet idüb hâlâ mezkûr şaki'nin yanında yigirmi beş oyuz mikdarı yat ve yerağı mükemmel atlu ve piyadeleri mevcud olub defaatle katl-i nüfusu kesire idüb fesâd ve şenâ'tlerine nihayet yokdur. 'Umumu ahâlisi vilayetin a'yan ve eşrâfı şehâdet ve ihbar eylemişlerdir. Bu makule izalesi lâzım olan şaki'nin ele gelmesine birkaç kâdılığın ahâlisi yem ve yiyecek virmeyüb iyalleri

mu'âvenetiyle ele götürölmek için emr-i şerîfim ricâsına 'arz eyledükleri ecilden buyurdum ki:

Vardukda mezkûr iyalleri mu'âvenetiyle 'arz-ı vechile mukaddemâ virilen emr-i şerîf mücebince ele götürüb dâhî da'vayı hak ve ta'yini madde idenler ile beraber idüb bir def'a şer'ile fasl olmuş olmayub on beş yıl mürûr itmeyan ahvalleri onat vechile şer'ile teftîş ve tefahhus idüb ashab-ı hukuka ba'de's-sübût hakların alıvirdikden sonra üzerlerine sübût bulan mevâdın sûret-i sicilleriyle mukayyed ve mahbûs Südde-i sa'âdetime gönderesin amma bu bahâne ile ehl-i fesâda himâyet olunub kendü hallerinde olanlara dahl olunmakdan ziyâde hazer eylesesin ve koşub gönderdügün kimesnelere tanbih eylesesiz ki menâzil ve merâhilde gaybet itdürmek ihtimâli olmaya.

Sayfa:135

Hüküm:432

Göröldü

Efendi hatt-ı

Sabıka Karaman beylerbeyi olub hâlen muhâfız olan Mehmed Pâşâ'ya ve Kandiye Bey'e hüküm ki:

Sen ki Kandiye beysin Südde-i sa'âdetime mektub gönderüb Haleb'e tabi' memlühâsı ve Kandiye mukata'alarından sabıka milletim olan bazı kalender zimmetinde dört bin gurus mâl-ı mîrî olmağla tahsiline adem vardıkça virmedükden gayri varan ile harb-i kıt'al idüb nicesin mahruç itmekle kırk atlu eşkîyaya serdar olub katl-ı nüfus ve garet emvalinden hâli olmadığı i'lam olmağla mâl-ı mîrî emval ve erzâkından ve kıyas eylemeğide kefâletinden tahsil eyledikden sonra sâir eşkûyaya garet için hakkından geline deyü mukaddemâ emr-i şerîfim irsal olmağla varub mezbûr Bozca karındâş merîd ile ma'an yoruca iştirak milletim olub fesâd ve şenâ'at birbirine muayyen olduğuniyan-ı vilayeti hayr virdiklerin ferman-ı şer'i şerîfe da'vet olundukda ita'at şer' itmeyüb bir tecellütüden ile 'isyanyemekle mukâta'a ahvali sual olundukda Receb nam kimesnenin üzerine iken mezkûr mahr ve mâl-ı mîrîye alakası vardır dimek ise kâdı nam kimesne tahrik ile alub ve bundan akdem heman-ı helas için basub Müslümanların evlad-ı iyaline külli ta'addi idüb ve Kırca virandan Mustafa nam yeniçerilerin evin basub ve celb-i hisar aralarından alub hevâlesi tanımda olan Kurd ve Tad Ahmet mezbûrlar ile yekda olub himanet kazâsı

hevâlarında tabî‘ hüccet virilmekle evin basub kendisün mûhkem tanbih idüb bir tad hidmetkârına fiil-i sen-i itdikden sonra tekrar cebr ile ikü zanlıya hüccet yazdırub sonra ta‘addi eylediklerin bildirmişsin imdi buyurdum ki:

Vardukda kîtâyâ-ı muharrik kân mezbûri ve karındâş mezkûr merîd ve zikr olunan hisar erlerini Hasan tedbir ve tedarikle ele getürüb dâhî mukayyed mâl irsal olunan emr-i şerîfim mûcebince zimmetinde mâl-ı mîrî emval ve erzâkın ve kifâyet eylemeyi kifâlasından tahsil idüb bir akçe noksan gelmek üzere cem‘ ü tahsil eyledikten sonra mezbûrların bir def‘a şer‘ile fasl olmayub on beş yıl mürûr itmeyan hususların husamâ muvâcehesinde hak üzere teftîş idüb ashab-ı hukuka ba‘de’s-sübût tevcih olan hakların alıvirdikten sonra hakların sübût bulan mevâdı mufasssal u meşrûh sicil itdirüb sûret-i sicilleriyle Südde-i sa‘âdetime gönderesin ki sonra emrim tevcihile sâdır olursa ana göre ‘amil oluna amma bu bahâne ile kendü hallerinde olanlar rencide olmakdan ve ahz-ı celb sebeb ile eşkîyaya himayet olmakdan ihtiyât eylesin.

Hüküm:433

Görüldü

Bâ hatt-ı efendi

Haleb kâdısına hüküm ki:

Dergah-ı mu‘allâm yeniçerilerinden olub otuz yedinci bölümde olan Mehmed nam yeniçeri fevt olub yedi yük akçelik esbabı taht-ı kazânda olan hayrın zatında olub ve zikr olunan esbabın iki yükü dülbent ve iki buçuk yük fitcan ve takarrık vergisi () vergisi ve bir dikili olub Haleb defterdârı marifetiyle salucular hanında hıfz olmağla kanun-ı kadim üzere hıfz u hırâset olması için dergâh-ı mu‘allâm yayabaşlarından Himmet subaşı kaim-i mahruse-i İstanbul’a dergâh-ı mu‘allâm yeniçeriler baş ve bûğ ta‘yin olunan ‘Ali subaşına mektub virüb mucebince külli mer‘i rica olunmağın buyurdum ki:

Vardukda fi-l vak‘î ‘arz olunduğu gibi olub zikr olunan esbab sübût-ı mezkûr Mehmed yeniçerinin olduğu tesbit olursa müşârün-ileyhin mektub mûcebince mûma ileyhe ‘Ali subaşıya virüb teslim eylesin ve mikdar-ı esbab-ı teslim olduğun Südde-i sa‘âdetime bildiresin.

Sayfa:136

Hüküm:434*Görüldü**Bâ hatt-ı efendi***Burusa kâdısına hüküm ki:**

Darıcı demekle ma'ruf ve meşhûr olub Pir 'Ali nam kimesne ziyâde ehl-i fesâd olub 'isyân ve tuğyân re'âyâyâ zulm ve ta'addi üzere olduğu 'arz olunmağın defaatle ele getirülmesi için üzerine bölük saçılub ele gelmemüşken hâlâ ele getirilüb mukayyed ve mahbûs ol canibe irsal olmağın buyurdum ki:

Vardukda aslâ tahir itmeyüb siyaset itdürüb hakkından geldiresin.

Hüküm:435*Görüldü**Bâ hatt-ı Ali efendi***Karaman muhâfazasında olan Mehmed Pâşâ'ya ve Konya kâdısına hüküm ki:**

Südde-i sa'âdetimde kapucubaşı olan Mehmed dâme mecduhû Südde-i sa'âdetime mektub gönderüb arz-ı hâl emr-i şerîf ile vilâyet-i Kraman'ın kürkcü akçesi cem' u tahsil olunub nefis-i Konya'ya gelüb sabıka Konya kâdısı olan Tacettin zîde fazluhûdan ulak bârgîrleri taleb olunub üç gün haber getürdüb aslâ emr-i şerîfe ita'at itmeyüb üç günden sonra on dört bârgîr getürdüb kifâyet-i emr-i mâl-ı mîrî için elli bârgîr dâhî lazımdır deyü adem gönderdikde bundan ziyâde bârgîr virmezsede hazine-i nice getür ve götürülse götürün deyü cevap virdikde mezbûr kazânın hevâlisinde bir katar çayır bulunub hazine için alınub deyü gelinüb yola getürdün. Mukaddemâ saray-ı idarede otururken mezkûr kazânın bazı eşkîya ademlerine kendü oğlu serdar olub sarayın boyunun alub üzerlerine alat-ı harbiyle getürüb yanında olan sipahilerin ve kuyucuların nicesi mecrûh ve nicesi esbab ve erzâkı garet olunub ve bârgîrleri yükleriyle mezkûr kâdının evine sürüb ve evinin koyunun katılub ve evinin önünde yüzden ziyâde eşkîya alat-ı harble durub ve kal'a üzerine toplar çıkarub top indirüb ve bârgîrleri evlerine alub gittüklerinde mîrî hazine cend olan mîrî akçeden bin yedi yüz elli sikke filori alınub bunun eşkîya fesâd ve şenâ'atinin bahânesi yokdur deyü i'lam itmekde bu babda tarafeyn ahvalleri teftîş ve fefâhhus olunub ve vuk'û üzere 'arz olunmak fermanım olmuştur buyurdum ki:

Vusul buldukda bu babda her birinüz bizzât mahâlli-i hadiseye varub bu husus a‘yan-ı vilayetinden vak‘î bigarez Müslümanlardan dikkat ve ihtimâm hakkaten ve ‘alanen teftîş ve tefahhus idüb ve hakikat üzere tarafeynin ahvâllerini yazub Sûdde-i sa‘âdetime ‘arz eylesin ki sonra haklarında emr-i şerîfim ne vechile sudûr olursa bu vechile ‘amel oluna ve mîrî akçeden bin yedi yüz elli filori fî-l vak‘î zayî olduğu vak‘îyse her kimde olursa olsun bikusur cem‘ u tahsil idüb bir akçe ve bir habbe zayî ve telef olmakdan ziyâde ihtiyât üzere olasin amma hak üzere olub ‘arz-ı ta‘sisî ile hilaf-ı vak‘î kâdıya i‘lamdan ziyâde hazer idüb cadde-i hakdan kıtâ ‘avdet eylemeyesin.

Hüküm:436

Görüldü

Bâ hatt-ı efendi

Yusuf Pâşâ’ya ve Konya ve Larende kâdılarına hüküm ki:

Sen ki mirmiransın. Sûdde-i sa‘âdetime mektub gönderüb eski il kâdısı olam Mevlânâ Muslihiddin kazâ-ı mezbûre tabi‘ Kırcaadağ Tacettin cemâ‘atî dergâh-ı mu‘allâm yeniçerilerinden Receb nam kimesneyi mukaddemâ katl eyledüler deyü yeniçeriler çavuşu Hasan mübâşeretle katl iden kimler ise sâbit oldıktan sonra Sûdde-i sa‘âdetime irsâl olunalar deyü emr-i şerîf virilmeyi mirmiran canibinden rıza virildiği ile mezbûr Hasan çavuş mübâşeretle cemâ‘at-ı mezbûrdan bazı kimesneleri şer-i şerîfe ihzar idüb merhûm Receb yeniçeri katl eyledükleri sâbit oldıktan sonra sabıka Karaman beyler beyisi olan Ramazan oğlu Mehmed dâme ikbâluhû ademlerinden ‘Abdi nam kimesne kendüye tabi‘ bazı yoldaşlarla gelüb husus-i mezbûre için istima‘ eyledük deyü müsellemsin basub kırk elli bin akçesin gâret eylediklerinden ma‘ada bi-l ahîr Hasan tarikîyle atub Konya’ya konduklarından Ergene kâdısı olan Mevlânâ Mahmud ile nahiyemiz ağaları olub buna ‘arz olmağla sultâniye ‘imareti evkâfından akçe virmemek vari olmağla ba‘is olub mallarından gâret eylemişlerdir deyü halka vak‘î eylemişlerdir deyü teslim eyledüğüne fî-l vak‘î ‘arz olduğu gibi olub mwzkûr için sahih ve dindar kimesnedir deyü bildirdüğün ecilden buyurdum ki:

Vardukda mezkûrları buldurması lazım olan kefillerine buldurub getürüb dâhî bir def‘a şer‘ile fasl olmuş olmayub on beş yıl mürûr itmeyan hususların husamâ muvâcehesinde hak üzere teftîş idüb ba‘de’s- sübût şer‘ile müceb olan hakkın

alıvırdıktan sonra bu fesâdı idenler muhtac-ı ‘arz olanlardan ise habs idüb ‘arz eylesin. Değillerse şer‘ile lazım gelanı icrâ eyleyüb şer‘i şerîfe muhâlif kimesneye iş etdirmeyesin amma hak üzere olub gazez ve ta‘addiden bu bahâne ile kendü hallerinde olanları rencide etmekden ve ahz-ı celbiyesi ile fesâda himâyet olmakdan ziyâde ihtiyât üzere olasın.

Sayfa:137

Hüküm:437

Görüldü

Sabıka Rum ili beyler beyisi olub hâlân Anadolu muhâfazasında olan Hasan Pâşâ’ya ve Bula ve Ades kâdısına hüküm ki:

Mirmiran Südde-i sa‘âdetime mektub gönderüb kazâ-ı Bulovadine vasıl olduğunda a‘yan ve sâîr kura halkı kazâ-ı mezbûre tabi‘ olub havâss-ı hümâyûnumdan olan Ergi nam karye ahalisi ‘isyan üzere envâ-i sebile altdili çıkub tevan-ı mezbûrede fitdâh-ı bi-l tahrik olub eşkîyadan olanlara mu‘kâvenet eylemedikleri içün bunları dâhî hilaf-ı şer‘i rencide idüb emvâl ve erzâkın gâret eyledüklerinden ma‘ada bundan akdem mîrî haklar ile gelan hususları dâhî bırakub ta‘addi eylediklerine da‘vet-i şer‘ olındıklarında ita‘at itmeyüb ve ademler bak‘î olan dili mecrûh eyleyüb külli ta‘addi eyledüklerin bildirmişsin. İmdi buyurdum ki:

Vardukda karye-i mezbûrdan ol vechile ‘isyan üzere emsalleri kazâ-ı şer‘ile buldurması lazım olan kefillerine buldurub getürdüb dâhî bir def‘a şer‘ile fasl olmuş olmayub on beş yıl mürûr itmeyan hususların da‘vayı hak idenler mûvacehesine hak üzere teftîş idüb ba‘de’s-sübût ihyâ-el hukuka şer‘ile müteveccih olan hakların alıvırdıktan sonra onları bu makule üzere ehl-i fesâda muhtâc-ı ‘arz olanlardan ise habs u ‘arz eylesin. Değillerse şer‘ile lazım gelanı icrâ eylesin. Gereği gibi şer‘ile haklarından gelesin amma hâl-ı meclis tabi‘ olub bu bahâne ile kendü halinde olanlar rencide olmakdan ahz-ı celbiyesi ile eşkîyaya himâyet olmakdan ihtiyât oluna.

Hüküm:438

Görüldü

Bâ hatt-ı efendi

Üsküdar ve Kocaeli beyine kâdısına hüküm ki:

Manyas nahiyesi nâibi Südde-i sa'âdetime mektub gönderüb Kocaeli sancağında zuhûr iden eşkîyayı teftîş için emr-i şerîf varid olmağla livâ-i mezbûrenin kethüdâsı ber mûcebi emr teftîşe suruh eyledikerli eşkîyadan bazı kimesneler Müslümanların evlerin basub yollarına inüb ve 'avratlarına ve kızlarına yüz vechile katl idüb hilaf-ı şer' i nice fesâdları zuhûr olub ve Kandır karyesinde Hacıkaya oğullarından Safer ve İslam ve Manyas nahiyesinde Kuri Resul ve İğnebaş ve Şeyhoğlu Mehmed bazı yoldaşlarıyla fesâd ve şenâ'atden hâli olmayub şer'e da'vet olunduklarında ita'at-ı şer' itmeyüb yâr ve yerakları alub ele getürmek mümkün olmayub zikr olunan eşkîuayı meclis-i şerîfede da'vet oldundukda ita'at-ı şer' itmeyüb alıvirmeleriyle demleri peydah olmak ricâsına 'arz eylemeğin ol vechile 'isyan üzere olanları meclis-i şer' ile ihzar idüb gelüb ita'at-ı şer' itmeyüb mübâşeret itdikleri demleri peydah olmak üzere ele getürmek emr idüb buyurdum ki:

Vardukda ol vechile fesâd üzere olanları vech-i meşrûh üzere ele getürüb def'i faidesi görölüb fesâd olmuş olmayub ve on beş yıl mürûr itmeyan hususları mûvacehelerine hak üzere teftîş idüb üzerlerine subût olan hukuku ba'de's-sübût ashâb-ı hak alıvirdikden sonra bu makule fesâd üzere olanlar muhtâc-ı 'arz olanlardansa habs idüb 'arz eyleyesin. Değillirse şer' ile lazım gelanı icrâ eyleyesin amma sarh-i teftîşe tamam hak üzere olub ehl-i fesâda ahz-ı celbiyesi ile cemâ'atden ve kendü hallerinde olanlara araz-ı ta'assûb ihtiyât idüb hakk-ı sarihe tabi' olasin.

Sayfa:138

Hüküm:439

Görüldü

Bâ hatt-ı Abdi efendi

Sanduklu kâdısına hüküm ki:

Kazâ-ı mezbûr ahalisi Südde-i sa'âdetime 'arz-ı hâl gönderüb kazâ-ı mezbûr sâkinlerinden Sanduklu Ahmedî dimekle meşhûr ma'zul kâdı ile müderrisinden Sarı Bekir ve Kara Hasan ve Yakub nam kimesneler vak'î olan da'vada emr-i şerîfimle kendülerin mevali-i ta'yin itdürüb müşârün-ileyh toprak kâdılarının tehdit idüb da'vaların hilafına hükm idüb bu makule zulm ve ta'addilerinden hâli olmadıkların bildirüb mezbûr vak'î olan da'valarına karışmamak babında emr-i şerîfim rica eyledikleri ecilden buyurdum ki:

Hükm varduklarında hak üzere teftîş idüb göresin. ‘Arz eyledükleri gibiye mezbûr kâdı ve müderrisleri bunların da‘vasına karışdırmayasın ve bir def‘a şer‘ile fasl olmayub on beş yıl mürûr itmeyan ahvâllerin dâhî tefahhus idüb zuhûr iden hukuka ba‘de’s-sübût ashâbına alıviresin.

Hüküm:440

Görüldü

Bâ hatt-ı efendi

() kâdısına hüküm ki:

Mektub gönderün kazâ-ı mezbûre tabi‘ dükler nam karyede sâkin olan re‘âyâdan Ramazan nam kimesne doğancı oldum deyü karye-i mezbûre ahâlisine zulm ve ta‘addiden hâli olmayub üzerine mîrî akçeden hak kullardan yigirmi bin akçe ba-sâbit olub virmeyüb ‘inad ve muhâlefet eyleyüb ve ‘avarızın dâhî virmeyüb şer‘i şerîfe da‘vet oldıkda ita‘at-ı şer‘ itmeyüb zulm ve ta‘addiden tahayyül yokdır deyü ‘arz eyledüğün ecilden buyurdum ki:

Vardukda mezbûri ihzar idüb dâhî bir def‘a görölüb fasl olmayub on beş yıl mürûr itmeyan da‘vaların husamâ muvâcehesinde hak üzere onat vechile teftîş idüb ba‘de’s-sübût hukuku ashâbına alıvirüb ve üzerinde olan mîrî akçeyi dâhî bikusur tahsil eyledikden sonra eğer doğancı ise mûhkem tenbih eylesin. Sefer-i hümayûna gönderüb kimesneye zulm ve ta‘addi itdürmeyesin. Eger doğancı gibi olamyub gerü zulm ve ta‘addiye mübâşeret iderse ba‘de’s-sübût şer‘ile lazım gelanı icrâ eylesin.

Sayfa:139

Hüküm:441

Görüldü

Bâ hatt-ı hazreti efendi

Sabıka Rum ili beylerbeyi olub hâlâ Anadolu muhâfazasında olan Hasan Pâşâ’ya ve Teke sancağı muhâfazasında olan Ahmed Bey’e ve kâim-makâmı Mehmed’e ve Hamid, Menteşe, Aydın Sancağı Beyinin kâimi-makâmlarına ve livâ-i mezbûrda vak‘î olan kâdırlara hüküm ki:

Sen ki Teke Sancağı beyisin. Makâm-ı Mehmed’in mektub gönderüb Antalya kazâsında İstanos nahiyesinde Aktaş nam karye sâkinlerinden Şâhgeldi nam kimesnenin elinde ber vechile emr-i şerîf tutmağın nahiye-i mezbûre re‘âyâsından ve

gâyriden dört beş bin mikdar eşkîya yanına cem‘ idüb bazar günü kazâ-ı İstanos’da tūfenk ve sâîr alat-ı harb ile çarşu bazar içinde gezüb re‘âyâyâ enva-i türlü ihtilâl virüb sancak bey ademlerin ve nazır ve ‘ümerâ ve ‘amel ademlerin küreğe komak deyü cebren şartlayub aslâ sancağa dahl itdürmeyüb müşârün-ileyh Safer tedârikinde iken dört beş nefer ademlerin tutub bir nicesin mûhkem darb ve ber vech-i meşrûh idüb ve mîrî müşârün-ileyhin üzerine hazır kasdına gelüb ‘ulemâ ve sūlehâ ve Antalya kazâsı cem‘ oldu. Fesâd ve şenâ‘atden men‘ itmeye kara olmayub mirliya sefer-i hümâyûna gitdükden sonra sancağa aslâ dahl itdürmeyüb subaşılar karye-i nevâhiye çıkardmayub mahsûl ve bad-ı hevâdan bir akçe vech aldirmayub daima etrâf ve eknâfda katl-i nefz itmiş eşkîya babına cem‘ itmekle fesâd ve şenâ‘atin tamamı bu kadar deyü ‘arz itmekde imdi cümleiniz yek dil ve yek cihet olub mezkûr asiyanclar hakkında gelmek ferman olmuştır. Buyurdum ki:

Vardukda emr-i celîlü’l-kadrim mücebince cümleiniz yek dil ve yek cihet olub hüsn-i tedbir ve tedârik ile mezbûr asiyancları ele getürüb şer‘ile tefîş ve tefahhus idüb görsin. Hususu mezbûr ‘arz oldundugı gibiye aslâ aman vormeyüb mezbûr asiyancların şer‘ile mûhkem hakkında gelesiz ki sâîr eşkîyaya dâhî müceb-i ibret ve tefahhûm vak‘î ola.

Hüküm:442

Görüldü

Bâ hatt-ı efendi

Beyşehir beyine ve kâdısına hüküm ki:

Beyşehir kazâsı sâkinlerinden Seyyid Müslim hakkında mukaddemâ göreki gönderilmek ferman olunub kazâsından munfâsıl Mevlânâ Mustafa ile emr-i şerîfe gönderildikde zikr olunan emre kalem katılub tatbik olundukda kari-ül lafz-ı zaid olub ve beyler beyisi hitaben dâhî bir aher emrû olub mezbûr Mustafa fesâd üzere olub ahvâli tefîş olunub ‘adl emr-i şerîf asitâne-i sa‘âdetime gönderilmek emr idüb buyurdum ki:

Vardukda mezbûr Mustafa’nın ba‘is-i tarîk kân hüsn-i tedbir ile ele getürüb dâhî ahvâllerin hak üzere tefîş ve tefahhus idüb göresin. Hususu mezbûr ‘arz olunan gibiye şer‘ile sâbit ola ve elinde olan hükmü der kise idüb mühürleyüb Südde-i sa‘âdetime gönderesin amma hüsn-i tefîş hak ve ‘adl üzere olub gazez ve ta‘addiden

ve celb ve ahz-ı sebep ile ahâli-i fesâd himâyet olmakdan ziyâde hazer eyleyüb câdde'î hakdan 'udul eylemeyesin.

Hüküm:443

Görüldü

İzmir ve Midüllü ve Safet kâdılarına hüküm ki:

Asitâne-i İstanbul muhâfazasında olan düstûr-ı mükerrerümü'l ahire vezirim Hasan Pâşâ adamâllahû teala olan on yedi zira'î bir şeka' beyisine ta'yin olub hâlâ ol caniblerde olduğu istima' olunmağın her kangınızın taht-ı kazânuzda bulunursa zikr olunan beyi hassa re'islerinden Süleyman re'ise teslim idüb toğrı İstanbul'a gönderilmesin emr idüb buyurdum ki:

Vardukda emr-i celb-ül kâdrim mücebince koşub zikr olunan kimesneyi taht-ı kazâlarunuzda bulunduğu sebeble kimesneye dahl itdürmeyüb müşârün-ileyh Süleyman Re'ise teslim idüb toğrı İstanbula gönderesin. 'avk u tehirden ziyâde ihtiyât eyleyesin.

Hüküm:444

Bir sûreti

Selanik kâdısına

Sayfa:140

Hüküm:445

Görüldü

Efendi hatt-ı

Kastamonı beyine ve kâdısına hüküm ki:

Sen ki Kastamonı kâdısısın. Sorkun ve Göl kâdıları ile Südde-i sa'âdetime mektub gönderüb Kastamonı sancağına vak'î olan 'Ali ve Musa ve sâîr re'âyâya gelüb Bolkurcular nam karye sâkinlerinden Kara Salih nam kimesne katil ve hırsuz olmağla harâmileri evinde belleyüb ve mukaddemâ Kastamonı bezzazistanın açib nice esbab sırka idüb ve ticârete giden nice kimesnenin yolların basub kefillerin katl ve esbabların gâret eyledüğün mukaddemâ 'arz olunub hakkından gelmek için emr-i itlâ itmüşken ise girmemekle hakkından gelinmeyüb hâlâ nûh-i mekân vech-i meşrûh üzere kâdılar üzerinedir deyü şeka' eyledüklerin 'arz eyledüğün ecilden buyurdum ki:

Vardukda göresin. ‘Arz olunduğu gibiye mezkûru ihzar idün tahsil iderse kefillerine buldurub dâhî zikr olunan husulardan bir def’a şer‘ile teftîş idüb ashâb-ı hukuka ba‘de’s-sübût şer‘ile müteveccih olan hakları alıvirdikden sonra eyleyse sübût bulan mevâdın sûret-i sicilleriyle mezkûr Sûdde-i sa‘âdetime gönderesin amma gönderdiğün ademlerin mûhkem tenbih ve te‘kid eylesin ki ahz-ı celb sebeb ile veyahud gâflet ile muharrik ashâb-ı olmaya.

Hüküm:446

Görüldü

Rûm muhâfazasında olan Ahmed dâme ikbâluhûya ve ‘Arabkir ve Sivas ve Egil kâdılarına hüküm ki:

Sen ki ‘Arabkir kâdisısın Sûdde-i sa‘âdetime mektub gönderüb kazâ-ı ‘Arabkirde sâkin Mehmed nam Fırıncı keferi ta‘ifesinin haracunu alub kırk akçe ziyâde devşirdiğinden ma‘ada on beş yigirmi yıl mürûr itmiş mürde naberidler için harac almağla zimmîler dâhî emr-i şerîfle ‘Ali çavuş mübâşir olub ziyâde olduğun taleb eylediklerinde mezbûr Mehmed inkâr idüb yemin teklif olundukda yeminde tevellül idüb sicil olunub hakları alıvirilir iken Kabasakal Mustafa ve Küçük İbrahim nam yeniçeriler gelüb mezbûr İbrahim “ben mezkûr Mehmed’in vekiliyim” deyüb vak‘î meclis idüb mezbûr Mustafa yeniçeri “ben haracım” deyüb fesâd ve şenâ‘atlerinden ‘icare-i şer‘ olunmaz deyü bildirmeğide imdi umûmen yeniçeri ta‘ife-i sefer-i hümayûnuma memurlardır. Sefer-i hümayûna gitmeyüb yeniçeri namında olanlar benim kullarım değildir buyurdum ki:

Vardukda mezkûri ele getürüb bir def’a şer‘ile fasl olmayub on beş yıl mürûr itmeyan hususların dâhî müvacehesinde hak üzere teftîş idüb ashâb-ı hukuka şer‘ile müteveccih olan hakların alıvirdikden sonra mühtac-ı ‘arz olandan ise hakkında sübût bulan mevâdın sûret-i sicilleriyle yazub Sûdde-i sa‘âdetime ‘arz eylesin. Değilse şer‘ile lazım gelanı icrâ eylesin amma sade teftîş-i hakk-ı sarîhe tabi‘ olub garaz-ı taassubdan ve ahz-ı celb sebeb ile olan fesâda himâyet olmakdan ve şer‘i şerîfe muhâlif ta‘addiden ve hilaf-ı vak‘î ihtiyât eylesin.

Sayfa:141

Hüküm:447

Görüldü

Bâ hatt-ı Ali efendi

Rakka beylerbeyine ve kâdısına hüküm ki:

Südde-i sa'âdetime mektub gönderüb taht-ı kazânuzda ve Sarıca kazâsında sâkin olan aşâyirden Mir Bey ve karındâşı ve Halid ve sâîr 'aşiretin beyleri ve sâîr ayat-ı mahkemeye gelüb Suruç nahiyesinde sâkin biraderi mîrî aşiret teftîş olan Maksud'un ve Beydili nam ta'ifeden Musa Şeyh 'isyan üzere olmağla benden ziyâde atlu ve yaya cem' idüb A'rab ile Davud vardır deyü muhâfazasında olan karyeyi basub emval ve erzâkın gâret idüb ademleride katl idüb hüccet ve meccânen yem ve yemekleri aldıkların ma'ada hüccacın dâhî yollarına inüb ahval ve esbabların gâret eylediklerin helas olan hüccac gelüb sulh itdüklerin şer'î şerîfe da'vet olduklarında ita'at-ı şer' itmeyüb ve hırsuzları dâhî 'aman vormeyüb aldıkları hâli dâhî kefilleri alub ve hususu hümayûndan olan Süleyman nam mukata'nın otuz beş pare karye basub emvâl ve erzâkın gâret ve zâret idüb re'âyânın nicesini katl ve nicesini esir eyleyüb külli ta'addi oldukların bildirmişsin imdi buyurdum ki:

Hüküm:448

Vardukda pare-i muharrik kân-ı mezbûrları ve sâîr yayaların alub 'isyan züere olanları sen tedbir ile ele getirüb dâhî bir def'a şer' ile fasl olmayub on beş yıl mürûr itmeyan hususların husamâları mevâcihelerinde hak üzere teftîş idüb ba'de's-sübût ashâb-ı hukuka sübût olan hakların alıvirdikden sonra mûhtac-ı 'arz olanları habs u 'arz eylesin. İtmeyenleri şer' ile lazım gelanı icrâ eyleyüb şer'î şerîf muhâlif kimesneye iş itdürmeysin amma hak üzere olub bu bahâne ile kendü hallerinde olanları rencide etmekden, ahz-ı celb sebe ile eşkiyaya himâyet olmakdan ihtiyât eylesin.

Hüküm:449

Görüldü

Bâ hatt-ı hazreti efendi

Batum beylerbeyi ve Trabzon kâdısına hüküm ki:

Hâlâ Batum ahalisinden Südde-i sa'âdetime gelüb taht-ı eyâlet ve kazânuzda larende defîne zuhûr idüb üç 'adet küb altun safî olub bulunduğun dikkat üzere haber vermek kazâ u zabt ve Südde-i sa'âdetime getürmek içün dergâh-ı mûallûm çavuşlarından ham çavuşlar ile nam bir yalınah irsal olmuştır. Buyurdum ki:

Vardukda bu babda her birünüz onat vechile mukayyed olub bizzat zıkr olunan defineden zuhûr iden üç küb altunun üzerine varub her kübü bir mikdar altun tura ider vezn eyleyüb her bir altun olsun vezni nicedir, kaç cins altundur esaslarıyla ve her biriniz veznine zıkr olunan altun mezkûrdan kapucular ve baltacıya teslim idüb ve yanlarına yarar ademler göz koşub gönderesin.

Hüküm:450

Görüldü

Pınarhisar kâdısına hüküm ki:

Darende Bali nam zımmî Südde-i sa‘âdetime gelüb bu matbah-ı ‘amire için koyun sürücü olub nam zımmî mürd olub metrûkât-ı kuralarına intikal idüb mürd-i mezbûrun metrûkâtı kazı idüb kızın biri validesinden hususen taleb eyledikde bu on beş güne kızın validesine kefil olub ol zemandan berü iki ay mürûr idüb şer‘ile kefaleten helas olmuşsun. Hâlâ sen kefil oldun deyü mezkûra kendüyi ve hatunun rencide eylemekle koyun sürmeğe man‘i olduğun bildirüb rencide olunmamak babında emr-i şerîfim rica itmeğide buyurdum ki:

Hükm-i şerîfimle vardukda ve ol vechile dahl olundukda bir def‘a şer‘ile fasl olmuş olmayub on beş yıl mürûr itmiş değilse onat vechile hak üzere göresin. ‘Arz itdüğün gibiyse ol babda muktezâ-i şer‘i kavimle ‘amel olunub hilaf-ı şer‘ bunu ve hatunu rencide itdirmeyüb men‘-i müdafî eyleyesin ve hassada dahli olmayanı dahl itdirmeyesin.

Sayfa:142

Hüküm:451

Görüldü

Bâ hatt-ı Ali efendi

İzmir kâdısına ve Sağlta beyine ve Kızılhisar kâdısına hüküm ki:

Kızılhisar kâdısı naibi Südde-i sa‘âdetime mektub göndeüb Kızılhisar sâkinlerinden () ‘Osman dimekle ma‘ruf sûhte mukaddemâ sûhte ta‘ifesinin ‘isyan ve tuğyan zamanında sûhtevane serdar olub Kızılhisar kazâsında ve gayri nevahide nice Müslümanların emvâl ve erzâkların cebren alub ve oğlanların çeküb ve hakkından defaatle emirler varid olmuş iken firar idüb hâlâ sene gelüb asılıb sabık

üzere re'âyâyâ evvelkiden ziyâde ta'addisi olub ve bu makule ahali-i fesâdın ele götürülmesi için re'âyaya emr-i şerîf virilüb bermucebi emr-i şerîfe şer' da'vet eylediklerinde ita'at-ı şer' itmeyüb ele götürüb hukuku nas alıvirilüb şer'ile hakkından gelmeğin ricasına 'arz itmeğin buyurdum ki:

Vardukda mezbûru ele götürüb bir def'a şer'ile görölüb fasl olmuş olmayub ve on beş yıl mürûr itmeyan hususları husamâları muvâcehesinde hak üzere dikkat ve ihtimam ile teftîş ve tefahhus idüb göresin. Kâdiya 'arz olunan gibiyse şer'ile sâbit ve zahir ola. Ba'de's-sübût ashâb-ı hukuka şer'ile müteveccih olan hakların bikusur alıvirdikden sonra bu fesâdı idem mûhtac-ı 'arz olanlardansa habs idüb 'arz eylesin. Değilse şer'ile lazım gelanı icrâ idüb hilaf-ı şer'i şerîf kimesneye iş itdürmeyüb bu babda tamam mukayyed olub ahali-i fesâda celb u ahz sebebi ile himâyet olunmakdan ve kendü hallerinde olanları zulm ve ta'addiden ziyâde ihzar idüb câdde-i hakdan 'udul ve inhirâk eylemeyesin.

Hüküm:452

Görüldü

Bâ hatt-ı Ali efendi

Balatluca kâdısına hüküm ki:

Südde-i sa'âdetime mektub gönderüb taht-ı kazânda vak'î () nam karye sâkinlerinden olan Murad ve Fethullah ve İhsan nam kimesneler kendü hallerinde olmayub talân ve gambazlık itmeden hâli değillerdir deyü 'arz eyledüğün ecilden buyurdum ki:

Hükü şerîfimle vardukda mezbûrları mûhkem tenbih ve te'kid eylesen. Kendü mesâlihleri olmayub yanlarına varmayalar ve kimesne gambazlık etmeyeler. Ba'de's-sübûta olmazlar ise yazub 'arz eylesin ki küreğe konulub haklarından geline.

Hüküm:453

Görüldü

() emri mücebince

Erzurûm muhâfazasında olan vezirim Mustafa Pâşâ'ya ve defterdârına hükümki:

Kogans beylerbeyi Piyale dâme ikbâluhû Sûdde-i sa‘âdetime adem gönderüb Erzurûm karyesinin Akkirman beylerbeyisi ulaklara dörder yüz akçe virilüb gelmişdir deyü kendüye dâhî virilmek babında emr-i şerîfim rica itmeğin Asitâne-i Sa‘âdetime muhâfız olan defterlere müracaat olundukda Akkirman beylerbeyi evvelinde üç buçuk yük akçe virüldüğü mukayyed bulunmağın vech-i meşrûh üzere her sebeble üçer buçuk yük akçe salyanesin virilmek babında maliye tarafından emr-i şerîf virilmeğin babında maliye tarafından virilmesin emr-i şerîf mûcebince ‘amel olasin emr idüb buyurdum ki:

Bu babda maliye tarafından virilan emr-i şerif mûcebince mûma ileyhe her sene Erzurum hazinesinden üç buçuk yük akçe salyanesin virib maliye tarafından virilan emr-i şerîfe muhâlif iş itdürmeyesin.

Sayfa:143

Hüküm:454

Görüldü

Bâ hatt-ı hazreti efendi

Sivas’dan Sûdde-i sa‘âdetime gelince yol üzerinde olan beylerbeyi ve sancakbeylerine ve kâdırlara hüküm ki:

Yukarı canibinden hâlâ Sûdde-i sa‘âdetime elçilik ile gelecek Zülfikâr Han müteferrikaların hükümetine vasıl olursa menâzilde olıgeldüğü üzere zahireleri tedârik itdürmeğin emr idüb buyurdum ki:

Vardukda bu babda her biriniz mukayyed olub müşârün-ileyhin lazım olan zahireleri olıgeldüğü üzere tedârik itdirüb müzâyeka çekdirmeyesin.

Hüküm:455

Görüldü

Bâ hatt-ı efendi

Tebriz kâdısına hüküm:

Kazâ‘ı mezbûre tabi‘ Lergü nahiyesi dergâh-ı mûallûma şöyle arz-ı hâl eyledüğü nahiye‘i mezbûreden ‘Ali Ekber ve Sadrettin ve Hayrettin ve Şeyh Subur nam kimesneler Kızılbaşlara yaş zamanında niyabet ve kitabet eyleyüb hilaf-ı şer‘i şerîf nice ahvâle tecavüz idüb sicil ve hüccet olmuş iken hâlân yine mezkûrlar niyabet ve kitabet itmekle Kızılbaş zamanı bir hilaf-ı şer‘ bunlara nice zulm

itmekden hali degildür deyü min-ba'd Kızılbaş taifesinden olub ol zamanda niyabet idenler eylelemek babında 'arz rica itdükleri ecilden buyurdum ki:

Vardukda göresin. 'Arz olunduğu üzere mezbûrların niyabet ve kitabetinde kimesneye hilaf-ı şer'î şerîf zulm ve ta'addileri ve hilaf-ı şer'î şerîf ve zevâid-i varsa man-ba'd niyabet ve kitabet itdürmeysin.

Hüküm:456

Görüldü

Bâ hatt-ı ()

Silivri ve Kızılca nahiyesi kâdılarına hüküm ki:

Hâlâ matbah-ı 'amireye koyun lazım olub et babında ziyâde müzâyeka olmayub et hâneye gelen koyunlarından matbah-ı 'amireye adak olan sağmalu koyun arasında mal-ı erkek koyunu matbah-ı 'amirem canibinden varılan ademlere cem' ü tahsil itdürün muaccelen Asitâne-i Sa'âdetime gönderilmeğin emr idüb buyurdum ki:

Vardukda bu babda gereği gibi mukayyed olub matbah-ı 'amireme yarar sağmalu koyun arasından yarar erkek koyun tedârik ve ihzar idüb varılan ademlere teslim idüb bervechi istima'î asitâne-i sa'âdetime defteriyle gönderesin ki geldikde bikusur akçeleri icra oluna. Hususu mezbûr ehem-i mühümmatdandır. 'Avk ve tehir ziyâde hazer idesin.

Sayfa:144

Hüküm:457

Sabıka Rûm ili beyler beyisi olub hâlâ Anadolu muhâfazasında olan Hasan Pâşâ'ya ve Soma ve Sanduklu ve Kadrice ve Samak ve Karahisar ve Şehrü kâdılarına hüküm ki:

Südde-i sa'âdetime mektub gönderüb ol kâdılıklarda ehl-i fesâd üzere olub nefsi Soma nehb u gâret eyledikleri mukaddemâ 'arz olundukda yaya muharrik kân def' ü men' için emr-i şerîfim irsal olmağla ele getirülüb haklarından gelmesi mübâşeret olunub lâkin su'abi tağlarda ve yollarda ve yaylaklarda olub sâîr taraf köprülerde ahali-i karadağı hilaf-ı emr-i şerîf yemeklendirüb ta'yin ve zahîr olub ve ehl-i fesâdı ele getürmeğin karar eyledikleri müzâyeka eyleyüb buyurdum ki:

Vardukda sen ki Sanduklu kâdisısısın. Taht-ı kazâlarda zımmî ahâlisinin ehl-i fesâdı olana zahire vermeyüb ber vechile mûhkem tenbih ve te'kid eylesesin ki anın gibi zuhûr iden ehl-i fesâd taifesin ve sâîr fesâd ve şenâ'at üzere olundıkda yem ve yemeğin vermeyüb vilâyet-i sadıçlarına haber virüb ehl-i fesâddan ele götürülmesi babında mu'ayyen ve mahbûs olub emr-i şerîfe muhâlif ehl-i fesâdın himâyet sıyânet eylemeyüb bayı tarîkden ele getirüb dâhî ahvâllerin şer'ile onat vechile teftîş eyleyüb fesâd ve şenâ'atee zahir olanların şer'ile mûhkem haklarından gelinüb aslâ 'aman vermeyüb ser ve sırların vilâyetden def' ü ref' eylesesin amma bu bahâne ile ahz-ı celb olmakdan ziyâde ihtiyât eylesesin.

Sayfa:145

Hüküm:458

Görüldü

() hazreti hattı

Şâm beylerbeyi ve kâdisına hüküm ki:

Dârü's-selâm ağası 'Osman dâme ulûvvuhû mektub gönderüb Şâm-ı şerîfede vak'î merhûm sultan Süleyman Han tâbe serahû evkâfından mütevellî olub dergâh-ı muallâm çavuşlarından olan () çavuş mal-ı mevâtıb ve bey' olduktan sonra mal-ı vakf olmağıda muhâmâtı mudilin ve mirandan yerlû yerinde görölüb mal u vakf olmak için mütevellî olan Mahmud çavuş mübâşeretle görüb ve bu mukaddemâ emr-i şerîf irsal omağın ita'at eylemeyüb muhâsebesin gördürmedüğünden ma'ada tevliyet dâhî zabt itdürmeyüb ve mezkûr Kuyucu Şeyh temlit ile şeyh eyleyüb 'isyan murdur deyi muhâsebesin ve ahvâlî görölmek için Südde-i sa'âdetime kayd u bend ile gönderilmesi ricası 'arz itmeğide buyurdum ki:

Vardukda mezkûreyi hüsn-i tedbirle ele getirüb kayd u bend ile hükm-i şerîfimle varan kapuculara teslim eyleyüb Südde-i sa'âdetime gönderesin ki amma celb ü ahz sebeb ile ehl-i fesâda himâyet olunub gâret itdürmekden ihzar eylesesin.

Hüküm:459

Görüldü

Bâ hatt-ı Ali

Kıbrıs defterdârına ve Kıbrıs'da olan kâdılara hükümki:

Hâlâ Kıbrıs beylerbeyi emîrû'l-ümerâi'l-kiram Cafer dâme ikbâluhû 'inayet olunub mûma ileyh Cafer dâme ikbâluhû Kıbrıs'a vasıl olunacakların dergâh-ı muallâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akran Mehmed çavuş zîde kadruhû mûma ileyh tarafından müsellim ta'yin olunub irsal olunmağın buyurdum ki:

Hükm-i şerîfimle vardukda sen ki defterdârsın ve siz ki kâdılarsız müşârün-ileyh çavuş ile mûma ileyh beylerbeyi varınca hıfz u hırâset memleket ve zabt ve sıyânet-i ra'iyet enva'î akula ve ihtimâm üzere olub hilaf-ı şer'î şerîf kimesneye zulm ve ta'addi olmakdan hazer eyleyesin.

Hüküm:460

Görüldü

Kıbrıs beylerbeyi ve Safer Pâşâ'ya hüküm ki:

Hâlâ sen ehvâl kâdısı üzerine nazır olmak emrüm olmuştur buyurdum ki:

Vusul buldukda ferman-ı şerîfim üzere mal-ı mîrî üzerine nazır olub vak'î olan ahvâl kâdısıyla defterdâr ile cem ü tahsil eyleyesin.

Sayfa:146

Hüküm:461

Görüldü

Bâ hatt-ı efendi

Edirne beyine ve Kırşehir kâdısına hüküm ki:

Sen ki Edirne canibi Südde-i sa'âdetime mektub gönderüb sabıka-ı Kırşehir emini olan gürcülerdir ve Kırk Hüseyin ve Hürmüz nam kimesneler iki yüz nefer atlu ve kırk altı nefer sekbân ile daima karye neferine salmağın salub re'âyânın zulm ve ta'addiden hali olmadıkların bildirüb haklarından gelmeleri babında emr-i şerîf 'arz itmeğın buyurdum ki:

Vardukda bu babda gereği gibi mukayyed olub mezbûrları ele getürmek dâhî min-ba'd şer'ile getirilüb fasl omayub ve on beş yıl mürûr itmeyan hususları husamâları muvâceheleri hak üzere hıfz üzere tefîş idüb göresin. Mûhtac-ı 'arz olunan gibiyse şer'ile sâbit olan ba'des-sübût ashâb-ı hukuk hakların alıvirdikden sonra mûhtac-ı 'arz olanları habs idüb olmayanlar hakkında şer'ile lazım gelanı icra idüb hilaf-ı şer'î şerîf kimesneye iş olmakdan hazer idüb hakk-ı sarihe tabi' olasın.

Hüküm:462*Görüldü***Edirne hakimine, Konya ve Ereğli kâdısına hüküm ki:**

İftihârü'l-havass ve'l-mukarrebîn dârü's-sa'âdem ağası Osman Ağa dâme 'uluvvuhû südde-i sa'âdetime mektûb gönderüb vilâyet-i Karaman'da 'amel tarafından Davutoğulları dimekle meşhûr olan Kurd ve Emrullah hayli atlu ve tüfenkli ile Eski il ve Ergil kazâlarında uh-i karaya devredüb haklarından gelmek için emr-i şerîf gönderildikde hâlâ Eski il kâdısı Mustafa mezbûr eski mihvallerine tabi' olub ma'an devredüb ve kazâ-ı sultâniyede vak'î merhûm Mustafa'yla Sultan Selim Han 'Ali-ül râhme ve-l gûfran-i ümerât evkâfından nice kara dâhî harebe mişrîf olduğundan ma'ada devredenlerden yeniçerileri namına biri fevt olmağla müteveffâ-ı mezbûr Ereğli kazâsına tabi' Medine-i Münevvere re'âyâsından fushan cemâ'ati katl eylemişlerdir deyü ikrâr eylediklerin ile emr-i şerîf emr-i şerîfede Konya ve Ereğli kâdıları mütevellî ta'yin olmuşken mevlânâ-ı mezbûr istima' ve iftirave bühtan ile cemâ'ati mezbûreden yigirmi nefer kimesne'î kal'ayı Konya'da habs eyleyüb mahbûslardan biri sabıka fevt olmağla nice rızkın alub şer'ile görölüb ahâr-ı hak olunmak rica itmeğin buyurdum ki:

Vardukda mezbûrları ele getürüb min-ba'd şer'ile görölüb fasl olmuş olmayub ve on beş yıl mürûr itmeyan hususları husamâları muvâcehelerinde hak üzere teftîş ve tefahhus idüb göresin. Hususu mezbûr 'arz olunan gibiyse ki şer'ile sâbit ve zahir olan ol babda müktezâ'î şer'î kâvimle 'amel eyleyüb ba'de's-sübût şer'ile müteveccih olan hukuku ashâbına alıvirdikden sonra mühtac-ı 'arz olanları habs idüb yazub 'arz eyleyüb olmayanlar haklarında şer'ile lazım gelanı icrâ idüb hilaf-ı şer'î şerîf kimesneye iş itdiürmeyüb hakk-ı sarihe tabi' olasin.

Hüküm:463*Görüldü**Bâ hatt-ı efendi*

Trablus Şâm beylerbeyisi Behrâm dâme ikbâluhûya, Milan ve Arac kâdılarına hüküm ki:

Sen ki Milan kâdısısın. Südde-i sa'âdetime mektub gönderüb Milan kazâsına tabi' Çavundur nam karyeden Mustafa nam kimesne müderris olan Mevlânâ Yusuf ile menkûha çeküb aldılar deyü caniblerinde vak'î olan Tiz oğlunun görülmeyüb defaatle ol emr-i şerîfede varid olmuşken mezbûr Mustafa ita'at-ı şer' itmeyüb 'isyan ve tuğyan üzere olub min-ba'd emr-i şerîfle mezbûr Mustafa ele getirilüb Tiz oğlu şer'ile görüldükde mezbûr Mustafa'nın cebren çeküb alub zabtında olan Asiye nam hatun mezbûr Mevlânâ Yunus'un menkûha olduğu sâbit oldukdan sonra mezbûr Mustafa'nın babası Ebulabdi mezbûr hatun kazâda karye be-karye gezdürüb menkûhasına virmeüyüb Takvin beyi kethûdası Hazan ili kâdısına varub şer' e hitaben emrim vardur deyü kaldırub mezbûr bu beyin elinde ise 'adl-i mu'avenet ile tutub Südde-i sa'âdetime gönderesin deyü emr olub mezbûr Mustafa gönderilmeğin sudunda iken kâdı mezkûr ili kethûda-ı mezbûr ma'an ittifâk idüb Kurşunlu kazâsında Çama ve Çabundur ve Kara Babanlu ve Percik ve Başvıran nam karyeler halkıyla ittifâkın kalmayub müderris-i mezbûrun karyesin basub cümle yağ ve levazatların gâret eyledikden sonra müderris-i mezbûrun evin ve anbarın bozub kapuların garalayub cümle esbab ve erzâkın gâret ve hâsârat eylediklerinden gayrı ve elde senin döke döke cümle erzâkın mecrûh idüb fevt oldu deyü bırakub gidüb ve andan ma'ada beş ve on pare anbarları basub gâret ve yağma idüb ve nice hatunları ve kızları cebren taarrık idüb ve içlerinden Veli ve Receb nam kimesneleri dutub habs idüb on gün mikdarı işkence itdüklerinden sonra beşer bin akçelerin alub ve Mevlânâ Alaaddin nam kimesneyi habs idüb on beş bin mikdarı akçe alub ve Basol hak nam karyeyi basub Mahir ve 'İsa ve Sinan ve Seyyid 'Ali nam kimesneleri dutub habs idüb mezbûr Seyyid 'Ali harimlerinden kura olub gurilerin beş ay mikdarı habs idüb envâ-i işkence itdüklerinden sonra () kal'asında habs idüb ziyâde zulm ve 'avk eylemişlerdir deyü bildirmeğin buyurdum ki:

Göresin 'arz olunduğu gibi bu babda ahsarı vardukda ele götürüb dâhî zikr olunan hususlardan min-ba'd şer'ile görölüb fasl olmuş olmayub ve on beş yıl mürûr itmeyan hususları husamâları muvâcehelerinde hak üzere teftîş idüb göresin. Kazâyâ 'arz olunduğu gibiyse şer'ile sâbit ve zahir olan ba'de's-sübût şer'ile müteveccih olan hukuk-ı ashâbına hükm idüb alıvirdikden sonra mühtac-ı 'arz olanları habs idüb yazub 'arz eylesin. Olmayan haklarında şer'ile lazım gelanı icrâ idüb hilaf-ı şer'i şerîf kimesneye iş itdurmeyüb hakk-ı câddeye tabi' olasın.

Sayfa:147

Hüküm:464

Görüldü

() ve Astana sancağı beyi olup Karayer nahiyesi beyler beyin olmak üzere tevcih olunan ‘Ömer dâme ikbâluhûya hüküm ki:

Hâlâ zikr olunan beylerbeyiyle müteferrika ve çavuş lazım olmağla Karayer nahiyesinde müteâllık kıl’a neferlerin ‘ulufesi ziyâde yollarından ve ihtiyâr ve iktidârlarından atılmış nefer-i çavuş ve yigirmi nefer müteferrika yazılıb defter olub ber huruc Südde-i sa’âdetime gönderilmeğın emr idüb buyurdum ki:

Vusul buldukda bu babda ferman-ı şerîfim üzere Karayer nahiyesinden Müteâllık kal’a-ı neferlerin iktidâr ve ihtiyâr ve ‘ulufesi ziyâde bundan yigirmi nefer müteferrika ve altmış nefer divan çavuşa yazub defter idüb mühürleyüb sûreti kendü yanında alıkoyub ve bir sûreti Südde-i sa’âdetime gönderesin. Mezbûr mîrî olunageldüğü üzere istihdâm eylesin.

Hüküm:465

Görüldü

Bağdad beylerbeyisine hüküm ki:

Bağdad beylerbeyi olup bi’l-fi’l Haleb muhâfazasında olan ‘Ali dâme ikbâluhû Südde-i sa’âdetime mektub gönderüb ve Ast sancağında kal’a harab olub kal’a-ı mezbûre müceddeden ta’mir olunduğu takdirce mahalli-i karyede ta’mir olunmayub Ümmül Çavuş nam mahilinde bina ve ta’mir olunmak ebna-i sebile ve ticaret ve mâl-ı mîrîye enfadır deyü Yakub ve Asta sancağı beyi olan kıdvetü’l-ümerâi’l-kirâm Hüseyin dâme ulûvvuhû kendü malı ve ricaliyle mahalli-i mezbûrda bina itmeğın rica eyledüğün ‘arz itmeğın buyurdum ki:

Vardukda göresin. Fi-l vak’î mahalli-i mezbûrda bina olunması ebna-i sebil ve mâl-ı mîrîye ve muhâfaza-ı enfale mîrî müşârün-ileyhe kendü malıyla ve ricasıyla Ümmü-Şems nam mahalde bina itdüresin.

Hüküm:466

Görüldü

Efendi Ali hattı

Behram Pâşâ'ya ve Milan kâdısına hüküm ki:

Sen ki Milan kâdısısın. Südde-i sa'âdetime mektub gönderüb Yakub nam kâdı () sabıka Trablus-Şâm kâdısı iken vefat iden Seyyid () kızı Hatice'nin heyal-i hâlî zuhûr idüb hüsn olmuş iken firar idüb ve müteveffa-ı müşârün-ileyhin Sağire kızı karye dâhî menkûhadır deyü yaş olmadan alub şer'ile teftîş idüb ba'de kayd u bend ile Südde-i sa'âdetime irsal olunmak için ve Kurşunlu kâdısına hitâben mukaddemâ emr-i şerîfim irsal olmağla şer'i şerîfe da'vet olundukda ita'at eylemeyüb muhâlefet eyledüğün bildirmişsin imdi buyurdum ki:

Hüsn-i tedbir vardukda mezbûru ihzar idüb gâret iderse ve tedârikle ele getirüb dâhî kayd û bend ile Südde-i sa'âdetime gönderesin amma gönderdiğün ademlere mûhkem tenbih ve te'kid eylesesin ki yolda ve irde gâflet ile gâyet itdürmek ihtimâli olmaya.

Sayfa:148

Hüküm:467

Görüldü

Akşehir, Iğın, Doğanhisarı kâdılarına hüküm ki:

Düstûr-ı mükerrerem müşîr-i müfehham nizâmü'l-âlem müdebbir emir-ül mühür bil-fi'il İstanbul muhâfazasında olan vezirim Hasan Pâşâ edâma'llâhu te'âlâ iclâlehûnun ol caniblerde olan develeri için kifâyet mikdarı arpa ve sâir levazîm tedârik etdürmeğin emr idüb buyurdum ki:

Vardukda bu babda her birinüz mukayyed olub mûma ileyhın ol caniblerde olan develeri için akçeleri ile müstefh-i zehâyir yer tedârik ve ihzar etdüresin.

Hüküm:468

Görüldü

Livâne ve Portakrık? Sancağına, Livâne kâdısına hüküm ki:

Sen ki kâdısın. Mektub gönderüb kazâ'ı mezbûrun bazı yeniçeri ve sipâhi ve cebeci ve sâîr kapıkulu re'âyâ ve berâyânın mukaddemâ ve meccanen yem ve yemeklerin ve sağır ve koyunları ve akçe ve esbabları alub ve evlerine konub ehl ü 'iyallerine tecâvüz eyledükleride bildirüb men' olunmaları için hük-m-i şerîf ricasına 'arz itmüşsün imdi umumen sipâhi ve cebeci ve sâîr kapu kulları sefere memurlardır ol caniblerde bu namla re'âyâyâ zulm idenler kullarım değildir aman virilmeyüb şer'ile haklarından gelmeyi emr idüb buyurdum ki:

Vardukda anın gibi sipâhiler ve yeniçeri ve sâîr kapu kulları namına olub vech-i meşrûh üzere re'âyâ ve berâyâyâ ta'addi idenleri şer'i şerîfe ihzar idüb dâhî bir def'a şer'ile hak üzere teftîş ve tefahhus eyleyüb üzerlerine sübût bulan hukuka ba'de's-sübût hük-m idenler ashâbına alıvirdikden sonra ehl-i fesâddan cebeci, sipâhi ve yeniçeri ve sâîr mühtac-ı 'arz olanları yazub 'arz eyleyesin. Olmayanlar haklarında şer'ile lazım gelanı icrâ idüb ehl-i fesâda izahât-ı ihzar virmeden hazer eyleyesin.

Hüküm:469

Görüldü

Bâ hatt-ı ()

Midüllü beyine, Midüllü kâdısına hüküm ki:

Sen ki kâdısın. Şam-Trablus müderrisi ile mektub gönderüb Anya kazâsı sâkinlerinden Darende'i ferman Nikola Veled-i bace nam zimmî meclis-i şer'e varub Ramazan nam kimesne yolcu olub gelirken bundan akdem levendlerinden olan Mehmed ve Hüseyin ve Mami nam kimesneler kâdî'ı mezbûre inanmayub tutub iki yüz yigirmi altunum ve iki kuruşum ve üç yüz dâhî akçe aldıklarından Temirbaş iki bin akçe bahâne kesüb anı dâhî Mehmed nam yeniçeri gerü akçeyi virüb mezbûr Ramazan reisin kimesnede olanların pareleri vardır deyü haber olmağıda mezbûrdan eşkîya ele getirüb şeka' oldundukda paresi olmağla esvarı suâl oldukda sekiz bir karmete ile gerü eşkîyanın (...) kesüb mecrûh aldıkları haber olmağla mirлива kethûdası 'Aliye teslim olduğuda 'arz eyledüğü ecilden mezbûrlar ademlerin koşulub Südde-i sa'âdetime gönderilmeğin emr idüb buyurdum ki:

Vusul buldukda mezbûrları ferman-i şerîfim üzere yarar ademlere koşub Südde-i sa'âdetime gönderilmesin. Ahvâlleri divân-ı hümayûnumda Görli ahalisi

koşub gönderdiğin ademlere tenbih eyleyesin ki bu babda () taallül ile asl etdirmek ihtimâli olmaya.

Hüküm:470

Görüldü

Mısır beylerbeyine hüküm ki:

Emîrû'l-ümerâi'-kirâm Habeş beylerleyisi 'Ali dâme ikbâluhû Sûdde-i sa'âdetime mektub gönderüb vilâyet-i Habeş'de cebehâne olmayub ve deryayı karyenin mahallerde küffâr-ı hakî olan memalik-i mahrûseye defaatle zarar-ı mürettep olmakdan hâli olmamağın mübâşir olan bazı mahallerde kal'a ve burc bina olunmak için cebehâne-i Mısır'da yüz kantar barut ve yüz kantar kurşun ve yüz kantar amilhâne? ve beş yüz kabza tüfenk ve iki yüz elli kabza farac ve iki yüz elli kabza kürek virilmek ricasına 'arz olmağın buyurdum ki:

Vardukda 'arz olunduğu üzere irsal olduğu mikdarı yazub ve kurşun ve barut ve tüfenk ve kazma ve kürek gönderesin.

Sayfa:149

Hüküm:471

Görüldü

Bâ hatt-ı efendi

Ankara beyine ve Ankara ve Yaban ili kadılarına hüküm ki:

Sabıka Rum ili beylerbeyi olub hâlâ Anadolu muhâfazasında olan emîrû'l-ümerâi'-l-kiram Hasan Pâşâ dâme mecduhû Sûdde-i sa'âdetime mektub gönderüb Cafer nam kimesnenin karındaşı olub dergâh-ı mu'allâm çavuşlarından olan Mustafa çavuş bazı kimesneye zulm itdü deyü kazayı Mevlânâ canibinden şer'e da'vet oldukda mezbûr çavuş dâhî ita'at-ı şer' idüb vardukda nâibi olan Abdülkadir re'âyâ taifesinde merasile ile emr-i şerîf mücebince dem' mukarrerdir deyü cem' idüb kazâ-ı mezbûr dâhî dem' mukarrerdir deyü merasile virüb mezbûr nâib 'akd-i meclis itmeden re'âyâ taifesine ürek? deyü ilka eyledikde re'âyâ dâhî alemü-l umûmen hücum idüb alat-harb ve taşla ve ağaçla urub helâk idüb iki ellerin kesüb hakaret eylediklerinden ma'ada ehl-i 'iyalin soyub emvâl ve erzâkın garet idüb kâdî'ı mebûr irsadiyla katl olunmuşdur deyü bildirmeğide buyurdum ki:

Bir def‘a şer‘ile fasl olmuş olmayub on beş yıl mürûr itmîş değilse bu hususu husamâları muvâcehelerinde onat vechile dikkat ve ihtimâmla teftîş ve tefahhus idüb dâhî şer‘ile mu‘accelen olan hakkın maktulu mezkûrun varislerine alıvirdikden sonra vuku‘ ve hüccet üzere yazub bildiresin.

Hüküm:472

Görüldü

Bâ hatt-ı Ali

Günyüzü ve Seferihisâr kâdısına hüküm ki:

Sen ki Seferihisâr kâdısısın. Nâibin Süleyman Südde-i sa‘âdetime mektub gönderüb Günyüzü kazâsında Atbaşı nam karye sâkinlerinden ‘Alişan ve Mehmed nam karındaşlar Seferihisâr kazâsında Çaykoz? nam karyeye gelüb biz sipahi oğlanıyız deyü ahâli-i karyeye kılıç çeküb kement çalub ve bazısı harb-ı alat eylediklerinde şer‘i şerîfe ihzar için İsmail çavuş irsal olunub da‘vet eyledikde gavgaya mübâşeret idüb kılıç çeküb Mehmed nam ademi mecrûh idüb ve İbrahim nam kimesne dâhî birkaç def‘a kılıç ile çalub bu hususu şer‘ile görüldükde her birinin fesâdları ikrârları mûvacebesiyle sicil olun mezbûrlar mezkûr İbrahim için yanunda geldi deyü ‘arz itdirüb mezkûrların fesâddan hâli değildir deyü bildirmeğide buyurdum ki:

Hükmü şerâfımle deregâh-ı mu‘allâm çavuşlarından kıdvetü’l emâcid ve’l-ekârim İsmail çavuş zîde kadruhû vardukda mezkûrları mezkûr çavuş mübâşeretiyle meclis-i şer‘e ihzar idüb bir def‘a şer‘ile fasl olmuş olmayub on beş yıl mürûr itmeyan ahvâllaem onat vechile hak üzere teftîş ve tefahhus idüb dâhî ashâb-ı hukuka şer‘ile subût bulan hakların ba‘de’s-sübût alıvirdikden sonra üzerlerine sübût bulan mevâdın sureti sicilleryle mukayyed ve mahbûs yarar ademler koşub Südde-i sa‘âdetime gönderesin amma koşub gönderdüğün ademlere mûhkem tenbih eylesin ki menâzil ü merâhilde gaybet etdirmek ihtimâli olmaya.

Sayfa:150

Hüküm: 473

Görüldü

Bâ hatt-ı Ali

Şam beylerbeyine ve Şam’ın yeniçeri ağası re‘âyâsına hüküm ki:

Haleb muhâfazasında olan ‘Ali dâme ikbâluhû Haleb defterdârları Mehmed dâme ‘uluvvuhû ve hevâle ta‘yin olunan Ahmed çavuş ile Südde-i sa‘âdetime mektub gönderüb Şam yeniçerileri Haleb’de istihdâm olunmayub vak‘î olanları için defaatle ol emr-i şerîfe varid olub ve Haleb’de kırk neferden ziyâde yeniçeriye ‘ulufe virilmeye deyü emr-i şerîf virilüb mucebince tenbih olundukda ekseri gitmeyüb Haleb’de kalub burada yüz yetmiş nefer yeniçeriler havan ve nahavan Haleb’den ‘ulufelerin alub ve bir mukata‘a tahsil-i mal için havale gönderildükde mâl-ı mîrî tahsilinde olmayub kendü ‘aid ve faydalarına sayı idüb emnâ ve ‘amel uzak fevku-l hât harc u hısâret itdüklerinden gayri hizmet deyü külli akçelerin alub ve kasabat-ı kurada itdükleri fesâd ve şenâ‘atden gayri nefsi-i Haleb’de dâhî ta‘addi ve tecâvüzleri izaf-ı müzaif olmuşdur ve serdarları nice yoldaşlarıyla Malatya caniblerine vaziyet-i yekdan mütecâviz altun tahsiline iki def‘a gönderülün mustâhfızlarına havâleleri virildükde havâleleri biz midir deyü gavga idüb istihdâmdan ref‘ olunmaları lazımdur deyü bildirdikleri ecilden Şam kulu Haleb’de istihdâm olmada ref‘ olunmuşlardır buyurdum ki:

Vardukda emrim mâcebince Şam kulu min-ba‘d Haleb’e istihdâma göndermeyesin. İsteyenleri akçe virmeleriyle yazub bildiresin.

Hüküm:474

Görüldü

Bâ hatt-ı Ali

Saruhan beyine Sart () kâdılarına hüküm ki:

Bostancıbaşı Ferhad mektub gönderüb ol caniblerde bazı eşkîya bostancı ve ‘acemi oğlanı namıyla alat-ı harble gezüb daima re‘âyâ ve berâyâyâ ve ayende ve revende rencide itmekden hâli değildir deyü bildirmeğin şöyle ki ol caniblerde bostancı ve ‘acemi oğlanı namıyla alat-ı harble emr idüb buyurdum ki:

Vardukda emr-i celîlü’l-kadrim mücebince bostancı ve ‘acemi oğlanı namıyla olan eşkîya her kimlerse ellerinde bulunan yeraklarda kayd u bend Südde-i sa‘âdetime gönderesin ve yanlarına yarar ademler koşub mûhkem tenbîh eyleyesiz ki yolda gaybet eylemek ihtimâli olmaya.

Hüküm:475

Görüldü

Bâ hatt-ı Ali efendi

Aydın beyine ve Vize ve Akhisâr kâdılarına hüküm ki:

Südde-i sa'âdetime gelüb Vize'de sâkin debbağlar dahisi ve Kilüslüoğlu nam kimesneler bunu evin basub hakları yoğken anbarın bozub bağırının urub ashâbıda yağma idüb ziyâde yeniçerileri bölük başlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Ziver subaşı zîde kadruhû vardukda göresin bir def'a şer'ile fasl olmuş olmayub on beş yıl mürûr itmiş değilse ihzar hüsâmamadı gaybet iderlerse şer'ile buldurması lazım olan kefillerine buldurub getürdesin onat vechile şer'ile teftîş ve tefahhus eyleyesin. 'Arz olunduğu gibiye ol babda şer'i kullar 'amel olub şer'ile müceb olan dahl ba'de's-sübût alıvirdikden sonra bu vechile fesâd iden mûhtac-ı 'arz olanlardansa habs idüb 'arz eyleyesin. Değilse şer'ile lazım gelanı icra idüb şer'i şerîfe muhâlif kimesneye iş etdirmeyesin.

Sayfa:151

Hüküm:476

Görüldü

Türkman Haleb kâdısına ve voyvodasına hüküm ki:

Müşârün-ileyham kazâya defterin gönderüb Türkman Haleb taifesinden Bekirliye tabi' Emilliklü karyesinin ve tevabiğinin koyunları Menham nam mahalde 'ad olunıgelüb tamam 'ad olunmayınca nehr-i carı geçmeyüb deyü Kımızlı ve Abalı ve Gün ve Topkalı ve Harmaneli ve () nam cemâ'atlerin ve illerin koyunları Baba nam ve Seyyid kurbunda 'ad olunmayınca nehri suyolu geçmeyüb () nam cemâ'atin koyunları Suyolu nam mahalde 'ad olunagelmişken hâlâ olıgelanı muhâlif aherlerde 'ad olunmağla 'adet-i ağnâm mahsûline 'ad olduğun bildirmeğin buyurdum:

Vardukda bu babda mukayyed olub taife-i mezbûrenin koyunları kadimden her bir cemâ'atin ne mahalde 'adl olunagelmişse üslubu kadim üzereler ve ol mahallerde 'adl etdirüb 'adet-i ağnâm mahsûline 'adl olmakdan hazer eyleyesin.

Hüküm:477

Görüldü

Türkman Haleb kâdısına ve voyvodasına hüküm ki:

Müşârün-ileyhim kazâya defterin gönderüb Balyas ve Sol ve Hasdağı ve Sultan ve Mukar ve Selimiye ve Şam-ı şerîfe tabi‘ bazı nahiyeler sınırından Bağdad’a ve Bağdad’da ve ‘İne caniblerine varınca bazı arazi-i mîrîye ser nam mûcebince meliketü’l-mekân-ı alem validem sultan ‘ismetuhânın paşmaklık haslarından olan Türkman Haleb re‘âyâsının defterde mukayyed otlak ve kışlakları olub ve hariçden tavarlarıyla gelüb otlak zamanında turub etinden ve sütünden müteveffa‘ olanlardan kışlak zamanlarında gelüb kışlaklardan resmi yaylak ve kışlak ve mukayyed olub olınageşmişken hâlâ olıgelana muhâlif vormeyüb muhâlefet eylediklerin bildirmeğin buyurdum:

Vardukda bu babda dergâh-ı mu‘allâmdan virilmiş mühürlü mûcebince ve cedid-i defteri hakânî nazır idüb göresin. Zikr olunan mahallerden taife-i mezbûreye mahsûs otlak ve kışlak mukayyed olunub kadimden ma‘an tavarların getüre gelmeyüb ve kışlaya gelmeyüb hariçden olunanlardan kanun ve defter mâcebince resmi otlak ve kışlakların alıvirüb hilaf-ı kanun ve zimmet kimesneye iş etdirmeyesin.

Hüküm:478

Görüldü

Haleb muhâfazasında Alınür oğlu ‘Ali Pâşâ’ya ve Haleb kâdısına ve defterdârına ve Kilis ve ‘Ayıntab ve Hama ve Humus sancakları beylerine ve kâdılarına hüküm ki:

Müşârün-ileyham kazâya defterin gönderüb Türkman Haleb meliketü’l-mekân-ı alem validem sultan ‘ismetuhânın paşmaklık haslarından olub ‘umumen ‘arz-ı hâlin kâdılarında olub ‘avarız-ı divâne ve tekâlif-i ‘örfiyeden muaf ve müselleme ve serbest olub ellerine ol emr-i şerîfe virilmüb re‘âyâyı mezbûreye bazı tekâlif ve ‘avarız-ı tekâlif olduğun bildirmeği buyurdum:

Vardukda bu babda her birinüz mukayyed olub mâma ileyhin kazâlarında olan re‘âyâ ellerinde olan ol emr-i şerîfe muhâlif ‘avarız ve sâir tekâlif etdirmeyüb ve itmeyüz men‘ ü def‘ eylesin.

Hüküm:479

Görüldü

Bâ hatt-ı Ali efendi

Beyşehir beyine ve kâdısına hüküm ki:

Sen ki mirlivasın. Sûdde-i sa'âdetime mektub gönderüb livâ-i mezbûre Rebiü'l evvel'in zilhiccesinde sana tevcih ve 'inayet olmuş iken mîrî sabık Mustafa dâme izzuhûnun ademi Turgud emre ita'at itmeyüb sen mâl-ı mîrî tahsilinde iken sancağına varub mîrî anbarları yağma itdirüb ve eşrâfî tahtik idüb külli fesâd ve fitneye ba'is olmuşdur deyü 'arz eyledüğün ecilden şer'ile hakkından gelinmeğin emr idüb buyurdum ki:

Vardukda hak üzere tamam dikkat ve ihtimâmla teftîş idüb göresin. Hususu mezbur 'arz olunan gibiyse ki şer'ile sâbit olan mezbûrun şer'ile hakkından gelesin ki sâîr eşkîyaya mûcebi ibret ola amma bu babda gereği gibi mukayyed olub kendü halinde olanlara ahz-ı celb sebeb ile gazez ve te'accüb ile iş olmakdan ziyâde hazer idüb hakk-ı sarihe tabi' olasın.

Sayfa:152

Hüküm:480

Görüldü

Bâ hatt-ı Ali efendi

Kars kâdısına hüküm ki:

Sûdde-i sa'âdetime mektub gönderüb sabıka Teke ili sancağı olub hâlâ emr-i şerîf ile Kars ve Tarsus ve Sis ve Aziz sancakları muhâfazsında olan kıdvetü'l-ümerâi'l-kirâm Mahmud dâme izzuhû hıfz u hırâset için livâ-i Kars'a geldükde Kars beylerbeyisi kâim-i makamı olam İbrahim kethüdadan re'âyâ şikayet idüb hakları alıvirmek derdinde iken mazkûr İbrahim Şam yeniçerilerinden ve sâîr eşkîyadan nice eşkîya ile alat-ı harb ile üzerlerine gelüb hâyli esbâbın garet idüb hilaf-ı emr-i muhâfazaya mani' olub re'âyâ taifesi ve fev'i üzere 'arz idiyor deyü inhan eyledikleride bildirdiğin ecilden buyurdum ki:

Bayram çavuş vardukda mezkûr İbrahim kethüda mezkûr çavuş müb'şeretiyle meclis-i şer' ihzar idüb da'vayı hak ve ta'yini madde idenler ile beraber idüb dâhî bir def'a şer'ile fasl olmuş olmayub on beş yıl mürûr itmeyan ahvallerin onat vechile hak üzere teftîş ve tefahhus idüb ashâb-ı hukuka ba'de's-sübût hakların alıvirdikden sonra şer'ile lazım gelanı icra idüb şer'i şerîfe muhâlif kimesneye iş itdürmeysin.

Hüküm:481

Görüldü

Bâ hatt-ı Abdi efendi

Kefe kâdısına hüküm ki:

Mektub gönderüb dergâh-ı ‘ali yeniçerilerinden elli birinci yayabaşlarından Ahmed nam kimesne için emekdar ve ihtiyar olub yayabaşlar gelmeden mukaddemâ nice yıllar Kefe‘den olan yeniçerilerin zabt ide gelüb ber vechile hidmet-i mezbûrede istihdâm olması lazımdır deyü Kefe‘de vakî‘ olan yeniçerilerin üzerlerine baş ve buğ olmak ricasına ‘arz etmekle mezbûr Ahmed baş ve buğ ola deyü hâlâ Südde-i sa‘âdetimde yeniçeriler serdarıda olan Zarıca Pâşâ ‘Ali dâme mecduhû mektub virüb tevcih-i emr-i şerîfim rica itmeğin buyurdum ki:

Vardukda mezbûr Ahmed müşârün-ileyhin mektubu mâcebince anda olan yeniçerilerin üzerine baş ve buğ olub taife-i mezbûreden hilaf-ı şer‘i şerîf Müslümanlara zulm ve ta‘addisi olanların zulm ve ta‘addilerin müşârün-ileyh marifetiyle men‘ ü def‘ idüb hilaf-ı şer‘i şerîf kimesneye iş etdirmeyesin.

Hüküm:482

Görüldü

Sabıka beylerbeyisi olub hâlâ Karahisâr ve Şark sancağı tahrîrine me‘mur olan () Receb’e hüküm ki:

Sivas muhâfazsında olan Ahmed mektub gönderüb livâ-i mezbûr re‘âyânın üzerlerine nice tekâlif var iken hâlâ tahriri aher ferman olmağla ahvalleri diğer gün olub bundan akdem livâ-i mezbûru tahrir iden müteveffa‘ Hüseyin tahriri ihtilâli dâhî vak‘î olunub re‘âyâ ve berâyânın müceddede tahrir yokdur deyü ‘ilam etmek divân-ı mezbûrun tahririnden mürâ‘at olmuşdur buyurdum ki:

Vusul buldukda ferman-ı şerîfim üzere livâ-i mezbûrun tahririnden müraca‘at idüb min-ba‘d tahririm mübâşeret itmesin söyleyesin.

Sayfa:153

Hüküm:483

Görüldü

Bâ hatt-ı Ali efendi

Ma‘lik ve İncik kâdılarına hüküm ki:

Sen ki Ma'lik kâdisısın. Mektub gönderüb bazı mîrî için taht-ı kazânuzda vak'î İstidek nam karyeye gelüb sancağına iki hizmetkârların ile eyler ve gönderdükde Beyinoğlu nam karyeden 'Aşir bin Ahmed ve Evren bin ve Mustafa bin Divahisar ve Rızvan bin Şehsuvar Mustafa nam kimesneler alat-ı harble hizmetkârların katl idüb esbâbın garet etmek kasdıyla üzerlerine geldüklerinde müsûlmalar irişüb halasa mahal olmamağla 'Aşir tüfenk ile urulub katl oldukdan sonra mezbûr yoldaşları firar etmekle vak'î malları mevrâ-ı mezbûra halkından ve sâir 'ayan-ı vilayetden sual olundukda mezbûr 'Aşir ehl-i fesâd ve katl olub ve mezkûr yoldaşları dâhî şer-ül hamr? ve ehl-i fesâd olmağla Müslümanların cebren nice esbabların ve akçelerin alınub ve nice 'avratlar çeşüb zulm ve ta'addiden hâli değüldür deyü şekva eylediklerin bildirdiğin ecilden buyurdum ki:

Vardukda mezbûrları ihzar idüb gaybet iderlerse şer'ile buldurması lazım olan kefillerine buldurub bir def'a şer'ile fasl olmuş olmayub on beş yıl mürûr etmiyam hususların husamâları muvâcehelerinde hak üzere teftiş idüb ashâb-ı hukuka ba'de's-sübût şer'ile müteveccih olan hakların alıvirdekden sonra muhtac-ı 'arz olanlardan ise habs ve 'arz eylesin. Değillerse şer'ile lazım gelanı icra eylesin amma hak üzere olub 'arz-ı hakikatden ve halafa vak'î olandan ve şer'ile hilaf-ı ta'addiden ve ahz-ı celb sebep ile ehl-i fesâde himâyet olmakdan hazer eylesin.

Hüküm:484

Kütahya kâdisına hüküm ki:

Düstûr-ı Mükerrrem vezirin Hızır Pâşâ edâma'llâhu te'âlâ iclâlehûnun devesi ve katırları taht-ı kazânda akçesi ile tehr-i carı üzere yem ve yemekleri tedârik olunmak emr idüb buyurdum ki:

Vardukda müşârün-ileyhin deve ve katırların yokmuş taht-ı kazanda memâliki olan yerlerde kışladub akçesi ile rızasıyla bey' idenlerin yem ve yemeklerin aldırub hilaf-ı şer'i şerîf kimesneye iş etdirmeyesin amma mukayyed olub deveciler ve katırcılar kimesneye zulm ve ta'addi itmekden ihtiyât eylesin.

Hüküm:485

Sabıka Karaman beylerbeyi olan Mehmed dâme ikbaluhûya ve Tarsus kâdısına hüküm ki:

Larende kâdısı Südde-i sa'âdetime mektub gönderüb Tarsus haslarına emir olan Dede nam kimesne bir amerd hidmetkârı Seyyid'ide bozub bir mikdar akçesini sırka idüb firar eyledikde mezkûr Dede ardınca nice larendeye gelüb mezkûr oğlan elegirüb sual olundukda seksen sikke altun ve bir mikdar gurus alub gelir iken Derbend Suyolu nam mevzide gömdüm. Bu hususda kimesnenin dahl-ı alakası yokdur deyü ikrar idüb sicil ve hüccet olmuş iken kal'ayı Tarsus dizdarı olan derendegân Mehmed ve karındaşı Mustafa nam kimesneler kendü hallerinde iken livâ-i mezbûrun muhâfazasında olan Mehmed bey yüz binden ziyâde akçeleride alub ta'addi eylemişlerdir deyü bildirmeğide buyurdum ki:

Hükm-ü şerîfimle varduklarında göresin. Bir def'a şer'ile fasl olmuş olmayub on beş yıl mürûr etmiş değilse onat vechile hak üzere teftiş ve tefahhus eylesin. Vaziyet 'arz olunduğu gibiye ol babda hususu şer'i kavimle 'amel olun şer'ile müteveccih olan hakların ba'de's-sübût hükm idüb alıviresin. Hilaf-ı şer'i şerîf kimesneye iş itdirmeyesin.

Sayfa:154

Hüküm:486

Yazıldı

Bâ hatt-ı efendi

Rum beylerbeyine ve zikr olunan beylerbeyliğinde olan beylere ve kâdılara hüküm ki:

Sen ki mirmiransın. () kâdısı ile Südde-i sa'âdetime mektub ve 'ayan-ı vilayet gönderüb kazâ'ı () sâkinlerinden Gümüşlüoğlu Sefa ve oğulları Ahmed ve Şir nam kimesneler vak'î olub ehl-i fesâd oldukları sebebden miraren haklarından gelmek için ol emr-i şerîfe varid olmuşken kâh ele girmeyüb ve kâh bir muharrikle halas oldukları ecilden oğulları sipahi oğlanı namına yerak ile nice müslümanların cebren atların ve katırların alub bir akçe virmediklerinden ma'ada karyesin gezüb re'âyânın meccanen yem ve yemeklerin sâir makûlatların alub hali ta'addi üzere oldukları ecilden def neferanları için vak'î halleri 'ilam olmuş rica itdükleri bildirdiğin ecilden buyurdum ki:

Vardukda mezkûr fesâdların taht-ı kazânuzda bulunura ‘arz-ı cehle ele getirüb veyahut buldurması lazım olan kefillerine buldurub dâhî zikr olan hususları bir def’a şer‘ile fasl olmayub on beş yıl mürûr itmeyan husuların hûsaması mevacibesinde hak üzere teftîş idüb ashâb-ı hukuka ba‘de’s-sübût şer‘ile müteveccih olan hakların alıvirdikden sonra mezkûr muhtac-ı ‘arz olandan ise habs u ‘arz eylesin. Değillerse haklarında sübût bulan hüccetler mâcebince şer‘ile haklarından gelesin amma cadde-i ta‘yin hakk-ı sarihe tabi‘ olub ‘arz-ı ta‘addiden ahz-ı celb sebeb ile ehl-i fesâda muhâlif olunmakdan ve hilaf-ı şer‘i ta‘addiden hilaf-ı vak‘î olmakdan ihtiyât üzere olasin.

Hüküm:487

Südde-i sa‘âdetimden orduyu hümayunuma varınca yol üzerinde vak‘â olan beyler beylere ve sancak beylere ve kâdıllara ve dizdarlara ve beş atlu ağalarına hüküm ki:

Hâlâ bir mühim husus için dergâh-ı ‘ali bevvablarından ulakla irsal olunmuşlardır. Buyurdum ki:

Hükm-i şerîfimle her kangınızın taht-ı hükümetinde dahl olurlarsa kendüsülerin ademlerine menzil bargiri bulunan yerde menzil bargiri olmayan yerde yolcu yükde yakdurma deyüb yerlûden yarar ulak bargirleri mahvuf ve muhâtara olan mahallerde yanlarına kifâyet mikdarı ademler koşub emr ü salim birbirine ulaştırub ber vechi isti‘câl mecali mahalli irsal ve iysal idüb ‘avh u tehirden hazer idesin ve siz ki kıla-ı dizdarları ve beş atlu ağasız yersiz mezbûrları emr-i şrîfimle dahl oldukları gibi ‘avh u tahir itdürmeyüb menzil bargirleri olmayan yerde olıgeldüğü üzere koçiler ve martoloslar tedârik idüb irsal ve isal eylesin.

Sayfa:155

Hüküm:488

Yazıldı

Bâ hatt-ı Hasan efendi

Sabıka Trablus Şam beylerbeyide olub Karaman muhâfazasına tabi‘ olan Nuh dâme ikabluhûya hüküm ki:

Larende kâdısı Mevlânâ Hüseyin zîde fazluhû Südde-i sa'âdetime mektub gönderüb bundan akdem Karaman muhâfazasına ta'yin olunub vilayet ve memleketde hıfz u hırâset idüb re'âyâ ve berâyâyâ asude hal olunan ehl-i fesâd ve eşkîya haklarında terk-i diyar idüb ahali-i vilayet asude hal olmuşlar iken sonradan vilayet-i mezbûreyi muhâfazası Adana hakimi Mehmed dâme ikbaluhûya virilüb müşârün-ileyhanın yanında altı yüz mikdari ademleri olub mümzilat üzerine çatub mu'ayyen ve meccanen re'âyâ ve berâyânın yem ve yemeklerin alub ve bu diyara vukufu olmayub vilayet-i mezbûre halkı müşârün-ileyhin tekâlifine ta'kat getirmezler ve ehl-i fesâd ve eşkîya dâhî kemakân fesâd ve şenâ'atden hâli değillerdir deyü muhâfaza-ı hidmet sana virilmek ricasına 'arz idüb ve müşârün-ileyhden ma'ada gerü begine ve gayrilerden muhâfaza ve teftiş namıyla ol emr-i şerîfe virilmekle re'âyâ ve berâyânın emval ve erzâkların garet ve hisaret idüb zulm ve ta'addilerin bir anda oldukları 'arz-ı 'ilam olmamağla vilayet-i memleketin hıfz u hırâset ve ahali- i vilayetde asude-i hal olmaları mihümmatdan olmağı emr-i sabık mûcebince kemakân Karaman muhâfazasında olmak emrim olmuştur. Buyurdum ki:

Vusul buldukda bu babda ferman-ı şer'î şerâfım üzeresin kemakân vilayet-i Karaman muhâfazasından olub gerü canibinden vilayet-i mezbûrede olan kâdılara müekked mektublar yazub gönderesin ki olmağla vilayet-i muhâfazası teftiş bahanesiyle re'âyâ ve berâyânın mu'ayyen ve meccanen yem ve yemeklerin ve sâir akçe ve esbabların aldırmayub ve ol bahaneyle atl üzerine kimesne çıkartdurmayub eyam-ı 'adalet encamında asude-i hal idüb dâme fazluhû vardular fütuhûl adliyesine intikâl üzere olalar.

Hüküm:489

Bâ hatt-ı Ali efendi

Raka beylerbeyine hüküm ki:

Mahrûse-i mezbûreden anbar-ı ‘amirem için kantar rugan-ı zeyd irsal olunması için hükmü şerîfim irsal olmuşken iladan zikr olunan zeydin gelüb anbar-ı ‘amire vasıl olunmağın buyurdum ki:

Vardukda sâir zemana habs itmeyüb zikr olunan zeyidlerine otuz bin akçe mühr-i sahihe irsal idüb ‘avk u tehirden ihzar eyleyesin.

Sayfa:156

Hüküm:490

Bâ hatt-ı Ali efendi

Vize ve Kızılhisâr kâdısına hüküm ki:

Siz ki kâdılarsız. Südde-i sa‘âdetime mektub gönderüb Kızılhisâr kazâsına tabi‘ Torbalı nam karyeden Mevlânâ Ramazan meclis-i şer‘e gelüb kazâyı Vize tevabiinden İrci nam karyede sâkin ve Aydın Perâkendesî kazâsında muttasıf Kaluk Muhyettin mevvakkat-ı şer‘ bu iken beni tutub ana götürün ‘Ali nam sipahiye katl ettim deyü ikrar eyledü deyüb beni kollarımdan uslub mûhkem darb ve işkence idüb eger emman-avar etdirüb ahali-i vilayetden sual olundukda mezbûrun ol darbden kolları ‘amel mande olub ve mezkûr sipahinin katl-i gayri vak‘î olub ve mezbûr sipahinin validesi dâhî da‘vayı eylemez iken mezbûr mûma ileyhin hilaf-i şer‘i mezbûr Ramazan’ı fuzûli tutub bağlayub vech-i meşrûh üzere celb ü ahz için zulm ve ta‘addi idüb mezbûr sipahinin ve müderris namına olan karye-i Akmeşhed sâkinlerinden Hasan nam kimesnenin bunun eftali zulm ve ta‘addileri fevkuhat olub ve fukaranın mallarını almağla ellerinde ‘aciz olmuşlardır deyü ‘arz eyledükleri ecilden mezbûrları şer‘i şerîfe da‘vet idüb şer‘ile görülmesin emr idüb buyurdum ki:

Vardukda muzbûrları şer‘e ihzar idüb gayb iderlerse şer‘ile buldurması lazım olam kefillerine buldurdub getirdesin ve on beş yıl mürûr etmiyan hususları ta‘yini hal eyleyan hûsamaları mevacibelerinde hak üzere teftiş idüb göresin. Kâdiya ‘arz olunan gibiyse ba‘de’s-sübût ashâbı hukuka şer‘ile müteveccih olan hakların alıvirdikden sonra bu fesâdları idenler muhtac-ı ‘arz olanlardansa habs idüb ‘arz eyleyesin. Değillerse şer‘ile lazım gelanı icra idüb hilaf-ı şer‘i şerîf kimesneye iş etdirmeyüb [...]

Sayfa:157

Hüküm:491*Görüldü***Galata kâdısına hüküm ki:**

İftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim bostancı başı Mürsel dâme mecduhû tarafından şöyle 'arz olunmaya hassa bostancılarından 'Ömer beyler nam kimesneler hidmete mîrî ile hasır sazi cem' itmek için nam mahale varub Yorma nam karyede kalmayub kendünün himâyesine tabi' karye mabanında iken dâhî zab' oldukları i'lam olmağlada mezbûrların ahvâli zikr olunan karyeler halkından şer'i 'aliye ta'yin olmak emr idüb buyurdum ki:

Vardukda mezbûrların bostancıların ahvâlini zikr olunan karyeler halkından şer'ile teftîş ve tefahhus eyleyüb mezbûrları katl eyleyan zuhûra geldikten sonra faili muhtac-ı 'arz olanlardansa habs idüb 'arz eylesin. Değillerse şer'ile lazım gelanı icra eylesin amma tamamı hak üzere olunub bu bahene ile re'âyâya rencide olmakdan ve ahz-ı celbden bifayet ihzar eylesin.

Hüküm:492**Burusa kâdısına ve hassa-ı sarihe ve semerci başına hüküm ki:**

Cenâb-ı celâdetnamın malı Cemaziyelevvelin garbı Asitane-i Sa'âdetime gelmek mukarrer olmuşdur. Kilâr-ı 'amirem üç yük has un ve üç yük mezvele unu ve yüz altı yük kilâr esbabı ile mu'accelen tedârik olub kilâr-ı 'amireme hilafın olmasın emr idüb buyurdumki:

Vardukda bu babda gerği gibi mukayyed olub zikr olunan üç yüz yük kurum una ve üç yüz yük hassa unu ve yüz altı yük kilârı mevalatınbin tedarik idüb tevz-i intikâl kilâr-ı 'amirem hamiline irsal eylesin. Hususu mezbûr mühimmatdandır. Ehl-i mesailden veya üzere mahalinden ziyâde icra eylesiz. 'Amel olunub beyler beyiz olasız.

Hüküm:493*Görüldü***Kars beylerbeyine hüküm ki:**

Bundan akdem eyalet-i Kars kullarından emr-i şerîfle otuz bin nefer kul taifesin eyalet-i Erzurum'a ihraç olunmağıçün emr-i şerîfe gönderilmeğin zikr olunan kul taifesi 'inad ve muhâlefet eyleyüb cümlemiz ihraç olunca Erzurum'a varmaz deyü taallül eyledikleri ecilden zikr olunan kul taifesi düstûr-ı mükerrerem müşîr-i müfahham Erzurum eyaleti vezirim olan Mustafa Pâşâ edâma'llahu te'alâ iclâlehûya gönderilmek emr idüb buyurdum ki:

Vardukda emr-i celebü-l kadrîm üzere eyalet-i Kars'da olan zikr olunan kul taifeside 'umumen ağaları ve kâtibler ve yüzbaşları ile mu'accelen eyalet-i Erzurum'a ihraç etdirüb ve defter eyleyesin ve defteride müşârün-ileyhama teslim eyleyüb mûma ileyh vezirime irsal eyleyesin. 'Umumen varub Erzurum'da hizmetde olalar. Hususu mezbûr mihimmat-ı umurdandır. 'Avk ve tehir ve ihmâl ü müsâheleden ziyâde ihtiraz eyleyesin.

Sayfa:158

Hüküm:494

Görüldü

Kastamonı sancağında vak'î olan kâdılara ve mirlihanın kâim-i makamı 'Ali kethüda zîde kadruhûya hüküm ki:

Sen ki kâim-i makamsın. Südde-i sa'âdetime 'arz-ı hâl gönderüb nefsi-i Kastamonı'da ve etrafı kasabat ve kurada olam ma'zul kâdılar ve müderrisler ve nâibler ve hâtibler ve imamlar ahali-i vilayet ile yek dil ve yek cihet olub mukaddemâ re'âyânın zulmleri vaz' içün emr-i şerîf virilüb müsellaah yüzbaşı ve onbaşı ve binbaşı nasb olunub ol bahene ile emrimiz vardır deyü da'valarında şer'î şerîfe ve kâim-i makama müraca'at itmeyüb musallalarda ve mecmu'nas olan yerlerde cem' olub elbis kâdısı ve kâim-i makam bütün cemiyetimize gelsinler. Gelmezler ise taşlaruz deyüb kâdı ve kâim-i makamı ihzar idüb nice kimesneler 'isnad-ı malihi yekün idün ma'zul kâdılar ve nâibler kaziyede medhalleri yoğken tezvir ve telbise sâkin olub aherin umuruna ve memleket ahvâline karışub ve şer'ile salb u siyâsete müstehâk olanların ve sicillü hırsuzların haklarından şer'ile lazım gelanı icra etdirmeyüb ve kasabat-ı ceriyeye müstehâk olan re'âyânın ellerine bir tarikle hüccet virüb cerime aldırmağla bad-ı hevâ mahsuline gazez idüb ehl-i fesâdlar

hased bulun ebna-ı sebil mürûr ve ‘uburdan ve vilayet-i hıfz u hırâsetden kalmışdır deyü bildirdüğün ecilden buyurdum ki:

Vardukda göresiz. Kazâya ‘arz olunduğu gibiyse siz ki kadılsız mirlihanın kâim-i makamı ve subaşılar taht-ı kazânuzda olan kasabata vardıklarında hilaf-ı kanun ma‘zul kâdıları ve müderrisleri ve nâibleri dahl itdürmeyüb anın gibi nevahi ve kurada zuhûr iden hırsuz ve haramzâde ele gelmek lazım geldikde şer‘ile mirlihanın subaşlarına ele getürdüb da‘vayı hak ve ta‘yini madde idenler ile beraber idüb bir def‘a şer‘ile fasl olmuş olmayub on beş yıl mürûr itmeyan da‘vaların teftîş ve tefahhus idüb dâhî ashâb-ı hukuka şer‘ile müteveccih olan hakların alıvirdikden sonra ehl-i fesâd muhtac-ı ‘arz olanlardan ise subaşılar habs itdürüb ‘arz eyleyesin. Değilse şer‘ile hilaf-ı şer‘ ve kanun kimesneye iş itdürmeyesin.

Sayfa:159

Hüküm:495

Görüldü

Bâ hatt-ı hazreti efendi

Bahsini kâdısına ve Dulkadiye beylerbeyisinin kâim-i makamına hüküm ki:

Sen ki kâim-i makamsın. Südde-i sa‘âdetime mektub gönderüb kazâ’ı mezbûrda sâkin Bozcalı cema‘ati kurbunda Uzunkuyu ve Cence nam karyelerde sâkin olan Ekrâf taifesinden Haydu cema‘atinden bazı eşkîya bazı kat-ül tarik eylemekden yek dil ve yek cihet olub daima ebna-ı sebinin yollarına inüb esbab ve erzâkın garet idüb fesâd ve şenâ‘atden hâli değildür deyü bildirdiğin ecilden buyurdum ki:

Vardukda mezkûrları az u cehle ele getürüb dâhî da‘vaları hak ve ta‘yini madde idenler ile beraber idüb bir def‘a şer‘ile fasl olmuş olmayub on beş yıl mürûr itmeyan ahvâllerin onat vechile hak üzere teftîş ve tefahhus idüb dâhî ashâb-ı hukuka ba‘de’s-sübût hakların alıvirdikden sonra şer‘ile lazım gelanı icra idüb şer‘i şerîfe muhâlif kimesneye iş itdürmeyesin.

Hüküm:496

Görüldü

Bâ hatt-ı hazreti efendi

Ma‘raş ve Elbistan kâdılarına ve müşârün-ileyh kâim-i makama hüküm ki:

Sen ki kâim-i makamsın. Südde-i sa‘âdetime mektub gönderüb dergâh-ı mu‘allâm çavuşlarından İbrahim çavuş bu def‘a sefer-i hümâyuna gitmeyüb kazâ-ı Elbistan’a yasakçı oldum deyü ahali-i vilayetden hidmet namına hane başına birer guruş alub mirmiran taifesinden varan subaşları gezmeye komayub daima ‘üşerâya tabi‘ olub elli altmış atlu ile karye bekarye gezüb salgun salub her vechile vilayetden ref‘ olmak lazımdır deyü bildirdiğün ecilden mezbûr çavuş mukayyed ve mahbûs Südde-i sa‘âdetime gönderilmeğün emr idüb buyurdum ki:

Vardukda mezkûr çavuş şer‘i şerîfe ihzar idüb da‘vayı hak ve ta‘yini madde idenler ile beraber idüb bir def‘a şer‘ile fasl olmuş olmayub on beş yıl mürûr itmeyan ahvâllerin onat vechile şer‘ile teftîş ve tefahhus idüb dâhî ashâb-ı hukuka ba‘de’s-sübût hakların alıvirdikden sonra üzerine sübût bulan mevâdın suret-i sicilleriyle mukayyed ve mahbus yarar ademlere koşub Südde-i sa‘âdetime gönderesin amma koşub gönderdiğün ademlere mûhkem tenbih eylesin ki menâzil ü merahîlde gaybet etdirmek ihtimâli olmaya.

Hüküm:497

Görüldü

Bâ hatt-ı hazreti efendi

Ma‘raş kâdısına hüküm ki:

Dulkadiriye beylerbeyisinin kâim-i makamı Südde-i sa‘âdetime mektub gönderüb nefsi Ma‘raş’da Kara Arzanı ve Ekinci oğlu Hacı Hasan ve Peygamberiye oğlu nam kimesneler vilayet-i mezbûreye hükm geldiği zamanda o gence ehl-i merkufluk idüb ba‘de hâkim-i ‘az oldukda hevâsına tabi‘ üşerâf tahrik idüb nice ahvâl ver erzâkın yağma idüb beş altı Müslüman soyub ta‘addiden hâli değildir deyü bildirmeğide buyurdum ki:

Hükm-i şerîfim vardukda mezkûrları getürüb mûhkem tenbih eylesin ki min-ba‘d ehl-i ‘örf yanına varmayub kendü hallerinde olanlar ba‘de’t-tenbih isimleri ile yazub bildiresin.

Sayfa:160

Hüküm:498

Görüldü

Bâ hatt-ı hazreti efendi

Şirvan muhâfazasında olan vezirim Hasan Pâşâ'ya hüküm ki:

İftiharü'l-ümerâi'l-ve'l ekâbir müstecma'ı cemû'l-ma'âli vel mefâhir Südde-i sa'âdetime mektub gönderüb devlet-i 'aliyeye müteâllık bazı husus vak'î olub mu'avenet lazım geldükde mu'avenet ve mütâheret etmek babında istihdâmı? 'inâyet itmeğide anın gibi müşârün-ileyhanın devlet-i 'aliyeye müteâllık bazı umuru mühimmat vak'î olub mu'avenet eyledükde gereği gibi mu'avenet ve mübâşeret itmek emr idüb buyurdum ki:

Vusul buldukda anın gibi müşârün-ileyhin bazı ol emr-i mühümmatı vak'î olub sonra mektub ve adem gönderüb mu'avenet talep eyledükde gereği gibi mu'avenet ve mütâheret idüb amma ber vechile mukayyed olasın ki 'arz-ı namusu saltanata muhâlif iş olmak ihtimâli olmaya.

Hüküm:499

Bir sureti Gence beylerbeyine

Hüküm:501

Bir sureti Tiflis beylerbeyisine

Hüküm:503

Bir sureti () beylerbeyisine

Hüküm:505

Bir sureti Çıldır beyler beyisine

Hüküm:507

Görüldü

Hüküm:500

Bir sureti Revan beylerbeyisine

Hüküm:502

Bir sureti Göri beylerbeyisine

Hüküm:504

Bir sureti Kars beylerbeyisine

Hüküm:506

Bir sureti Lori beyler beyisine

'Ayıntab kâdısına hüküm ki:

Dulkadiriye beylerbeyisinin kâim-i makamı Südde-i sa'âdetime mektub gönderüb Şerif nam kimesne mirmiran müşârün-ileyh kazâ'ı mezbûrda olan beş pare hasları mu'accelen üç bin beş yüz altuna kesüb alub sicil ve hüccet olunub mezkûr dâhî zabt u kabz idüb re'âyâ zimmetlerinde baki' komayub ve hass-ı mezbûr

re'âyâsının emvâl ve erzâkın zulmem alub firar idüb müşârün-ileyhin mahsuli ve re'âyâdan zulmle alduğu emvâl zimmetinde kaldığın bildirmeğide buyurdum ki:

Hükm-i şerîfim vardukda mezkûru meclis-i şer' e ihzar idüb bir def'a şer'ile fasl olmuş olmayub on beş yıl mürûr etmiş değilse onat vechile şer'ile teftîş ve tefahhus idüb dâhî müşârün-ileyhin mahsulın ve hassa-ı mezbûr re'âyâsından hilaf-ı şer' zulmle alduğu erzâkı ashâbına alıviresin. Hilaf-ı şer' kimesneye iş itdürmeyesin. Çavuş mübâşir ola.

Hüküm:508

Görüldü

Bâ hatt-ı hazreti efendi

Ma'raş kâdısına ve Dulkadiriye beylerbeyinin kâim-i makamına hüküm ki:

Sen ki kâim-i makamsın. Südde-i sa'âdetime mektub gönderüb kazây-ı Elbistan ahalisi gelüb kâdı olanlar vak'î olan 'avarız-ı emr-i şerîfe mücebince olmayub ziyâde olub ve kadimden bir sicil ile dört pare alınagelmişler yigirmi pare ve bir hüccet on iki pare alınagelmişken bir gurus alub ve bir merasiliye yedi pare alınagelmişken yigirmi pare alub zulm ve ta'addiden hâli olmazlar deyü bildirdiğin ecilden buyurdum ki:

Hükm-i şerîfim vardukda kazâ-ı mezbûre kâdı olanşara mûhkem tenbih ve tekid idüb vak'î olan 'avarız-ı emr-i şerîfe ta'yin olunduğu üzere aldırub min-ba'd emr-i şerîfe muhâlif ziyâde aldirmayasın ve sicil ve hüccet ve merasile için kadimden nemikdar akçe olıgelmişse yine olıgeldüğü üzere aldırub ziyâde aldirmayasın. İsimleri yazub bildirsin.

Sayfa:161

Hüküm:509

Görüldü

Kâdısına hüküm ki:

Darengâh kazâsı ahalisi südde-i sa'adetime adem göderüb gelen kâdılar kadimdem oturub mahkeme ide geldükleri mahalde oturub başka kendüsü karye bekarye gezüb müft ve meccanen re'âyânın yem ve yemeklerin alub ve müdde'a

yoğken cebren da‘vayı hak idüb sicil ve hüccet taleb itmezler ilen sicil ve hüccet akçesi deyü kil akçelerin alub ve yerluden bazı kimesnelere bir nahiyenin niyâbetin kesüb iltizâmla virmekle mezbûr nâibler dâhî daima il üzerine dur idüb her birine birer mevâda isnâd idüb sicil idüb ehl-i ‘örf ile mutaffik olmağla ehl-i ‘örf tutub akçe ve esbabların alub ve biri fevt olub vereseşi cümle hazır ve kibâr olub kısmet tabi‘ itmezler iken cebren kısmet idüb resm-i kısmet ziyâde olmak içün mütevellinin metrukâtı ziyâde bahane tutub külli akçeleride alub ve hayrat içün vasiyet etdikleri akçenin sülüsü ve hamsi bizimdir deyü alun zulm ve ta‘addiden halibildirdiler imdi da‘vet olunmadan il üzerinde gezmek memnu‘dur ve niyâbet-i iltizâma virilmek ve nâibler il üzerinde dur itmek aslâ câiz değildir buyurdum ki:

Hükm-i şerîfimle varduklarında hak üzere göresin ‘arz itdikleri gibiyse kazâ-ı mezbûra kâdı olanlara mûhkem tenbih ve tekid eylesin ki min-ba‘d kadimden kâdılarına mahalde oturub mahkeme ide gelmişlerse ol mahalde oturub mahkeme idüb da‘vet olunmasın re‘âyâ üzerine çıkmayalar ve yerlü kimesnelere niyâbet itdurmeyüb niyâbetde kimesne kesüb virmeyüb min-ba‘d il üzerine devr itdurmeyeler ve biri fevt oldukda vereseşi cümle hazır ve kibâr olub kısmeti tale itmezler iken cebren kısmet itmeyüb anın gibi veresesinde sağır ve sağre ve gaib ve gaibe olan müteveffanın metrukâtın hak üzere kısmet idüb resm-i kısmet binde on beş akçe alub ziyâde olmayalar. Ba‘de’t-tenbih istemezlerse yazub ‘arz eylesin.

Hüküm:510

Görüldü

Bâ hatt-ı hazreti efendi

Anatoli beylerbeyliğinde vak‘î olan kâdırlara hüküm ki:

Sabıka Rum ili beylerbeyisi oun hâlâ vilayet-i Anatoli muhâfazasında olan emîrû‘l-ümerâi‘l-kiram Hasan Pâşâ dâme fazluhû Südde-i sa‘âdetime mektub gönderüb emr-i şerîf mûcebince Kars sancağı beyi olan Ahmed Bey’in da‘valar içün Kazdağı canibine vardukda re‘âyâ taifesi mutaffik olub karyelerine kimesneyi kondurmayub alat-ı harb ile hücum idüb fesâda mübâşeret idüb ol vechile ehl-i fesâd ve haramzâde ele girmeyüb ruhsat bulub ve muhâfaza-ı müte‘allık umurda müracâ‘at itmeyüb vilayet-i zabt olunmakdan külli ‘esaret olduğun bildirüb muhâfazaya müte‘allık umurda siz ve re‘âyâ taifesi kendüye müracâ‘at eylemek babında emr-i

şerîfim rica itmeğide siz ve re'âyâ taifesi muhâfazaya müte'allık umurda müşârün-ileyhe müracâ'at eylemek emrim olmuşdur. Buyurdum ki:

Vardukda emrim mâcebince muhâfazaya müte'allık umurda re'âyâ taifesin müşârün-ileyhe müracâ'at etdirüb ve siz dâhî müracâ'at eyleyesiz.

Sayfa:162

Hüküm:511

Görüldü

Bâ hatt-ı hazreti efendi

Sabıka Bağdad beylerbeyisi olup hâlâ Haleb muhâfazasında olan 'Ali Pâşâ'ya ve sabıka beylerbeyi olup Kilis muhâfazasında olan Hayrî Pâşâ'ya ve Raka beylerbeyisine ve Haleb ve Türkman Haleb kâdılarına hükümki:

Dârü's-sa'âdem ağası İftihârü'l-havass ve'l-mukarrebîn mu'temedü'l-mülûk ve's-selâtîn Osman Ağa dâme 'uluvvuhû Südde-i Sa'âdetime mektûb gönderüb sâhibetü'l hayrât ve'l hasanât ve zâtü'l-ali ve's-sa'âdet vâlidem sultân dâmet ismetuhânın paşmaklık haslarından Türkman Haleb re'âyâsının Yüz koyunlu Cemâ'atinden Şefket ve oğulları ve aşireti üç dört yüz atlu ile yine müşârün-ileyhanın haslarından İskele-i Birecik'e tabi' Kürab ve Duba nam karyelerin re'âyâsını basub cem'i bağdayı merahiyelerin ve emvâl ve erzâkın gasb ve garet idüb ve iki ademlerin katl idüb külli fesâd itmeğide mezkûr karyeler halkı hükkâma vak'â hâli i'lam eylediklerinde mezbûr Şefket bizden şikâyet ettiniz deyü yüz atlu ile Mezar nam karyeyi basub karye-i dobrinin devletlüsü olan Karkın nam kimesne'i tutub başı kesüb külli ta'addi ve fesâd eylediklerinde bildirüb voyvodaları olan Mehmed çavuş mübâşeretiyle şer'e da'vet olunub anın gibi voyvodaların gelmeyüb ita'at-ı şer' itmeyüb mezkûr voyvodanızdan siz ki beylerbeyisiniz sizden mu'avenet eyledikde mu'avenet etmek içün emr-i şerîfim ricasına 'ar itmeğide buyurdum ki:

Hükm-i şerîfimle mezkûr Mehmed çavuş vardukda siz ki kâdılırsız bu fesâdları idenleri mezkûr çavuş mübâşeretiyle şer'i şerîfe da'vet eyleyesiz voyvodaların şer'e gelmezlerse sizki beylerbeyleriniz voyvodasızda mu'avanet taleb eyledikde mu'avenet ve mütâheret idüb ehl-i fesâdları az ve cehle ele getirüb daği voyvodaya teslim idüb da'vayı hak ve ta'yini madde idenlerin bir def'a şer'ile fasl olmuş olmayub on beş yıl mürûr itmeyan ahvâllerin onat vechile şer'ile teftîş ve

tefahhus idüb dâhî ashâb-ı hukuka ba'de's-sübût hakların alıvirdikden sonra ehl-i fesâd muhtac-ı 'arz olanlardansa voyvodayı habs itdirüb 'arz idesiz. Değilse şer'ile lazım gelanı icra idüb hilaf-ı şer'i kimesneye ta'addi ve tecâvüz itdirmeyesin ve tezvirden ve şuhud-ı zûrdan celb ü ahz olunmağla ehl-i fesâda himâyet olunub kendü hallerinde olanlara dahl olmakdan bifayet hazer idüb cadde'i hakdan 'udul ve ihrak etmeyesin.

Sayfa:163

Hüküm:512

Görüldü

Bâ hatt-ı hazreti efendi

Yevmü'l sülase 5 rebiü'l ahir sene hams ve elf

Sabıka beylerbeyisi olub hâlâ Haleb muhâfazasında olan Hayri Pâşâ'ya ve Rakka beylerbiyine ve Haleb ve Türkman Haleb kâdılarına hüküm ki:

Dârü's-sa'âdem ağası olan İftihârü'l-havass ve'l-mukarrebîn mu'temedü'l-mülûk ve's-selâtîn Osman Ağa dâme 'uluvvuhû Südde-i Sa'âdetime mektûb gönderüb sâhibetü'l-hayrât ve'l-hasanât menâfi-i müberrînü'l-mahzûme bî-sunûf-i avâtıf-ı letâ'if-i melikü'l-arz ve's-şumûl vâlidem dâmet ismetuhânın paşmaklık haslarından olan Türkman Haleb re'âyasının Bozkoyunlu cemâ'atinden Şefket ve tevabı ve Yalvaç cemâ'atinden Musa Şeyh ve tevabı ve Dadalı cemâ'atinden Karaoğlu ve Kadırlü'den Taşbaşı ve Dimeklü'den İne Hacı ve tevabı yine müşârün-ileyhin haslarından İskele-i Birecik'e tabi' Kürab ve Deviri nam karyeleri basub üç ademlerin katl idüb buğday ve arpa ve sâîr emvâl ve erzâkın müşârün-ileyhanın der anbar maksulatıda voyvodası olan Ferruh Çavuş'un tahsis eyledüğü akçeden iki bin guruş ve beş yüz sikke altunu gasb u garet idüb fesâd olmağıda hususu mezbûr Türkman voyvodası Mehmed Çavuş mübâşeretiyle şer'ile görölüb anın gibi voyvodaların ebna-ı şer'i şerife gelmeyüb serkeşlik idenleri ise mezbûr voyvoda mu'avenet taleb eyledikde ol mütevellileri siz ki beylerbeylerisiz siz ki mu'avenetiniz ile ele getirölmek için emr-i şerîfim ricasına 'arz itmeğide buyurdum ki:

Hükm-i şerîfimle müşârün-ileyhanın voyvodası Mehmed Çavuş zîde kadruhû vardukda siz ki kâdılarsız mezkûrları mezbûr voyvoda mübâşeretiyle şer'i şrâfe

da‘vet idüb eğer şer‘i şerîf da‘valarına ita‘at itmezlerse siz ki Beylerbeyisiz mezkûr voyvoda sizden mu‘avenet taleb eyedikde mu‘avenet ve müzâheret idüb bu fesâdı idenleri az u cehle ele götürüb mezkûr voyvodaya teslim idüb dâhî müşârün-ileyhin hasları mahsulün bit-temam tahsis eyledikden sonra da‘vayı hak ve ta‘yini madde idenler ile beraber idüb bir def‘a şer‘ile fasl olmuş olmayub on beş yıl mürûr itmeyan ahvâllerin onat vechile şer‘ile teftîş idüb dâhî ashâb-ı hukuka şer‘ile müteveccih olan hakların alıvirdikden sonra muhtac-ı ‘arz olanları mezkûr voyvodayı habs itdirüb ‘arz eylesesin ve değilse şer‘ile lazım gelanı icra idüb şer‘i şerîfe muhâlif kimesneye ta‘addi ve tecâvüz itdürmeysesin amma bu babda hak üzere olub telbis ve tezvirden ve şuhûd-ı zûrdan ve celb u ahz sebeble ehl-i fesâda himâyet olunub kendü hallerinde olanlara dahl olmakdan bifayet hazer eylesesin.

Sayfa:164

Hüküm:513

Görüldü

Bâ hatt-ı efendi

Ağustos kâdısına hüküm ki:

Südde-i sa‘âdetimde koyun emini olan Fuad zîde kadruhû mektub gönderüb kazâ-ı mezbûrun koyunu Nizamı Mirvat nam kazâya ta‘yin olunub emr-i şerîf virilün lakin üzerine sâîr kassablardan ziyâde koyun bulunmağın Karamanlu Birket ve Payas nam kassablar kâdı bağça içün virdükleri koyunlarına bedeli Ağustos kazâsı ta‘yin olunub bin dört senesinde müzâyeka koyun gelüb vasıl olmasa resm-i mühümmatdan olmağın irsal olunan defter mücebince koyunları ihraç idüb vakt-i müshi ile gönderilmeğın emr idüb buyurdum ki:

Vardukda bu babda gereği gibi mukayyed olub mezkûrların ellerinde olan defter mücebince müsim-i müzâyeka koyunların mezbûrun cem‘ idüb mu‘accelen Asitâne’i Sa‘âdetime gönderesin ve koyunları olmayanların bedeliyelerin aldırasın. Mezbûr bir danenin alınmak emrim vardır deyü dahl etdürmeysesin. ‘Avk u tehirden ve ihmal ve musâheleden hazer eylesesin.

Hüküm:514

Görüldü

İstanbul kâdısına ve kasab mütevellisine hüküm ki:

Bundan akdem orduyu hümâyuna ihraç olunan kassab-ı pervana ve eski etin deyinleri için sekiz yük akçe virilüb dört yüz seksen yedi bin akçe kasab akçesi ve kazândan alınmağın hâlâ zıkr olunan halk-ı İstanbul dedâkininden cem ‘ ü tahsil olunan akçeden hüccet-i şer‘iye mücebince virilmesi emr idüb buyurdum ki:

Kasab akçesi için İstanbul dedâkininden cem‘ ü tahsil olunan akçeden hüccet-i şer‘iye mücebince dört yüz seksen yedi bin akçesi ve kazâna zabt idüb olıgeldüğü üzere istirbah itdüresin.

Hüküm:515

Görüldü

İznikmid ve İznik ve Beyşehir ve İnegöl ve Bazarcık ve Boz Ulus ve Eskişehir ve Sivrihisâr kâdılarına hüküm ki:

Südde-i sa‘âdetimde koyun emini olan Derviş Zîde kadruhû gezüb gönderüb mahrûse-i İstanbul’da emin babında ziyâde müzâyeka olub taht-ı kazânuzda gezen koyunlar toğrı İstanbul’a gelmeyüb etrâf ve eknâf perakende olunduğu ‘ilam olunmayub bu babda gereği gibi mu‘avenet ve muvakkıl olmuşsuzdur. Buyurdum ki:

Vardukda bubabda her birinüz gereği gibi mukayyed olub taht-ı kazânuzda olan mevsimi müzâyeka koyunların her ne ise toğrı İstanbul’a gönderüb min-ba‘d aher birilere göndermeyesin şöyle ki aher yere koyun gönderdüğü istima‘a oluna mes‘ul ve mukakıl olursuz ana göre mukayyed olub emr-i şerîfime muhâlif ahire koyun göndermekden ziyâde hazer eyleyesin.

Hüküm:516

Görüldü

Bir sureti Beybazarı ve () ve Ayacık ve Çorum.

Sayfa:165

Hüküm:517

Görüldü

Bâ hatt-ı ()

Tırhâla ve () ve İzdire kâdılarına hüküm ki:

Südde-i sa'âdetimde koyun emini olan Derviş mühürlü tezkere gönderüb taht-ı kazânuzun kırhan mevsimi koyunları alub müzâyeka emr-i şerîfimle mîr-î kal'ada Rumiler kazâ-ı Kara Todori ve Kara Yorgi nam kasablara ta'yin olunub bin üç senesinde lazım gelen koyunları ihraç için Kısal nam zîmmi vekil idüb gezdürün mezbûr zîmmi dâhî varub koyun cem'ine mübâşeret idüb altmış yetmiş bin mikdarı akçesin olunub almak üzere iken üşerâdan bazı kimesneler mahkemede mezbûr zîmmi-i katl idüb esbâb ve bargirleri ayende kalub ve bundan ma'ada bin dört senesinin dâhî zamanı gezüb gönderdikleri ademi katl idüb taht-ı kazânuzdan bir akçe ve bir habbe berâyâ alınmayub celebler zimmetinde baki' kaldığın bildirüb zikr olunan kâdılıklardan iki senenin koyunu ve bedeliyesi ihraç olunmak babında emr-i şerâfım rica idüb imdi bu hususlar sizin adem-i ihtimamınıza hâmil olunmağla her biriniz mes'ul ve mübâşer olmuşsuzdur. Buyurdum ki:

Vardukda taht-ı kazânuzun koyun ihraç olunmamağa ba'is-i bezir ve evvel katl olunan zîmminin cem' itdüğü akçe kimin zimmetinde kalmışdır dikkat ve ihtimam ile teftîş ve tefâhhus eyleyesiz. Bi-l cümle mezbûr her kimdeyse şer'ile zuhûra getirüb mezbûr kasabatların vekillerine teslim eyleyüb dâhî taht-ı kazânuzun Asitâne-i Sa'âdetimden virilen defter mûcebince bikusur koyunları ihraç itdirüb ve koyunu olmayanların her koyun başına yigirmişer akçe bedeliyelerin aldırub bin üç ve bin dört senelerinden celebler zimmetinde bir akçe ve bir habbe baki' kodurmasın şöyle ki bu def'a dâhî adem-i ihtimamınız sebeb ile kasabalardan bir yıl zai' olanesi size 'aid olur ana göre bâsiret üzere olasız. 'Avk u tehirden ziyâde ihtiyât eyleyesin.

Hüküm:518

Görüldü

Bâ hatt-ı ()

Lofça kâdısına hüküm ki:

Südde-i sa'âdetimde koyun emini olan Derviş mühürlü tezkere gönderüb Yedi Kal'ada Rumiler kârhanesinin kasabları kimi gaflet olub ve kimi gaybet idüb ve kimisi mürd olmağla yalnız iki nefer dâhî kalub onların dâhî işlemeye kudretleri olmayub mezbûrlara yemek lazımdır deyü nefs-i Lofça sâkinlerinden Koyu veledi Manu ve İstapan veledi Tiro nam zîmmiler ve Diman veledi Salih nam kimesnelere

tabi‘i mahzâr olub ‘avk olmaya mübâşiriz deyü mezbûrlara yemek ta‘yin olunmak ricasına ‘arz itmeğin itdükte mezbûrlar zikr olunan kassablara yemek ta‘yin olmuşdur. Buyurdum ki:

Vardukda mezbûrlara olıgeldüğü üzere Yedi Kal‘ada Rumiler kârhanesinde yemeklik etdiresin.

Hüküm:519

Görüldü

Bâ hatt-ı Ali

Tatar Bazarı kâdısına hüküm ki:

Has Bahçe kasablarından Fuad Pâşâ ve Lasferi nam kasablar şöyle ki ‘arz-ı hâl eylediklerin taht-ı kazânuzda vak‘î olan celebler size nüzûl-ı tekâlif olunur deyü defter mücebince medhâllerine lazım olan koyunu veyahud bedeliyelerin virmekde niza‘ iderlermiş. İmdi nüzûl-ı tekâlif daima olmaz defter mücebince uhdelerine lazım olan koyunları ve koyunları olmayanlardan olıgeldüğü üzere bedelleri cem‘ itdürmek emr idüb buyurdum ki:

Vardukda min-ba‘d celebleri ol vechile taallül etdirmeyüb defter mücebince uhdelerine lazım olan koyunları ve koyunları olmayanlardan olıgeldüğü üzere bedellerin cem‘ itdüresin.

Sayfa:166

Hüküm:520

Görüldü

Bâ hatt-ı hazreti efendi

Niğbolu beyi ve kâdısına hüküm ki:

Hassa-ı Matbâh-ı ‘Amirem kassabları Südde-i sa‘âdetime şöyle ‘arz-ı hâl eyledüğü yoldaşları olan Bakî nam zîmmi yüz yigirmi bin akçe ile taht-ı kazândan koyun almak için irsal eylediklerin zîmmi dâhî varub zikr olunan kassab akçesiyle almaya mübâşeret eyledükde Tomav bekaryede katl olunub meblağ-ı mezbûr dâhî garet olduğun bildirüb emr-i şerîfim rica etdikleri ecilden buyurdum ki:

Hükm-i şerîfimle vardukda bu husus bundan akdem bir def‘a şer‘ile fasl olmuş olmayub on beş yıl mürûr etmiş değilse mezkûru katl etdikleri şer‘ile buldurması lazım olan kefillerine buldurub getürdüb onat vechile tefîiş idüb ba‘de’s-

sübût meblağ-ı mezbûri şer‘ile müteveccih olanlardan alıvirdikden sonra bu fesâdı idenler muhtac-ı ‘arz olanlardansa habs idüb ‘arz eylesin. Değillerse şer‘ile lazım gelanı icra eylesin aama hakk-ı sarihe tabi‘ olub bu bahane ile kendü halinde olanları rencide etmekden ve ahz-ı celb sebeb ile ehl-i fesâda himâyet olmakdan hazer eylesin.

Hüküm:521

Görüldü

Bâ hatt-ı ()

Beybazarı ve Lofça kâdılarına hüküm ki:

Yedi Kal‘a kassablarından Rumiler kârhanesinde kassab olan Todori nam kassab zikr olunan kâdılıklarda koyun almak için mukaddemâ emr-i şerîfimle irsal olundukda mevsim-i diyar orman koyunlarından emr-i şerîf mücebince mevsim cem‘an yigirmi beş yük alınız. Şems koyun cem‘ idüb aher yerlerde merfûz etmek üzere olmağla mezbûr Todori kassablıktan ref‘ olunub Muharas nam kassab ta‘yin olunub gönderilmiştir. Buyurdum ki:

Vardukda bu babda gereği gibi mukayyed olub taht-ı kazânuzda mezbûr Todori mevsim-i diyar orman koyunlarından vech-i meşrûh üzere nemikdar koyun cem‘ ü tahsil eylemişsin ki bikusur mezbûrdan aldırub mezkûr Muharas kasaba teslim eyleyüb toğrı İstanbul’a gönderesin. Hususu mezbûr mühimmatdandır. ‘Avk ve tehirden ihmal ve müsâheleden ziyâde hazer eylesin. Min-ba‘d mezkûr Todori kasabı almada emrim vardur deyü Todori’nin vekili Orkiye aslâ dahl-i taarruz etdirmeyüb kassab-ı mezbûr Murahas vekili Dimitri’ye zabt u kabs itdirüb ve elinde olan baki’yelerin dâhî defter mücebince cem‘ ü tahsil etdirüb emr-i şerîfe muhâlif iş olmakdan ihtiyât eylesin.

Hüküm:522

Görüldü

Bâ hatt-ı hazreti Ali efendi

Malkara ve Hayrabolu ve Rodoscuk ve Çorlu ve İpsala ve Gelibolu kâdılarına hüküm ki:

Südde-i sa‘âdetimde koyun emini olan Derviş zîde kadruhû mühürlü tezkere gönderüb mevsim müzâyeka koyunu Kıvırcık celeblerinden Hacı Şatır ve Tebrizli Sefer ve Vehiddinoğulları ve Hacı ‘Alioğlu ve Salıkoğulları kadim sürüciler ve

matrabazlar olub her sene ve vakti zamanı ile vilayetlerden beş yük koyun idüb toğrı İstanbul'a gönderüb Gelibolı İskelesi'nden geçüb nefis ü taht kassablarına firûhat eyledikleri mukaddemâ i'lam olundukda bir iki senedir ki emr-i şerîfe ile varulub yedi sekiz yük mikdarı koyunları Anadolu canibine geçirmedik tutulub Asitâne-i Sa'âdetime getirülüb Matbâh-ı 'Amire'ye teslim olunmuş iken hâlâ mezbûr sürücü ve matrabazlar koyunları bu sene dâhî çeküb Anadolu canibine geçirmek üzere oldukları istima'a olunub iskele eminlerine ve zabitlerine mûhkem tenbih ve tekid eyleyesiz ki mezbûr sürücüler bir koyun geçirmeyüb sürücülerle toğrı İstanbul'a gelüb akçelerin bikusur bu babda virilmek üzere Matbâh-ı 'Amire'ye teslim olunmasın emr idüb buyurdum ki:

Vardukda emr-i celebü-l kadrim mûcebince iskele eminlerine ve zabitlerine mûhken tenbih eyleyesiz ki mezbûr sürücü matrabazlarınkoyunları ile ol caniblere geldüklerinde Anadolu canibine bir koyun geçirtmeyüb toğrı İstanbul'a sürücüler gönderilüb çeküb Matbâh-ı 'Amire'ye teslim olunub bikusur akçeleri koyun sahiblerine tamamen eda olunur şöyle ki ihtimaliniz sebebi ile ol caniblerde koyun zai' ve telef olunduğu istima'a oluna. Nicesi size 'aid olur ana göre basîret üzere olası. Hususu mezbûr mühimmatdandır. 'Avk ve tehirden ve ihmal ve müsâheleden ve koyun zai' olmakdan bifayet ihtiyât eyleyesiz ve bu bahane'i vechile vech-i emr-i şerîfe muhâlefet kazâya zulm ve ta'addi olmadan hazer idesiz.

Sayfa:167

Hüküm:523

Görüldü

Bâ hatt-ı Ali

Ve Vize ve Ahyolı ve Kertaili ve Aydos ve () ve Sukasrı kâdılarına hüküm ki:

Südde-i sa'âdetimde koyun emini olan Derviş zîde kadruhû mühürlü tezkere gönderüb haliya her birinüz taht-ı kazalarunuzda behar mevsimi koyunları için Matbâh-ı 'Amire'min kassablarının bedeliye akçesi cem' emr-i şerîfimle varduklarında celeblerin üzerine takdir olunan bedeliye akçelerinden bir akçe ve bir habbe cem' olunmayub hâlâ at babında ziyâde müzâyeka olub defter-i hakân-i kâtiblerinden kâtib Mustada zîde kadruhûnun tahrir eyledüğü defter mûcebince

celeblerin üzerlerine takdir olunan bedeliyeleri cem‘ ü tahsil olunmak babında emr-i şerîfim ricasına ‘arz-ı hâl olunmağın buyurdum ki:

Vardukda taht-ı kaszânuzun Matbâh-ı ‘Amire kassablarına müşârün-ileyh çavuşum marifetiyle mûma ileyh kâtib Mustafa zîde fazluhûnun tahjrir eyledüğü defter mûcebince celeblerin üzerine takdir olunan bedeliye akçelerin bikusur cem‘ ü tahsil eylesin. Celebler zimmetinde bir akçe ve bir habbe baki‘ kodurmayasın şöyle ki bu def‘a dâhî adem-i ihtimamınız sebebiyle bedeliyeleri cem‘ olunmaya nicesi size ‘aid olur ana göre basîret üzere olasız. ‘Avk ve tehirden ve ihmal-i müsâheleden ziyâde hazer eylesin.

Hüküm:524

Hüküm iptal edilmiştir.

Hüküm:525

Görüldü

Bâ hatt-ı Ali

İstanbul kâdısına hüküm ki:

İstanbul’a gelen zahirelik bastırma sığırları mutâkadimden Edirne kapusunda vak‘î tukkanda tabi‘ olunagelmışken hâlâ bazı yerlerde hakikaten başları alınmadan bey‘ olunduğu ‘ilam olundu. İmdi Edirne kapusunda olan tukkanda gayri yerde basdırmalık zahireleri bey‘ olduğuna aslâ rızayı hümâyunum yokdur buyurdum ki:

Vardukda şöyle ki İstanbul’a gelen zahirelik basdırma sığırları haffaten ve ‘alaniyyeten bacaları virilmeden ve kethüdaları mu‘afiyet almadan tukkandan gayri yerde bey‘ ider varsa ol makuleleri ele getirüb mûhkem haklarından gelesiz.

Hüküm:526

Bir sureti Hasala kâdısına

Hüküm:527

Bir sureti Galata kâdısına

Hüküm:528

Bir sureti ve Üsküdar kâdısına

Sayfa:168

Hüküm:529

Görüldü

Beyşehir ve Tırhala kâdılarına hüküm ki:

Südde-i sa‘âdetimde koyun emini olan Derviş zîde kadruhû mühürlü tezkere gönderüb Tırhala ve () ve () kazâlarının ganimetleri mevsim-i kırcan olub mukaddemâ emr-i şerîfimle Rumiler kassab () nam kazâya ta‘yin olunub zikr olunan kâdılıkların koyunları cem‘ için Beyşehir kazâsında Sakir Dırosa nam zîmmi-i vekil idüb bin senesinde defter mücebince koyunların ve akçelerin cem‘ idüb bu canibe otuz bin akçe gönderüb kendüsü gelmeyüb bakaya zimmetinde kalub ve yine bin dört senesinde kazâ-ı mezbûrede sâkin Kısal nam zîmmi-i vekil idüb ve Oyas kâdılıklarının bikusur koyunların cem‘ idüb gelüb kazâ-ı Tırhala dahl olub mübâşeret iderken muhâkemede bazı eşkîyaya vech-i vekili Kısal’ı katl idüb esbab ve eşkîya ve bargirlüğün vak‘î kâdılıktan cem‘ olunan akçeden bu canibe bir akçe ve bir habbe virmeyüb mezbûr Derviş kişinin bir yıllık muhâsebesi görülmek için ve katl olunan Kısal’ın üç kâdıliktan koyunları ve esbab ve eşkîya ve bargirleri nice oldu. Emanete mi koyulduğu varisleri gelüb aldı mı şer‘ile bir bu yerden görülmek babında ‘arz etmeğin buyurdum ki:

Vardukda bu babda onat mukayyed olub göresin. ‘Arz olunduğu gibiye mürd-i mezbûri ne sebeble katl olunmuşdur ve kazâ’ı kasabatd için cem‘ eylediği akçe ve sâir metrukâtı kimler kabs etmişdir ve mazbûr Derviş nam vekilin bir yıllık muhâsebesin dâhî şer‘ile teftiş ve tefahhus idüb zuhûra gönderdikden sonra mezbûr kasabın vekillerine teslim idüb koyunların sürdüresiz.

Hüküm:530

Görüldü

Bâ hatt-ı Sufî efendi

Kassab mütevellisine hüküm ki:

İstanbul kâdısına mektub gönderüb İstanbul’da olan kassablar celeblerden isbat eyledilerin koyunun akçesin kendü sermayelerinden virilmekle sermayelerine hukuktarı olub olub gelen koyunu almağa karar olmadıkları ecilden at babında külli müzâyeka çekilüb hâlâ olan kassab akçesinden alub kassablar kethüdası olan

Mehmed'e iki yüz bin akçe ve Kara Todri nam zîmmiye yüz altmış bin akçe karz-ı tarikle virilmek müzâyeka 'arz itmeğin buyurdum ki:

Vardukda kassab akçesinden karz-ı tarikiyle mezbûr kethüda Mehmed'e iki yüz bin akçe ve Merhûm Kara Todri'ye yüz altmış bin akçe virüb müzâyeka çekdirmeyesin.

Hüküm:531

Görüldü

Bâ hatt-ı Ali

Temürhisâr kâdısına hüküm ki:

Taht-ı kazânuzda olan celeblerin defter mûcebince üzerlerine lazım olan koyunların ve koyunları olmayanları her koyun başına yigirmişer akçe bedelleri cem' ü tahsil idüb kassablardan Mehmed nam kasaba teslim olunmak için emr-i şerîf virilüb bin akçesine bin celeblerin ferman olduğu üzere cem' olunub mürd ve gerince olanlardan bir akçe ve bir habbe cem' ü tahsil olunmayub mürd ve gerince olanların yerlerine yarar men' ü mütemevvil kimesneler celb tahririne me'mur olan sabıka Südde-i sa'âdetimde defter emini olan 'Ömer zîde mecduhû celeb yazub mezkûrun tahrir eylediği defter mûcebince mürd ve gerince yerine yazılan celeblerin koyunların ve bedeliyelerin müşârün-ileyhin defter mûcebince cem' ü tahsil olunmak babında emr-i şerîfim rica itmeğide buyurdum ki:

Vardukda mûma ileyh 'Ömer zîde mecduhûnun tahrir eylediği defter mûcebince mürd ve gerince yerine yazılan celeblerin üzerine takdir olunan koyunların ve koyunları olmayanları bedeliyelerin mezbûr kassab Mehmed'e bikusur cem' ü tahsil itdirüb celeblerin zimmetinde bir akçe ve bir habbe bey' kodurmayasın şöyle ki adem-i ihtimamınız ile koyunları ve bedeliyeleri cem' ü tahsil olunmaya neticesi sana 'aid olur. At babında ziyâde müzâyeka vardır ana göre mukayyed olasın. 'Avk ve tehirden ziyâde hazer eylesin.

Sayfa:169

Hüküm:532

Görüldü

Bâ hatt-ı efendi

Pravadi kâdısına hüküm ki:

Südde-i sa‘âdetimde koyun emini olan Derviş zîde kadruhû mektub gönderüb İstanbul zahiresi için kassablar kethüdası Mehmed’in ademleri emr-i şerîf ve defter ile taht-ı kazânuz koyun ve bedeliye cemiyete varub emr-i şerîf ve defter mûcebince bin yigirmi koyun cem‘ idüb bu canibe gelürken evvel cem‘ olan bin yigirmi koyunu virmeýüb ol canibde habs eyledüğün ‘arz itmeğide bu babda mütevellî ve himâyet olmuşsundur. Buyurdum ki:

Vardukda İstanbul zahiresi için cem‘ ü tahsil olunan bin yigirmi koyunu emr-i celîlü’l-kadrim mûcebince varan ademlerine teslim eyleyüb toğrı İstanbul’a gönderesin. Şöyle ki taallül idüb virmekde ‘inad ve muhâlefet iderse mus‘ul ve himâyet olmak mukarrerdir ana göre mukayyed olasın. ‘Avk ve tehirden ziyâde hazer eylesesin.

Hüküm:533

Görüldü

Bâ hatt-ı Ali

Gümülcine kâdısına hüküm ki:

Südde-i sa‘âdetimde koyun emini olan Derviş zîde kadruhû mektub gönderüb İstanbul zahiresi için bin dört senesinde kassablar kethüdası Mehmed’in ademleri sabıka Südde-i sa‘âdetimde defter emini olub celb tahririne me‘mur olan ‘Ömer zîde mecduhû tahrir eyledüğü defter ile taht-ı kazânuzun bedeliyesi ile bir mikdar cem‘ idüb ve bir mikdar bey‘ gelmiş. İmdi mezbûrun tahrir eyledüğü defter mûcebince nemikdar bakîyeleri kalmışsa bikusur cem‘ ü tahsil etdiresin. ‘Avk ve tehirden bifayet hazer eylesesin.

Hüküm:534

Görüldü

Keskün kâdısına hüküm ki:

Südde-i sa‘âdetime mektub gönderüb kazâ-ı mezbûre tabi‘ Köse Durak nam karye sâkinlerinden Murad ve Hayran ve ‘İsa ve Aşur ve Eyüb ve Veli ve Bektaş ve Abbas nam kimesneler kendü hallerinde olmayub re‘âyâ ve berâyâyı rencide idüb ehl-i ‘örf taife seferi gamz? idüb tabık yere akçelerin aldıklarından ma‘ada gelen kâdılarına kay-ı mühür kazdırub istedikleri kimesne haklarında ‘arzlar yazub fesâd ve şenâ‘at üzere olmağla bundan akdem meclis-i şerîyye getirdülün vech-i meşrûh

üzere mühür kazdırdıkları vak'î midir deyü sual olundukda mezbûrlar ishakla kazdırub ve 'arzlar yazdurduk deyü ikrar ve itirâf eyledükleri sicil dâhî olduğu 'ilam olunmağın mezbûrların ahvâli şer'ile teftîş ve tefahhus olunmak emr idüb buyurdum ki:

Vusul buldukda mezbûrların şer'i şerîfe ihzar idüb da'vayı hak üzere taallül hâl iden hakları mevâcibince bir def'a şer'ile fasl olmuş olmayub on beş yıl mürûr itmeyan hususların dikkat ve ihtimâm üzere teftîş ve tefahhus idüb ba'de's-sübût ashâbı hukuka şer'ile sâbit olan hakların alıvirdikden sonra üzerlerine sübût bulan hakların suret-i sicilleriyle ahvalleri yazub 'arz eylesin.

Hüküm:535

Görüldü

Kangırı beyine ve Keskün ve Kangırı kâdılarına hüküm ki:

Dakiki Keskün kâdısı olan Seyyid Hasan mektub gönderüb dakiki kazâsına tabi' Karaca Samanlu nam karyeden Cüre ve Yusuf nam kimesneler kendü hallerinde olmayub fesâd ve kıta'u'l târik olub bundan akdem İskender nam kimesnenin dâhî eylediği sicil olunub şer'i şerîfe da'vet olundukda ita'at-ı şer' eylemeyüb kifâyet ahvâlleri 'ayan-ı vaadinden sual olundukda nice 'arz-ı müslümanlar mezbûr ehl-i fesâd ve kıta'u'l târikdir deyü haber virdüklerin 'arz itmeğın buyurdum ki:

Vusul buldukda mezbûrları şer'i şerîfe ihzar idüb da'vayı hak idüb ta'yini madde iden hüsâmaları mevâcibesinde bir def'a şer'ile fasl olmayan ahvâlleride dikkat ve ihtimâm üzere teftîş ve tefahhus idüb ba'de's-sübût ashâb-ı hukuka şer'ile müteveccih olan hakların hükm üzere alıvirdikden sonra mahtac-ı 'arz olanlardansa habs idüb 'arz eylesin olmayanların haklarında şer'ile lazım gelanı icra eylesin.

Sayfa:170

Hüküm:536

Görüldü

Bâ hatt-ı efendi

Selanik kâdısına hüküm ki:

Südde-i sa'âdetimde koyun emini olan Kurd mühürlü tezkere gönderüb taht-ı kazânuzun bin dört senesinde sabıka Südde-i sa'âdetimde defter emini olan 'Ömer zîde mecduhû merd ü gerince yerine yazduğı celeblerin koyunlar ve bedeliyeleri cem' olunmayub hâlâ mezbûrun tahrir eyledüğü defter mûcebince cem' ü tahsil olunmak için emr-i şerîfim virmek babında 'arz itmeğide buyurdum ki:

Vardukda mûma ileyh 'Ömer zîde mecduhûnun tahrir eyledüğü defter mûcebince merd ü gerince yerine yazılan celeblerin bin dört senesinde mukadir olunan koyunların ve bedeliyelerin cem' ü tahsil etdirden celeblerin haklarında bir akçe ve bir habbe bac kodurmayasın. İhmal ve müsâheleden ziyâde ihtiyât eylesin.

Hüküm:537

Görüldü

Bâ hatt-ı efendi

Mihalkara kâdısına hüküm ki:

Aleksandır nam kassab Südde-i sa'âdetime gelüb mukaddemâ Sinan Pâşâ'ya et virüb kassab iken vefat etmekle ba'de't külli hesabı mezbûrun zimmetinde yigirmi dört bin akçe hakkı olub ve kethüdası aher kethüdadın elinde olan mühürlü tezkeresi mevâcibinde dergâh-ı mu'allâm çavuşlarından Mehmed çavuş zîde kadruhû mübâşeritiyle kal'ayı mezbûr alıvirmek emr-i şerîfim rica itmeği buyurdum ki:

Vardukda hususu mezbûr bir def'a şer'ile fasl olmuş olmayub on beş yıl mürûr etmiş değilse kazâ mevâcibesinde hak üzere teftiş ve tefahhus idüb gönderesin. Kazâya 'arz eyledüğü gibiyse ki şer'ile sâbit ve zahir olan ba'de's-sübût şer'ile olan hakkını yemek mûcebince teveccüh idenlerden hükm idüb bikusur alıvirüb taallül ve nizâ' etdirmeyesin. Bu babda tamam mukayyed olub tekrar emr-i şerîfim varmalu eylemeyesin.

Hüküm:538

Görüldü

Bâ hatt-ı Sufî efendi

Yenişehir ve Çatalca ve Alacık ve Serfice kâdılarına hüküm ki:

Südde-i sa'âdetimde koyun emini olan Derviş mühürlü tezkere gönderüb zikr olunan kâdılıkların mukata'a olan koyunları ber vech-i isti'câl suretlere virilüb İstanbul'a gönderilmek babında emr-i şerîfim ricasına i'lam etmeğin buyurdum ki:

Vardukda zikr olunan kâdılıkların defter mûcebince mukata'a olan koyunların defa'atle suretlere virüb ber vech-i isti'câl İstanbul'a gönderesin. İhmal vemüsâheleden hazer eyleyesin.

Hüküm:539

Görüldü

Bâ hatt-ı Sufî efendi

Südde-i sa'âdetimden Boğdan'a varınca yol üzerinde vaki' olan kadılara hüküm ki:

Mantu Kutomo nam zîmmi Matbâh-ı 'Amire zahiresiçün akçesiyle bazı zahire ve koyun cem' itmek için Boğdan'a gönderilmiştir. Her kangınız ki taht-ı hükümetine varub dahl olursa mu'avenet idüb akçesiyle bulunan yerlerde zahire ve koyun cem' ü tedârik etdirilmek emr idüb buyurdum ki:

Her kangınız ki taht-ı kazânuza dahl olursa ekçesiyle bulunan yerlerden zahire ve koyun tedârik idüb cem' ü tahsil etdüresiz. Hususu mezbûr mühimmat-ı umurdandır. 'Avk ve müsâheleden ziyâde hazer eyleyesiz.

Hüküm:540

Görüldü

Bâ hatt-ı Sufî efendi

Selanik kâdısına hüküm ki:

Karamanlu kârhanesinde müzâyeka koyun cem' ü tahsili için mukaddemâ dergâh-ı mu'allâm çavuşlarından Mehmed çavuş mukarrer olunub irsal olmuştur. Hâlâ mezbûr çavuş hidmet-i mezbûre 'amiresinden gelmeye karar olunmayub vak'î olunub yerine defa'atle hidmet-i mezbûreye istihdâm olunub ihmal ve tuk? olan () çavuş zîde kadruhû taallül olunub irsal olmuştur. Buyurdum ki:

Vardukda mezbûru mezkrun yerine konub cem'ine ta'yin idüb külli emanet ve istikâmetle cem' ü tahsil etdiresin ve çavuş mezbûru itmeye emrim variddir deyü dahl etdirmeyesin.

Sayfa:171

Hüküm:541

Görüldü

Bâ hatt-ı Ali

Hırazgrad kâdısına hüküm ki:

Südde-i sa'âdetime mektub gönderüb mukaddemâ kazâ-ı mezbûrun celeblerin Mustafa çavuş ile tahriri idüb defteri Südde-i sa'âdetime geldikde makbul aldıktan sonra tekrar Kâtib Mustafa emr-i şerîfime tahrir idüb ekser kapu halkın babası ve dedesi re'âyâdır deyü celeb kayd idüb eski saray kassablarından Paraş ve Niyoki nam zîmmiler Kâtib Mustafa'nın yazdığı defter mücebince koyun ihracına mübâşeret eyledüklerinde re'âyâ galvi idüb mani' olub Mustafa çavuş defterine razıyuz ve hem deftere noksan gelmez ve kimesne rencide olmaz ve kassablara enfa'dır deyü cevap verdiklerin bildirdiğün ecilden Mustafa çavuş defteri ile 'amel olunmak emr idüb buyurdum ki:

Vardukda Mustafa çavuşun yazdığı defter mücebince 'amel idüb ona muğayir kimesneye iş etdirmeyesin.

Hüküm:542

Görüldü

Bâ hatt-ı

Selanik kâdısına hüküm ki:

Sülûs ve elf senesinde kazâ-ı mezbûrda vak'î olan celeblerin mürd ve gerinceleri size yazılan kimesne idame koyun veyahud bedel taleb olunan içlerinden bazısı yeni tahrir olunduk ve bazısı birer bahâne itmekle virmeyüb ve şekâ'ı mezbûrdan baki' kalanı dâhî virmekde taallül ve 'inad eyledikelri' ilam olmağın buyurdum ki:

Vardukda taht-ı kazânuzda olan celeblerin mürd ve gerince olanları yerlerine muhattan celeb yazılanlardan dâhî ademlerine lazım gelan koyun veyahud bedelleri alınub ol vechile taallül ve nizâ' etdirmeyüb zimmetlerin kat'a baki' komayasın.

Hüküm:543

Görüldü

Bâ hatt-ı hazreti efendi

Gelibolu ve Dimetoka ve İbsala ve Burgaz ve Hayrabolu ve Çorlu ve Rodoscuk ve Mıglık kâdılarına hüküm ki:

Südde-i sa'âdetimde koyun emini olan Derviş çavuş mühürlü Südde-i sa'âdetime mühürlü tezkere gönderüb sefer-i humâyun canibinden bir kasabın

ademisi öz nice evden Edirne'ye gelince ve Çorlu caniblerine gelince on beş sûr-i mukaddarı Haymana kıvırcık koyunu rast gelüb 'azimetleri Gelibolu'ya ve Anadolu yakasına geçüb firûht etmektir deyü haber verdiği bildirmeğide buyurdum ki:

Vardukda cenâb-ı celâdet me'âbımla Südde-i sa'âdetime kışlaya gelmek mukarrer olmuşdur. Zikr olunan koyunları öte yakaya geçirmeyüb harf-ı vilayete gitmeye komayub toğrı mahrûse-i İstanbul'a gönderesin. Hususan mezbûr ehem-i mühimmâtıdır. İhmal ve müsâheleden ve 'avk ve tehirden ziyâde ihtiyât eylesin.

Sayfa:172

Hüküm yok.

Sayfa:173

Hüküm:544

Görüldü

Bâ hatt-ı hazreti efendi

Ve Vize ve Ahyolu ve Kasrı ve Aydos ve Viranlar Suru kâdılarına hüküm ki:

Matbâh-ı 'amirem için ta'yin olunan zikr olunan kâdılıklarda cem' olunan koyun mu'accelen sürülüb meccanen irsal olunan defter mücebince gönderilmeğin emr idüb buyurdum ki:

Vardukda bu babda gereği gibi mukayyed olub matbâh-ı 'amirem için ta'yin olunan koyunu noksanı varsa dâhî tekml itdirüb mu'accelen sürdürüb 'Asitâne-i Sa'âdetime gönderüb 'avk ve müsâheleden ve ahz-ı celb sebeble noksan göndermekden ziyâde hazer idüb irsal olunan defter mücebince bikusur gönderesin. Hususu mezbûr ehem-i umurdandır. Sâîr zemana kıyas eylemeyesiz.

Hüküm:545

Görüldü

Bu dâhî

Bir sureti Varna ve Bazarcık ve Silistre ve Karasu ve Baba İshakçı ve Yolcu ve Sırat kâdılarına vech-i meşrûh üzere yazıla.

Sayfa:174

Hüküm yok.

Sayfa:175

Hüküm:546

Görüldü

Bâ hatt-ı hazreti efendi

Yanbolu ve İzladı kâdılarına hüküm ki:

Südde-i sa'âdetimde koyun emini olan Derviş çavuş mühürlü Südde-i sa'âdetime mühürlü tezkere gönderüb Yedi Kal'a kassablarında Kara Todori nam kasaba mukaddemâ emr-i şerîf ile hehar koyunu için Yanbolu ve müzâyeka koyunu için İzladı kazâsına ta'yin olunub ba'de Kâtib Mustafa celebleri tahrir idüb dört beş ayı mürûr itmeğide yeni defter ile kassab-ı mezbûrun vekili varub mübâşeret itdükde sen ki Yanbolu kâdisısın on iki bin koyundan altı bin yedi yüz koyun aldırub ve sen ki İzladı kâdisısın altı bin iki yüz asıl defterden bin sekiz yüz koyun ihraç etdirüb iki kâdılıktan beşer bin koyun baki'si kalub bazı celebler bizzat emirlü Medineci ve yağcı ve küreci ve voynuk ve ellici ve eşkinci ve derbendci ve yaycı ve sarraf ve çeltikcilerüz deyü celeb oğlu yazılı celebler iken koyunlarıda vormeyüb bin dört senesinin iki kâdılıkda müşârün-ileyh Kâtib Mustafa yeni defteri mücebince baki' kalan beşer koyunu ihraç olunmak için emr-i şerîfim ricasına bildirmeğide buyurdum ki:

Vardukda seni-i mezbûrenin Kâtib Mustafa'nın yazdığı defter mücebince ta'yin olunan behar ve müzâyeka koyunu bi-t tamam ihraç olmamışsa Kâtib Mustafa'nın defterinde mukayyed olan celeblerden vech-i meşrûh üzere taallül etdirmeyüb baki' kalan koyunu mezbûr kasabın vekiline bi-t tamam ihraç etdiresin. Hususu mezbûr ehem-i mühimmâtandır ihmal ve müsâheleden hazer idesiz. Tekrar bu husus için bifâyet etdirmeyesiz.

Sayfa:176

Hüküm:547

Görüldü

Bâ hatt-ı hazreti efendi

'Avrethisârı kâdisına hüküm ki:

Nâibin Südde-i sa'âdetime mühürlü defter gönderüb celebler mu'accelen tahrir olunmak defter-i hakân-i kâtiblerinden sabıka defter emini olan 'Ömer emr ile

muharrer ta'yin olunub lakin sefer üzeri olmağla müşârün-ileyh seferi hümâyuna gitmekle taht-ı kazânuzda vak'î olan celebler tahrir olunmayub kalmağla ahvâli muhâtab ve müşevves olmuşdur deyü bildirmeğide taht-ı kazânuzda vak'î olan sen tahrir etmek emr idüb buyurdum ki:

Vardukda bu babda bizzat mukayyed olub taht-ı kanânuzda vak'î olan celebler tahrir olunmayub kalmışsa mu'accelen diğér tahrir idüb anın gibi defterde () ve gaybet mukata'a ile neberid olanların yerlerine yarar men' ve mütemevvil olanlardan celeb yazub kimesneye himâyet etmeyesin. Hususu mezbûr mühimmâtdandır ihmal ve müsâheleden veya men' olanlar defterden ihraç olunub yerlerine müflis ve fâkir olanlar yazmakdan ziyâde hazer eylesin.

Hüküm:548

Görüldü

Bâ hatt-ı hazreti efendi

Siroz kâdısına hüküm ki:

Koyun emini olan Derviş çavuş Südde-i sa'âdetime mühürlü tezkere gönderüb Yedi Kal'a kassablarından Kara Todori nam kasaba mukaddemâ emr-i şerîfimle kazâ-ı mezbûr harir-i kasabı için ta'yin olunub bin dört senesinde lazım gelan koyunları ihraç olunub cem' ü taksil eylemek için Luka nam zîmmi mezkûr kassab vekil idüb gönderüb kış zahiresiçün koyunların ve bedeliyelerin cem' ider ikende ol canibde Hızır nam yeniçeri benim sizde yüz bin akçem vardır deyü cem' olunan koyunu almak isteyüb müzâyeka virüb anın gibi hak taleb idenler ol canibde mezkûr kasabın vekilinden taleb itmeyüb Südde-i sa'âdetimdeki kassablardan taleb eylemek babında emr-i şerîfim ricasına 'arz itmeğide buyurdum ki:

Kazâ-ı mezbûrun sene-i mezkûreden lazım gelan koyunları bedeliyyesi ihraç olunmamış ise sene-i mezbûrenin zahire koyunun ve bedeliyyesinin mezkûr kasabın vekiline hâce ve ihraç itdirüb anın gibi hak taleb idenlere vekilin rencide etdirmeyüb Südde-i sa'âdetime havâle eylesin ki gelüb kassab ile bertaraf olalar.

Hüküm:549

Görüldü

Bursa kâdısına hüküm ki:

İstanbul kassablarından Yanuk nam zîmmi Südde-i sa'âdetime gelüb Guli nam bezirgânda hakkı olub cümle esbâbıyla mezkûr Guli firar idüb hâlâ taht-ı kazânuzda olduğun bildirüb cümle esbâbıyla dergâh-ı mu'allâm çavuşlarından Hâki çavuş mübâşeretiyle Südde-i sa'âdetime gönderilmek için emr-i şerîfim rica etmeğide buyurdum ki:

Hükm-i şerâfimle mezkûr çavuş vardukda mezkûr Guli esbâbıyla mezkûr çavuş tutub Südde-i sa'âdetime gönderesin ki ahvâllerin divân-ı hümayunda mu'aza-ı şerîfim üzere görölüb bertaraf olalar.

Sayfa:177

Hüküm:550

Görüldü

Bâ hatt-ı Ali efendi

Akkirman kâdısına hüküm ki:

Südde-i sa'âdetime mektub gönderüb mukaddemâ emr-i şerîfim varid olub sebt ve elf senesinde kazâ-ı Akkirman celeblerine ihraç olan koyunları cem' ve Südde-i sa'âdetime gönderüb ve sene-i erba'a ve elfde mürd ve gerince ve gaybet idenlerin yerlerine yarar kimesneler yazılıb defter olunan fermanım olmağın suru' olundukda zikr olunan senelerde koyun vormemek için emrimiz vardır demeğın emr-i şerîfime izâr olunan enbak bin üç senesinde tahrirle vak'î olduğu mukayyed olan emr mücebince koyunları cem' olunur ki Killi ve Akkirman müfettiş ihracına mani' olduğun ve mu'accelen tahrir olunub ve noksanları teknil olunur deyü bildirdüğün ecilden tahrir olunub teknil olunmakla emr idüb buyurdum ki:

Vardukda sen ki Akkirman kâdisısın. Killi ve Akkirman celeblerin 'adaletle mûhteda tahrir idüb noksanları teknil idüb ve yazdığınız defter mücebince koyunlarıda sürdüresin ve sene'i mahiyede olan bakiyeleri dâhî cme' ü tahsil etdirüb 'avk ve tehitten ve kez'a müsâheleden ziyâde ihtiyât eyleyesin.

Hüküm:551

Görüldü

Bâ hatt-ı Ali efendi

Yevmü'l Muharrem sene Hams ve Elf

Üsküb kâdısına hüküm ki:

Südde-i sa'âdetimde koyun emini olan Kurd zîde kadruhû kazâ-ı Taviran ve Teküs ve Köyünlü ve Üsküb ve Beraliye ve Rohavise ve Kalkandelen ve Kurcık vak'î olan celebler mu'accelen tahrir olunmak için defter-i kahâni kâtiblerinden sabıkan defter emini olan 'Ömer muharrir ta'yin oldu. Celebleri tahririne olunub lakin sefer üzere olmağla karaliye sefer-i hümayuna gitmekle zikr olunan kâdılıklar tahrir olunmayub celebleri ahvâli mutâtab ve müşevves olmuşdur ve saray-ı hümayunda bulan at babında ziyâde müzâyeka olmağla taht-ı kazanuzun zikr olunan kâdılıkların celebleri mu'accelen tahrir olunmak ricasına i'lam etmeğin size zikr olunan külli deyü alması suret-i mezbûr tahrir olmayanın koyun kâdılıklarda vek'î olan celebleri tahrir etmek mer idüb buyurdum ki:

Vardukda bu babda bizzat mukayyed olub zikr olunan celebleri tahrir olmayub çalmışsa zikr olunan kâdılıklarda taht-ı kazânuzda vak'î olan celebleri mu'accelen tahrir idüb ve anın gibi defterde gerince ve gaybet mukata'a ile ta'bir olanların yerlerine yarar men' ü mütemevvil olanlardan celb yazub kimesneye himâyet etmeğide hususi mezbûr mühimmât dandır. Ahvâl ve müsâheleden veya men' olanlar defterden ihraç olunub yerlerine müflis ve fâkir olanlar yazılmadan ziyâde ihtiyât eylesin. Yazdığın defter-i cedid mücebince koyunların sürdüresin ve sene-i mahiyede olan bakîyelerde cem' ü tahsil idüb 'avk ve tehirde hazer idesin.

Hüküm:552

Bir sureti Seherlü ve Sirtek ve İrebolı kâdılarına

Südde-i sa'âdetimde koyun emini olan Derviş çavuş dirlikden mektub gönderüb

Hüküm:553

Bir sureti Kara Miriye kâdılarına

Südde-i sa'âdetimde koyun emini olan Derviş çavuş dirlikden mektub gönderüb

Hüküm:554**Bir sureti A'sos kâdısına****Sayfa:178****Hüküm:555***Görüldü**Bâ hatt-ı Ali efendi*

Bursa kâdısına ve dergâh-ı mu'allâm çavuşlarından olup Bursa'da hassa-ı harcı emini olan Mehmed çavuş zîde kadruhû ve simitci başına hüküm ki:

Sen ki kâdısın Südde-i sa'âdetime mektub gönderüb mahrûse-i mezbûrede anbar-ı hassa için vilayet-i Karaman ve Anadolu'dan kifâyet mikdarı has buğday cem'ine me'mur olan Ber Muhanzâde-i haremin zamanından berü vilayet-i Anadolu'ya buğdayı cem' etmek namıyla gidüb kendü hevâsına olmağıda anbar-ı hassaya buğday gönderdiğin ecilden defa'atle mîrî buğdaycılar irsal olundukda mezbûr Ber Muhanzâdegân bulunmayub ve bulunduğu takdirce olduğu buğdayı mîrîye yara olmayub mezbûr Ber Muhganzâde buğdayı hass olmadığı mukarrerdir. Anbar-ı hassa için buğday lazımdır deyü 'arz eylediğün ecilden buyurdum ki:

Vardukda emrim mücebince bir an ve bir saat tehir etmeyüb her biriniz olageldüğü üzere ber vech-i ta'allil-i tedâri kidüb irsal ve isal eyleyesiz ki şöyle ki Matbûh-ı 'Amirem mihimmâtıçün ve fodulu için hassalardan tedârik ve irsal olunmaya müteşevvil ve muhâtab olurdunuz bilmiş olasız.

Hüküm:556*Görüldü***Koloz ve Talin'de ve Azardin ve İrmiye ve Madınca kâdılarına hüküm ki:**

Dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri yayabaşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akran Mehmed subaşı zîde kadruhû Südde-i sa'âdetime gelüb taht-ı kazânuzda gözde olan yasakçılar ref olunub kadimden yayabaşılar hıfz u hırâset ide gelmekle hâlâ kendüsü dâhî ta'yin olunub Südde-i sa'âdetimde olan yeniçerilere baş ve buğ olan 'Ali zîde mecduhûdan eline memhur mektub virildikde bildirüb 'amel olunmak babında emr-i şerîfim rica etmeğide buyurdum ki:

Müşârün-ileyhin elinde olan mektub mücebince ‘amel idüb ol vilayetde hıfz u hırâset itdüresin.

Sayfa:179

Hüküm:557

Görüldü

Kızık kâdısına hüküm ki:

Hâlâ Matbâh-ı ‘Amire mühümmâtıçün taht-ı kazânuzdan soğan cem‘ ü tahsil olunub haliye tarafından bir nice def‘a emr-i şerîf irsal olunub külli zıkr olunan soğanın cem‘ ü tahsil olunub Matbûh-ı ‘Amirem’e geldüğü i‘lam olmağıda buyurdum ki:

Vardukda bu babda gereği gibi mukayyed olub zıkr olunan soğanı mukaddemâ-ı ‘aliyye tarafından gönderilen emr-i şerîf mücebince ber vechi isti‘câl cem‘ ü tahsil itdirüb Matbâhûı ‘Amirem’e teslim etdiresin. Şöyle ki bu def‘a dâhî ihmâl eyleser ‘azille koyulub mu‘atab olunmak mukarrerdir ana göre dakika fevt eylemeyesin.

Hüküm:558

Görüldü

Bâ hatt-ı hazreti efendi

Haleb muhâfazasında olan ‘Ali Pâşâ’ya ve Haleb ve Sivas kâdılarına hüküm ki:

Kazâ-ı Sivas ahalisi Südde-i sa‘âdetime ‘arz-ı hâl gönderüb nefsi-i Sivas mukavvef derbend iken merhûm u mağfûr-leh Sultan Süleyman Han aleyhirrâhman ve-l ‘avâm ‘imaret ve han idüb gelüb sâkin olanları mu‘af etmekle etraflarından bazı fukara gelüb sâkin olun derbend bekliyor iken hâlâ bazı Şam yeniçerileri ve ‘acemi oğlanları yerleşüb derbendi mezkûrede meyhâne ihdas etmeleriyle ‘ayende ve revende şuhûd-ı zûr idüb mezbûrları kinesne zabt etmemeleriyle evlerimiz basulub ve nicemiz huruş olub şöyle ki mezbûrlar içimizden ref‘ olunmaya yerlerinde olub ‘imaret ve han-ı hali mu‘attal kalmak mukarrerdir deyü bildirdikleri ecilden mezbûrlar bukrâsdan kaldırılmak emr idüb buyurdum ki:

Vardukda bukrâsda olan Şam yeniçerilerin ve ‘acemi oğlanların kaldırub min-ba’d hilaf-ı şer’i kimesneye iş etdirmeyesin. Derbend mezbûru olugeldüğü üzere hıfz û hırâset etdiresin.

Hüküm:559

Görüldü

Haleb defterdarına ve Haleb’de istihdâmda olan Şam yeniçerileri serdarına ve Haleb dizdarına hüküm ki:

Seyyid-ül muhzırân-ül ‘aher vâlidem sultân dâmet ismetuhânın paşmaklık hasları voyvodası olan Mehmed çavuş Türkman Haleb’in ‘adet-i ağnâmın cem’ eylemek lazım geldikde ziyâda adem lazım olmağıda mezkûr çavuş sizden adem taleb eyledikde kifâyet mikdarı Şam yeniçerileri ve bir bölük başı ve kal’a neferânı ta‘yin olunmak emr idüb buyurdum ki:

Vardukda müşârün-ileyhanın haslarından Türkman Haleb’in ‘adet-i ağnâmın cem’ etmek için voyvodası sizden adem taleb eyledikde kifâyet mikdarı Şam yeniçerileri ve birer bölük başısı ve kal’a neferânı ta‘yin eyleyesiz ki müşârün-ileyhanın voyvodasıyla taife-i mezbûrenin ‘adet-i ağnâmın cem’ eylemekde mu‘avenet ve müzâheret eyleyeler.

Sayfa:180

Hüküm:560

Görüldü

Mûma ileyh dâme uluvvuhû Südde-i sa‘âdetime mektub gönderüb seyyid-ül muhzırân-ül ‘aher vâlidem sultân dâmet ismetuhânın hassa-ı mezbûrede paşmaklık haslarından Türkman Haleb taifesinden Bekirlü ve Harseli ve Sağlu ve Karahanlu ve Siyan ve Karasanlu beyleri ve Dögerlü ve Karakocalı ve Başbüyükülü nam cemâ‘atleri boyu ve küthüdalari olan kimesneler resm-i ra‘iyetlerinde ve ‘adet-i ağnâmın virmekde taallül olan vire geldüğün mu‘tadımız değildir deyü bildirdiklerin bildirmeğide buyurdum ki:

Hükm-ül aleyh müşârün-ileyhanın ve bazısı olub dergâh-ı mu‘allâm çavuşlarından olan kıdvatü’l emâcid ve’l-ekârim Mehmed Çavuş zîde kadruhû

vardukda taife-i mezbûrenin boyu beylerinin ve kethüdalarının resm-i ra'iyetlerin alıvirdikden sonra koyunların kuzusuyla saydırub kanun idüb 'adet-i ağnâmın alıviresin. 'İnad iderse habs itdirüb alıvirmeyince salıvirmeyesin.

Hüküm:561

Görüldü

Müşârün-ileyhe hüküm ki:

Mûma ileyh dâme uluvvuhû Südde-i sa'âdetime mektub gönderüb seyyid-ül muhzırân-ül 'aher vâlidem sultân dâmet ismetuhânın kazâ-ı mezbûrede paşmaklık haslarından Türkman Haleb taifesinden bazı kethüda sabıkan emîn ve mültezîm olanlardan kendü cemâ'atlerinin 'adet-i ağnâmın ve sâîr rüsûmun her sene iltizamla kesüb alub kefillerin ve tavâbilerinin 'adet-i ağnâmın rüsûmun mu'aveneyi tahmin idüb külli akçe balğ ve kec etmeğe mutâd olmağın hâlâ mütevellilerin saydırmayub ve cemâ'at defter etdirmeyüb devri sene göstermekle müşârün-ileyhanın mahsûlata gadr eylediklerin bildirüb anın gibi hıyânet üzere olanların ref' olunub saray-ı muammer-i 'aliyye kimesneler kethüda ta'yin olunub 'arz olmak babınba emr-i şerîfim ricasına 'arz itmeğide buyurdum ki:

Hükm-i şerîfimle müşârün-ileyhanın voyvodası Mehmed Çavuş zîde kadruhû vardukda anın gibi hıyânet üzere olan kethüdaları ref' idüb yerine muammer-i 'aliyye kimesneleri kethüda ta'yin idüb 'arz eylesin.

Hüküm:562

Görüldü

Birecik kâdısına hüküm ki:

Müşârün-ileyh mektub gönderüb seyyid-ül muhzırân-ül 'aher vâlidem sultân dâmet ismetuhânın kazâ-ı mezbûrede paşmaklık haslarından Türkman Haleb'e tabi' kazâyı mezbûre Trablus nam karye re'âyâsının sancak beyleri ve subaşıları ve ademleri livâ-i mezbûrun kasabatlar hevâsına mıdır deyü karye-i mezbûre re'âyasında rencide eylemekden hâli olmadıkların bildirüb emr-i müşârün-ileyhanın hasları min külli vücûh serbesttir. Mirlivanın me'vadı dağlı yokdur. Buyurdum ki:

Müşârün-ileyhanın voyvodası Mehmed Çavuş vardukda müşârün-ileyhin hasları ra'iyetlerine min-ba'd tarafeyn sancağının beyi kimesneyi dahl-ı ta'arruz itdirmeyesin. Esamesin yazub bildiresin.

Sayfa:181

Hüküm:563

Görüldü

Bâ hatt-ı efendi

Vize ve Ahyolu ve Misori ve Aydos ve Karinabat ve Rusi Kasrı kadılarına hüküm ki:

Taht-ı kazânuz celeblerin mukaddemâ Kâtib Mustafa tahrir idüb ol defter mûcebince behar mevsim koyunu Matbâh-ı 'Amirem'e ta'yin olunmuş ki behar koyunu cem' ü ihraç olunmayub müşârünileyhin tahrir eyledüğü zemandan berü celeblerin bazısı mürd ve gerince ve müflis olub tekrar tahrir olunması lazım olmağıda buyurdum ki:

Vardukda müşârün-ileyh Kâtib Mustafa'nın tahrir eylediği defter mûcebince mevsim behar koyunu cem' ü tahsil olunmamışsa ol defter mûcebince cem' ü tahsil eyleyesüz. Koyunları ve bedeliyeleri tahsil eyleyesiz ve celeblerden mürd ve gerince ve müflis varsa defterden ihraç idüb yerine yarar men' ü mütemevvil celebler kayd eyleyesiz ki deftere noksan gelmek ihtimâli olmaya. Bir akçe ve bir habbe kodurmayın şöyle ki bu def'a dâhî adem-i ihtimâmınız sebebi ile koyunları ve bedeliye olunmağla nicesi size 'aid olur ana göre basîret üzere olasız. 'Avk ve tehirden ve ihmal ve müsâheleden hazer eyleyesin.

Sayfa:182

Hüküm yok.

Hüküm:564

Hüküm iptal edilmiştir.

Sayfa:183

Hüküm:565*Görüldü**Bâ hatt-ı efendi***Karaman beylerbeyisi kâim-i makamına ve Akdağ ve Sorgun kâdılarına hüküm ki:**

Kayseriye sancağı beyi olan ‘Ali Mustafa dâme izzuhû Südde-i sa‘âdetime mektub gönderüb Merid nam mahalde Belas emininin emniyetinin ihzarı için kendüye emr-i şerîf gönderildikde Belas nam karyeye vardıkda İktâ‘ kazâsının birbiri ardınca feryadcılar ve mektublar gelüb mirmiran-ı Rum kethüdası mektubuyla Zîmmi nam kimesne ‘umumen muhâfazaya çıkıb kırk elli atlu ve yigirmi otuz sekban ile karye bekarye gezüb iki yüz otuz gurus salmağla re‘âyâ cem‘ olunub İktâ‘ kazâsına varub meclis-i şer‘e da‘vet eylediklerinde ita‘at etmeyüb mübâşeret etmekle tarafından beş ve altı adem katl olunub ve kethüda-ı mezbûr tarafından müteakib yetmiş ve seksen atlu ile bölükler gelmeğin sırtımızdan turmayub cümle zamanlarımız yerde kalub havas-ı hümâyun ve re‘âyâ ve siyaset ve evkâf mahsûlatına külli gadr olur muhâfaza-ı me‘mur için gelmezsen deyü feryad itmekle İktâ‘ ve Emlak kazâlarına varılab fesâd zîmmilerin kaldırıncı beylerbeyi namına gelen bölüklerin muhâfazasından siyaset etmek zorunda iken Sorgun kazâsından feryadcılar gelüb dergâh-ı mu‘allâm çavuşlarından Mustafa Çavuş Şirvan muhâfazasında olan vezir Sinan Pâşâ tarafından bir mektubla üç kazânın muhâlefet görürsen deyü Çıkdı ve Akınca muhâfazasında olan Ahmed dâme ikbaluhû geldikde sarıklı andan dâhî mektub ve bazı yerde hukukun vardır deyü adem alub gelmekde mirmiran kethüdası tarafından Kurd Şerif nam kimesne elli ve altmış atlu ve yigirmi sekban ile gelüb Mustafa Çavuş’un ihzarıçün almada emrim vardır deyü sâkin almada Kürek nam karyeyi gezüb mezbûr anda bulmamağla cümle memâlik-i bi-l ahz şer‘i yağmalayub ve hatunu mecrub idüb ve oğlanı çeküb alub kendü kendine nam karyeye konduklarında mezbûr Mustafa Çavuş haber alub dört beş yüz re‘âyâ sorub yanındaki mübâşirler ile ‘inayet ile geçitden karye-i mezbûreye varub ceniblerinde ‘azm-ı katl oldukda çavuş-ı mezbûr ve yedi nefer hidmetkârı ve yigirmi nefer re‘âyâ katl olunub cem‘ ü maiyetlerin mirmiram işe Yakubcuk İrgi nam karyede oturub Mustada Çavuş mu‘avenetine vardunuz deyü karye bekarye ademler salub dörder beşer yüz gurus cem‘ine mübâşeret itdüklerinde re‘âyâ evlad ve

‘ıyalleriyle tağlara kaçıp nicesi Çorum ve Amasya sancaklarına dağılıb Sorgun kazâsı re‘âyâsının koyunu ve senevi ve hilfeteleri yerde kalub ılgar ile zikr olunan bölüğün üzerine vardukda firarların gelüb Sivas canibine firar etdiklerinden mütecâviz mezbûrun mecrûh-ı ‘avatı müşârûn-ileyhe varub zevcemin elli kese altun ve on bir akçe gurusun aldıklarından ma‘ada mezburun eşkîya yigirmi sekiz nefer adem katl eylemişler dedikde vak‘î hâl dâhî tefahhus olundukda vech-i meşrûh üzere olduğu mukarrer olmağın ahvâlleri görmek ricasına ‘arz etmeğin buyurdum ki:

Vardukda mezbûrları elbette ihzar idüb bir def‘a şer‘ile fasl olmuş olmayub on beş yıl mürûr itmeyan hususları ta‘yini hâl ile hüs‘maları mevaciherleri tamam hak ve ‘adl üzere teftîş ve tefahhus idüb göresin üzerlerine şer‘ile subût bulan hukuku ashâbına hükm idüb alıvirdikden sonra mezbûrları mukayyed ve mahbûs Südde-i sa‘âdetime gönderesin amma koşub gönderdiğin kimesnelere mûhkem tenbih eyleyesiz ki ahz-ı celb sebep ile yolunda mezbûrları gaybet ettirmek ihtimâli olmaya

Hüküm.566

Görüldü

Bâ hatt-ı efendi

Üsküdar kâdısına hüküm ki:

Kazâ-ı mezbûre tabi‘ Akıloz nevatı dimekle ma‘ruf mevzide vak‘î nam karyenin re‘âyâsı karar idüb kimesne sâkin olmağla mahalli mezbûr derya kenarı olub nihâm olmağla ekber kâdıları ve tekir kâdıları gelüb zikr olunan libası kirletüb dâhî Müslümanların hallerin niyet ve garet etmekden hâli değiller deyü istima‘ olmağın kerye-i mezbûrenin re‘âyâsı gerü gelüb yerlerine sâkin olub me‘mur olmaları emr idüb buyurdum ki:

Vardukda karye‘i mezbûrenin re‘âyâsı farkına varub sâkin olmuşlar ise vakd-i evvel karyenin re‘âyâsından olub aher ra‘iyet kayd olmayanların gerü yerlerine götürüb mahalli mezbûreme ‘umuru abadan eyleyesin ki nefer kayıkları gelüb limana saklanub re‘âyâ gazezleri mürd olmak ihtimâli olmaya.

Sayfa:184

Hüküm:567*Görüldü***() kâdısına hüküm ki:**

Hâlâ devlet-i ikbâl ve sa'âdet iclâl 'Asitâne-i Sa'âdetime tevcih ve 'azimet idüb Mustofî zîmmiye tedârik olunması ehem-i mühimmâtıdan olduğu ecilden Davud Pâşâ ve halifesi (...) zîmmiye tedârik ve arpacılara ve bakkallara ve ekmekcilere ve sâîr makûlata firûhat idenlere mu'accelen tedârik ihzar ettirmek emr idüb buyurdum ki:

Vardukda emr-i celebü-l iltizâm üzere taht-ı kazânuzda olan arpacılara ve bakkallara ve ekmekcilere ve sâîr makûlatdan firûhat idenlere mûhkem tenbih ve tekid eylesin ki her biri 'örf ü müteveccih arpa ve ekmek ve bal ve yağ ve sâîr makûlat kısmından her ne ise mu'accelen tedârik ve ihzar eylediği müzâyeka çekilmeye ve bil cümle zehayir-i mezbûrenin tedârik ve ihzarı mühimmât-ı umurdandır. Şöyle ki aher kazâdan gelür deyü adem mukayyed etmekle Mustofî zahire bulunmayub zahire-i umuruna müzâyeka çekilüb 'az ile konulmayub mûhkem mukayyed olursa ana göre ikdâm idüb ve 'örf-i Mustofî zahire tedârik idüb 'avk ve müsâheleden ziyâde hazer eylesin.

Hüküm:568*Görüldü***() ve Babaeski kâdısına hüküm ki:**

Hâlâ devlet-i ikbâl ve sa'âdet iclâl cenâb-ı celâdet me'âbımla sefer-i nusret eserden 'Asitâne-i Sa'âdetime tevcih ve 'azimet idüb zahire tedârik olunması ehem-i mühimmâtıdan olub ve mukaddemâ sefer her yöne tevcih olundukda Babaeski'den cem' olunan zehâyirden üç bin kile dakik ve bin kile üzüm ziyâde gelmekle kazâ-ı mezbûrede kalub hâlâ zikr olunan zahireden üç yüz kile arpa ve iki yüz kile dakik alub ihzar idüb zahir vechile alınub ma'ada kifâyet mikdarı aldıktan sonra ne mikdar cem' olduğu emr idüb buyurdum ki:

Ferman-ı celebü-l kâdrim üzere zikr olunan zahireden üç yüz kile arpa ve iki yüz kile dakik zahir vechile eylesin. Bundan ma'ada taht-ı kazânuzdan kifâyet

mikdarı zuhûrat cem‘ ü tahsil olunub vech-i mezbûrda kazır eylesiz ki ‘imaret hazır sayıla.

Hüküm:569

Bir sureti Tirmos kâdısına ve Emilgöz zîmmiye ve Asur vekillerine.

Hüküm:570

Görüldü

Ergene ve Dimetoka kâdılarına hüküm ki:

Hâlâ devlet-i ikbâl ve sa‘âdet iclâl cenâb-ı celâdet me‘âbımla sefer-i nusret eserden ‘Asitâne-i Sa‘âdetime tevcih ve ‘azimet idüb Mustofî zahire tedârîki mühimmât-ı umurdan olamyub taht-ı kazânuzda ekmek ve arpa ve bal ve yağ ve sâîr makûlatı mütemâdiyen her ne ise emr idüb buyurdum ki:

Emrim üzere taht-ı kazânuzda bulunan yerlerden ol üzüm ve bal ve yağ ve arpa ve sâîr makûlat mütemâdiyen her ne ise cem‘ ü tahsil eyleyüb zahir vechile eylesin. Mu‘ahelede mahrûse-i mazbûreye irsal ve isal eyleyüb ‘avk ve müsâheleden ziyâde ihtiyât hazer eylesin. Hususu mezbur emeh-i umurdandır sâîr hususa kabs etmeyesin.

Hüküm:571

Görüldü

Bir sureti Edirne kâdısına

Hüküm:572

Görüldü

Bir sureti Çoruh kâdısına

Sayfa:185

Hüküm:573

Görüldü

Bâ hatt-ı hazreti Ali efendi

Elvandağlı ‘Ali Pâşâ’ya ve Haleb kâdısına ve seyyid-ül muhzırân-ül ‘aher vâlidem sultân dâmet ismetuhânın voyvodasına hüküm ki:

Dobri ve Gürab nam karyeler halkı tarafından Ahmed ve ‘Osman nam kimesneler Südde-i sa‘âdetime gelüb bunlar müşârün-ileyhanın hasları ra‘iyetlerinden olub Türkman taifesinden Musa Şeyh ve oğlu Mehmed ve Bozkoyunlu cemâ‘atinden Beyoğulları Mûhterem ve Müdmin ve Esad ve Müslim ve Mirza ve Polad cemâ‘atinden Musa ve Karındaş oğlu Rüstem ve Kıyaseddin ve Karacuma ve Karabali ve Döğerlü cemâ‘atinden İbrahim ve Polad ve Tatalı cemâ‘atinden Halifeoğlu Kara ve Kapaklu’dan Maksud ‘Ali ve Mehmed İsa ve Abuzer nam kimesneler bunların karyelerin basub Ahmed ve Karkın ve Abdülkerim ve ‘Osman nam kimesneleri katl idüb ve iki karyede muharrer olan yigirmi bin kile mikdarı tereke ve on bin altun ve on bin altunluk malların garet idüb hisse eylediklerin bildirmeğide buyurdum ki:

Varduklarında mezkûrları meclis-i şer‘e da‘vet idüb gelmezlerse az u cehle ele getürüb dâhî da‘vayı hak ta‘yini madde idenlerle beraber idüb bir def‘a şer‘ile fasl olmuş olmayub on beş yıl mürûr etmiyan ahvâllerin onat vechile teftiş ve tefahhus idüb ashâbı hukuka şer‘ile mukayyed olan hakların ba‘de’s-sübût alıvirdikden sonra muhtac-ı ‘arz olanları habs idüb ‘arz eylesin. Olmayanlar hakkında şer‘ile lazım gelanı icra idüb şer‘i şerîfe muhâlif kimesneye iş itdurmeyesin.

Hüküm:574

Görüldü

Bâ hatt-ı hazreti efendi

İstanbul kâdısına hüküm ki:

Mahrûse-i mezbûrede vak‘î olan dellallar Südde-i sa‘âdetime gelüb bir kimesne evin veyahud aher mülkü bey‘ eylemek için sipariş idüb tedârik itdirüb bunlar dâhî müşteri bulub firûht etmek istediğüde mülk sahîbleri eherden müşteri bulub bunları gaybetinde bey‘ idüb olıgeldüğü üzere bunlara ‘aid olan yüzde iki akçeyi vermeyüb gadr idüb mezkûrları ol makulede seferlere gönderüb hizmet itmekle olıgeldüğü üzere yüzde iki akçe dellaliye alınmak için mukaddemâ emr-i şerîf virildüğün bildirüb mücebince ‘amel olunmak babında emr-i şerîfim rica eyledikleri ecilden buyurdum ki:

Vardukda bu babda mukaddemâ virilan emr-i şerîf mücebince ‘amel idüb emr-i şerîf ve kadimden olıgelana muhâlif kimesneye iş etdirmeyesin olıgeldüğü üzere yüzde iki akçe dellaliyelerin alıviresin.

Hüküm:575*Görüldü**Bâ hatt-ı hazreti efendi***Haslar kâdısına hüküm ki:**

Hassa mimarlarım başı davud zîde mecduhû Südde-i sa'âdetime mektub gönderüb Has köyde vak'î kiremidcilere mukaddemâ kalıbları değışdirüb ve kiremidi noksan üzere ve çeki beşer etmek için emr-i şerîf virilüb kiremidciler anında ve üzerinde ve basmasında kemal üzere etmek için taallül etmişler iken oligelana muhâlif muhâtab karışub kiremidi ve tuğlayı noksan ve çek idersiz deyü dergâhları gezüb akçelerin alub her nice el virirlerse işkil deyü zahmet virmekle ki alad üzere eşilüb oligelene muhâlif mûhtesib karışmamak hak için emr-i şerîfım rica etmeğın buyurdum ki:

Vardukda onat mukayyed olun göresin. Kiremidin anı ve özüne ve besmisi kadimden tevcihe oligelmesiyle kiremid işleyenin oligelene muhâlif mûhtesibe karşı koyub kiremid işleyenin müşârün-ileyh marifetiyle şer'ile lazım gelanı icra eyleyesin.

Sayfa:186

Hüküm yok

Sayfa:187**Hüküm:576***Görüldü***Mısır beylerbeyine hüküm ki:**

Dergâh-ı mu'allâma mektub gönderün mahmiye-i Mısır'da vak'î olan kâdılıklara ve medreselere ve bukalara ve sâîr vazife ve cerimata ol emr-i şerîfe virirlerse ve kâdı askerimiz mektubu ibraz idenlerin bazıları mürûr berüvan ve sâîr mektub ve teskil etmekle ve kazâ ve medrese ve sâîr cihete masraf olmağla nice ve ehl-i kimesneler mansıba duhul idüb ve nice 'ulema ve sülehânın ber vechi mansıbları ellerinden gelmekle külli ihtilâle sebep olmuşdur deyî i'lam eyledüğün ecilden anın gibi mahrûse-i Mısır'da olan eğer kazâ ve eğer medrese ve buka ve sâîr vazife ve cihete ber vak'î ve ermr-i şerîfe ve kâdı asker mektubu ve sâîr temessük ibraz idenlerin iskakı sen ki huzurken görölüb mücebince oluna hıfz u hırâset etdirüb

mezbûr mervan ve avamir ve sâîr temessük ibraz idilen askerler ellerinden alub bir keseye koyub mühürleyüb Südde-i sa'âdetime gönderesin.

Hüküm:577

Görüldü

Kefe kâdısına hüküm ki:

Tunchane-i 'amire emini Mustafa ile tuncilerbaşı kâim-i makamı Mustafa Südde-i sa'âdetime mektub gönderüb tunchaneye odun göndermiş olan Bursa kâdısıyla sana emr-i şerîf gönderildikde re'âyâ tenbih olunub re'âyâ dâhî ham odunu kat' etmekle mübâşeret eylediklerinde Kefe kazâsının Hüseyin ve Abdülkerim ve Oruç ve Miranalı Kara Papaz ve Kurşunlu Papaz ve babası nam kimesneler re'âyâyı ihtilâl idüb emr-i şerîfimle varan bölük başına ve emr-i şerîfe ita'at etmemekle odun kesülmeyüb tunchane kârhanesi haneleri ikal olmasına ba'is olmuşlardır deyü bildirdiğin ecilden buyurdum ki:

Vardukda mukaddemâ irsal olunan emr-i şerîf mücebnice tunchane-i 'amire mühimmâtım zamanı ve müsmileyi çam odunu kat' etdirüb kimesneye taallül ve bahâne etdirmeyesin. İstemiyânları ism ü resimleriyle yazub bildiresiz ki getürdülüb haklarından geline. Hususu mezbûr mühimmâtıdır. İhmal ve müsâheleden hazer eylesin.

Sayfa:188

Hüküm yok.

Sayfa:189

Hüküm:578

Görüldü

Erzurûm ve Rûm beylerbeyine ve zikr olunan beyler beyliklerde vak'î olan kâdılara hüküm ki:

Mürûr-ı halde kâdı Südde-i sa'âdetime mektub gönderüb kazâ'ı mezbûrede Tefte nam karyede sâkin Kara Mahmud ve karındaşı Üveys ve Küçük Faik nam kimesneler kıta'ü'l tarik olub katl-i nefis ve garet emval eylediklerinden ma'ada mukaddemâ bölük gelüb kendüleri firar etmekle esbâbların bölük olub Çürük İncir

nam karyeye getürdüklerinde İkici cemâ'atinden Kara Yakub nam kürd otuz kırk nefer eşkîya kürd ile gelüb asbâbı nicedir deyü cebren çeküb alub fesâd idüb mezbûrlar re'isi eşkîya oldukları muhakkaktır deyü 'ayan-ı vilayete gelüb mezkûrların haklarından gelinmezse perakende olmamız mukarrerdir deyü tazâllum eylediklerin bildirdüğü ecilden buyurdum ki:

Vardukda mezbûrları az u cehle ele getürüb da'vaları hak ve ta'yini madde idenler ile beraber idüb bir def'a şer'ile fasl olmuş olmayub on beş yıl mürûr itmeyan ahvâllerin onat vechile şer'ile teftîş ve tefahhus idüb ashâb-ı hukuka ba'de's-sübût hakların alıvirdikden sonra haklarında şer'ile lazım gelanı icra eyleyesin.

Hüküm:579

Görüldü

Tırhala kâdısına hüküm ki:

Südde-i sa'âdetime mektub gönderüb bin dört senesinde emr-i şerîfimle degâh-ı mu'allâm çavuşlarından Süleyman Çavuş celeb tahririne me'mur olub taht-ı kazâna tabi' bir Murdukor nam karye re'âyâsına seksen koyun yazub mezbûr karsur ve müsteksân yerde ol mal ile ekin almayub cümlesi fakirlerdir. Celebler hidmetine kâdir değillerdir deyü re'âyâyı 'aliyenin şehirlerin eyledüklerinde ve defter-i cedideden ihraç olunmak ricasına 'arz itmeğin mukaddemâ defteri atikâda celeb değillerse defter-i cedideden ihraç olunmasın emr idüb buyurdum ki:

Vardukda emrim üzere göresin. Mezbûr karye re'âyâsı mukaddemâ celeb olub defter-i atikâda celeb olmayub sonra celeb yazılmışlarsa defter-i cedideden ihraç eyleyüb celeblinin tekâlif etdirmeyüb deyü emr-i şerîf sicil-i mahfûza kayd eyledikten sonra gerü ellerinde ibka idesin.

Sayfa:190

Hüküm yok

Sayfa:191

Hüküm:580

Görüldü

'Alaiye sancağında vak'î olan kâdıllara hüküm ki:

Livâ-i mezbûri beyi Ahmed mektub gönderüb livâ-i mezbûrenin deryada vak'î olmağla ehl-i fesâd ve eşkîya kesret üzere olub bundan akdem mirliva subaşıları zuhûr iderse ehl-i fesâd ele getirilüb haklarından gelmekle re'âyâ ve berâyâ emin ü emân üzere olalar. İmdi hâlâ re'âyâ ellerinde mirliva ademleri girmeyeler deyü birer tarikle emr-i şerîfe ibraz etmekle ehl-i fesâd ve eşkîyanı redd-i habs bulub hususu 'Alaiye sancağının kura ve nevahisi dağlar başında sarb ve sengistan yerlerde vak'î olmağla ele getirilüb hakkından gelinmesi mümkün olmamağla asılıb sabıkan üzere mirliva subaşıları zuhûr iden ehl-i fesâd ve eşkîyanın şer'ile haklarından gelmek babında emr-i şerîf virilmek ricasına 'arz itmeğin buyurdum ki:

Vusul buldukda bu babda her birinüz bizzat mukayyed olub taht-ı kazânuzda zuhûr iden ehl-i fesâd ve eşkîyanı olıgeldüğü üzere mirliva subaşıları mübâşeretleriyle ele getürüb dâhî da'vayı hak idüb taallül fesâd idenleri bir def'a şer'ile fasl olmayan hususlarıda dikkat ve ihtimâmla hak üzere teftîş idüb ba'de's-sübût ashâbı hukuka şer'ile müteveffa olan fesâdlarıda hükm idüb alıvirdikden sonra muhtac-ı 'arz olanları habs idüb 'arz eylesin. Olmayanların şer'ile haklarından gelesin.

Sayfa:192

Hüküm:581

Görüldü

Bâ hatt-ı hazreti efendi

Yevmü'l Fi 28 Rebûl âhir sene Hams ve Elf

Rûm beylerbeyine ve Salmanlu ve Ağcalı kâdılarına hüküm ki:

Kırşehirli sancağının Hasan dâme izzuhû ile Dikili Keskünlü kâdısı Südde-i sa'âdetime mektublar gönderüb livâ-i mezbûrdan Kör Bahaddin ve Hasan nam mültezimler ebna-i sipahiyandan Çalık Mehmed ve Kemal ve Köse Mehmed ve Gedik Hızır ve Arslan ve Nefs ve Tokaddin Kurd ve Kulakkesen Mehmed nam yeniçeriler ve Akhisârı sancağında esbâb-ı tımardan İbrahim ve oğlu 'Ali ve Sivas sancağından Behram ve karındaşı Hüseyin 'Ali nam kimesneler refik olub tüfenkli sekbanlar ile Ulaklu nam keryeyi basub erbâbı tımardan Memi Çeribaşı ve Erkek ve Mehmed ve 'Ali ve re'âyâdan Hasan ve 'Ali nam kimesneler ile Hüseyin ve Elif ve Abnun nam hatunları tüfenk ile urub katl idüb kılların ihrâk idüb baki' kalan re'âyâ

fırar idüb cümle emvâl ve erzâkın garet idüb ‘avratların ve kızların tasarrûf idüb mezkûr Kôr Bahaddîn ele getirilüb habs olundukda mezbûr Çalık Mehmed ve şerikleri üzerine gelüb cidalâ ve kıtala mübâşeret idüb mezkûrların şer ve şûrandan re‘âyâ terk ü vatan idüb at ve dak ve koyun ve sâîr rızıkların sarub ziyâde fesâd eylediklerin bildirmeğide buyurdum ki:

Vardukda mezkûrları şer’i şerîfe da‘vet eyleyesiz. Gelmezlerse az u cehle getirüb dâhî da‘vayı hak ve ta‘yini madde idenler ile beraber idüb bir def‘a şer‘ile fasl olmayub on beş yıl mürûr itmeyan ahvâllerin onat vechile hak üzere teftîş ve tefahhûs idüb dâhî ashâb-ı hukuka ba‘de’s-sübût hakların alıvirdikden sonra muhtac-ı ‘arz olanları isim ve resimleriyle yazub bildiresin. Olmayanların şer‘ile haklarından gelesin amma hak üzere olub telbis ve tezvirden ve şuhûd-ı zûrdan ve celeb ve ahz olunmağla ehl-i fesâda himâyet olunub kendü hallerinde olanlara dahl olmakdan ve hilaf-ı mürâfâ-ı mesaye-i? ziyâde hazer eyleyesin.

Hüküm:582

Bir sureti Dikili Keskün kâdısına ve valide sultan voyvodası Mustafa Çavuş’a

Hüküm:583

Bir sureti Kırşehir beyine ve Kara Keçilü kâdısına

Hüküm:584

Görüldü

Bâ hatt-ı Ali

Biga beyine ve Biga ve Güvercinlik kâdılarına hüküm ki:

Güvercinlik kazâsı ahalisi Südde-i sa‘âdetime adem gönderüb kadimdem bu ana gelince mîrî tarafından her sene yedi yüz elli çeki odun tevzi olunub ikeb hâlâ beş ve altı kıt‘a gemi gelüb her birine dokuzar bin çeki odun tevzi idüb mahaza gemileri verir beşer yüz çeki odun getürmez iken mücerred celb ve ahz için ziyâde taleb idüb ve üç dört çeki çeker ‘arabaların ikişer çekiye tutub ve ‘acemi oğlanları varub ehl-i ‘ıyalleri evlerinden çıkarub kendüleri sâkin olub esbâbın talan idüb mukaddemâ ‘arz olundukda kadimden olınageldüğü üzere yedi yüz elli çekiden ziyâde salınmaya deyü emr-i şerîf virilmişken memnu‘ olmayub ziyâde odun salınub ve bundan ma‘ada içlerinden bazı kimesnelere mu‘aman mu‘faanname ibraz etmekle

bunlar ile ma'an çekmeyüb ziyâde ta'addi olunduğun bildirdiklerin ecilden buyurdum ki:

Vardukda min-ba'd kadim-i çıkageldikleri üzere çekdirüb kadimdem olagelene muhâlif ziyâde odun saldırmayasın ve çekdikleri odunu sahih ol vezn-i kantar ile çekdüresin ve ehl-i 'ıyalleriyle sâkin oldukları evlerine kimesne'i kodurmayasın ve mu'afız mu'faanname ibraz idenleri mne' idüb bunlar ile ma'an çekdiresin. Şöyle ki kadimden olıgelana muhâlif ziyâde salınub ta'addi olunursa siz ki 'azm-i ihtimâmınız cem' olunr onat mukayyed olub kimesne ta'addi ve tecâvüz olmakdan hazer idesiz.

Sayfa:193

Hüküm:585

Görüldü

Bâ hatt-ı efendi

Pravadi kâdısına hüküm ki:

Südde-i sa'âdetimde koyun emini olan Derviş çavuş mühürlü tezkere gönderüb taht-ı kazânuzun duğan mevsimi deyü ata orman olub kazânın Yedi Kal'a kassablarından Mehmed nam kassab ta'yin olunub iki defter-i atikâ olmamağla cme' ü tahsil-i memâlik olmaya ta'yin hâlâ nâib Mustafa zîde mecduhû tahrir etdiği suret-i defteri mezbûr kazâya virilün ol defter canibinde arba'a ve elf senesinde vak'î olan atikâ ve cedid koyunların cem' ü tahsil olunmak ricasına bildirmeğin buyurdum ki:

Vardukda sene'i mezbûrede nâib Mustafa zîde mecduhûnun yazduğu defter mûcebince ta'yin ve duğan mevsim deyü ata orman koyunu bi-t tamam defterde kayd olan celeblerden vech-i meşrûh üzere taleb etdirmeyüb ihraç etdiresin. Aslâ bir koyun baki' kodurmayasın. Husus mezbûr ehem-i mühimmâtdandır ihmal ve müsâheleden hazer eylesin.

Hüküm:586

Görüldü

Bâ hatt-ı efendi

Defter-i hakâni kâtiblerinden olub celeb tahririne me'mur olan nâib Mustafa zîde mecduhûya hüküm ki:

Südde-i sa'âdetimde koyun emini olan Derviş çavuş mühürlü tezkere gönderüb Pravadi kazâsının ganemleri mevsim deyü ata orman olub Yedi Kal'a kassablarından Mehmed nam kassab ta'yin olunub iki defteri atikâ olunmamağla cem' ü tahsil-i memâlik olmayub hâlâ senin tahrir eyledüğün defter suretin mezbûr kasaba virilmesin emr idüb buyurdum ki:

Vardukda tahrir eyledüğün Pravadi kazâsının defteri sarub mezbûr kasaba teslim idüb suret-i defter mücebince mevsim dıraz ata orman koyunun defterde kayd olan celeblerden cem' ü tahsil eyleyeler. Tacir ve tevakkûf etdirmekden hazer eyleyesin şer'ile bildirsin.

Hüküm:587

Görüldü

Bâ hatt-ı hazreti Ali efendi

Gelibolu ve Kavak kâdılarına hüküm ki:

Koyun emini Derviş çavuş Südde-i sa'âdetime mühürlü tezkere gönderüb emr-i şerîf mücebince Gelibolu kazâsında bulunan dört bin sekiz yüz ve Kavak'da bulunan bin iki yüz rees koyun ki cem'an altı bin rees koyun olur mîrî kassablardan Usta Rıdvan'a teslim olunub ve dâhî her kimde koyun bulunursa alıvirün Matbâh-ı 'Amire mühimmâtıçün ber vech-i isti'câl Südde-i sa'âdetime irsal olunmak içün emr-i şerîfim rica etmeğide buyurdum ki:

Vardukda taht-ı kazânuzda bulunan altı bin koyunu mezkûr kassaba teslim idüb ve her kimde koyun bulunursa alıvirüb Matbâh-ı 'Amire mühimmâtıçün ber vech-i isti'câl Südde-i sa'âdetime gönderesin. Husus mezbûr mühimmâtdandır ihmal ve müsâheleden hazer idesin. Zamanı sâîr zamana kıyâs eylemeyesin.

Sayfa:194

Hüküm:588

Görüldü

Bâ hatt-ı hazreti Ali efendi

Ankara beyine ve Ankara sancağında vak'î olan kâdırlara ve yeniçeri serdarı olan Korıcı Ahmed zîde kadruhûya hüküm ki:

Çingeyân taifesinden bazı kimesneler taht-ı kazânuzda karib bazı karyelerde nice gün oturub kızların ve cariyelerin ve 'avratlarını tezyin idüb Levendat taifesine

zinâ itdirüb cami'lerde ne mescidlerde cemâ'atle namaz kılmamağa ba'is olduğu ve bundan ma'ada bazı çingene taifesi ticaret namıyla gezüb re'âyânın emvâl ve erzâkın sırka idüb ve bazı eşkîyaya Sıfat taifesi dâhî Kapuhalk namıyla gezüb fukaranın rızıkların çeküb alub fesâd ve şenâ'atden hali olmadıkların istima'a olmağın buyurdum ki:

Vardukda göresin Çingeyan taifesinin ber vech-i meşrûh üzere hilaf-ı şer'î ve hakları vak'îyse ol vilayetden ref' idüb min-ba'd götürülmeyesiz ve ehl-i fesâd Çingene taifesin az u cehle ele götürüb dîhû da'vayı hak idenler ile beraber idüb şer'ile müteveccih olan hakların ashâbına alıvirdikden sonra haklarında şer'ile lazım gelanı icra eyleyesiz ve ehl-i fesâd Sûhte ve Levendat taifesinden Kapuhalkı namında gezüb fesâd ienler dâhî mezkûr Korıcı Ahmed'in marifetiyle ele getirilüb muhtac-ı 'arz olanları yazub 'arz eyleyesin. Değillerse şer'ile lazım gelanı icra idüb hilaf-ı şer'î şerîf kimesneye ta'addi ve tecâvüz etdirmeyesin amma bu bahâne ile ehl-i fesâda himâyet olunub kendü hallerinde olanlara dahl olmakdan hazer eyleyesin.

Hüküm:589

Görüldü

Bâ hatt-ı hazreti efendi

Gelibolı kâdısına ve dizdarına hüküm ki:

Sen ki dizdarsın mukaddemâ Südde-i sa'âdetime mektub gönderüb Gelibolı kal'ası mustâhfızları sana gelüb taife-i mezbûreden bazısı talib-i 'ilm olub ve bazısı ceys olub hisse tımatı mutasarrıflar olub lakin bir hizmet vak'î oldukda talib-i 'ilmiz deyü yoldaşlarıyla ma'an hidmete gelmeyüb ve bundan ma'ada derya hizmeti mühim iken maliye tarafından aher hizmet için ahkâm-ı şerîfe varid olmağla bize külli 'ısret vak'î olur deyü bi-t talim eylediklerin bildirmekle kal'ayı mezbûre neferanı kal'alarına müte'allık hizmetlerde istihdâm olunub kal'anın hıfz u hırâsetinde olub maliye tarafından varid olano emr ile aher hizmet teklif etdirmeyesin ve talib-i 'ilmiz deyü taallül itdürmeyüb vak'î olan hizmetlerde sâîr yoldaşlarıyla ma'an istihdâm etdiresin deyü emr-i şerîfim verilmekle o emr-i şerîfin mümeyyiz sureti Südde-i sa'âdetime gönderdikden sonra buyurdum ki:

Vardukda bu babda mukaddemâ virilan emr-i şerîf mücebince 'amel idüb ana muğayir kimesneye iş etdirmeyesin.

Sayfa:195

Hüküm:590

Görüldü

Bâ hatt-ı hazreti efendi

Rûm beylerbeyine ve Tokat kâdısına hüküm ki:

Şirvan muhâfazasından olan vezirim Hasan Pâşâ edâma'llahu te'alâ Südde-i sa'âdetime mektub gönderüb Şirvan'a gider iken kazâ-ı mezbûre nuzûl itdükde Mevlânâ Şeyh Mehmed zîde kadruhû gelüb vilayetimizde sâkin olub Darende kâdısı olan Mevlânâ 'Osman sipahi oğlanı namıyla karyenin yarak ile bir adem ve bir 'acemi oğlanı namında sarı gelan ile iki hizmetkâr istihdâm idüb zaman babından berü 'icare-i Tovile ile Yıldızlıoğlu evkâfindan Çadur duvar nam bağçe-i yalnızlar tasarruf ider iken mezbûr kâdı bir muzavver hacetle bağçeye dahl idüb ehl-i 'ıyalin bağçede iken mezkûrları gönderüb ehl-i 'ıyalin rencide etdirmekten hali değildir deyü teslim eylemekle Rûm müfettişi Mevlânâ 'Abdulkerim ile mezkûr kazâyâ adem gönderüb ihzar olundukda sipahi namında olan kimesne benin ademim değildir lakin 'acemi oğlanı namında olanın biri 'acemi oğlanı olub biri değildir deyüb ve bazı Müslümanlar gelüb Ayendağı gelan ile gördük deyü haber virdiklerin bildirmeğide buyurdum ki:

Vardukda sipahi namında ve 'acemi oğlanı değil iken gelan giyüb 'acemi oğlanı namında olanları ele götürüb dâhî mukayyed ve mahbûs yara ademlere koşub Südde-i sa'âdetime gönderesin ve müşârün-ileyh Şeyh Mehmed'in kadimden tasarrufunda olan bağçe tasarruf itdirüb hilaf-ı şer'i mezkûr kâdıyı dahl etdirmeyesin.

Hüküm:591

Görüldü

Bâ hatt-ı hazreti efendi

Rûm beylerbeyisi ve Sivas ve Havza kâdısına hüküm ki:

Rûm'un hazine defterdarı olan 'Ömer dâme uluvvuhû Südde-i sa'âdetime mektub gönderüb kazâ-ı Havza'da sâkin sa'adetden Hafî ve Mustafa nam karındaşlar mukaddemâ vilayet-i Rûm mukata'atından bazı mukata'a tuttuklarında nice evler basub 'avrat ve oğlan çeküb cebr ile nice ebkâr bozub arzûmanda külli zulm ve ta'addi itdükleri sâbit olmağla gör ki konulub ba'de helas olub mezbûr Mustafa mirmiram mislimi yanına varub kırk elli atlu ehl-i fesâd ile bere bahâne ile re'âyâ

üzerine çatub envâ'i zulm ve ta'addi itdüğünden ma'ada havass-ı hümayûn re'âyâsına dahl olmamak için emr-i şerîf ile tenbih olmuşken asılmayub Kazablar kazâsında vak'î olan havas-ı hümayûndan Tavakcî nam karyeye gelüb Seyyid Ahmed nam kimesne karyenizde katl olunmuş deyü ahalisi habs idüb karye-i mezbûrede ol namla kimesne katl olunmadı ve maktûle varis namında olan kimesneler bizim ol makule kimesnemiz yoktur ve karye halkıyla da'vamız yokdırdiyerler iken hilaf-ı şer'î üç yüz gurus kesüb hâlâ mezbûr Mustafa kal'ada habs olunub üzerine nice mevad sâbit olub celebi koymak üzere idi helas olunsa vilayet tahririrne sebep olduğu muhakkaktır deyü bildirmeğide buyurdum ki:

Vardukda mezkûr meclis-i şer'î ihazar idüb da'vayı hak ve ta'yini madde idenler ile beraber idüb bir def'a şer'ile fasl olmayub on beş yıl mürûr itmeyan ahvâllerin şer'ile teftîş idüb ashâb-ı hukuka şer'ile hakların alıvirüb varid şer'ile fesâdları sâbit olunub himâyet oldukdan sonra şer'ile haklarından gelesin amma hak üzere olub telbis ve tezvirden ve berüden şuhûd-ı zûrdan ve katl olunub hakdan 'udul ve inhirâk etmeyesin.

Sayfa:196

Hüküm:592

Görüldü

Bâ hatt-ı Sufî efendi

Rûm muhâfazasında olan Ahmed Pâşâ'ya ve Rûm beylerbeyi kâim-i makamına ve varid olan kâdılara ve dergâh-ı mu'allâm çavuşlarından Nasûh Çavuş'a hüküm ki:

Şirvan'da olan ve Şarkı Pare ve Hüseyin Abas ve Sorkun kâdılıkları nâibleri degâh-ı mu'allâma mektub gönderüb kazâ-ı Daklu'ya tabi' İbrahim Hacılu nam karyeden Muharrem ve Musa ve 'İsa ve Hamza nam kimesneler Rûm beyler beyisi kâim-i makamı 'Aki kethüda tarafından gönderesiz de dimekle şakîya tabi' olunursa yetmiş ve seksen eşkîya ve yigirmi otuz sekban ile gelüb Sorkun'a tabi' Kürek nam karyeden dergâh-ı mu'allâm çavuşlarından Mustafa Çavuş'un nicesin gâni marifet-i şer'î yok iken evni basub iki kızın katl idüb ve bir oğlun çeküb ve 'avradın fi-l şen-i eyledikden ma'ada mezbûreyi mecrûh ve evin ihrâk ve emvâl ve erzâkın yağma ve garet idüb Köhne nam karyeye vardıklarından sonra mezbûr Mustafa Çavuş'a meclis-i şerîfe gelüb mezbûrun eşkîya hilaf-ı aslında sana ve evlad ve 'ıyalimi

ta‘addi eyledikleri ahali-i vilayetden sual olunsun deyü gönderülüb mezbûrun eşkîya şer‘e da‘vet olundukda ita‘at şer‘ etmeyüb ve hilaf-ı şer‘e ‘ita idüb harb ve kıtala mübâşeret idüb nâib ve iki ademi katl idüb ve mezbûr Mustafa Çavuş’un ve tindaşı oğlu ‘Osman’ın başların kesüb ve ademlerinden ‘Ali ve diğer ali ve Fıktrat ve Ramazan ve Şahin ve Guli ve Hüdâvirdi nam kimesneleri katl idüb ve validem dâme ‘izzuhûnun hasları voyvodası Nasûh voyvodanın üç nefer ademi katl idüb ve Sincan ve Merdi nam eminlerin müştarekleri olan elli altmış nefer ademlerin katl idüb ve mîrî akçeden üç yük akçe ve bir eyer ve beş adet kemeri raht ve üç kor kılıç ve beş yüz sikke filori ve bazı zîde kıymet esbâbların yağma ve garet idüb ve Zideddin nam karyeden Mehmed ve Zimhar ve karye-i Çelebi hanelerden zâdelerden ‘Ali ve Musa ve Durak ve Emil Bey ve Doratay nam karyeden Tosun ve ‘Ali ve Veli ve Hızır ve Hazer ve Durak ve İsmâ‘il Hacı nam karyeden İmam ‘İsa ve bey ‘İsa ve Kozkala nam karyeden Mehmed ve Veli ve Girkolu ve Pir Aziz nam kimesneleri katl idüb ve Rûm defterdarı tarafından emnâ üzerine ta‘yin olan Hasan nam yeniçerinin beş nefer ademlerin katl olunub ve bi-l cümle elli iki nefer kimesneleri katl itdüklerinden sonra katillerin ateş yakub ve mezbûr çavuş kayd u bende ile hariç kazâyâ alub getirüb cebren muradları üzere ‘arz yazdırub ve toprak kâdısı ihraç itdirüb bir tarikle aldıkları emr-i şerîfe cebren kayd etdiklerin emsali fesâd ve şenâ‘atlerinin bahânesi yokdur deyü bildirdikleri ecilden hususu mezbûr dergâh-ı mu‘allâm çavuşlarından Hasan Çavuş zîde kadruhû mibâşeretiyle görölmek emr idüb buyurdum ki:

Vardukda bu hususu murafa’ı şer‘ müvafık görölüb fasl olmuş olmayub ve on beş yıl mürûr etmiş değilse ashâbı hukuka katılub mezbûrlar gaybet ederlerse şer‘ile buldurması lazım olan kefillerine buldurdub getürdüb tamam hak ve ‘adl üzere teftîş ve tefahhus idüb göresin. Kazâyâ ‘arz olunduğu gibiye ki şer‘ile sâbit ve zahir olan ashâb-ı hukuka hakların bikusur alıvırdikden sonra bu fesâdı idenler muhtac-ı ‘arz olanlardansa habs idüb ‘arz eyleyesiz. Değillerse ol ba‘is müktezâsı şer‘i kadim üzere ‘amel eyleyüb şer‘ile lazım gelanı icra idüb hilaf-ı şer‘i şerîf kimesneye iş ettirmeyüb cadde’i hakdan inhirâk göstermeyesin.

Hüküm:593*Görüldü**Bâ hatt-ı hazreti efendi***Yevmü'l İsneyn 5 Rebûl ahir sene Hams ve Elf****Biga beyine ve Biga sancağında vak'î olan kâdılara hüküm ki:**

Siz ki Labseki ve Azine kâdılarısız. Südde-i sa'âdetime mektublar gönderüb zikir olunan kâdılıkların ahalisi meclis-i şer'e gelüb vilayetiniz Kazıdağı nam cebel-i azimenin civarında vak'î olmağla eşkîya taifesi cebel-i merkûmu mesken idinüb etrafında olan re'âyâ taifesininkoyun ve kuzı ve yem ve yemeklerin cebren alub 'inad idenleri döğüb ve bazılarımızdan koyun ve kuzı ve ok ve yay bahânesi deyü akçemiz alub ve zikir olunan kazâlar sahil-i derya olmağla küffâr-ı haksar ve levend hukukundan kendü malımız ile tüfenk ve yarak alub almamağla küffâr ve levend katı'larından eşkîya zuhûr iderse ele getirmek kasdına müttehi iken bazı kimesneler tüfenk ve yerağımız alub rencide etmekden hali değildir deyü tazallûm eylediklerin bildirmişsiz. İmdi re'âyâ taifesi tüfenk ve baş ve yarak götürmek memnu'dur buyurdum ki:

Vardukda kimesne re'âyâ taifesinin müft ve meccanen senelerin aldurmayub her sene alurlarsa terh-i carı üzere ihtiyarlar ile hatunlardan akçe ile aldırasın hilaf-ı şer'i kimesneye ta'addi itdürmeyesin muhtac-ı 'arz olanı yazub bildirsin.

Hüküm:594*Görüldü**Bâ hatt-ı hazreti Ali efendi*

Kıdvetu'l emâcid ve'l-ekârim mu'temedü'l-mülûk ve's-selâtîn ve'l-mekârim el-muhânnese-l yezid 'inayetü-l meliki-l 'alam Anadolu ağası olan Hüsrev zîde mecduhûya hüküm ki:

Bursa kâdısı Mevlânâ Rıdvan zîde fazluhû Südde-i sa'âdetime mektub gönderüb mahrûse-i mezbûrenin 'uleması ve sâîr 'ayan ve üşerâfı meclis-i şer'e gelüb senin için muhâfazada olan haramzâde ve eşkîyanın kemayen beyi haklarından gelmeğide vilayetimiz ahalisi 'arz-ı hal olub her vechile 'uza ve etvarlarının aza ve şükrân üzere yüz kemekân muhâfaza hidmetinde olmak icra eylediklerin vildirdüğü ecilden Bursa'da oturub muhâfaza hidmetinde olmak emrim olmuşdur. Buyurdum ki:

Emrim mücebince Bursa'da oturun kemakân hizmetinde olub zuhûr iden haramzâde ve eşkîyanın haklarında şer'ile lazım gelanı icra eylesin.

Hüküm:595

Görüldü

Üsküdar ve İznikmid ve Akyazı kâdılarına hüküm ki:

İznikmid'de sâkin olan çingene taifesi Südde-i sa'âdetime 'arz-ı hâl sunub çingene taifesinden 'İsa Bali ve Karagöz ve Hüseyin ve Ahmed ve Receb ve Kurd ve Todori ve oğlu Dimitri ve Durmuş ve Ercan Bali ve karındaşı ve Sarı babası oğlu Todori ve Kiryako ve Torço nam çingeneler hususu hümayûn re'âyâsı namında gezüb kalabalık idüb ekser zamanda gelüb kalub akçe getürüb harc etmekle ehl-i 'örf taifesi siz onlardansız deyü bunları rencide eylemekden hali olmadıkların bildirmeğide buyurdum ki:

Hükm-i şerîfimle dergâh-ı mu'allâm çavuşlarından kıdvetü'l emâcid ve'l-akrân İbrahim Çavuş zîde kadruhûvardukda mezkûrları şer'e ihzar idüb onat vechile teftîş ve tefahhus idüb dâhî ellerinde kalabalık 'alaliyesi zuhûr iderse ol makulelerin şer'ile haklarından lazım gelanı icra idesin anın gibi kendü halinde ve gâr-ı kesbinde olanları hilaf-ı şer' kimesneye rencide ve zahmet itdirmeyesin.

Sayfa:198

Hüküm:596

Görüldü

Ali efendi

Yenice sancağı beyine ve kâdısına hüküm ki:

Mektub gönderüb bundan akdem eşkîyadan Sinan nam kimesne bir tarikla mürd yerine geçüb yeniçeri olub fesâd ve şenâ'at üzere olmağla 'uleması kıt'a olmamış iken hâlâ yanına bazı hevâsına tabi' eşkîya ve ehl-i fesâd idüb Erzurum ile Revan maiyetinde gezüb Müslümanların emvâl ve erzâkın zabt ve garet eyleyüb ve gerü ve yeniçerim deyü başına keçe koyub livâ-i mezbûre tabi' Gökçe nahiyesinde gezüb re'âyâyâ zulm ve ta'addiden hali değildir deyü 'arz eylediğin ecilden buyurdum ki:

Vardukda mezburu madde-i vechegân ele götürüb dâhî da'vayı hak idüb ta'yini madde eyleyan hüsâması mevâcihesinde bir def'a getirülmeyüb fasl olmuş olunandan sebeb-i mezbûr olan hususları onat vechile şer'ile teftîş ve tefahhus idüb ba'de's-sübût ashâb-ı hukuka hakların sadr alıvirdikden muhtac-ı 'arz olanlardan ise habs idüb 'arz eylesin değilse şer'ile hakkında lazım gelanı icra eylesin.

Hüküm:597

Görüldü

Sufi efendi

Balıkesir ve Kisad kâdılarına hüküm ki:

Düstûr-ı mükerrerem müşîr-i müfahhâm vezirim Hızır Pâşâ'nın edama'llahû te'âlâ validelerinin hakları yoksa taht-ı kazânuzda yakalamak emr idüb buyurdum ki:

Vardukda ferman-ı şerîfim üzere müşârün-ileyhin haklarıda yoksa yakalayub akçesi ile lazım olan zahireleri tedârik etdirüb münâsib olan ademlerinden kimesneye zulm ve ta'addi etdirmeyesin.

Hüküm:598

Bâ hatt-ı Ali efendi

Babaeski kâdısına hüküm ki:

Kazaâ-ı mezbûr ahalisi ile Mustafa nam sipahi Südde-i sa'âdetime 'arz-ı hâl gönderüb kazâ-ı mezbûrede sâkin Mustafa ve Köse Mustafa ve Hacı 'Ali nam kimesneler 'acemi oğlanı ve garistan namıyla gezüb daima hakk-ı mücevver idüb nice Müslümanları rencide eylediklerinden ma'ada mezbûr Mustafa'nın tımarı zabt iden Hüseyin nam ademin odasın basub asbâb ve akçesin ve tımar-ı mahsûlün alub zulm ve ta'addiden hali olmadıkların bildirüb ol babda emr-i şerîfim rica eylediklerin ecilden buyurdum ki:

Vardukda mezkûrları meclis-i şer'e ihzar idüb bir def'a şer'ile fasl olmayan ahvâllerin onat vechile hak üzere teftîş ve tefahhus idüb göresin. 'Arz eyledikleri gibiye şer'ile mu'ayyen olan hakların alıvirdikden sonra mezkûrlar muhtac-ı 'arz olanlardansa isim ve resimleriyle yazub 'arz eylesin. Değilse şer'ile lazım gelanı icra idüb hilaf-ı şer'i şerîf kimesneye iş etdirmeyesin.

Sayfa:199

Hüküm:599*Görüldü***İzmir kâdısına hüküm ki:**

Mukaddemâ kilâr-ı ‘amire-i hümayûn için üzüm ve incir ve badem ve sâîr zahire cem‘ ü tadârik eylemek için hassa kilârcılardan Hacı Receb irsal olunub ba‘de mezkûrun cem‘ eylediği zahireyi getürmek için dergâh-ı mu‘allâm kapucularından hasan ve ‘Ömer irsal olunması itmedi. Kilâr-ı ‘amiremde zahireye müzâyeka vardır hazır olasin. Zahire-i mezkûr kapucular ile-l tecil olub getürmek emr idüb buyurdum ki:

Hükm-i şerîfim vardukda mezkûr Hacı Receb’in cem‘ itdüğü zahireden nemikdar hazır zahire varsa mezkûr kapucular ile ber vechi acele Südde-i sa‘âdetime gönderesin mezkûrun cem‘ idüb bir suretin kayd u mecal eline virüb zahireden nemikdar zahire irsal olunduğu ve ne güne gönderildiği sicil idüb bir sureti kapucuların eline virüb ve bir sureti mezbûr Receb’in ana göre talib oluna.

Sayfa:200

Hüküm yok

Sayfa:201**Hüküm:600***Görüldü***Sabıkan Tumanıs beyler beyide olub Diyarbekr muhâfazasında me‘mur olan Mehmed Pâşâ’ya hüküm ki:**

Bundan akdem Diyarbekr beyler beyliğinde ehl-i fesâd ve eşkîya zuhûr idüb hıfz u hırâset mühimmâtdan olmağla Vize valisi mezbûre muhâfazasına ta‘yin olmuşdur ki hâlâ vali‘i mezbûre emr ü emân üzere olub re‘âyâ ve berâyâ asûde hâl olub muhâfaza hidmetine ihtiyaç olmadığı ‘ilam olunmağla Vize valisi mezbûre muhâfazasından katun mukaddemâ emr-i şerîfimle arpalık ta‘yin olunan mahallere karar etmek emr idüb buyurdum ki:

Vusul buldukda ferman-ı şerîfim üzere muhâfaz hizmetinden kaçub arpalık ta'yin olunan mahallere firar idüb sonra emr-i şerîfim tevcihiyle sadr olursa bu vechile 'amel oluna.

Hüküm:601

Görüldü

Amed kâdısına ve Diyarbekr beyler beyisi müsellimine ve kal'ası dizdarına ve garibler re'âyâsına hüküm ki:

Sabıkan Tumanis beylerbeyide olub Diyarkebr muhâfazasında olan Mehmed dâme ikbaluhû Südde-i sa'âdetime mektub gönderüb bundan akdem Diyarbekr defterdarlığı 'Asitâne-i Sa'âdetimden Mehmed dâme uluvvuhû tevcih olunub defterdar sabık Mahmud emr-i şerîfe ita'at etmeyüb defterdarlığın zabtına mani' olub 'isyan ve tuğyân itmekle tekrar zikr olunan defterdarlık 'Asitâne-i Sa'âdetimden gerü müşârün-ileyhe söz kılınub dergâh-ı mu'allâm () bölüğü başlarından Ramazan ve yedi nefer kapucular ile emr-i şerîfe irsal olunub lakin müşârün-ileyh Mehmed dâme ikbakuhû emr-i şerîfim varid olmazdan yedi gün mukaddemâ kal'a içine girüb koruculardan Tellü Hasan nam kimesnenin evinde sâkin iken müşârün-ileyh defterdar Mahmud kal'a kapusu kapatub emr-i şerîfimle ref' olunan üç yüz nefer kul taifesi müşârün-ileyhin üzerine gönderüb onu basdırub ve on nefer ademlerin katl itdirüb yigirmi otuzunun altunluk emvâl ve erzâkın garet itdirüb ve mezbûr korucuları habs idüb etraf ve civarlarında olan ümerâ-ı ekrada mektublar ve ademler gönderüb defterdarlık ve muhâfaza hizmetleri bana ferman olunmuşdur mâl-ı mîrîye ve sâîr ümerâ müşârün-ileyhimayı dahl etdirmeyesüz deyü tenbih etdirüb 'isyan ve tuğyân üzere olduğu 'ilam olundu. İmdi sizin her biriniz esbâb-ı sa'daretde hizmete ve mu'avenete defterdar müşârüileyh 'isyan ve tuğyân idüb emr-i şerîfe ita'at itmedüğü ta'addice sefer-i Dakka-ı mezbûrun hevâsına tabi' ve ferman-ı şerîfim 'icaresine mani' olunub ve mâl-ı mîrînin babında salim ve talık olmasına razı olub 'aliü-l husus ki müşârün-ileyhe ma'an kal'a kapuların kapatub emr-i şerîfimle varub kapucuları habs idilmenin dâhî mezbûr ile ma'an 'isyan olmuş olursaz bu babda her biriniz mus'ul ve mu'ayet olmuşsuzdur buyurdum ki:

Vusul buldukda her biriniz mukayyed olub fi-l vak'î defterdar müşârün-ileyh vech-i meşrûh üzere 'isyan ve tuğyân ve kal'alar kapuların kapatub ve emr-i

şerîfimle varan kapucuları habs idüb ve müşârün-ileyh defterdar Mehmed dâme uluvvuhûnun odasın basdırub emvâl ve erzâkın garet itdürdüğü vak'î midir ve bu makule 'isyan ve tuğyâna ita'at her biriniz tabi' ve tazallûm olduğunuz üzere yazub Sûdde-i sa'âdetime 'arz eylesin.

Sayfa:202

Hüküm:602

Hüküm iptal edilmiştir.

Hüküm:603

Görüldü

İstanbul'da merhûm u mağfûr-leh Süleyman Han tâb-ı serâhû medreselerinden Darû-l Hâdis müderrisi Mustafa'ya hüküm ki:

Sabıkan kâdı askerim olub hâlâ müşârün-ileyhin evkâfına emr-i şerîfimle nazır olan 'ali-ül kıla-üt tâcirin husus-ı cem' iden kazâ ile Sûdde-i sa'âdetime mektub gönderüb hâlâ müşârün-ileyh bazı husus-ı ihtizasıyla Burusa'ya neferci lazım gelmenin varub gelinceye nazaran mezbûrdan kâim-i makamı olmak babında emr-i şerîfim ricasına 'arz etmeğin buyurdum ki:

'Arz olunduğu üzere müşârün-ileyh varıb gelince evkâf-ı mezbûr nezaretinde sen kâim-i makam olub nezarete müte'allık hususlarda ihtimâm üzere olasın.

Sayfa:203

Hüküm:604

Görüldü

Bâ hatt-ı efendi

Sılabey kâdısına hüküm ki:

Mukaddemâ emr-i şerîfimle has bağçe için taht-ı kazânuzdan on bin altı yüz altmış iki koyun ayrılıb has bağçeye et vermek için ta'yin olunan Murad Pâşâ ve Ala Mehmed nam kassablar virilüb ve ellerine defter virilüb kazâ-ı mezbûrun erbâ'a ve elfde lazım gelan koyunları irsal olunan defter mûcebince ihraç olunub dikkat ve mûsi ile İstanbul'a gönderirken her nerede vekilleri olan Ahmed nam kimesne ta'yin olunub hükm-i şerîfimle irsal olmuştur buyurdum ki:

Vardukda bu babda mukayyed olub irsal olunan defter mûcebince mu‘ayyen olunan koyunların vekilleri muvakkıyetle ihraç idüb koyunları olmayanlardan her koyun başına yigirmişer akçe bedeliyelerin alıvirüb sene-i mahiyesinde olan bakiyeleri dâhî defter mûcebince bimastûr cem‘ ü tahsil itdüresin. Husus mezbûr mühimmâtıdır. ‘Avk ve tehir olmakdan mübâşeret hazer eyleyesin.

Hüküm:605

Görüldü

Bâ hatt-ı Ali efendi

Fi 23 Hicri sene 1004

Anadolu beylerbeyine tabi‘ Süleyman Çavuş’a verilmiştir.

Kütahya ve Karahisâr-ı Sahih ve Sultanönü sancaklarında vak‘î olan kâdırlara hüküm ki:

Anatoli beyler beyliğinin kâim-i makamı mektub gönderüb bundan adken vilayeti Anatoli’da bazı yerde sûhte zuhûr idüb cem‘ıyet üzere oldukları i‘lam olmağla karye halkına şer gelinüb bir tekke başına ta‘yin olunub anın gibi zuhûr idüb fesâd ve şenâ‘at üzere olan sûhte taifesi il eri mu‘avenetiyle ele getirilüb haklarından geline deyü orduyu hümâyun tarafından emr-i şerîfimle varid olmağıda ba emr-i şerîf mûcebince şartlanmaya mübâşeret olundukda bazı nevâhi halkı ihya olmayub biz sûhte-i muhâlefete kadir değılüz deyü bahâne idüb emr-i şerîfe muhâlefet eylemişlerdir deyü i‘lam olmağın buyurdum ki:

Vardukda mukaddemâ vak‘î olan emr-i şerîfim mûcebince taht-ı kazânuzda zuhûr iden sûhte taifesi vekillerinden ehl-i fes’d il eri mu‘avenetiyle ele getürüb şer‘ile fesâd ve şenâ‘at babında olanların şer‘ile haklarından gelüb ehl-i fesâda kast verdirmeyesiz ve vilayet halkına dâhî mûhkem tenbik eyleyesiz ki sûhte taifesine yem ve yemek vermeyeler ba‘de’s-sübût sûhte taifesi gelüb yem ve yemek celb eylediklerinde vilayet zabitlerine haber vermeyüb emr-i şerîfe muhâlif yem ve yemek virün mu‘avenet idenlerin mûhkem haklarından gelesin amma bu bahâne ile tecâvüz idüb re‘âyâ rencide olmakdan ihtiyât eyleyesiz.

Hüküm:606*Görüldü**Bâ hatt-ı Ali efendi***Ma'raş kâdisına ve Dulkadir beylerbeyinin kâim-i makamına hüküm ki:**

Mirmiran sabık Mehmed dâme ikbaluhû tarafından şöyle 'arz olunur ki hassa-ı hümayûnuma yara Üççatak oğlu Çakırdoğanlar ele getürdüb hıfz etdirmiş iken eyalet-i aher virilmekle zikr olunan Çakırdoğanları bazı kimesneler ademlerinden çarıklı etmişler buyurdum ki:

Hükm-i şerîfimle vardukda zikr olan Çakırdoğanlar her kimselerine buldurub gerü ademlerine teslim etdiresin ki Südde-i sa'âdetime göndereler.

Sayfa:204**Hüküm:607***Görüldü**Bâ hatt-ı efendi***Sabıka Revan beylerbeyisi olub hâlâ Diyarbeker muhâfazasında olan Mehmed dâme ikbaluhûya ve Diyarbeker defterdarına hüküm ki:**

Sen ki vekillerisin Südde-i sa'âdetime mektub gönderüb emn ü emân taifesi bu ana gelince on nefer ademden ziyâde adem hidmetinde mezkûn hâlâ Diyarbeker ümanâsından Köseoğlu Mehmed ve şaki' üç yüz nefer atlu ve altmış nefer sekban ile il üzerine çıkub hass-ı hümayûn ve zûama ve esbâb tımar karyelerine konub müft ve meccanen meramımız her nice iki yüz gurusluk arpa ve koyunların yedirüb ve katub gıtdüğü fermanı karyenüzde hırsuz ve haramzâde vardır bi-l henânüz mukata'aya dahildir deyü hilaf-ı şer'i şerîfe üç ve dörder yüz altunların cebren alub defterdarı sabık Mahmud şak'i mezbûre mu'ayyen ve zahir olmağla fukarayı şikâyeteye tabi' olub ve mezbûrlar cenk üç ve dörder yüz neferden ziyâde atlasu olmağla ihzarı ber vechile mütemekkîn olmayub bu makulelerin 'amiresinde mâl-ı mîrî olmağla defterdarların cem' ü haklarından siyaset eylemediler ise kuranın ahvâli mütehâllil olub şer'ile görölüb icra hak olmak ricasına 'arz eyledüğün ecilden buyurdum ki:

Vardukda mezbûri sayı tarikden ele getürüb bir def'a şer'ile görölüb fasl olmuş olmayub ve üzerinden on beş yıl mürûr itmeyan hususları hüsâmaları mevâcihelerine hak üzere teftîş idüb göresin. Kazâya 'arz olunan gibiyse şer'ile sâbit

olan ba'de's-sübût ashâb-ı hukuka hakların alıvirdikden sonra min-ba'd hilaf-ı şer'î şerîf kimesneye iş etdirmeyüb hak serhâtine tabi' olasin.

Hüküm:608

Görüldü

Bâ hatt-ı gayb

Südde-i sa'âdetimden Burgasa varınca yol üzerinde vak'î olan kâdırlara hüküm ki:

Bazı ehl-i fesâd zuhûr idüb mürûr u 'ubur iden envâ-i sebin yollarına inüb kendüleri katl ve emvâl ve erzâkın garet idüb ve bundan ma'ada kırlarda gezüb re'âyânın müft ve meccanen yem ve yemeklerin alub ehl-i 'ıyallerine dahl idüb fesâd ve şenâ'atden hali olmadıkları istima' olmağla yayabaşlarından kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim İbrahim dâme mecduhû ile 'acemi oğlanları yayabaşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akran yayabaşı zîde kadruhû mübâşeret ta'yin olunub irsal olmuştur. Buyurdum ki:

Hükm-i şerîfimle varduklarında taht-ı kazânuzda anın gibi il fesâd namında olmayub imdi müzâyeka olanları eğer 'acemi oğlanı ve eğer gayridir meclis-i şer'e ihzar idüb gaybet idenleri şer'ile buldurması lazım olan kefillerine buldurub getürdüb dâhî bir def'a şer'ile fasl olmuş olmayub on beş yıl mürûr itmeyan ahvâllerin hüsâmaları mevâcihelerinde müşârün-ileyhama mübâşeretle onat vechile şer'ile teftiş ve tefahhus idüb dâhî zuhûr iden hukuka sâbit ba'de's-sübût ashâbına alıvirdikden sonra ehl-i fesâd muhtac-ı 'arz olanlardansa müşârün-ileyhimaya habs itdirüb 'arz eyleyesin. Değilse şer'ile lazım gelanı icra idüb şer'i şerîfe muhâlif kimesneye iş etdirmeyesin amma tamam hak üzere olub telbis ve tezvirde ve şuhûd-ı zûrdan ve celeb ve ahz sebeble ehl-i fesâda himâyet olmakdan ve gazez ve ta'assub ile kendü hallerinde olanlara dahl olmakdan ziyâde hazer idüb cadde-i hakdan 'udul etmeyesiz.

Hüküm:609*Görüldü***Bursa kâdısına hüküm ki:**

Hâlâ guzzât-ı müminîn mansûr ve muzaffer ve küffâr-ı müşrikîn müntehir ve müdemmir olmak için meccanen mahrûse-i Bursa'da olan 'ulema ve salihâ ve meşayih u fukara ile cem' olub ve dükkânlar açdırmayub hükm-i şerîfim varduğu günden sonra yedi günden niyet-i hâl cami-i şerîfede dergâh-ı kâdı-ül emâcid tazarrû ve-l du'a olunub ve yevmü-l 'aşurâda dâhî vech-i meşrûh üzere cami-i şerîfede du'a olındıktan sonra asılub sabık üzere bazarertesı ve pençşembe günlerinde sure'i enâm-ı şerîfe okutub vech-i meşrûh üzere du'a ettirilmek sen ki kâdısın bizzat mübâşeret etmek emr idüb buyurdum:

Varukda bu babda onat mukayyed olub hükm-i şerîfim varduğu gibi yedi günden cemi'an 'ulema ve salihâ ve meşayih u fukara sîbyan-ı miknet ile cami-i şerîfede bizzat cem' olub dükkânları açdırmayub vech-i meşrûh üzere niyet-i hâlde dergâh-ı kâdı-ül emâcid tazarrû ve-l du'a etdirüb yevmü-l 'aşurâda dâhî vech-i meşrûh üzere dâme etdirdikten sonra asılub sabık üzere bazarertesı ve pençşemde günlerinde okutub du'a ettirmekle bizzat mübâşeretden hali olmaya.

Hüküm:610*Görüldü**Bâ hatt-ı hazreti efendi***Bursa kâdısına hüküm ki:**

Dergâh-ı mu'allâm çavuşlarından Sinan Mahrûse-i Bursa'da fevt olub cümle metrukâtı mîrî için Südde-i sa'âdetime gönderilmek emr idüb buyurdum:

Vardukda emr-i celeb-ül kâdrim mücebince müteveffâ-ı mezbûrin cümle metrukâtı her ne ise Südde-i sa'âdetime gönderesin amma esbâb ve eşkâlinden bir nesne za'î ve telef olmakdan hazer eylesin.

Hüküm:611*Görüldü**Bâ hatt-ı ()***İstanbul kâdısına hüküm ki:**

Mahrûse-i İstanbul'da vak'î Yuhanbağı demekle ma'ruf bir harabe müsrif olub berüye müte'allık gümrük ve sâîr nice nesne ol yerden kaçırmak 'ayan olmağla tehciri lazım gelüb havas-ı hümayûn karyelerinin re'âyâları ze'amet eyledikleri yerlerin 'öşrûn virdiklerinden ma'ada nice tekâlif-i 'örfiyeyi dâhî eda idüb lakin yedi kıl'a haricinde zıra'at ve hırâset üzere olan Karamanlu hasları 'öşr virildiklerinden ma'ada berüye müte'allık bir hırâset olmayub cümlesinin öküzlere ve 'arabaları hususen olmağla zikr olunan yeri ta'mir eyleme ve buralara mu'avenet eylemek için bin araba taş getürmeleri ferman olmuştur. Buyurdum ki:

Vardukda zikr olunan harabe yer ta'mir olmak için emrim üzere mezbûrlara bin 'araba taş getürenlerin tenbih ve tekid eylesiz ki taallül ve bahâne eylemeyüb ferman olunan bin 'araba taş ta'mir olunan mahalli ber vechi ta'mir getirüb 'avk ve tehir eylemeyeler.

Sayfa:206

Hüküm:612

Görüldü

Bâ hatt-ı hazreti Ali

Bolî kâdısına hüküm ki:

Süde-i Sa'âdetime mektub gönderüb sabıkan Bolî müfettişi olub hâlâ Mudurnu kâdısı olan Mevlânâ 'Abdullatifan zamanı müfettişlikde iken ve bey' eylediği mâl-ı mîrî müfettiş ve tahsil için sabıkan yayabeyi olan Mehmed'in mübâşeretiyle kendüne hitâben emr-i şerîf varid olub kazâ-ı Mudurnu'ya varıldıkda kâdî'ı mezbûr mevrut değil iken vilayet halkından re'âyâ taifesi gelüb kâdî'ı mezbûrdan şikâyet ve da'vayı hak idüb lâkin emr-i şerîfede hukuku fıkra aluvirile deyü yazılmamağla fıkra ahvâline mübâşeret olunmayub hukuku fıkra dâhî aluvirile deyü 'arz olunmasın ile-l hak eyledüklerin bildirdiğün ecilden buyurdum ki:

Vardukda Mevlânâ-ı mezbûrdan da'vayı hak ve ta'yini madde idenlerin bir def'a şer'ile fasl olmayub on beş yıl mürûr itmeyan ahvâllerin mahallinde onat vechile şer'ile tefîş ve tafahhus idüb dâhî zimmetinde zuhûr iden mâl-ı mîrî bi-t tamam alındıktan sonra ba'de's-sübût alıviresin amma tamam hak üzere olub telbis ve tezvirde ve şuhûd-ı zûrdan ve gazez ve ta'assub ve bazı celeb ü ahz sebebiyle bir canibe meyl ü mühâyadan hazer eylesin.

Hüküm:613*Görüldü***Ma'raş kâdısına hüküm ki:**

Sabıka Dulkadiriye beylerbeyisi olan emîrî'l-ümerâî'l-kirâm Mahmud dâme ikbaluhû Südde-i sa'âdetime şöyle 'arz eylediği beylerbeyi iken Elbistan subaşılıkta Ma'raş sâkinlerinden Kara Edza nam kimesneye virüb olduğu iken 'arz subaşılıkta hıfz idüb mutasarrıf eylediği akçeden ziyâde yigirmi dört bin akçe baki' i hak olmağla akçeyi hesabla ziyâde virdiği zıkr olunan altı miyadık-ı celb ile mirmiran müşârün-ileyhin evkâfından olub ta'addi eylediği ecilden Südde-i sa'âdetime mezbûrun ihzar emr etmek rica ettim ki:

Vardukda luzûm-ı şer' ile buldurması lazım olan kefillerine buldurub mahbûs ve mukayyed mezbûra teslim eylemekle Südde-i sa'âdetime götürüb divân-ı hümayûnda ahvâli şer' ile görölüb aher üzerine deyü.

Tirebolu nam defterdarına hüküm ki.

Sayfa:207**Hüküm:614***Görüldü***Hamid sancağı beyine ve Suviran kâdısına hüküm ki:**

Sen ki Suviran kâdisısın sabıkan Yalvaç kâdısı olub müfettiş olan Mehmed ile Südde-i sa'âdetime mektub gönderüb karyede sâkin olun Hayreti nam karye ve gayriden beş bin akçe tımarı olan Kundanoğlu 'Ali ve Güzelce nam karye ve gayriden iki bin akçe tımarı olan Kâbil ve Mahmud nam karye ve gayriden bin iki yüz akçe tımarı olan Oruç nam sipahiler Hatunoğlu ve 'Osman ve Emin ve Veli ve sâir bazı eşkîya ile mücedded olub mezbûr Kundanoğlu 'Ali ben serdarım deyü nice kimesneleri tutub hilaf-ı şer'i şerîf habs idüb akçelerin alıb hiliden hassa-ı hümayûndan Yörükân ikrar re'âyâsından Elvan ve Halid nam kimesneleri tutub hilaf-ı şer' habs eyledikde emin-i mukata'ı şer'den hâl-i halleri için vecz vakit ita'at-ı şer' itmeyüb () idüb on bin akçe virirlerse itlak etdirmem deyü muhâlefet idüb Ferhad nam kimesnenin yolu basub iki kolun ve nice esbâbın garet idüb ve bunlardan

gayri zulm ve ta'addilerinin 'inayeti yokdur. Tımarları alınub haklarından gelinmezse celâli olmak mukarrerdir deyü eyledüğün ecilden 'arz olduğu gibiye kayd u bend ile Sûdde-i sa'âdetime göndermek emr idüb buyurdum:

Vardukda mezbûrları şer'î şerîfe ihzar idüb dâhî bu hususlardan bir def'a şer'ile fasl olmayub on beş yıl mürûr itmeyan hususların hüsâmaları mevâcihelerine şer'ile tefîş ve tefahhus eyleyüb üzerlerine sübût bulan hukuka ba'de's-sübût hükm idüb ashâbına alıvirdikden sonra isim ve resimleriyle yazub üzerlerine sübût bulan mevâdın surert-i sicilleriyle ve kendülerine kayd u bend ile Sûdde-i sa'âdetime gönderesin.

Hüküm:615

Görüldü

Defter-i hakâni kâtiblerinden celeb muharriri Mustafa'ya hüküm ki:

İftihârü'l-hâvass ve'l-mukarrebîn mu'temedü'l-mülûk ve's-selâtîn Dârü-s Sa'adem ağası Osman Ağa dâme ulûvvuhû Sûdde-i sa'âdetime mektub gönderüb merhûm u mağfûr-leh müşârün-ileyh validem sultan tâb-ı serâhûnun Üsküdar'da olan 'imaret-i 'amiresinin Yanbolu kazâsında ve gariden olan evkâfî karyelerinin re'âyâsı suret-i marûz-ül ka'lem ve-l muktû-ül kâlem olub celeb yazılmak ve sâîr tekâlifden mukarrerdir ve emr-i şerîf ile mu'af ve müsellemler iken hâlâ ol emr-i şerîfeye muğayir ve kazâ-ı mezbûr re'âyâsından hususları celeb yazdırıldığıda bildirmeğin buyurdum ki:

Vardukda bu babda mukayyed olub müşârün-ileyhanın sahih ve kazâ defterinde mukayyed olan re'âyâsından ber vech-i celeb yazmayub bir tarikle yazılmışsa dâhî defteri tahsîs eyleyüb gerü celb defterinden ihraç eylesin.

Sayfa:208

Hüküm:616

Görüldü

Gelibolu kâdısına hüküm ki:

Hâlâ merhûm u mağfûr-leh sultan Süleyman Han evkâfî mütevellisi olan İsmâ'il zîde mecduhû Sûdde-i sa'âdetime adem gönderüb sabıkan evkâf-ı mezbûre

mütevellisi Mehmed ve Gelibolu ve tavâbihi Tatarı Suru Çavuş ve emini sabık Mehmed Çavuş ve mübâşiri sabık Halit Çavuş ve ‘asıl yayaları ve sâîr mübâşirleri bikusur Gelibolu’da olmağla kendüsü Gelibolu’ya varınca mezbûrlar aherine gimeyüb kendüsü varınca ‘ayen tevkîf itmek babında emr-i şerâfîm ricasına ‘arz etmeğın mezbûrlar dergâh-ı mu‘allâm çavuşlarından Ahmed Çavuş mübâşeretile mûma ileyh Gelibolu’ya varınca tevkîf etdirilmesine emr idüb buyurdum ki:

Vusul buldukda mezbûrların müşârün-ileyhe mübâşeretleri nevâli-i mûma ileyh varınca evkâf etdiresin. Müşârün-ileyhe varub defterlerinde olan mâl u hak tahsil etmeyüb kimesne defterine bir akçe ve bir habbe bakîye kalmaya.

Hüküm:617

Görüldü

Bâ hatt-ı hazreti efendi

Edirne muhâfazasında olan Rûm ili re‘âyâsına ve sipahi oğulları kethüdaları Zekeriya ve Mehmed’e ve sâîr kethüda ve korucular serdarına ve cümle koruculara hüküm ki:

Hâlâ mahrûse-i Edirne’nin hıfz u hırâset ihmal ü müsâhelenüz sebebi ile nice evler açılıb ve etraflarınızda nice yerlerde eşkîya zuhûr idüb ademler katl olunduğu i‘lam olmağın imdi mahrûse-i mezbûrun hıfz u hırâset umur u mühimmâtdan olub günde iki def‘a kola yetüb ve gece sabaha deyin zuhûr iden eşkîyanın hakkından gelmen emr idüb buyurdum ki:

Vardukda emr-i celeb-ül kâdrim mücebince mahrûse-i mezbûrenin hıfz u hırâset hususunda tedârik etdirüb cem‘ mahalde bekleyüb ve siz dâhî günde iki def‘a kola yetüb ve gece sahabe deyin gezüb zuhûr iden ele giren eşkîyanın haklarından geline. Şöyle ki ihmal u müsâheleden olunub gerü evler açılıb ve ademler katl olunduğu istima‘ oluna ‘az ile konulmayub mûhkem siyaset olursa ana göre mukayyed olası ve ahz-ı celb sebeb ile ehl-i fesâda himâyet olmakdan mübâleret ihtiyât eylesin.

Hüküm:618

Görüldü

Bâ hatt-ı Sufî efendi

İzkâliye kâdısına hüküm ki:

Mektub gönderüb livâ-i mezbûre tabi‘ nahiyyeyi Ekir ahaliyyeyi mezbûrda Bereket Pâşâ’ya deyün ve ahilerden Şahvirdi nam şaki‘i baş ve buğ ta‘yin idüb şer‘i şerîf mirlivaya müraca‘at eylemeyüb daima zulm ve ta‘addiden hali olmayub mirliva ademleri marifeti şer‘ile üzerlerine vardukda tutub asiyâb ve tavarların alub ve yarar yerağlar gelüb ber vech-i hükkâma müraca‘at etmeyüb ve-l hırâset olan re‘âyâ dâhî mezbûrlarından müşkili olan olub mezbûr Şahvirdi’nin hakkından gelinmek ahdimizdie dediğün ‘arz eyledüğün ecilden buyurdum ki:

Vardukda mezbûr Şahvirdi’yi yazub ba‘de reâyâyâ ve hükkâm medhaline karışdırmayub men‘ u ‘avk idüb hilaf-ı şer‘i şerîfe iş itdürmeyesin.

Sayfa:209

Hüküm:619

Görüldü

Milan kâdısına ve Kurşunlu ve Tishak beyi kâim-i makamına hüküm ki:

Sen ki kâdısın. Südde-i sa‘âdetime mektub gönderüb taht-ı kazâna tabi‘ Develü nam karye halkı mâhkeme-i şer‘iye gelüb Kurşunlu kazâsına tabi‘ Çima nam karye sâkinlerinden Divane Mehdi ve Kara Emir ve Hacı Hüseyin ve Hacı Şükrûllah ve Hacı Şu‘ayib ve Hacı Abdürrahmân ve Hacı Abdürrezzak ve voyvodası Ferûh nam kimesneler daima şeka‘ üzere oub bazarlarda ve kurada cebren mute‘âmil temizleyüb eziyet virüb Müslimlerimizi mûhkem darb ve leş idüb ve hilafa vak‘î ehl-i ‘örfe gazez idüb nice malları temizleyüb ve aldırub ve değermenlerine un öğütmeyle vardıklarında değirmenden terekelerin ihraç idüb söylediklerinde mûhkem darb ve leş idüb ve terekelerden çuvallarıyla alub gidüb ve bil-kayt olan evlerin yakub ve hattab ve demirlerin alub çobanları ateşe yakub nice def‘a hakların o emr-i şerîf irsal olmuşken memnu‘ olmayub fesâd ve şenâ‘atlerinden dâhî ziyâde eylediklerinde eğer bu def‘a dâhî haklarından gelmezse cila-ı vatan itmemüz ma‘furdur ahvâllerimizi i‘lam idesüz deyü ihraç itdüklerin bildirmesin. İmdi buyurdum ki:

Ber vechile vardukda mezkûrları şer‘ile buldurması lazım olan kefillerine buldurub küffâr deyüb dâhî bu hususlardan bir def‘a şer‘ile getirülmeyüb on beş yıl mürûr itmeyan husuların hüsâması mevâcihesin hak üzere teftîş idüb ashâb-ı hukuka

şer‘ile müteveccih olan hukuka ba‘de’s-sübût hükm idüb alıvirdikden sonra vech-i meşrûh üzere fesâd ve şenâ‘at üzere oldukları mukarrerse vak‘î olan fesâdlarının suret-i sicilleriyle kayd u bend ile Sûdde-i sa‘âdetime gönderesin.

Hüküm:620

Görüldü

Yalakabad kâdısına hüküm ki:

Sûdde-i sa‘âdetime mektub gönderüb Mehmed bin Süleyman nam kâtib kazâ-ı mezbûra nefsi İskele nam kayede Mustafa bin Halil nam kimesnenin odasını açub altundan bazı esbaâb-ı şekva‘ etmişdir deyü ahali-i karye üzerine varub ahz idüb şer‘i şerîfe getürdüklerin müzâyeka ikrar eyledikden sonra esbâb dîhî getirilmeyüb şekâ‘ etdüğü şer‘ile sâbit olğugundan gayri kazâ-ı mezbûr ahalisinden mezbûr odasını açdıgün cemâ‘atin şer‘i şerîfe gelüb mezbûr Mehmed için şakîdir daima alat-ı harb ile gezüb ve gece ile karyelerimize gelüb emvâl ve erzâkın şekâ‘ ve garet itmekden hâli ceğildir. Mukaddemâ dâhî birkaç def‘a ahz olunub elinde şekâ‘ eyledüğü esbâb bulunduğu sicil ve küccet olunub habs olunmuşken bir tarikle helas olunub amma ve lâkin fesâdları izdiyed üzeredir deyü şekâ‘ eylediklerin ‘arz eyledüğün ecilden vech-i meşrûh üzere fesâdları sâbit olmuşsa şer‘ile hakkından gelmeğin emr idüb buyurdum ki:

Varukda fi-lvak‘î ‘arz olunduğu üzere ehl-i fesâd olub vech-i meşrûh üzere fesâd ve şekâ‘ı sâbit olunmuşsa aslâ mec‘al virmeğün şer‘ile hakkından gelesin. Muhtac-ı ‘arz olursa yazub ‘arz eyleyesin.

Sayfa:210

Hüküm:620

Görüldü

İstanbul kâdısına ve hassa-ı mimarlar başı ve hüsn-i zarına hükümki:

Saray-ı ‘Amirem’e gelen suyolu üzerine bazı kimesneler sonradan abhane ihdasi idüb ve bazıları sıkr olunan suret-i sırka eyledikleri i‘lam olmağın ol makuleler görölüb men‘ olunmak emr idüb buyurdum ki:

Vardukda bu babda onat mukayyed olub fi-l vak‘î suyolu üzerinde sonradan ihdas olunmak abhane varsa ve zikr olunan sudan sırka olunmuşsa men‘ü def‘ eylesin.

Hüküm:621

Görüldü

Bender Gölü ve Samako kâdılarına hüküm ki:

İstanbul ağası dergâh-ı mu‘allâma mektub gönderüb ol caniblerden Matbâh-ı ‘amirem için odun kesdürmeli odun için hassaya gemiler vardukda üç bin çekiden ziyâde virmek için elimizde hükm vardır deyü varan gemilere kifâyet mikdarı olan kesdürüb virmediğiniz i‘lam etmeğin ve geldüğü üzere mus‘ul ve mu‘avenet olmuşsuzdu. Buyurdum:

Vardukda kifâyet mikdarı Matbâh-ı ‘Amirem’e odun için varan gemilere kifâyet mikdarı odun kesdirüb ve gemilere tema‘yül itdirüb ol makulelerimiz vardır deyü re‘âyâya taallül etdirmeyesin.

Hüküm:622

Görüldü

Ardanuç sancağı beyine ve kâdısına hüküm ki:

Sen ki mirlivasın. Südde-i sa‘âdetime mektub gönderüb Ardanuç gariblerine ağa olan Bali kendü halinde olmayub hevâsına tabi‘ eşkîya ile müttehid olub medhal olmayan Müslümanlar emvarına karışmağla ihtilâl ve islalden hali olmayub ve irad-ı şerîfe dâhî bey‘ eyleyüb fesâd ve şekâ‘dan hali değüldür deyü bildirdiğin ecilden mezbûrun ahvâli şer‘ile teftîş olunub ‘arz olunmak emr idüb buyurdum:

Vardukda mezbûru şer‘i şerîfe ihzar idüb dâhî zikr olunan hususlardan bir def‘a şer‘ile fasl olmayub on beş yıl mürûr itmeyan hususları hüsâmaları mevâcihelerine şer‘ile alıvirdikten sonra dikkat üzere yazun ‘arz eylesin.

Sayfa:211

Hüküm:623*Görüldü**Bâ hatt-ı Abdi efendi***Fi 25 Zi'l-kade sene 1004****Kethüda başına verilmiştir.****Karayercik ve Akbazarı kâdılarına hüküm ki:**

Hassa mi'marlarım başı Davud Südde-i sa'âdetime mektub gönderüb taht-ı kazânuzda kat' olunan tahtaların kadim-ül eyyamdan tolı dörder zira ü yassılık dokuz ve sekiz barmak kalınlığı birer barmak olmak üzere kat' olunurken hâlâ kat' olunan tahtalar noksan üzere kat' olub ve behâları dâhî ziyâde olub zıkr olunan kimesne ve sâîr kereste kadimde kat' olunduğu üzere kat' olunub ve behâları dâhî sefer-i carı üzere olmak recasına 'arz etmek buyurdum ki:

Vardukda bu hususta gereği gibi mukayyed olub taht-ı kazânuzda tahta ve sâîr kereste kat' etdürenler her kimlerse gönderüb mûhkem tenbih ve tekid eyleyesin ki zıkr olunan tahta ve sâîr kereste kadim-ül eyyamda tolı ve 'arz kalınlığı bu vechile kat' oluna gelmiş ise yine ol minval üzere gelüb noksan üzere kat' eylemeyeler ba'de's-sübût noksan üzere kat' eyleyenlerin mu'avenet kesdirmeyesin.

Hüküm:624*Görüldü**Bâ hatt-ı hazreti efendi***Yenişehir kâdısına ve Bursa'da olan Anadolu ağasına hüküm ki:**

Sen ki kâdısın. Südde-i sa'âdetime mektub gönderüb değin vak'î olan divân-ı hümâyun mihmanı için emr-i şerîfe defter ile karye-i torba olan kereste cem' ü tahsil üzere iken halen imam olan Süleyman nam kimesne re'âyâya ihlal idüb varid olan evleri mezbûr ve gelen kullar eylemişlerdir deyü karye be karye gezüb re'âyâya ığva virmekle emr-i şerîfe ita'at ve gelen kula itimat olunmadan kalmağla hidemât 'avk ve tehirden ba'is olduğundan gayri hilaf olunan kendüsü dâhî karye kalub akçenüz bey' idüb vechile hakkından gelmek lazımdır deyü 'arz eylediğin ecilden buyurdum ki:

Vardukda mezbûru ahz vechile ele götürüb firar iderse buldurmada lazım olan kefillerine buldurub getürdüb hak üzere tefîş idüb göresin. Şöyle ki 'arz olunduğu

gibilerse ki şer'ile zahir ola ol babda müktezâ-ı emr-i şerîf kadim-ül 'amel idüb hukuka şer'ile lazım gelanı icra eylesin.

Sayfa:212

Hüküm:625

Görüldü

Fi 2 Zi-l hicce sene 1004

Validem () sultan hasları başı Mustafa'ya verilmiştir.

Batum beylerbeyine hüküm ki:

Südde-i sa'âdetime mektub gönderüb Batum vilayeti serhad olub Gürcü ve Abaza ve Mikseri nam taife daima hareket üzere olub gece köyleri urub harab etmek mukarrer olmağıda her sene ol beharda vilayet-i mezbûrenin zuâma ve erbâb-ı tımarı Gönnye nam kal'ada üç ay mikdarı muhâfaza olmamağı ol beharda taife-i mezbûrenin fesâdları bu vechile hak olunmak mu'atad-ı kadim iken Erzurum beylerbeyisi zikr olunan zuâma ve erbâb tımarı kendü üzerine ve rengi murad idinüb 'arz etmekle emr-i şerife getürdüb imamât-ı erbab taife-i mezbûre hareket idüb nice köyleri urub basub yakub malların garet idüb nicemiz feryad dâhî gelmekle vilayet-i Batum'un zuâma ve sipahileri asılub sabık üzere kal'ayı mezbûrede muhâfazada olmak lazımdır deyü bildirdiğın ecilden vilayet-i Batum'un zuâma ve sipahileri olıgeldüğü üzere seninle kal'a-ı gerniyede? muhâfazada olmak emr idüb buyurdum ki:

Vardukda emrim mûcebince vilayet-i Batum'un zuâma ve sipahileriyle kal'a-ı gerniyede muhâfazada olub el'iyazü billahî teâla memâlik-i mahrûse-i a'dayı beder iden zarar-ı gezend iriştirmekden hazer eylesin.

Hüküm:626

Görülmüştür

Fi 2 Zi-l hicce sene 1004

Batum Beylerbeyisi Çeşnigârları başısı Mustafa'ya verilmiştir.

Batum beylerbeyine ve kâdısına hüküm ki:

Sen ki beylerbeyisin. Südde-i sa'âdetime mektub gönderüb kazâ-ı mezbûrede Ofdere dimekle ma'ruf derenin re'âyâsı daima şenâ'atden hali olmayub ve merkadiyle cizyeleride virmekde 'inad ve muhâlefet itdükleri ecilden eşkîya cem' olub fesâd ve şenâ'atden hali değıllerdir deyü bildirdüğün ecilden buyurdum ki:

Vardukda 'arz olunduğu üzere ehl-i fesâd ve şenâ'at olanları meclis-i şer'îye da'vet idüb gaybet ederlerse şer'ile buldurması lazım olanlara buldurub getürüb bir def'a şer'ile fasl olmayub on beş yıl mürûr itmeyan ahvâllerin onat vechile hak üzere teftîş ve tafahhus idüb dâhî üzerlerine zuhûr iden hukuka ba'de's-sübût ashâbına alıvirdikden sonra ehl-i fesâd muhtac-ı 'arz olanlardansa habs idüb 'arz eylesin. Değıllerse şer'ile lazım gelanı icra idüb şer'î şerîfe muhâlif kimesneye iş itdürmeysin amma hak üzere olub telbis ve tezvirden ve şuhûd-ı zûrdan ve hilaf-ı vak'î kazâya i'lamından ve ehl-i fesâda himâyet olmakdan hazer eylesin.

Sayfa:213

Hüküm:627

Görüldü

Hams

Batum beylerbeyine ve Batum sancağında vak'î olan kâdıllara hüküm ki:

Sen ki beylerbeyisin. Südde-i sa'âdetime mektub gönderüb bazı kimesneler çavuş ve yeniçeri ve sipahi namında olub kendü hallerinde olmayub tüccarın ve re'âyânın mallarına ve ehl ü 'ıyallerine dahl idüb zulm ve ta'addiden hali olmadıkların bildirmişsin. İmdi cümle çavuş ve sipahi oğlanı ve yeniçeri sefer-i humâyuna me'murlardır. Ol makule sefere gitmeyenlar benim kullarım değıllerdir sâir re'âyâ gibidir. Buyurdum ki:

Vardukda 'arz olunduğu üzere çavuş ve sipahi ve yeniçeri namında olub re'âyâ ve berâyâyâ zulm ve ta'addi üzere olanları getürdüb bir def'a şer'ile fasl olmayub on beş yıl mürûr itmeyan ahvâllerin onat vechile hak üzere teftîş ve tafahhus idüb dâhî üzerlerine sübût hukuku ashâbına alıvirdikden sonra ehl-i fesâd muhtac-ı 'arz olanlardansa habs idüb 'arz eylesin. Değıllerse şer'ile lazım gelanı icra idüb şer'î şerîfe muhâlif kimesneye iş itdürmeysin. Telbis ve tezvirden ve şuhûd-ı zûrdan ve hilaf-ı vak'î kazâya i'lamından ve ehl-i fesâda himâyet olmakdan hazer eylesin.

Hüküm:628*Görüldü***Batum beylerbeyine hüküm ki:**

Südde-i sa'âdetime mektub vilayet-i Batum'da vak'î olan kal'aların müstâhfızları tecid-i berat itdürmediklerin bildirdiğin ecilden buyurdum ki:

Vardukda mezbûrlara mûhkem tenbih ve tekid eylesesin ki bi-l fi'il gedik-i savf? idenler beratların tecdid itdüreler. Bedel-i bakîye asılmayanların ki gediklerin 'arza tevcih eylesesin.

Hüküm:629*Görüldü***Nahcivan kâdısına hüküm ki:**

Hâlen Van beylerbelisi edâma'llahu zîde mecduhûnun Gönende ve Barko muhâfazasında olmak şartıyla sabıkan Van'ın beylerbeyisi Hızır dâme ikbaluhû sâkin sabıkan Trablus-Şam beylerbeyisi Mehmed dâme ikbaluhû zıkr olunan Beylerbeyiliğin sana dâhî orduyu hümayunum tarafından virilmiştir deyü yerağ itdüğü i'lam olundu imdi zıkr olunan beyler beyliğinin suret-i mekârim-i mezbûr muhâfazasında olunmak üzere müşârün-ileyhe virilmeye.

Sayfa:214**Hüküm:630***Görüldü***Erzurûm ve Kars ve Çıldır ve Gori ve Ahça ve Batum Beylerbeyilerine hüküm ki:**

Vilayet-i mezbûrede nice kal'anın neferleri kal'aları muhâfazasında olmayub kendülerin hevâ ve mevâcihelerde oldukları i'lam olunub bu makuleler yoklatmak lazım olunub dergâh-ı mu'allâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân 'Ömer Çavuş zîde kadruhû mübâşeretiyle yoklatmak emr idüb buyurdum:

Anın gibi mukayyed olan kal'adan neferleri yoklatması lazım olan kal'anın neferleride müşârün-ileyh çavuşum mübâşeretiyle yokladub hemen lazım anda

olmayub kendü hevâ ve mevâcihelerde ahvâllerin dirliklerin emriyle dirliği müstehfih olanlara tevcih eylesin.

Hüküm:631

Görüldü

Fi 2 Zi-l hicce sene 1004

Karasu beyine tabi‘ sipahi kâdıya verilmiştir.

Manyas kâdısına hüküm ki:

Mektub gönderüb kazâ-ı mezbûre tabi‘ Sulariye nam derbende eşkîya zuhûr idüb ebna‘i sebinin yollarına inüb katl-i nefis ve garetî ahvâl eyleyüb ele götürülmesin lazım oldukda dâhî serbest karyelere varıb tahazzû idüb ahz-ı celb için hasları himâyet eyleyüb ehl-i fesâdın yevma ü yevma fesâd ve şenâ‘atleri ziyâde olmuştır bu makuleleri ele götürülmek için bahass-ı mezbûre re‘âyâsı birbirine kefiller virilmek lazımdır deyü ‘arz itmişsin. İmdi bu bahâne ile re‘âyâ kefiller virilmekle rencide olunmak câiz değildir iken ehl-i fesâd her kangızsa ele götürülmek emr idüb buyurdum:

Vardukda anın gibi fesâd üzere olub tehemmu sabıkaları olanları şer‘ile buldurması lazım olan kefillerine getürdüb serbest ve evkâf-ı karyelerde tahassün idenleri zabıtlarından taleb idüb getürdüb dâhî bir def‘a şer‘ile fasl olmayub on beş yıl mürûr itmeyan hususların hüsâmaları mevâcihelerinin şer‘ile teftîş ve tefahhus eyleyüb üzerlerine sübût bulan hukuka ba‘de’s-sübût hükm idüb ashâbına alıvirdikden sonra ehl-i fesâddan muhtac-ı ‘arz olanları habs ve ‘arz eylesin. Olmayanlar haklarında şer‘ile lazım gelanı icra eylesin ve serbest ve evkâf zabıtlarında ehl-i fesâdlara himâyet idüb ele vermeyenler her kimlerse yazub ‘arz eylesin ki müttehâ haklarından geline.

Sayfa:215

Hüküm:632

Görüldü

Bâ hatt-ı Ali

Yenişehir ve Kabar ve Tırhala ve Alasonya ve Atine kâdılarına hüküm ki:

Nikola ve Todori nam zîmmiler Südde-i sa'âdetime gelüb bunlar İstanbul kassablarından Yedi kal'ada Tatayani Selim hanesinin kassabları olub zarar-ı kassab için kazâ-ı Atine bunların yamağı olub kazâ-ı mezbûrun mîrî bedeliyeleri ve sâir a'yan zîmmileri bunların ocaklarına üç yüz bin akçe sermaye ve salbesal Ellişer bin hazır-ı kassab deyü akçe 'arzlarına alub iki sene medhâller üzere virüb ba'de tersane-i 'amireye kirbas virmek üzere mu'afiyetlerine emr olmağla hazır-ı kassab virmekte taallül etmeğide tekrar bunlar dâhî uslub sabuk üzere 'amel olunmak için emr-i şerîf icra idüb lâkin kazâ-ı mezbûrenin hane'i evleri hane yazılı olan zîmmilerden Petrelü ve Dimitri ve Zirer ve Yüregli istimâdıyla ve Todori ve Andoni ve Gundi ve Dimitri kassablar ve Pirnaler ve Paryosta ve Yorgacı Papoli ve Ziri Kapucu ve Nikola ve Alekssanos ve Lamirniye Milifi ve Linard ve Donsba ve Yori kassablar ve Niyagi Yorgâri ve Nikola Fayris ve Dimitri ve İstanos nam zîmmiler beş yıldan berü firar idüb zimmetlerine lazım gelen zarar-ı kasabın virmediklerin bildirüb alıvirmek babında emr-i şerîfim rica etmeğide buyurdum ki:

Varduklarında göresin. Mezbûrlar emr-i şerîfe tersane-i 'amireye kirbas virmeye ta'yin olunub ol mukabelede yamaklıktan ref' olmuş olunub bi-l fi'il kazâ-ı mezbûr emr-i şerîfimle bunların yamakları olub mezbûrların zimmetlerine lazım gelen sermayeyi ve zarar-ı kassab zimmetlerine ol babda olageldüğü üzere 'arz idüb haklarında zuhûr iden zarar-ı kassabı ve sermayeyi bunlara alıviresin amma bu bahâne ile zimmetlerine edası lazım gelenden ziyâde nesneleri alınmakdan hazer idesin. Şöyle ki mezbûrlar dikkatlerine lazım olan zarar-ı kassab akçelerin virilmede nüzâ' ve 'inad iderlerse kayd u bend ile Südde-i sa'âdetime gönderesin.

Dergâh-ı mu'allam me'murlarına hüküm ki:

Karahisâr-ı sahih kâdısı Hüseyin Südde-i sa'âdetime gelüb livâ-i mezbûr arab ve 'acem.

Sayfa:216

Hüküm:633

Görüldü

Bâ hatt-ı Ali efendi

Erzurûm ve Nahcivan ve Ma'raş ve Gence ve Şirvan ve Kars kâdılarına hüküm ki:

Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akran Müslihiddin zîde mecduhû Sûdde-i sa'âdetime gelüb taht-ı kazânuzda fevt olan yeniçerilerin beyt-ül malın kabz eylemek için mahrûse-i İstanbul'da yeniçerilere baş bu buğ ta'yin olan 'Ali subaşı zîde mecduhû elinde mektub olduğun bildirüb mûcebince 'amel olunmak babında emr-i şerîfim rica etmeğide buyurdum ki:

Vardukda taht-ı kazânuzda fevt olan yeniçerilerin müşârün-ileyhin mektubu mûcebince bayt-ül malın zabt u kabz etdiresin.

Hüküm:634

Görüldü

Mehmed'e verilmiştir.

Aydın sancağına vak'î olan kâdılara hüküm ki:

Hâlâ 'Asitâne-i Sa'âdetimde yeniçerilerim ağası kâim-i makamı 'Ali subaşı zîde kadruhû mektub gönderüb dergâh-ı mu'allâm yeniçerilerinden sekizinci sekbanlardan Hüseyin nam yeniçeri için taht-ı kazânuzda olan dergâh-ı mu'allâm yeniçerilerine serdar idüb 'amire-i mezbûreden fesâd ve şenâ'at üzere olanların mezbûr haklarından gele deyü tenbih etmeğide buyurdum ki:

Mezbûr taht-ı kazânuzda olan dergâh-ı mu'allâm yeniçerilerine ve 'acemi oğlanlarına mûma ileyh tarafından virilan mektun mûcebince serdar olub fesâd ve şenâ'at üzere olanları isim ve resimleriyle 'arz idüb mezbûrlar cümle umurlarına müşârün-ileyh tarafından virilan mektub mûcebince mezbûra müraca'at idüb anın gibi yeniçeri ve 'acemi oğlanı namına gezüb re'âyâ ve berâyâyı rencide idenlerin dâhî haklarından gelesin ve dergâh-ı mu'allâm yeniçerilerinden sefer me'mur olanları muaccelen ihraç idüb korucu olanları dâhî mûhkem tenbih ve tekid eyleyesin ki gelüb eda mîrî hıfzunda olalar.

Hüküm:635

Bir sureti Atine kâdısına:

Mar-ıl zikr dergâh-ı mu'allâm yeniçerilerinden Piri ve dördüncü bölükde korucu Hacı Mustafa'ya yazıla.

Hüküm:636*Görüldü***Mehmed'e verilmiştir****Kefe kâdısına hüküm ki:**

Sabıka İstanbul ağası Mehmed zîde mecduhû dergâh-ı mu'allâma mektub gönderüb bundan akdem kazâ-ı mezbûre ahalisi Matbâh-ı 'Amire'ye iki bin çeki odun virüb ve mîrî çayırları için tuz katırların hara çeküb ol mu'ayilede mevâdına müsellemler olup vech-i meşrûh üzere hizmetlerin eda iden kimesneler iken bu sene tophane mühimmâtıçün çam odunu getürmek tekâlif olunub rencide olmakla ekseri perakende olmuştur deyü olıgeldüğü üzere eda ide geldikten hizmetleri eda idüb çam odunu teklif olunmak ricasına 'arz itmeğide buyurdum ki:

Vusul buldukda göresin. Kıla-ı vak'î mezbûr-leh kadimden çam odunu viregelmiş değillerse kadimden eda ide geldikleri hizmetlerin eda eyledikten sonra olıgelana muhâlif çam odunu teklif idüb rencide etdirmeyesin.

Sayfa:217**Hüküm:637***Görüldü**Bâ hatt-ı hazreti Ali*

Sabıka sancağı hümayunda iken nişancı olup hâlâ Aydın sancağı muhafazasında olan İftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim cemû'l-mehâmid vel mekârim el-muhtass bi-mezîd-i inâyeti'l meliki'l-'alâm Mehmed dâme mecduhûya ve livâ-i mezbûrede vak'î olan kâdırlara hüküm ki:

Ortakçı kâdısı Mevlânâ Mustafa Südde-i sa'âdetime mektub gönderüb Kuyucak nam karye sâkinlerinden 'Ömer nam kimesne sefer ve ehl-i fesâd olup çavuşum deyü fesâd ve şenâ'atden hali olayub yigirmi otuz nefer hevâsına tabi' eşkîya ile karye bekarye gezüb re'âyânın 'avretlerin ve emr ve oğulların çeküb ve müft ve meccanen yem ve yemekleride alub bundan akdem yollara ve bellere inüb umuru 'ubur iden 'ayende ve revendenin nicelerin katl ve emvâl ve erzâkın garet idüb zulm ve ta'addiden hali değildir deyü behest kâdısı 'arz eylemekle dergâh-ı mu'allâm çeşnigârlarından Mehmed ve Hüseyin mübâşeretiyle dâhî hazır olmak

üzere ele götürüb mukayyed ve mahbûs Sûdde-i sa'âdetime gönderesin deyü emr-i şerîf varid olmağın müşârün-ileyhima ile getürmeye mübâşeret eyledükde fîrar eylemişdir deyü bildirmeğide her birinüz bizzatların mukayyed olub mezkûr hüsni tedbir ve tedârik ile ele getürüb dâhî mukayyed ve mahbûs Sûdde-i sa'âdetime göndermek emr idüb buyurdum ki:

Vardukda her birinüz bizzat mukayyed olub il eri mu'avenetiyle mezbûr 'Ömer'i bayer-i vechegân ele getürüb dâhî şer'i şerîfe ta'yin madde iden hüsâması mevâcihesinde bir def'a şer'ile fasl olmayub on beş yıl mürûr itmeyan hususlarıda dikkat ve ihtimâmla teftîş idüb şer'ile müteveffâ olan hukuku ba'de's-sübût ashâbına alıvirdikden sonra üzerine sübût bulan mevâdın suret-i sicilleriyle emr-i ba'is mûcebince 'amel eyleyüb mukayyed ve mahbûs Sûdde-i sa'âdetime gönderesin. Ehl-i fesâda himâyet olmakdan hazer idesin.

Hüküm:638

Bir sureti Anadolu ve Gergar ve Kütahya.

Hüküm:639

Kastamonu sancağında vak'î olan kâdılara hüküm ki:

Kastamonu beyinin kâim-i makamı olan 'Ali Sûdde-i sa'âdetime mektub gönderüb mirlivanın mühimmâtıçün akçesiyle zahire istedikde re'âyâ taifesi virmemekle külli müzâyeka çekdiklerin bildirmeğide buyurdum ki:

Hükm-i şerîfimle vardukda mirlivanın kendü mühümâtıçün narh-ı carı üzere akçesiyle kifâyet mikdarı zahire alıviresin.

Sayfa:218

Hüküm:640

Görüldü

Erzurûm muhâfazasında olan vezir Mustafa Pâşâ'ya hazine-i 'amiremin Erzurûm canibi defterdarı olan dâme ulûvvuhûya hüküm ki:

Emîrû'l-ümerâi'l-kirâm Çıldır beyler beyisi Hüsrev dâme ikabluhû Sûdde-i sa'âdetime mektub Ahızka ve Azğur kal'alarının kullarının mevâciheleri Erzurûm'a tabi' gümrük ve cizyeden virilü gelmişken hâlâ mevâciheleri virilmeyüb at ve

yerakları yürütmeye kudretleri olmayub mevâciheleri olinageldüğü üzere alıvirilmek babında ‘inayet ricasına ‘arz eyledüğü ecilden mevâciheleri virilmek emr idüb buyurdum ki:

Vardukda zikr olunan kal‘alar neferatının mevâcihelerin Erzurûm’a tabi‘ gümrük ve cizyeden bikusur viresin ve ahz-ı celb etdirmeyesin.

Hüküm:641

Görüldü

Bâ hatt-ı efendi

Hamid beylerbeyine ve Lazkiye ve Karaağaç kıl‘alar ve beylerbeyi ve kâim-i makama hüküm ki:

Sen ki kâim-i makamsın mektub gönderüb Karaağaç kazâsına tabi‘ Futhisâr? Nam karyeden Abdullah ve Hân Ağa ve Himmed ve ‘Ali ve ‘Avs ve Musa ve Tursun cemiyet ile gezüb ebna’i sebinin yolların basub emvâl ve erzâkların garet eylediklerinden dâhî bu kimesnede evin basub kendüye katl idüb ve bin iki yüz kile altun alub ele getürmeleri için defa‘atle o emr-i şerîfe gönderilmeğin bir tarikle helas olub daima fesâd olmakdan hali olmağla re‘âyâ ve berâyâ ellerinden ‘ahz kalmışlardır deyü likab-ı hümayuna mukaddemâ ‘arz olundukda damları heder olmak üzere ele getirilüb haklarından gelmek ferman olmağıda adem gönderilüb şer‘i şerîfe da‘vet olduklarında ita‘at-ı şer‘ etmediklerinden ma‘adacenk ve cidal harb ve kıtala mübâşeret idüb getirilen ademlerden iki nevad anları ok ve tüfenk ile mecrûh idüb ve Masan nam karyede ahalisi dâhî ez dil mezbûrlara mu‘avenet ve müzâheret idüb ele virdiklerin bildirdiğin ecilden buyurdum ki:

Vardukda göresin ‘arz olunduğu gibiye mezbûrları eline il erileri nu‘avenetleriyle ele getürüb dâhî bir def‘a şer‘ile fasl olmayub on beş yıl mürûr itmeyan hususların hüsâmaları mevâcihelerin hak üzere teftîş idüb göresin ‘arz olunduğu üzere ehl-i fesâd oldukları vak‘î ise ikrarlarına sübût olan hukuka hükm idüb ashâbına alıvirdikden sonra ehl-i fesâddan muhtac-ı ‘arz olanları habs ve ‘arz eylesin. Olmayanların haklarında şer‘ile lazım gelanı icra eylesin ve zikr olunan ehl-i karyeden ehl-i fesâd ile müttehid olub ehl-i fesâda ta‘yin olub ele virmeyenleri dâhî ele getirüb dâhî isim ve resimleriyle yazub Südde-i sa‘âdetime gönderesin ki küreğe konulalar. Şöyle bilesin ba hattı Hasan Efendi mu‘muren Hasan Efendi tahrirat.

Sayfa:219

Hüküm:642

Görüldü

Bâ hatt-ı efendi

Kastamonı beyine ve dizdarına hüküm ki:

Sen ki Kastamonı dizdarısın. Südde-i sa'âdetime mektub gönderüb kal'ayı mezbûre mustâhfızları olanlara her bir müsallah vak'î oldıkda her neye teklif olundıktan her biri enva-ı taallül idüb varmamak ile mîrî hidmet 'avk ve tehir olmaya ba'is olmağla kal'ayı mezbûre mustâhfızlarının yüz nefer iki nefer bölük başıları olub ve halen Yahya ve Ahmed nam kimesneler bir bölük olmağla mîrî hidmet vak'î oldukda nevbet kangının neferlerinin olursa taallül eylemeyüb kifâyet mikdarı adem tedârik eyleyüb bir def'a taallül hidmeti mîrîye evvel eylemeleri için hüküm-i şerîfim virilmiş. 'Arz eyledüğü ecilden buyurdum ki:

Vardukda bu babda kadimden olageldüğü üzere 'amel idüb kal'a neferâtına kal'ada uhdelerine lazım olan hıdemât-ı mühürlüyü etdirüb olageldüğü üzere uhdesine lazım olan hıdemât-ı kal'a ve gayrilerin ihmal idenlerin dirliklerin aher 'arz eylesin.

Hüküm:643

Görüldü

Bâ hatt-ı efendi

Livane ve İspir kâdılarına hüküm ki:

Kazâyı mezbûr hilaf-ı dergâh-ı mu'allâma adem gönderüb taht-ı kazânuzda kadim-ül eyyamdan dergâh-ı mu'allâm yeniçerilerinden yasakçı olan gelmekle halen yasakçı olmağla vekilgâhı hümâyunuma me'mur olub olmayub yigirmi dördüncü bölükde olan Mustafa yeniçeri yasakçı ta'yin olduklarına bi-l fi'il dergâh-ı mu'allâm yeniçerilerime baş vu buğ mübâşeret olunan 'Ali subaşı tarafından elinde mektubun olduğun bildirüb elinde olan mektub mücebince kazâyı muhâlif hidmetinde olması için dergâh-ı mu'allâm yeniçerilerinden olub sefer-i hümâyunuma me'mur oldular. Sefer-i hümâyunuma gidüb ve 'acemi oğlanı namına olanlar dâhî teftiş olunub da'va üzere 'arz olanları için emr-i şerîfim verilmiş rica eyledikleri ecilden buyurdum ki:

Vardukda göresin ol vilayetde kadim-ül eyyam yeniçeri taifesinden yasakçı olagelmekle halen mezkûrlar müşârün-ileyh tarafından yasakçı ta'yin olunub eline mühürlü mektub verilmiş ise olageldüğü üzere yasakçılık hidmetinde istihdâm eylesin ve mezkûrlardan gayri yeniçeri varsa sefer-i hümâyunuma me'murdur ber vech-i meşrûh sefer-i hümâyunuma gideler deyü mezkûru mûhkem tenbih ve tekid etdiresin. Ba'de-t tenbih olmazlarsa isim ve resimleriyle yazub 'arz eylesin.

Sayfa:220

Hüküm:644

İstanbul ağasına hüküm ki:

Baruthâne hidmetine ta'yin olunan 'acemi oğlanları ikisin yerde yeniçeri tutulub mîrî kârhane mu'attal kaldığı i'lam olmağın kârhaneyi mezbûre hidmetine ta'yin olunan 'acemi oğlanları yeniçeriye tutulmasın emr idüb buyurdum ki:

Vardukda bu babda mukayyed olub ba'de kârhaneyi mezbûre hidmetine ta'yin olunan 'acemi oğlanların yeniçeriye tutdurmayub kârhane-i mîrî mu'attal kalmasından hazer eylesin.

Hüküm:645

Görüldü

Halil Pâşâ'ya verilmiştir.

İzmir ve Foça ve Çeşme ve sâîr ol canibde iskele kâdılarına hüküm ki:

Kadim-ül eyyâmdan yazub dâhî küffâr-ı haksar gemilerine virilmesi memnu' olan emtiâdan iki sonradan penbe virilmesine rahs-ı ita bir tarikle hükm-i şerîfim verilmeğın ol caniblerde iskelelerde ekseriyet yazub penbe kefare gemilerine virilmekle mahrûse-i İstanbul'a ve sâîr memâlik-i mahrûseme kifâyat mikdarı penbe gelmeyüb ve bi-l fi'il mahrûse-i İstanbul'dan penbe müzâyeka olduğu i'lam olmağın küffâr gemilerine penbe virilmemesin emr idüb buyurdum ki:

Vardukda bu babda her birinüz müstakillen mukayyed olub ol caniblerde iskelelerde küffâr-ı haksar gemilerine min-ba'd penbe virdirmeyüb mahrûse-i İstanbul'dan emr-i şerîfimle zahire için varan gemilere firuhât itdirüb İstanbul'a göndermek üzere olasin.

Hüküm:646*Görüldü**Bâ hatt-ı efendi***Ma'raş beylerbeyine ve Zahantu? Kâdılarına hüküm ki:**

Sen ki Zahantu kâdısısın. Südde-i sa'âdetime mektub gönderüb kaza'ı Zahantu halkı meclis-i şer'e gelüb kulaksız dimekle ma'ruf Receb nam kimesne kendü hevâlarına tabi' eşirra ile 'inad idüb mürûr-ı hüccetler ve sicillerin eda idüb ve nice eşkîya ile evlerin basub emvâl ve erzâkların garet idüb umûmen 'örfün önlerine düşüb kırk ve elli atlu ile karye bekarye gezüb ve kendülerine mukabele eyleyenlerede Çandar nam karyeden Halil nam sipahi ve () oğulları 'Ali ve Banlı nam karyeden Behram ve karye-i Karatalulu'dan Arlık Sincanvirdi vekarye Karamemiş Mahmud ve İskender kâdılıktan Ziya Şeyhlü'den Abdulkasım nam kimesneleri katl idüb rızık ve malların garet idüb ve karkının karındaşı Abdulkasım'ın ellerin mecrûh idüb ve katil kendüleri iken aher kimesnelere iftira etdirüb malların aldırub vez mezbûr Receb'in hakkında niyâbet etmesine defa'atle emirler varid olmuşken aslâ memnu' olmayub ve siciller kesüb envâ'i fesâd idüb ziyâde mîrîye karışub her sene kendü eşkîyasıyla ekl-i bel tabi' idüb şöyle ki mezbûrun hakkından gelinme cümlemiz cila-ı vatan etmemiz hakdır deyü i'lam eylediklerin 'arz eyledüğü ecilden buyurdum ki:

Vardukda göresin vech-i meşrûh üzere fesâdları varsa şer'i şerîfe ihzar idüb ve gaybet iderlerse şer'ile buldurması lazım olan kefillerine buldurub getürdüb bir def'a şer'ile görölüb fasl olmuş olmayub on beş yıl mürûr itmeyan hususları hak üzere dikkat ve ihtimâm ile teftîş ve tafahhus idüb göresin. Hukuka 'arz olunan gibiyse ki şer'ile sâbit olan şer' üzerlerine sübût bulan hukuka ba'de's-sübût hükm idüb ashâbına alıvirdikden sonra ehl-i fesâd muhtac-ı 'arz olanlardansa habs idüb 'arz eyleyesin değillerse şer'ile lazım gelanı icra idüb hilaf-ı şer'i şerîf kimesneye iş etdirmeyesin.

Sayfa:221

Hüküm:647*Görüldü***Revan kâdısına hüküm ki:**

Dergâh-ı mu‘allama ‘arz-ı hal sunulub halen ol caniblerde sipahi oğlanları ve silahdar ve yeniçeri ve cebeci ve topcu ve kuyucu ve beylerbeyi ve sancaklı subaşıları namına bazı eşkîya zuhûr idüb yeraklar ile gezüb ma‘an deyü kimi Bozdoğan ve kimi yerak ve kimi saçak kondurub karyeden karyeye salgunlar salub altun gurus ve akçe cem‘ idüb ve hidmet zamanında hedaya deyü hîrfetden hîrfete yarar kalub hümâyun ve birer akçelik ‘örfiye ve saçak bırağub cebreble birer kile buğdayları ve birer kalub sabunu yüz yigirmi beş akçelik birer baş koyunların alub ve re‘âyâ başısı Murad ilişdirdikleri tarlaların ve bağ ve bağçe ve evlerin dâhî cenren tasarruf idüb ve hayli tahakkûn etmesi deyü cebren da‘vet itdirüb ve saçdırub ve birbirlerinin yerine kifâyet idecek mikdarı odunların amme-i cariyle taşıdub varmayanların mübalağa malların alub mûhkem darb eyleyüb ve mübalağa atlu ile yeraklar kaldırub karye bekarye gezüb kurada ve kazâda müsafir için vazî olmuş karaban saray ve menzilevi ve adatının konmayub re‘âyânın ehl ü‘ıyalleri ile sâkin oldukları evleri konub cebren kendüleri için koyun ve kuzu ve tavuk ve atlar için ‘araba ve saman alub bir akçe ve bir habbe vormeyüb ve hidmetkâr lazım oldu deyü Müslümanların evladın çeküb olub ve nice Müslümanların hatunların ve kızların meclislerine götürdüb haşa tasarruf idüb ve beylerbeyi ve sancağı subaşıları dâhî selamlık ve aylık ve cerime deyü andan ana her karyeden mübalağa akçe alub ve salgunlar salub bunun envâ-i zulm ve ta‘addilerine niyâbet olmadığına i‘lam olundu imdi taife-i re‘âyâ ve tabi‘i halkı karyeden ellerinden korkmayub Resûlullâh aleyh-ül eftalü-l nihâlatdan olmayub ve eda-il ‘amire ita‘at eylemeyüb bu makule zulm ve ta‘addi eyleyenler benim kullarım değildir. Yağanlardır ve ol asıl ahl-i fesâdın ve dâhî [...] lazım ve mühim olmağın livâ-i mezbûrda vak‘î olan her karyenin ahalisine bir nefer yarar ve tavarına kimesneyi tekid sâbit nasb idüb hilaf-ı cümlesin şartlayub zuhûr iden eşkîyayı ve malları harir olmak üzere ele getirmekte müttekîn olub ele getirüb dâhî mecal vormeyüb şer‘ile haklarından gelinmek babında ferman-ı kazâ-ı cereyânım sadr olmuştur. Buyurdum ki:

Vusul buldukda bir an tehir ve tekid eylemeyüb vech-i meşrûh üzere karye ahalisine mürd-i sefer-i yarar ve nevan yekûn eyleyüb ve re'âyâyâ şart virüb anın gibi bölük halkı zabıt ve yeniçeri ve sipahi ve topçu ve kuyucu ve beyler beyi ve sancaklı subaşıları namına köylerine gelüb re'âyâyâ hilaf-ı şer'î şerîf ve muğayir emr-i mûşif salgun salub yeraklar ile gezüb Müslümanların ehl-i 'ıyallerine mütecâviz olub zulm ve ta'addi eyleyan eşkîya her kim olursa ol esbâbların ve malları hazır olmak üzere ele götürüb mec'al virmeyüb meclisde şer'ile haklarından geldürüb aslâ ehl-i fesâda vücûd virmeyesin ki eyyâmı 'udule sunmak re'âyâ asûde-i hâl olub redd-i ita'at ve hırâsetlerine istikâl üzere ola amma re'âyâ taifesi velev kendü hallerinde olub karyelerine gelen misafir için memnu' olmuştur. Karaban saray varıla kondurub yağma karyelerini bir müsâit yere kondurub dâhî akçesiyle kendülerine ve tavarlarına zahire tedârik etdiriver ki 'inad eylemeyeler. Şöyle ki bu bahâne ile envâ-ı sebile ta'addi oluna anlar ki hilaf-ı haklarından gelinüb şöyle olalar ve mahmele ricâd şartında bir ferde zulm ve ta'addi olduğuna ve bir kimesnenin habbesi alındığına rıza-ı şerîfim yokdur ana göre mukayyed üzere olasin. Beyler beyi ve sancaklı subaşıları hilaf müte'allil re'âyâ üzerine gelmeyüb ve köy halkına salgun salmayub ta'addi erdirmeyesin anın gibi tâzim olub bir meclisde katl-i nefer olub ve bir mühim husus olub varıcak tâzim gldüğün mu'alaka atlu ile varmayub ancak dört beş atlu ile varub marifet-i şer'ile lazım gelanı görüb mahallinde edayı hak eyleyeler asılmayub her biri bir bahâne ile re'âyâ üzerine çıkub ta'addi ve tecâvüz iderlerse mûhkem tenbih idüb men' ü def' eyleyesin. Mahsûm olmayanları yazub bildirsin aslâ mec'al virmeyüb hakkından geline. Sırka ve kâdılarının ve hâl-i sırka zulm ve ta'addi eylemekden ihtiyât idüb iltizâm ile deger virmeyüb ta'lim itdürmeyesin. [...]

Sayfa:222

Hüküm:648

Bâ hatt-ı Ali

Fi 17 Zi'l-kade sene 1004

() kethüdası Mehmed Çavuş'a verilmiştir.

Karaman beylerbeyliğinde vak'î olan kâdıllara hüküm ki:

Sabıka Trablus Şam beylerbeyisi olub hâlâ vilayet-i mezbûre muhâfazasında olan emirü'l ümerâi'l kirâm Yusuf dâme ikbaluhû Sûdde-i sa'âdetime mektub gönderüb vilayeti mezbûrede eşkiyadan Davudoğulları bazı eşkiya hareket üzere olub her birinün üzerine varılıb def' olunmak içün lazım oldukda vilayet-i mezbûrede muhâfazaya alıkonulan erbâb tımara mektub ve adem gönderilüb da'vet oldukda gelmemenin ehl-i fesâd günden güne tuğyan üzeredirdeyü bildirdüğü ecilden mezbûre muhâfazasına alı konulan erbâb-ı mûma ileyh da'vet eyledükde yanına varub mûma ileyh vech ü mübâşeretin gördüğü üzere hizmetde bulunmak emr idüb buyurdum ki:

Vardukda anın gibi müşârün-ileyh tarafından bu babda mektub ve adem gelüb da'vet eyledükde taht-ı kazânuzda sâkin olursa muhâfazaya Milan sipahileri 'ali-üt mecid müşârün-ileyhin yanına gönderesiz ki varub müşârünileyhin vech-i münâsib gördüğü üzere hizmetde buluna ki istemeyanları isim ve resimleriyle yazub 'arz eyleyesin ki dirliğe alınub aher virilmeye.

Hüküm:649

Bâ hatt-ı hazreti Abdi efendi

Mısır beylerbeyisine ve defterdarına hüküm ki:

İki yıldan berü Bender-i İskenderiyye'ye gelen barut ile-l an Sûdde-i sa'âdetime gelmemenin siz ki adem-i ihtimâmınız dandır mes'ul olmuşsuzdur zikr olunan barut 'ali-üt tacil orduyu hümayunuma yetiştirmek emr idüb buyurdum ki:

Vardukda bir an tehir ve tevkîf etmeyüb Bender-i İskenderiyye'ye gelen cümle barut-ı 'ali-üt tacil Karamürsellere tahmîl etdirüb yarar ademlere koşub orduyu hümayunuma yetiştirmek için bila bey'le isal itdüresin ve nemikdar barut tahmîl olunub ve nemikdar teslim olduğuna teskîn oldurub Sûdde-i sa'âdetime gönderesin. Hususu mezbûr ehem-i mühimmâtdandır ihmal ve müsâheleden bifâyet hazer eyleyüb itmâm-ı müstehâkda dakika fevt etmeyesin.

Sayfa:223

Hüküm:650**Fi 20 Zi'l-kade sene 1004****() katibine verilmiştir.****Ortopare ve Yüzdepare kâdısı olan Bayezid'e valide sultan zat-ül 'ismetuhâ hasları voyvodası Nasûh Çavuş'a hüküm ki:**

İftihârül'l-hâvass ve'l-mukkarrebîn dârü's-sa'âde ağası Osman dâme ulüvvuhû Südde-i Sa'âdetime mektûb gönderüb meliketü'l-mekân zâtü'l-'alî ve's-sa'âdet bî-sunûf-i avâtıf-ı sâhibetü'l-hayrât ve'l-hasanât vâlidem sultân edâma'llahu te'âlâ sa'âdetuhâ ve 'ismetuhâ paşmaklık haslarından Kertiç nam kayede sâkin olub sabıka Kırşehirli hasları mukata'ası emini olan Göğülmez buradan ziyâde atlu ve müselleme kimesneler ile müşârün-ileyhanın hasları karyelerine koşub ademleri tutub habs idüb ve her günden cebren yüzer ve ikişer yüz gurusların alub muhâlefet idenlerin evlerini yakub ve yıkub ve ehl-i 'ıyallerin çeküb ve şer'î şerîfe ita'at itmeyüb fesâd ve şenâ'at üzeredir deyü şekva' olduğun bilidmeğın buyurdum ki:

Vardukda mezbûri habs u tedbir ve tedârikle ele getürüb dâhî evvela mâl-ı mîrîye 'alakaysa hususların görülmesi üzere nemikdar mâl-ı mîrî varsa bikusur mîrî için hıfz u hırâset eyledikden sonra sâîr hususlardan bir def'a şer'ile fasl olmuş olmayub on beş yıl mürûr itmeyan hususları mevâcihelerinde şer'ile teftîş ve tefahhus eyleyüb üzerlerine sübût bulan hukuka ba'de's-sübût hükm idüb ashâbına alıvirdikden sonra fi-l vak'î vech-i meşrûh üzere ehl-i fesâdlarıyla aslâ mec'al virmeyüb şer'ile haklarından gelesin.

Hüküm:651**() katibine verilmiştir.****Mısır beylerbeyine ve defterdarına hüküm ki:**

İftihârül'l-hâvass dârü's-sa'âde ağası Osman dâme ulüvvuhû kazâyâ defterin gönderüb deşîşe-i şerîfe evkâfından 'Ömer tabe serahû vak'î mahalle Merhûm nam karye-i Sunuffiye hakimleri ve Bağdadoğulları narh-ı 'icare ve Gâh Yedadiye ile zabt u tasarruf idüb yedi sekiz kese mahsûl hasıl olur gibi ancak seksen üç bün pare-i 'icareye alub anın dâhî her sene nice baki' kalmağla hâlâ zeametlerin on bin altundan ziyâde akçe alub ve sâîr mezkûrlardan gayli karye-i mezbûrede masâkin olmağla

re‘âyâyâ zulm ve ta‘addiden hali olmayub mezbûrlar teftîş olunub defterlerine lazım gelan mal-ı tahsil oldurulmuş karye-i mezbûreden aheri katl etdirmeyüb karye-i mezbûrenin ba‘de merkûmlara mal-ı ‘icarete virilmamak babında hükm-i şerîfîm ricasına ‘arz etmeğin buyurdum:

Vardukda göresin ‘arz olunduğu gibiye atvâr-ı mübâşeretlerinden karye-i mezbûre mahsulâtın yerlü yerinde hak üzere teftîş ve tefahhus idüb defterlerine nemikdar mal lazım gelüb bikusur alıvırdikden sonra karye-i mezbûrede sâkin olmağla re‘âyâyâ zulm ve ta‘addileri varsa karye-i mezbûreden aheri katl itdirüb ve karye-i mezbûrenin ba‘de mezbûrlara ‘icareye virmeyesin.

Hüküm:652

() katibine verilmiştir.

Mısır beylerbeyine ve defterdarına hüküm ki:

Müşârün-ileyham kazâyâ defterin gönderüb deşîşe-i şerîfe karyelerinden hasıl olan gıla-yı Mısır iskelesi olan lavadanım getürmek için kadimden ta‘yin olunan yigirmi kıt‘a gemilere konuldukda gemilerde olan gemicilere olan risâle eminleri ve anbar-ı hassa emin ve işci tebyin ve isrâf ve Latinlerine varınca yol üzerinde olan gılal ağaları ve köşanda ve sâîr da‘vayı mücerred celb ü ahz için dahl itmekle mersalîh ve deşîşe-i şerîfe ‘avk olunur deyü dahl etdirilmemek babınba emr-i şerîfîm ricasına ‘arz itmeğin buyurdum :

Vardukda göresin ‘arz olunduğu gibiye men‘ idüb ve deşîşe-i şerîfeye kadimden ta‘yin olunan gemilerde olan gemicilere ve sâîre hilaf-ı şer‘i şerîf kimesneyi dahl-ı ta‘arruz etdirmeyesin.

Sayfa:224

Hüküm:653

Bâ hatt-ı efendi

Fi 18 Zi’l-kade sene 1004 Mehmed’e verilmiştir.

Mısırıye kâdısına hüküm ki:

Hâlâ mahrûse-i İstanbul’dan dergâh-ı mu‘allâm yeniçerilerine baş be buğ olan ‘Ali subaşı zîde mecduhû Südde-i sa‘âdetime adem gönderüb zikr olunan

kâdılıklarda dergâh-ı mu‘allâm yeniçerileri ve ‘acemi oğlanlarına serdar olan Mustafa nam yeniçeri serdar idüb ref olunub yine dergâh-ı mu‘allâm yeniçerilerinden kırk dördüncü bölükde korucu ‘Ali nam yeniçeri serdar ta‘yin olunub bu babda mektub virdüğü bildirmeğide buyurdum ki:

Bu babda müşârün-ileyhanın mektubu mûcebince mezbûr Mustafa-ı serdarlıktan ref idüb ve müşârün-ileyh ‘Ali olageldüğü üzere ol caniblerde yeniçeriler ve ‘acemi oğlanları ve gayriyi zabt için serdar ya‘yin idüb mükyezâyı şer‘i şerîf üzere istihdâm eylesin.

Hüküm:654

Görüldü

Bâ hatt- hazreti efendi

Fi 20 Zi'l-kade sene 1004

Kethüda Mehmed'e verilmiştir.

Lârende kâdısına hüküm ki:

Hâlâ mahrûse-i İstanbul'dan dergâh-ı mu‘allâm yeniçerilerine baş be buğ olan ‘Ali subaşı zîde mecduhû Südde-i sa‘âdetime mektub gönderüb dergâh-ı mu‘allâm yeniçerilerinden korucu İbrahim taht-ı kazânuzda olan dergâh-ı mu‘allâm yeniçerileri ‘acemi oğlanlarına serdar ta‘yin olunub eline mektub virildüğün bildirib mûcebince hüküm-i hümayunum iken buyurdum ki:

Bu babda müşârün-ileyhin mektubu mûcebince ‘amel idüb ol caniblerde yeniçeriler ve ‘acemi oğlanları serdarlık etdirün müzâyeka şer‘i şerîf üzere istihdâm eylesin ve sefer-i hümayunuma me‘mur evladları aslâ ekletdirmeyüb me‘mur oldukları üzere sefere gönderesin ve görseler dâhî gönderüb gelüb odaları muhâfazasında olalar.

Hüküm:655

Revan beylerbeyine hüküm ki:

Südde-i sa‘âdetime mektub gönderüb Tebriz muhâfazasında olan düstûr-ı mükerrem vezirim Hasan Pâşâ edâma'llâhu te‘âlâ tarafından emr-i şerîfim varid olub Revan eyaletine tabi‘ zuâma ve erbâb-ı tımarının başına iki kile zahireyi Tebriz'e teslim idüb ve müstelif bina ve varağlar ihraç olunmak ferman olmağın tımarlu

esbâbına teklif olundukda tımar ve zeametlerimiz tehammülümüz yokdur deyü etbâr-ı ‘amiz eylediklerin ‘arz eyledüğün ecilden Bekrad beyi iki bin nefer zuâme ve erbâb tımarı ile defter muhâfazasına varmak şartıyla zıkr olunan teklife ref’ olunmak emr idüb buyurdum:

Vardukda bu babda onat mukayyed olub vilayet-i Revan zuâma ve erbâb tımarından bin nefer yazub müşârün-ileyhe koşub ve defter muhâfazasına gidüb dâhî zıkr olunan teklife ref’ eylesin.

Sayfa:225

Hüküm:656

Fi 22 Zi’l-kade sene Hasan Çavuş’a verilmiştir.

Amasya ve Niş ve () ve Surum ve Hüseyinabad kâdılarına hüküm ki:

Kefe kâdısı Mevlânâ Bali Südde-i sa’âdetime mektub gönderüb nefsi-i Kefe sâkinlerinden olub mahrûse-i İstanbul’a zahire süren zîmmilerden Kırako ve Aleksandır ve Yorgi nam zîmmiler şer’i şerîfe gelüb bundan akdem mahrûse-i mezbûra yarar kefiller virüb evvala şer’i şerîf ile taht-ı kazânuzdan varub akçe ile tereke satun alub İstanbul zahiresiçün der hüccet eyledikleri terekelerinin enbarın bozub rencide olan buğdayların fukûnen satdır deyü mühimmât-ı ecilden mezkûrların malların zai’ olduğundan gayri ve ‘ıyaları geçüb defterleri İstanbul’a gelmemekle kefilleri rencide olduğun bildirmeğide buyurdum ki:

Dergâh-ı mu‘allâm çavuşlarından Hasan Çavuş vardukda bu husus bundan akdem bir def’a şer’ile fasl olmuş olmayub on beş yıl mürûr etmemekle onat vechile hak üzere teftiş eyleyüb göresin. Şöyle ki kâdıya ‘arz olunduğu gibiye bikusur emr-i şerîfim ile ‘amel idüb ba‘de’s-sübût şer’ile lazım gelan hakların mevâcibe olanlardan sonra min-ba‘d mezbûrların İstanbul zahiresiçün taht-ı kazânuzdan akçelerle alub cem’ idüb der enbar eyledikleri terekelerse hilaf-ı şer’e cebren satdırmuş ve kendüleri hazır değil iken kolların turub enbarların asdırmayasız amma bu bahâne ile mikdarı cem’ idüb ta‘yin ziyâde bahaya satun sonra satarum deyü kimesneye sahtekârlık etdirmeyesin.

Hüküm:657*Görüldü***Fi 22 Zi'l-kade sene 1004****Kara değirmenlerinde vak'î iskelelerde olan kâdıllara hükümki:**

Dârü's sa'âdem ağası Osman zîde mecduhû Südde-i sa'âdetime mektub gönderüb mahrûse-i Üsküdar'da vak'î merhûm u mağfûr-leh vâlide sultân tâbe serâhunun 'imaret-i 'amirelerine lazım olan nemikdarı duka ve sâîr rice piri mûma ileyhanın evkâfından buyurdum ki:

Mezbûrine varub mûma ileyhin evkâfından zabitleri virdükleri nemikdarı ve duka ve sâîr zehâiri kimesne tahsil idüb mûma ileyhanın Üsküdar'da olan 'imaret-i 'amiresine getürmek istedikde siz ki kâdıllar ve iskele eminlerisiz mezbûra tabi' olmayub toğrı ta'yin olunanları gönderesiz amma bu bahâne ile kefereye tereke ve sâîr meta virmekden ziyâde hazer eyleyesin.

Sayfa:226**Hüküm:658****Karacakoca ve Güzelhisâr kâdıllarına hüküm ki:**

Dergâh-ı mu'allâma 'arz-ı hâl sunulub kazâ'ı Koca sâkinlerinden 'Ali bin Sinan nam kimesne şer' ve ehl-i fesâd olub bazı kâdıllar namına mürûr-ı 'arzlar yazub ve mühürler kazub kal'a-ı mezbûre kethüdası olan Mehmed kethüdanın kethüdalığını kendü üzerine alub ve sâîr neferatın dâhî gediklerin mürûr-ı 'arzları ile istediği kimesnelere boca etdirmekle her birine bu vechile zulm ve ta'addiden hali olmayub ber vech-i meşrûh üzere 'arzlar yazub ve mühürün olmağla mühür kazıyub 'arz-ayan vilayetde haber virdikleri sicil olduğu i'lam olmağın buyurdum:

Vusul budukda bu babda onat vechile mukayyed olub mezbûri şer' i şerîfe da'vet idüb dikkat ve ihtimâmla hak üzere teftîş ve tafahhus idüb göresin ki olvak'î mezbûrun vech-i meşrûh üzere mürûr-ı 'arzlar yazub ve mühür kazıdığı üzerine şer'ile sâbit olursa mûhkem habs idüb üzerine sübût bulan mevâdın süret-i sicilleriyle ahvâlin yazub 'arz eyleyesin.

Hüküm:659

Fi 24 Zi'l-kade sene 1004 Abdullah Çavuş'a verilmiştir.

Anatoli muhâfazasında olan Hasan Pâşâ'ya hüküm ki:

Karahisâr-ı sahih-i ahali ve re'âyâsı tarafından fegâh-ı mu'allamâ 'arz-ı hâl dunulub livâ-i mezbûr muhâfazasına sipahiler ta'yin olunub mirliva kâim-i makamı ile kemâyenbağı hıfz u hırâset iken Aksadat sancağından maazzûl olan Mehmed dâme izzuhû muhâlif teftîş ferman olmuştur deyü yetmiş sekbanlu ve yigirmi otuz sekban ile koşub curûm-ı cerimeya müstehâk olanlardan yigirmi ikişer bin akçe-i ceriye alub ve hilaf- şer'î şerîf ademler celeb idüb ve 'ayl üzerine çeküb her karyeden yüz elli ve dâhî ziyâde atlarına yem ve yemek ve ikişer üçer koyun ve tavuklar alub ve tekâlif idüb tehmilimiz yokdur deyü şekvâ' eyledikleri ecilden mîrî müşârün-ileyh hidmeti müfettişden ref' olmuşdır. Livâ-i mezbûrda müfettiş tarikiyle bir hususa dahl etdirilmesin emr idüb buyurdum ki:

Vardukda tehir itmeyüb mîrî müşârün-ileyh adem göbderüb mûhkem tenbih ve tekid eylesin ki min ba'd karışmayub kendü ahvâline mütekâbil olan ol vechile müfettiş.

Sayfa:227

Hüküm:660

Bâ hatt-ı Ali efendi

Fi 25 Z-'l-kade sene 1004 Hasan Çavuş'a verilmiştir.

Kurşunlu ve Milan kâdılarına hüküm ki:

Milan kâdısı Südde-i sa'âdetime mektub gönderüb Milan kazâsına tabi' Oruçgazi nam karye sâkinerinden olub müderrisinden olan Mevlânâ Yunus'un Dalsız nam karyede menkûhası olan Asiye nam hatunun Çavuşlar nam karye sâkinlerinden Eyvan kethüda ve oğlu Mustafa ve Müslim ve Pir Veli oğlu 'Abdi be Eyüb ve Hacı Şükran ve Hacı Hüseyin ve Divâne ferruh nam kethüdalar kethüda Yahyan'nın evin basub ve sabah oldukda evinden çıkarub esir tutub ve mezbûrenin elin ve ayağın bağlayub alub gezüb karye halkı havflarından çıkmayub husus-ı mezbûr görülmek için mukaddemâ Halil çavuş mübâşeretiyile mezbûrlar ele getirilüb

Südde-i sa‘âdetime gelmek üzere iken çavuş mezbûrun yolların basub ellerinden alub daima mezbûrlar fesâd ve şenâ‘atden hali olmadıkların şöyle ki Milan kâdısının bildirdiği ecilden il eri mu‘avenetiyle mezbûrlar ele götürülmek emr idüb buyurdum ki:

Vardukda mezbûrları il eri mu‘avenetiyle ele götürüb dâhî vak‘î olan fesâdlarının suret-i sicilleriyle Südde-i sa‘âdetime gönderesin ve koşub gönderdiğün ademlere mûhkem tenbih eyleyesin ki yolda ‘inayet etdirilmekten hazer eyleyeler.

Hüküm:661

Divergi kâdısına hüküm ki:

Südde-i sa‘âdetime mektub gönderüb kazâ-ı mezbûrenin muğayir-i müsellemini çarşuya karib olmağla muğayir-i müsellemini üzerinde bey‘ ü şerler olunub ayaklanub üzerine cemiye olundukdan hali olmamağın esbâ-ı hayratların dergâh-ı mu‘allâm çavuşlarından.

Hüküm:662

Görüldü

Efendi hatt-ı

Çıldır beylerbeyine hüküm ki:

Asıf Pâşâ mülk-i düstûr-ı Südde-i sa‘âdetime mektub gönderüb bi-l fi‘il Ahız hanın ağası olan Süleyman eşkîyadan olduğundan ma‘ada bundan akdem men‘ü cehr-i müttedîm hizmetde olmağla bedrelü kuzâttan şikâyet ve ‘isyan üzere olub mezkûr mürtedi men‘ ü cehrin oğlu Tavat ve sâîr aznavur ile hakikaten dostluk idüb yekdil olmağla at ve tüfenk ve barut virüb bi-l cümle izalesi lazımdır deyü bildirmeğide buyurdum ki:

Vardukda mezkûru ihzar idüb ahvâlin ‘isyan olandan veya ‘arz müsûlanmardan hak üzere teftîş idüb göresin fi-l vak‘î ‘arz olunduğu gibi olub hizmetat lazımesine ihtiyac üzere olmayub ‘isyan üzere olanlar ile ittihâd olub memnu‘ meta virdüğü vak‘îyse vuku‘ üzere yazub ‘arz eyleyesin.

Sayfa:228

Hüküm:663**Gümülcine kâdısına hüküm ki:**

Südde-i sa'âdetimde koyun emini Kurd mühürlü tezkere gönderüb hâlâ defter-i cedide mücebince kazâ-ı mezbûrda on üç bin altı yüz kırk dört koyun olub ile-l hak yedi bin koyun bedeliyeleri cem' olunub ile-l hak altı bin altı yüz koyunun bedeliyeleri ve koyunları gelüb henüz zimmetlerindedir deyü tahsil olunmak babında hükm-i şerîfim ricasına bildirmeğide buyurdum ki:

Vardukda bu babda mukayyed olub irsal olunan defter-i cedide mücebince baki' kalan bedel akçelerin cem' ü tahsil etdiresin.

Hüküm:664**Tırnova ve Cumabazarı kâdılarına hüküm ki:**

Koyun emini mühürlü tezkere gönderüb zikr olunan kâdılıkların koyunları bundan evvel Ermeniler kârhanesinde işlemen Mustafa nam kazâya ta'yin olunub hâlâ mezbûr Mustafa gayib olub kârhanesi mu'attab olmağın Mehmed nam kassab ve İstani nam zîmmi ber vech-i iştirâk kârhane-i mezbûreden kassab ta'yin olmuşlardır ve hâlâ gayib mezbûr Mustafa ol caniblere varub koyunların ihraç ve bedeliyelerin cem' etmek üzeredir deyü istima' olmağın vak'îyse mezbûr Mustafa men' olunub cem' eyledükleri koyun ve bedel akçeleri hâlâ hükm-i şerîfimle varılan mezbûr-leh Mehmed ve İstani'ye alıvirilmek babında hükm-i şerîfim rica etmeğın buyurdum ki:

Vardukda zikr olunan kâdılıklarda hâlâ defter-i cedide mücebince lazım olan koyunları ihraç etdirüb ve koyunları olmayanlardan koyun başına yigirmi beş akçe bedellerin cem' ü tahsil etdiresin ve gayib olan mezbûr Mustafa şimdiye değin nemikdar koyun ve bedel akçeleri cem' etmişlerse hâlâ kassab olan mezbûrin Mehmed ve İstani'ye alıvirüb teslim eyledikten sonra mezbûr Mustafa'yı Südde-i sa'âdetime gönderesin ki muhâsabeleri görüle.

Hüküm:665*Görüldü**Bâ hatt-ı efendi***Haslar kâdısına hüküm ki:**

Taht-ı kazânuzda vak'î olan kazâda ve kurada sâkin olan sipahioğulları ve silahdar ve sağ ve sol 'ulufecileri ve sağ ve sol gulebadır dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ve sipahi ve cebecilerdir topculardır cümlesi cenâb-ı celâlet me'anı seferi hümâyuna me'mur olur iken sefer-i hümâyunuma me'mur olup gemileri yerlû yerinde teftîş ve tafahhus idüb görölmesi ferman olmuştur buyurdum ki:

Vardukda müşârün-ileyhin mübâşeretıyla emir-ül celebü-l kâdrim mücebince eğer sipahi oğullarıdır ve eğer silahdar ve sağ ve sol 'ulufecileri ve sağ ve sol gulebadır ve dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ve cebeci ve topcularınız yerlû yerinden teftîş ve tafahhus idüb göresin şöyle ki mu'murlar olup ve eminadlar her kimlerse ismi ve resmi yazub 'arz eylesin ki sonradan haklarında emrim ne vechile sadr olursa ana göre 'amel eylesin.

Sayfa:229**Hüküm:666***Görüldü***2 Zi'l-hicce sene 1004 Efendi hazretlerine verildi.****Nahcivan beylerbeyine hüküm ki:**

Şirvan muhâfazasında olan Derviş Hasan Pâşâ mektub gönderüb Mahmudi hakimi olup Makü sancağına tasarruf olanlar 'umumen alaybeyi zuâma ve erbâb tımarlı kadimdem Revan beylerbeyi ile asulan vak'î olan hidemât-ı hümâyun müşârün-ileyh ile ikrar idgeldikleri ecilden hâlâ dâhî kadimdem olıgeldüğü üzere Revan beylerbeyisi ile isminin emr-i şerîfim ricasına 'arz etmeğin olıgeldüğü üzere teşkil ise deyü müşârün-ileyhe hükm-i hümâyunum gönderilmiştir. Buyurdum ki:

Vardukda müşârün-ileyh vech-i meşrûh üzere adem gönderüb ta'yin eyledüğü min ba'd sen ki atub hidmet-i hümâyunuma vech-i münâsib gördüğün üzere hareket eyleye.

Ola min ba'd mûma ileyh Revan beylerbeyliği etmek emr idüb buyurdum ki:

Vardukda min ba'd ferman-i celeb-ül kâdrim mûcebince hidmet-i hümâyûnumda olan beylerbeyisi vech-i münâsib gördüğü üzere olunasin. Vardukda livâ-i mezbûr sancağı beyi kadimden olıgeldüğü üzere Nahcivan üzerine asdırub olıgelene muhâlif ve emr-i şerîfime muğatir iş etdirmeyesin.

Hüküm.667

Bir sureti () ve müşârün-ileyh Halviran hakimi olub Zili sancağı beyi içün yazıla.

Hüküm:668

Görüldü

Bâ hatt-ı efendi

İstanbul kâdısına hüküm ki:

Südde-i sa'âdetimde mimarbaşı olan Davud dâme mecduhû Südde-i sa'âdetime mektub gönderüb taht-ı kazânuzda vak'î olunan kiremid tûl ve arzında noksan üzere olmağla gemilere muhammil olunub İstanbul'a geldiğinde bazı keresteci dükkânlarına yanaşub tahsis olduğun haffâten odunu bahâ ile firûhat olunub sarf üzere olmağla zeman-ı kıl'alara mevadın olub nice evkâf ve emlak binalarına zarar ve gadr olub min ba'd Galata ve Haslar ve Üsküdar kazâlarında firûhat olunan kiremid keresta keresteciler kethüdası Rüstem marifetiyle firûhat olunmak ricasına 'arz itmeğin buyurdum ki:

Vardukda kazâ-ı mezbûreden İstanbul'a gelüb zikr olunan kâdılıklarda firûhat olunan kiremidleri mezbûr keresteci kethüdası marifetiyle hadis mabnalarında bey' ve şıra etdirmeyüb haffeten mezkûrun marifet-ül hadis bey' eyleyanları isim ve resimleriyle yazub 'arz eylesin ki haklarından geline.

Sayfa:230

Hüküm:669

Görüldü

Erzurûm muhâfazasında olan vezir Mustafa Pâşâ'ya hüküm ki:

Sen ki Göri beylerbeyisi Südde-i sa'âdetime mektub gönderüb sabıka Göri beylerbeyisi Mustafa dâme ikbaluhûnun ademlerinden Hacı ve Ramazan ve Yusuf ve 'Ali ve Mustafa ve Hasan ve Kasım nam kimesneler kal'a-ı mezbûrede olan Göklü

taifesinin bazı işlenmiş mevâcibin ve sâîr malların cebren alub zulm ve hayf eylemişlerdir yerlû yerinde görûlûb teftîş olunmak ricasına ‘arz etmeğin buyurdum ki:

Vardukda mezkûrları ihzar idüb ve hak ve ‘adl üzere teftîş ve tafahhus idüb göresin kazâyâ ‘arz olunan gibiyse ki şer‘ile sâbit olan ba‘de’s-sübût ashâb-ı hukuka hakların alıvirüb hilaf-ı şer‘i şerîf kimesneye iş etdirmeyesin.

Hüküm:670

Görüldü

Galata kâdısına hüküm ki:

Edirne kapusu kassablarından Karaoğlu Aleksandır kassab Südde-i sa‘âdetime gelüb taht-ı kazânuzda olan Frenk ve zîmmilerde geçen sene ferman olunan kassab akçesinden yüz yigirmi bin akçe baki‘ kalduğu bildirmeğide meblağ-ı mezbûr tahsil olmak babında kü şerîfîm rica etmeğin buyurdum ki:

Vardukda göresin ‘arz olunduğu üzere zarar-ı kassab için verilmesi lazım olan akçeden virilmeyüb baki‘ akçe varsa her kimlerde ise olıgeldüğü üzere müşârün-ileyh çavuşum mübâşeretiyile cem‘ ü tahsil etdiresin amma bu bahâne ile kimesneye zulm ve ta‘addi olmakdan ve olıgelandan ziyâde akçe almakdan ihtiyât eylesin.

Hüküm:671

Görüldü

Anatolî beylerbeyine hüküm ki:

Bundan akdem emr-i şerîfîmle Hamid sancağı sipahilerinden otuz bir nefer sipahi livâ-i mezbûr muhâfazasınsa ta‘yin olunub birer selamlık bedelleri için alınub kabs olmak fermanım olmağla zıkr olunan otuz bir neferin cümle tımarları elli bir bin yedi yüz on iki akçe olub mîrî için alınub kabs olundukdan sonra orduyu hümâyunuma gidecekler tekâlifler eylemişde hak etmek lazım gelmekle zıkr olunan akçelerle iki katarlık alınub mîrî taife ile yakalanub elçiye virilmekle zıkr olunan otuz bir nefer livâ-i mezbûr muhâfazasında olub sefere gelmediler deyü tımarlarına dahl olunmamak emr idüb buyurdum ki:

Vusul buldukda mezbûrlar bu sene livâ-i mezbûr muhâfazasında olub alınan bedeliyeleri baka-ili senede sefere gelmediler deyü tımarlarına hariçden kimesneyi dahl etdirmeyesin. Tahrirât olunub Zilhicce sene erba'a ve elf.

Sayfa:231

Hüküm:672

Görüldü

Bâ hatt-ı ()

Yevmü-l ahad Fi 27 Şevval sene Erba'a

Ma'raş beylerbeyine ve () beyine hüküm ki:

Bundan akdem Haleb'e tabi' Milas memlikâsı kazâsına nam olan bozca Kalender ve Bezirgân ve 'İsa ve Syedi Ahmed ve Mezid ve Kırk nam kimesneler hâlâ mezkûr bozca Kalender Batum seferine varub sipahi oğlanı oldum deyü yerak kaldırub ve kırk elli nefer mikdarı eşkîya ile mukata'ı mezbûrenin ve karyelerin ve vilayet-i mezbûre re'âyâsına zulm ve ta'addi eyleyüb mâl-ı mîrîye külli gadr etmekle Milas ahalsi gelüb mezbûrların ahval ü vazî üzere 'arz olunmasın rica idüb taifede zıkr olunan eşkîyanın zimmetlerin evâhirin mâl-ı mîrî oldukdan sonra haklarından gelinmeyle cümle re'âyâ-ı mezbûrenin gelinmeden cilâ-ı vatan itmeleri mukarrerdir deyü 'arz eyledüğün ecilden buyurdum ki:

İl erleri mu'avenetiyle ele getürüb dâhî evvala zimmetlerine lazım gelen bedeliyeleri bikusur getirmekden cem' ü tahsil eyleyüb mîrî için hıfz eyledikden sonra bir def'a ler'ile fasl olmayub on beş yıl mürûr itmeyan hususların hakları mevâcehesinde şer'ile teftîş ve tafahhus idüb üzerlerine sübût olan metrukâtı dâhî hükm idüb bikusur alıvirdikden sonra aslâ mec'al virmeyüb şer'ile haklarında lazım gelanı icra eyleyesin. Muhtac-ı 'arz olanları yazub 'arz eyleyesin.

Hüküm:673

Bâ hatt-ı Sufi

Fi 27 Şevval sene Erba'a

Sabıka defterdarı olub hâlâ Karesi müfettişi olan Mehmed'e ve Mürz kâdısına hüküm ki:

Sen ki müfettiş ahalisine mektub gönderüb bi-l fi'il 'Asitâne-i Sa'âdetde kapucubaşı olan 'Ali dâme mecduhûnun mahrûse-i () olan deve ve katırları dergâh-ı 'ali kapucuların Veli ve sipahima oğlanlarından Hüseyin ve hassa tahrircilerinden Muhammed nam kimesneler zikr olunan develeri ve katırları İstanbul'a getirtmen Balıkesir kazâsına tabi' Mındırhari nam karyeye konub aslâ kimesneye zulm ve ta'addileri olmayub kendü hallerinde iken ahali-i karye bunların üzerlerine gelüb mezkûr tahrirci Muhammed mûhkem darb idüb bazı yerlerin mecrûh eyleyüb ve yanlarında olan akçelerinden dört binden ziyâde akçeleride alub karye-i mezbûre ahali mezbûrlara külli zulm ve ta'addi etdiklerine 'arz Müslümanlar haber virdükde adem gönderilüb mezbûrların ahvâli Balıkesir kâdısı husûreti şer'ile teftîş olunub görüldükde kazâ-ı mezbûr ahali-i karyeye himâyet ve siyânet idüb mezbûrlara külli zulm be kabs olmuşdır deyü 'arz eyledüğün ecilden buyurdum ki:

Vusul buldukda karye-i mezbûre ahali şer'i şerîfe ihzar idüb Toprak kâdısına husûreti hüsâması mevâcihesinde ahvâllerinde onat vechile şer'ile teftîş ve tefahhus idüb göresin fi-l vak'î 'arz olunduğu üzere karye-i mezbûre ahali hilaf-ı şer'i mezkûrların darbat idüb olmikdar akçeleride aldıkları şer'ile sâbit ve zahir olursa ba'de's-sübût aldıkları akçeleride bikusur alıverdikden sonra haklarında şer'ile lazım gelanı icra eylesin amma tamam hak üzere olub zor virilmesinden ve şuhûd-ı zûrdan ve ahz-ı celb sebeble tarafından himâyet olmakdan ihtiyât eylesin.

Sayfa:232

Hüküm:674

Görüldü

Bu dâhi

Gelibolu kâdısına hüküm ki:

Kıdvetü'l emâsil ve'l-âkrân yeniçeri müşhidi olan Hasan zîde uluvvuhû tereke gönderüb Gelibolu kazâsına tabi' kazâ-ı Çardak'da sâkin Kara Mustafa oğlu Hüseyin nam kimesne eşkiyadan olub yeniçeri namında gezüb re'âyâyâ hilaf-ı şer' zulm ve ta'addi etmekle ahvâli şer'ile görülmek için şer'i şerîfe da'vet olundıkda aslâ ita'at-ı şer'i şerîf eylemedüğünden ma'ada mezbûriyeden işkâyet eyledün deyü teslim-i galat? ile teslim idüb re'âyâyâ zulm ve ta'addinin siyaset yokdır deyü i'lam etmeğin mezbûrun ismi yeniçeri defterinde yokolub bulunmayub yeniçeri olmadığı mukarrer olmağıda buyurdum ki:

Vardukda mezbûru şer'î şerîfe ihzar idüb dâhî da'vaları hak idüb bi-l fi'il ma'ada eyleyan hüsâması mevâcihesinde bir def'a şer'ile fasl olmayub on beş yıl mürûr itmeyan hususların onat vechile tefîş idüb alıvirdikden sonra şer'ile lazım gelanı icra eylesin. Sübût bulan hukuku ba'de's-sübût ashâbına hükm idüb hilaf-ı şer'î şerîf kimesneye zulm ve ta'addi etdirmeyesin. Muhtac-ı 'arz olanları yazub bildirsin.

Sayfa:233

Hüküm:675

Görüldü

Fi 26 Şevval sene Erba'a

Cebeci başına hüküm ki:

Hassa mimarbaşı Davud Pâşâ dâme mecduhû dergâh-ı mu'allâma tezkere gönderüb cenâb-ı celâdet me'âbımla sefere ta'yin olunan on nefer hassa mimarı ve üç nefer su yolcu ve kırk nefer demürcü ve seksen yedi nefer bina ve tımar ve yüz nefer lağımcılar ve on neferâtı keşângir cümle iki yüz elli neferin yoldan müdtehâm olan alat ve esbâbların sen tehmil etdirüb götürölmek babında hükm-i şerîfim ricasına 'arz etmeğin buyurdum ki:

Vardukda müşârün-ileyhin 'arz eyledüğü üzere zikr olunan iki yüz elli neferin yolda müstehâm olan alat ve esbâbların sen tahmil etdirüb ma'an getirdesin.

Hüküm:676

Görüldü

Bâ hatt-ı Abdullah efendi

Fi 28 Şevval sene Erba'a

Bıdaközü kâdısına ve Bozok ve Elif Sultan Hazretleri hasları voyvodasına hüküm ki:

Ol caniblerde delik dimekle meşhûr Mustafa kendü halinde olmayub re'âyâ ve berâyâyâ zulm ve ta'addi üzere olduğu re'âyâ tarafından i'lam olmağın mezbûr ele getirölüb Südde-i sa'âdetime gönderilmek emr idüb buyurdum ki:

Vardukda mezkûru mu'accelan ele getirüb koşub Südde-i sa'âdetime gönderesin.

Hüküm:677*Görüldü***Fi 28 Şevval sene Erba'a****Dulkadiriye beylerbeyine ve Ma'raş kâdısına hüküm ki:**

Kayseriye sancağı ile kâdısı Südde-i sa'âdetime mektub gönderüb kal'a-ı Ahıska mevâcibine havale olan Veli ve Gedik Mustafa Müşârün-ileyhaya gelüb bozca ve Seydi nam eminler dâhî ferman olunan mâl-ı mîrî tahsiline geldiklerinde delik dimekle ma'ruf Mustafa bunların üzerine gelüb mültezim Bayram'ı katl idüb ve tahsil eyledikleri mâl-ı mîrî ve sâîr esbab ve erzâkların garet idüb mezbûrin bozca ve Seyid Ahmed dâhî bunları rencide urub zulm ve ta'addi eylediklerin 'arz eyledikleri ecilden mezkûrlar ele getirilüb bunların hakları alıvirmek emr idüb buyurdum ki:

Vardukda bu babda onat mukayyed olub göresin fi-l vak'î 'arz olunduğu gibiye mezbûrları birer tarikile getürüb dâhî hususlardan bir de'a şer'ile fasl olmayub on beş yıl mürûr itmeyan hususları hakları mevâcihelerinde teftîş ve tefahhus idüb bunlardan aldıkları eğer mâl-mîrî ve eğer esbâb ve erzâkların bikusur alıvirüb eğer mâl- mîrî ve eğer gayrısı dîhû yanlarında bir akçe komayub alıvirdikden sonra vak'î olan fesâd ve ta'addilerin vukuğ üzere yazub 'arz eylesin.

Hüküm:678*Görüldü**Bâ hatt-ı Abdi efendi***Fi () Zî'l-kade sene Erba'a****() sakın Hacı Ali'ye verilmiştir.****Konya ve Bilvirans ve Hatun Sarayı kâdılarına hüküm ki:**

Ol caniblerde re'âyâ ve berâyâ taraflarından dergâh-ı mu'allâma 'arz-ı hâl sunulub bazı eşkîya sipahi ve yeniçeri ve topçu ve cebeci namına ve bazı ehl-i fesâd seferciler karyeden karyeye gezüb emvâl ve erzâkların garet ve hasaret idüb Amerd oğulların ve kızların çeküb ve ve beşer onar bin akçe salgunlar idüb virmeyenları katl idüb ve bunun emsâli zulm ve ta'addilerin bahânesi yokdur deyi sükût eylediler imdi 'umumen bölük halkı ve dergâh-ı mu'allam yeniçerileri ve topçu ve cebeciler sefer me'mur olub sefere gitmişleridr min ba'd ol caniblerde biz sipahi ve yeniçeri ve

topcu ve cebecilerüz deyü re'âyâ ve berâyâ zulm ve ta'addi üzere olanlar ele getirilüb haklarından gelinmek emr idüb buyurdum ki:

Vardukda bu babda her birinüz mukayyed olub anın gibi bölük halkı ve yeniçeri ve topcu ve cebeci namında olub re'âyâyâ zulm ve ta'addi üzere olanları ve ehl-i fesâd seferciler dâhî muhâfazaya kalan sipahilere lazım gelürse ele götürüb şer'ile fasl olmayub on beş yıl mürûr itmeyan hususların haklatı mevâcihelerinde şer'ile teftîş idüb üzerine sâbit olan ba'de's-sübût hükm idüb ashâbına alıvirdikden sonra muhtac-ı 'arz olanları yazub 'arz eyleyesin. Olmayanlar hakkında şer'ile lazım galanı icra eyleyesin.

Sayfa:234

Hüküm:679

Kıdvetü'l-emâcid ve'l-akrân sabıka Mısır defterdarı olan hâlâ Hüdavend ve () sancaklarının muhâfazasında olan Mehmed ile Mir Balıkesir ve Mülk kâdılarına hüküm ki:

Kisad kazâsı ahalisi Der Sa'âdetime adem gönderüb hasları olan Mevlânâ Mehmed on beş ve yigirmi atlular ile karye bekarye üzerimizde gezüb Mısır ve Hama yem ve yemeklerimiz alub ve hilaf-ı şer'i ve mâldan muhâseye ve resm-i hüccet ve hidmetkâr ve hidmetkârına ziyâde elli akçelerimiz alub ve kulları için siyaset ve mihmândarlık? cem' olunur deyü akçelerimiz alub ve defaatle siyaset ve sıyanet ve mihmândarlıktan? ref' olunan kimesneleri emr-i şerîfe muhâlif siyaset ve mihmândarlıktan? etdirüb ziyâde zulm ve habs etmekden hali olmadığı bildirdiğin ecilden buyurdum ki:

Vardukda bu hususlar hüsâma-ı mevâcihelerinde şer'ile teftîş ve tafahhus eyleyüb şer'ile üzerlerine sübût bulan hukuka hükm idüb ashâblarına virüb re'âyâ ve berâyâyâ zulm ta'addileri olub emr ile siyâset ve ref' olunan kimesnelere siyâset etdirmeyesin.

Hüküm:680*Görüldü**Bâ hatt-ı efendi***Fi 27 Şevval sene Erba'a****Odabaşıya verilmiştir.****Bostancı Pâşâ'ya hüküm ki:**

Bazı ehl-i fesâd ve eşkîya seferlüyüz deyü deryada olan gemileri ve kendü hallerinde olanları rencide eyledikleri i'lam olmağın Galata subaşı kullarıyla gezüb bu makule seferlüyüz deyü fesâd ve ta'addi üzere olanları ele getürmek emr idüb buyurdum ki:

Vardukda bu babda mukayyed olub Galata subaşı kullarının kul kayıklarıyla gezdürüb bu makule fesâd ve ta'addi üzere olanlar eğer seferlü namındadır ve eğer gayridir ele getürüb Südde-i sa'âdetime getürdesin.

Hüküm:681*Görüldü***Lazkiye kâdısına hüküm ki:**

Mektub gönderün nefsi Lazkiye halkı şer'i şerîfe gelen nefsi Lazkiye'de olan Mahmud ve Süleyman'ın Müslümanlar envâ-i zulm ve ta'addileri olduğundan gayri ve Kosa Süleyman Seydi Muhban nam kimesnenin alt çalub ve Ebubekir nam kimesnenin dâhî dükkânın basub kendü mûhkem darb idüb ve kassab Hacı Şiya'nın dâhî dükkânın basub ve mezkûr Mehmed dâhî hâlen şer'i şerîf Müslümanlara salgun salub her hane başına otuz akçelerin alub virmeyenleri mûhkem darb ve katl idüb külli ta'addi eyledikleri i'lam idüb vak'î hâl-ı sual olması içün mezkûrlar ihzar olunub vak'î hâl-ı sual olundukda vech-i meşrûh üzere ta'addilerine ikrar ve ihtiraf eylediklerin 'arz eyledüğün ecilden buyurdum ki:

Vardukda mezkûrları ref' idüb min ba'd () etdirmeyesin memnu' olmayub tekrar Müslümanların rencide iderlerse Südde-i sa'âdetime yazub 'arz eylesin ki hürülüb haklarından geline.

Sayfa:235

Hüküm:682*Görüldü***Üsküdar kâdısına hüküm ki:**

Anatoli ve Karaman ve bi-l cümle öte yakadan Üsküdar'a gelen ve asıl olan haraç ve 'adet-i ağnam ve sâir mâl-ı mîrî hazineleri aslâ eğlendirilmeyüb mu'accelen Südde-i sa'âdetime göndermek için dergâh-ı mu'allam sipahi oğullarından kıdvetü'l-emâsil Sarı 'Ali ta'yin olunmuşdur. Buyurdum:

Hükm-i şerîfimle vardukda anın gibi Üsküdar veyahud gelen ve asıl olan emvâl mîrî hazinelerin aslâ eğlendirmeyüb mu'accelen müşârün-ileyhin mübâşeretiyile Südde-i sa'âdetime göndermek üzere olasin ve irsal eyledüğün hazineme yazub bildiresin.

Hüküm:683*Görüldü***Beyşehir sancağı beyine ve kâdısına hüküm ki:**

Sen ki mirlivasın. Südde-i sa'âdetime mektub gönderüb Beyşehir sâkinlerinden Seyid Müslim ehl-i fesâd olub defaatke fesâd ve şenâ'atin 'arz olunmaya min ba'd niyâbet etdirilmeye ve teftiş ve tefahhus göre ki gönderile deyü defaatle icare-i şer'î şerîf varid olmağın gâh ile ele götürüb ve gâh bir tarikle helas olub kemakân re'âyâ ve berâyâyâ zulm e ta'addi ve fesâd üzeredir deyü re'âyâ ve berâyâ şekva' eylediklerin 'arz eylediğün ecilden mezbûr kayd u bend ile küreğe gönderilmek emr idüb buyurdum ki:

Vardukda mezbûr Seydi Müslim'i hüsn-i tedbir ile ele götürüb dâhî mukayyed ve mahbûs kereğe gönderesin.

Hüküm:684*Görüldü**Bâ hatt-ı efendi***Dulkadiriye beylerbeyine hüküm ki:**

Mektub gönderüb vilayet-i mezbûrede Himentu ve Bilas nahiyelerinden ve gayride eşkiya ve ehl-i fesâd ziyâde hareket üzere olub hususen Hacı Pâşaoğlu Deli Bey nam kimesne yetmiş seksen mikdarı sekban ve elli altmış mikdarı atlu ile devr

idüb re'âyâ ve berâyâyâ envâ-i zulm ve ta'addi üzere olduğundan gayri yollara bellere inüb katl-i nüfûs ve garet-i emvâl idüb 'isyan ve tuğyan etmeğin ele getirilüb hakkından gelinmek babında hükm-i hümayun ricasına 'arz eyledüğün ecilden ele götürülmek emr idüb buyurdum ki:

Varukda bir an tehir ve terahî etmeyüb mezbûr Hacı Pâşaoğlu Deli Bey ele getirüb dâhî vak'î olan fesâd ve ta'addinin suret-i sicilleriylke mukayyed vr mahbûs Südde-i sa'âdetime gönderesin.

Hüküm:685

Görüldü

() kâdısına hüküm ki:

Sen ki kâdısın. Südde-i sa'âdetime mektub gönderüb kazâ-ı mezbûrede Nahşiler nam karyede Hacı Mehmed nam kimesneden nice Müslümanlar da'va-ı hak etmeyüb mezbûr Hacı Mehmed'i şer'î şerîfe da'vet için lazım irsal olundukda şer'î şerîfe ita'at etmeyüb mezbûrun oğlu nam kimesne şer'î şerîfe da'vet için varılan ademi darb u let idüb mukaddemâ dâhî bu makule 'isyan üzere olub şer'î şerîfe ita'at etmemekle üzerinde nice hukuk olmuşdur deyü 'arz eyledüğün ecilden mezbûr ele getirilüb teftîş oldukda üzerine sübût olan hukuka nas alıvirmek emr idüb buyurdum ki:

Vardukda mezbûr Hacı Mehmed ve oğlu eline şer'î şerîf ihzar idüb dâhî bir def'a şer'ile fasl olmayub on beş yıl mürûr itmeyan hususların hakları mevâcihelerinde şer'ile teftîş ve tefahhus idüb üzerlerine sübût bulan hukuka ba'de's-sübût hükm idüb ashâbına alıvirdikden sonra muhtac-ı 'arz olanlardansa yazub 'arz eylesin. Değilse hakkından şer'ile lazım gelanı icra eylesin.

Sayfa:236

Hüküm:686

Görüldü

Sabıka Rûm ili beylerbeyisi olub hâlâ vilayet-i Anadolu muhâfazasında olan Hasan Pâşâ'ya ve Sancaklı kâdısına hüküm ki:

Ahz-ı kazâ-ül müslimiye'nin Kütahiye kâdısı idüb kazâyı Südde-i sa'âdetime mektub gönderüb Sancaklu kazâsına tabi' Akçaşehir nam karye halkı müşârün-ileyhe gelüb dergâh-ı mu'allâm çavuşlarından Emrullah çavuş birer koyunlarımız almayınca ta'salar itmeyüb ve içerden Kurdsuyu nam kimesnenin oğlu hilaf-ı şer'i şerîf katl idüb ve Kemâl Sûni oğlu Sinan'ın beş bin akçesin alub ve Müslümanların nice akçelerin almayınca katırların tevzi' etdirmeyüb ve Bayram nam kimesnenin yolun basub yedi bin üç yüz akçesin alub ve kavga etmişsin deyü on nefer kimesnelerin hilaf-ı şer'i şerîf üç bün akçelerin alub ve netahmili? mezbûrun bu makule zulm ve ta'addisinden kâr-ı kisbimizden kalub karara mecalimiz kalmamıştır deyü şekvâ' eylediklerin ehl-i küffâra sual olmayub mezbûr çavuş vech-i meşrûh üzere ta'limdir deyü haber verdiklerin 'arz etmeğin mezbûr ele getirilüb teftiş olunub hukuka nas alıvirilmek emr idüb buyurdum ki:

Vardukda mezbûr Emrullah çavuş ele götürüb dâhî bu hususlardan birer def'a şer'ile fasl olmuş olmayub on beş yıl mürûr etmiyan hususların hakları mevâcihelerinde şer'ile teftiş ve tefahhus eyleyüb üzerine sübût bulan hukuka nas bi-t tamam ashâbına alıvirdikden sonra maksat ve meşrûh yazub Südde-i sa'âdetime 'arz eylesin.

Hüküm:687

Görüldü

Amasya sancağı beyine ve Suca kâdısına hüküm ki:

Dergâh-ı mu'allâma muhzır sunulub ol caniblerde Kara Berihan nam kimesne mukaddemâ eşkiya ve ehl-i fesâd ile müttehid olub fesâd üzere iken yoldaşları ahz aldıkda mezbûr firar idüb hâlâ Tatar kal'ası mezderesi bana virildi deyü mezbûr kâdiaskere mektub gönderüb medresi-i mazbûre avkâf-ı mahsûlüne hilaf-ı şer'i şerîf dahl ve tecavüz idüb ve berât-ı hümayunumla müderris olan dahl-i niza'dan hali olmağın fesâd ve efsâddan hali olmamağın ele götürülüb teftîl olunub ve anda olan müzevver temessükün olmak babında hükm-i şerîfim rica eyledikleri ecilden buyurdum ki:

Vardukda göresin mezbûr 'arz olunduğu üzere müzevver mektub ile müderris oldun deyü hilaf-ı şer'i ta'addi ve tecavüzü varsa ehl-i 'arz kimesnelerin teftiş ve tefahhus eyleyüb üzerine sübût bulan hukuka ba'de's-sübût hükm idüb ashâbına

alıvirdikden sonra sübût bulan mevâdın suret-i sicilleriyle mukayyed ve mahbûs Südd-i Sa'âdetime gönderesin ki küreğe konula.

Hüküm:688

Görüldü

İznikmid ve Mihaliç ve Aydıncık kâdılarına hüküm ki:

Ticaret üzere olan gemilerden yigirmi beş zira olan gemiden gümrükcüler ancak iki yüz akçe ele virmişler iken hâlâ olıgelana muğayir bu makule gemilerden iki bin akçe ve dâhî ziyade aldıkları i'lam olmağın men' olunub olıgelana ziyâde aldirmamak emr idüb buyurdum ki:

Vardukda bu babda her biriniz müstakîlen mukayyed olub bu makule gümrük hususlarından olıgelana muğayir tecavüz ve ta'addi etdirmeyesin.

Sayfa:237

Hüküm:689

Görüldü

Trablus Şam beylerbeyine ve Hama kâdısına hüküm ki:

Südde-i sa'âdetime mektub gönderüb vilayet-i mezbûre 'ulumâ ve sülâhâ ve sâir 'ayan ve eşrafıda gelüb kazâ-ı Hama'da sâkin olub Şeyh namında olan Abdünnafi' nam kimesne mücerred celb ve ahz için tevzir ve telbis da'valara karışmayub kiminden vekil ve kiminden şahid alub ve tezviri fetva ve mezbûr hüccetler virüb şer'i şerîfe da'vet olundukda ita'ate şer'i şerîf itmeyüb ve bi-l cümle ihtilâle ba'is kimesnedir teftîş olunub hukuka sâbit alıvirdikden sonra şer'ile hakkından gelinmesi babında hükm-i hümayunum rica eylediklerin bildirdiğın ecilden mezbûr şer'ile teftîş olunmak emr idüb buyurdum:

Vardukda mezbûr Abdünnafi' şer'i şerîfe ihzar eyleyüb dâhî birer def'a şer'ile fasl olmayub on beş yıl mürûr itmeyan hususların hakları mevâcihelerinde şer'ile teftîş ve tefahhus eyleyüb üzerine sübût bulan hukuka ba'd's-sübût hükm idüb ashâbına alıvirdikden sonra muhtac-ı 'arz ise yazub 'arz eylesin. Değilse hakkında şer'ile lazım gelanı icra eylesin.

Hüküm:690*Görüldü***Hura ve Miryofen kâdılarına hüküm ki:**

Zıkr olunan kâdılıklarda yasakçı olan dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ref' olunub dergâh-ı mu'allâm yeniçerilerinin subaşılardan Mustafa subaşı ol caniblerde yasakçı ve dergâh-ı mu'allâm yeniçerilerine zabıt ta'yin olunub ol babda ağaları tarafından mühürlü mektub irsal olunmuşdur. Buyurdum ki:

Vardukda bu babda müşârün-ileyh ağanın mektubu mücebince yasakçılık ve yeniçerileri zabıtların müşârün-ileyh Mustafa subaşı etdirüb lazım gelen hususlarda mu'avenet eylesin.

Hüküm:691*Görüldü***Mısır beylerbeyine ve defterdarına hüküm ki:**

Dârü's Sa'âdem ağası olan İftihârü'l-hâvass ve'l-mukarrebîn mu'temedü'l-mülûk ve's-selâtin Osman Ağa dâme 'ulüvvuhû Südde-i sa'âdetime mektub gönderüb mehrûse-i Mısır'da merhûm Sultan Kayıdbay evkâfından bazı karyeleri akâbir ve 'ayanı Mısır birer tarikile tehammülünde eda-ı icare ile alub bu vechile nice zaman tasarruflarında olmamağla evkâf-ı mülûkleri gibi olub ve Rüstem Pâşâzade bu makule tarafından olan bazı karyeleri otuz bin pare mezbûrilere olunmak olmak için bir tarikile emr olub bu vechile avkâf-ı mezbûreye gadr olunur deyü mukaddemâ Dârü's Sa'âdette kapu oğullarından olub hâlâ evkâf-ı mezbûre nazırı olan Ahmed Ağa bildirmeğin min ba'd evkâf-ı mezbûre virilen vech-i meşrûh üzere vakfâ gadri olanlar dâhî müşârün-ileyh nazır marifetiyle tehammülüne göre icareye virdirmek babında hükm-i hümayunuma ricasın 'arz etmeğin buyurdum:

Vardukda min ba'd 'arz olunduğu üzere evkâf-ı mezbûre karyelerinin icare hususlarının vech-i meşrûh üzere nazır marifetiyle gördürüb vakfa gadr olmakdan ihtiyât eylesin.

Mısır beylerbeyine ve defterdarına hüküm ki.

Sayfa:238

Hüküm:692*Görüldü**Bâ hatt-ı hazreti efendi*

Sabıka Bağdad beylerbeyisi olup hâlâ Haleb muhâfazasında olan ‘Ali dâme ikabluhûya hüküm ki:

Hacı Pâşâ () yetmiş seksen mikdarı sekban atlu ile devr idüb re‘âyâ ve berâyâ envâ-i zulm ve ta‘addi üzere olduğundan gayri yollara ve bellere inüb katl-i nüfus ve garet-i envâl idüb‘isyan ve tuğyan etmek ele getirilüb hakkından gelinmek ferman olmuştur. Buyurdum ki:

Vardukda bir an tehir ve terahî itmeyüb mezbûr Hacı Pâşâ, Deli Bey tarafından ele getirüb teftîş ve tefahhus idüb üzerine sübût bulan hukuka ba‘de’s-sübût ashâbına hükm idüb alıvirdikden sonra şer‘ile lazım gelanı icra eylesin.

Hüküm:693*Görüldü*

Mısır beylerbeyine ve kâdısına hüküm ki:

İnayet-i valagât-ı hazreti (...) idüb iş bu sene-i ref‘ ve elf şevvâlinin yigirmi üçüncü gününden mukarrer hilafet-i sultaniyyem olan mahrûse-i İstanbul’dan asakir etmek emr idüb buyurdum ki:

Vardukda bu babda onat mukayyed olup fermanı celeb-ül kâdrim mücebince vech-i meşrûh üzere suret-i etmam-ı şerîfede okudub daima haber etdirmekden hali olmayasın.

Hüküm:694

Bir sureti Bursa kâdısına yazılmıştır.

Hüküm:695*Görüldü*

Diyarbekr ve Erzurûm ve Sivas ve Karaman ve Anadolu beylerbeyine ve zikr olunan beyler beyliklerde olan sancaklara ve kâdıllara hüküm ki:

Hasan ve Derviş nam kimesneler dergâh-ı mu‘allâma ‘arz-ı hâl sunub bunlar diyar-ı şarkdan ve sâîr bulunan yerlerden koyun alub menazil ü merahilde bac virile

gelen yerlerde olıgeldüğü üzere bacların virüb götürüb İstanbul'a bey' ide gelmişlerken bazı yerler beyleri ve sancaklu subaşları ve ümana ve ummat-ı mücerred ve ahz-ı celb için Baki namıyla olıgelana muhâlif külli akçelerin alub ta'addiden hali olmayub atikde kasabasına uğradıklarında kazâ-ı mezbûre kassabları bunları İstanbul'a salıvirmeyüb bizim kasabamızda bey' eylemek deyü rencide etmekden hali olmadıkların bildirüb ol babda emr-i şerîfim rica eylediler. İmdi İstanbul defteri hümayundandır. Buyurdum ki:

Vusul buldukda bu babda her birinüz bizzat mukayyed olub anın gibi mezbûrlar diyar-ı şarkdan koyun alub ve olıgeldüğü üzere mat-ı kadimden bac virüle gelen yerlerde bacların eda eyledikten sonra min ba'd az u cehle bac namıyla rencide etdirmeyüb toğrı İstanbul'a gönderesin ve menazih ve merakilde uğradıkları eğer atikde kazâya mıdır ve eğer sâir kasabatıdır min ba'd bir koyun boğazlanmayub cümlesin İstanbul'a gönderesin.

Sayfa:239

Hüküm:696

Görüldü

Kefe beyine hüküm ki:

Vilayet-i Kefe'de ve etrafında olan kasabat ve kurada sâkin olan eğer yeniçeri ve eğer 'acemi oğlanıdır cümlemüz celâ-yı vatan itmâmuz sefer-i hümayunuma me'murlardır. Vakdi ve zamanı ile gelüb sefer-i hümayunuma hidmetleri olanlara ferman olmuştur. Buyurdum ki:

Vardukda emr-i celeb-ül kâdrım mücebince vilayet-i Kefe'de ve etrafında olan kasabat ve kurada ve mecmü-l nas olan mahallerde hükm-i külli vakdi ve zamanı ile mu'accelen sefer-i hümayunuma idüb hidmetinde ba'de't tenbih tenbih olmayanları isim ve resimleriyle yazub Südde-i sa'âdetime 'arz eylesin ki 'ulufeleri kat' olunub haklarından geline ve kuradakilere dâhî mûhkem tenbih eylesin ki gelüb envâ-i sebeblerinde evde enb-i sâkin olalar.

Hüküm:697*Görüldü*

Bıdaközü kâdısına ve seyyidü-l muhzıratü-l ahir vâlidem sultân edâma'llahu te'âlâ ismetuhânın başmakluk voyvodası olan zîde kadruhûya hüküm ki:

Kazâ-ı mezbûr ahalisi Südde-i sa'âdetime 'arz-ı hâl gönderüb delik dimekle ma'ruf kimesne sonradan gelüb kazâ-ı mezbûrda sâkin olub kendüsü aher vilayete girüb hidmetkârları evinde kalub lâkin dâima ehl-i 'ıyallerine taviz eylediklerinden gayri etmekcisiyle? Dimekle ma'ruf nice ademler katl idüb ve nicesini soyub dimekle ma'ruf bilde dâhî nice kere ademler soyub fesâd ve şenâ'atden hali olmadıkların bildirdikleri ecilden buyurdum ki:

Vardukda mezkûr Deli Bey'in hidmetkârların şer'i şerîfe da'vet idüb ita'at-ı şer' itmeyenleri hüsn-i tedbir ve tedârikle ele getürüb dâhî da'vayı hak ve ta'yini madde idenler ile beraber idüb bir def'a şer'ile fasl olmayub on beş yıl mürûr itmeyan ahvâllerin onat vechile dikkat ve ihtimâmla şer'ile tefîş ve tefahhus idüb üzerlerine sübût bulan hukukı iden ba'de's-sübût hükm ashâbına alıvirdikden sonra muhtac-ı 'arz olanlardansa habs idüb 'arz eylesesin. Değilse şer'ile lazım gelanı icra idüb şer'i şerîfe muhâlif kimesneye iş itdürmeysesin amma hak üzere olub telbis ve tezvirten ve ehl-i fesâda celb ü ahz ile himâyet olunub kendü hallerinde olanlara dahl olmakdan hazer eylesesin.

Sayfa:240**Hüküm:698***Görüldü*

Fi 12 Zi'l-kade sene 1004 Mustafa Çavuş'a verilmiştir.

Bolı beyine hüküm ki:

() kadısı naibi Ahmed ve dergâh-ı 'ali çavuşlarından () tahriri Bayram Südde-i sa'âdetime mektub gönderüb ferman olunan müderrislerinden 'Abdi müderrisinin irişüb gelenlerin ahalisi ile zikr olunan müderris deryaya çekilirken kazândan Nasuh nam kimesne Şaban, Ahmed, Siyami ve Yunus nam kimesneleri

tahrik idüb müderris isti‘caline varan Mustafa Çavuş ve reislerinden Bali nam kimesneyi mûhkem darb eyleyüb ve isyan başlatub mezbûrlarım maişde olun ta‘ma eyleyüb fesâd ve şenâ‘at olmuşlardır deyü ‘arz eylediğin ecilden buyurdum ki:

Vardukda mezbûr Nasuh kâdıyı getürdüb dâhî mûhkem tenbih ve tekid eylesesin ki Asitâne-i Sa‘âdetime gelüb da‘vayı vire mübaşer ve muhâlefet iderse yazub ‘arz eylesesin.

Hüküm:699

Bâ hatt-ı Ali

Fi 12 Zi‘l-kade sene 1004

Lazkiye ve Kutaz kâdılarına hüküm ki:

Südde-i sa‘âdetime ma‘an mektub gönderüb Lazkiye sâkinlerinden Hacı Hasan nam kimesne mûhtekil olunub olmağla etrafından gelan alat-ı harb mecrûh idüb müttehâd ‘aliye sabit olduğundan gayri terk-i cariyeye ramî olmayub ve emr ile takâlîfe vak‘î oldukda hilaf-ı ihtilâl idüb ol emr-i şerîfim ricasına vak‘î olmayub ihtilâlî sâbit olmayub ol diyardan ref‘ ü az ileyse açdırmayub deyü ‘arz eyledüklerin ecilden buyurdum ki:

Vusul buldukda mezbûri şer‘i şerîfe ihzar idüb dâhî bir def‘a şer‘ile fasl olmuş olmayub on beş yıl mürûr itmeyan hüsâmaları mevâcihelesinde şer‘ile teftîş idüb üzerine sübût bulan hukukı ashâbına alıvirdikden sonra mezbûra mûhkem tenbih ve tekid eylesesin min-ba‘d kendü hallerinde olanlara ihtikârın ve medhâl olmayan huyslara ba‘de’t-tenbih ‘inad ve muhâlefet iderse yazub bildiresin.

Hüküm:700

Görüldü

Bâ hatt-ı efendi

Fi 12 Zi‘l-kade sene 1004 Mehmed Çavuş’a verilmiştir.

Südde-i sa‘âdetimden orduyu hümayunuma varınca yol üzerinde olan kâdırlara hüküm ki:

Küllî kılar-ı şerîfe ademlerinden olub dergâh-ı mu‘allâm müderrislerinden olan kıdvetü‘l-emâcid ve‘l-‘akran zîde mecduhû hükm-i şerîfimle her kangınızın taht-ı kazâsına dahl olursa akçeleriyle bulunan yerlerden zahîre tedârik idüb dâhî

göriverib birbirinize mecrûh olan yerlerde ademler koşub emâm-ı salim birbirinize olan emr idüb buyurdum ki:

Vardukda bu babda mukayyed olub müşârün-ileyh akçesiyle buluvirüb mevrûh olan yerler ademler koşub emâm-ı salim birbirinize olan bildiresiz.

Sayfa:241

Hüküm:701

Efendi hatt-ı

Fi 12 Zi'l-kade sene 1004 () Çavuş'a verilmiştir.

Kadiriye beyine hüküm ki:

Mektub gönderüb livâ-i mezbûrda üç binden eşkâ tımarı olanlar mukaddemâ irsal olunan emr-i şerîf mücebince livâ-i mezbûr muhâfazasına kalub gelenlerin mûte'amil emirleri olmağla tımarları alınmak isticâlinde idiler muhâfaza hidmetinde olmaları babında hüküm-i hümayun virilmek ricasına 'arz itdiğün ecilden livâ-i mezbûrda tımarları üç binden eşkâ olanlar nemikdar kimesnelere tımarları bey' bedeliyeleri alıvirüb muhâfazada olmak emr idüb buyurdum ki:

Vardukda emrim üzere birer tımarları olan binden eşkâ olanların tımarlarının bedeliyeleri mîrî için olub kemakân livâ-i mezbûr muhâfazasında olıviresin.

Hüküm:702

Görüldü

Bâ hatt-ı Ali

Fi 15 Zi'l-kade sene 1004 Mehmed'e verilmiştir.

Amasya sancağında vak'î olan kâdırlara hüküm ki:

Dergâh-ı mu'allâm yeniçerilerinden olub korucu olan Yusuf yeniçeri Südde-i sa'âdetime gelüb ol vilayetde yeniçeri ve 'acemi oğlanları yine yeniçerilerim ağası kendüyü serdar ta'vin idüb mektub virdüğün bildirüb imdi yeniçeri taifesi sefere me'murlardır. Buyurdum ki:

Vardukda taife-i mezbûreden emr-i şerîfimle kalmış olmayub bunlar namında olub fesâd ve şenâ'at üzere olanlar kullarım değildir. Ol makuleleri ele getirüb dâhî bir def'a şer'ile fasl olmayub on beş yıl mürûr itmeyan hususların hüsâma-ı

mevâcihesinde hak üzere teftîş ve tefahhus eyleyüb üzerlerine sübût bulan hukukî ashâbına alıvirdikden sonra ehl-i fesâd muhtac-ı ‘arz olanlardansa mezkûr meskûn-ı mûvacehle habs idüb ‘arz eyleyesin. Değilse şer‘ ile lazım gelânı icra eyleyesin.

Bir sureti.

4.2 Hükümlerin Özeti

392

Hüküm iptal edilmiştir.

393

Hassalar ve Vize ve Kırkkilise ve Çorlu ve Burgaz ve Rodoscuk ve Ergene kadılarına, adı geçen yerlerde Çoban adlı kişinin ve oğlunun fesatları üzerine gönderilmiştir.

394

Sakız kadısına, Abdulkadir Piri Paşa’nın bölgede yapmış olduğu zulümlerden dolayı yakalanıp İstanbul’a gönderilmesi emredilmiştir.

395

Bayburd ve Turgud kadılarına ve Valide Sultan hazretlerinin paşmaklık canibinden Sinan Ağa’ya, bölgede bulunan Korkut, Bozoğlan ve Arap ve Turabi adlı kişilerin bölge halkının erzaklarına el koyması ve karşı koyanları katletmesi üzerine bu kişilerin yakalanıp haber verilmesi emredilmiştir.

396

Midilli beyine ve kadısına, Mısır’da bulunan Köpgüz Mustafa Çavuş komutasındaki gemiye Ayamavra kalitalarından Ali Reis ve Hasan Reis nam kişilerin saldırması sonucu yazılmıştır.

397

Beybazarları kadısına, İstanbul’a koyun zahiresi için yazılmıştır.

398

Burdur kadısına ve Hamid sancağı beyinin kaimi makamına, Mehmet, Yunus ve Kademlü isimli kişilerin bölgedeki zulümleri üzerine yazılmıştır.

399

İznikmid ve Karamürsel kadılarına, İstanbul un zahiresi için olan değirmenlere yapılan eşkiyalık faaliyetlerini önlemek için yazılmıştır.

400

() kadısına ve () dergahı ali yeniçerileri zabiti olan Abbas nam yeniçeriye, bölgede bulunan yeniçeri ve acemi oğlanlarının zulümleri üzerine yazılmıştır.

401

Erzurum muhafazasında olan vezir Mustafa Paşa'ya, Bayburd kalesi dizdarı Hüseyin'in cephaneden çeşitli savaş aletlerini habersizce kale dışından kişilere vermesi üzerine yazılmıştır.

402

Bursa sancak beyi olup Diyarbekir muharriri olan Ahmet Bey'e, Valide Sultan vakfında yer alan halkın kayıt sorunlarını gidermek için yazılmıştır.

403

Erzurum-i Mustafa Paşa'ya, bölgede bulunan Bekr cemaatinin valide sultan vakfına saldırıp miri koyun akçelerini garet etmemesi için yazılmıştır.

404

Diyarbekir beylerbeyine, kadısına ve defterdarına yazılmıştır.

405

Tarsus sancağında olan kadılara, bölgede Seyyid adlı kişinin kadı sıfatıyla bölgede sahtekarlık yapması üzerine bu kişinin yakalanması emredilmiştir.

406

Bozok, Akdağ ve Budaközü kadılarına, bölgede yapılan eşkiyalık olayları üzerine yazılmıştır.

407

Habeş beylerbeyine, bölge halkının sorunlarının giderilmesi için yazılmıştır.

408

İlvadiye kadısına, Yanaki ve Emeklü adlı kardeşlerin bölge halkına yaptığı zulümleri önlemek için yazılmıştır.

409

Zile kadısına, Ömer adlı kişinin bölgede yaptığı hırsızlık ve zulümlerin önlenmesi için yazılmıştır.

410

Göynük ve Beypazarı kadılarına, bölgedeki eşkiyalık olayları üzerine yazılmıştır.

411

Varna kadısına, Mahmut Çavuş adlı kişinin Varna'daki Süleyman Paşa evkafından İhvan evkafına ait iltizam akçelerini garet etmesi üzerine yazılmıştır.

412

Rum beylerbeyi olup Anadolu muhafazasında olan Hasan Paşa'ya ve Seferihisar kadısına, Mustafa adlı kişinin 'ben mültezimim' diyerek fesat ve hırsızlık yapması üzerine yazılmıştır.

413

Muhalicık kadısına, bölgedeki eşkiyalık olayları üzerine yazılmıştır.

414

Midilli beyine ve kadısına, Hızırbey adlı kişinin kale cephanesinde yapmış olduğu hırsızlık üzerine yazılmıştır.

415

Erzurum eyaleti veziri Mustafa Paşa'ya, Kân nam karyede bulunan Haskesen nam ziyaretgâhın harap olması ve yeniden tamir edilmesi için yazılmıştır.

416

Hasan Paşa'ya ve () kadısına, Mehmed bin Hacı Lütfullah, Şahnazır bin Hafız, Ağa Cürezade ve İklitce nam kişilerin müslüman halka yapmış olduğu zulm üzerine yazılmıştır.

417

Göynük, Beypazarı ve Bilecik kadılarına ve evkaf müfettişi Mevlana Mehmed'e, nişancı Mehmed Paşa'nın ölmesi üzerine bölgedeki hırsızlık faaliyetleri üzerine yazılmıştır.

418

Südde-i sa'âdetimden varınca yol üzerinde bulunan beylere ve kadılara, Hindistan'dan elçi olarak gelen Seyyid Mehmed'e saldırı yapılmaması için yazılmıştır.

419

Mısır beylerbeyine, Hindistan'dan elçi olarak gelen Seyyid Mehmed'in alıkoyulduktan sonra bırakılması için yazılmıştır.

420

Tarsus beyine ve kadısına, Tarsus muhafazasında olan Mahmud Bey'in Seyyid nam adlı kişinin yüz bin akçesini garet etmesi üzerine yazılmıştır.

421

Galata kadısına, Galata ve Tophane'de Rum ve Ermeni halkından kefil olmayan kişilerin yapmış olduğu fesatlar üzerine yazılmıştır.

422

() kadısına, bölgede zeametlere yapılan fesatlar için yazılmıştır.

423

Biga kadısına, bölgeye gönderilen acemi oğlanlarının Karaşaban, Sarıoğlu Hüseyin ve Memiş adlı kişiler tarafından alıkoyulması üzerine yazılmıştır.

424

İgori kadısına, bölgede bulunan İlyas nam yeniçerinin ölmesi üzerine bütün malının hazineye ait olduğunu bildirerek İstanbul'a gönderilmesi emredilmiştir.

425

Arto kadısına yazılmıştır.

426

İne sancağına, Yüzulus yörüklerinin yapmış olduğu saldırılar üzerine yazılmıştır.

427

Türkman Haleb kadısına ve dizdarına, bölgedeki bazı kişilerin bahanelerle vergilerini vermemesi üzerine yazılmıştır.

428

Maraş, Karaman ve () kadılarına, Türkman Haleb taifesinin valide sultan paşmaklık haslarına yaptığı saldırılar üzerine yazılmıştır.

429

Pasinler beyine ve kadısına, Gösne nam Türkman taifesinin bölge halkı üzerine yaptığı saldırıları engellemek için yazılmıştır.

430

Karaman muhafazasında olan Nasuh Paşa'ya ve Tarsus ve Günceli kadılarına, Tarsus emini olan Dede nam kişinin, Tarsus dizdarı olan Mehmed Bey'e işkence edip bir miktar altınla firar etmesi üzerine yazılmıştır.

431

() beyine ve () sancağında olan kadılara, Kuyucan nam karyeden Ömer adlı kişinin fesat ve saldırıları üzerine yazılmıştır.

432

Karaman beylerbeyi olup hala muhafız olan Mehmed Paşa'ya ve Kandiye Bey'e, bölgedeki eşkîyalık faaliyetleri üzerine yazılmıştır.

433

Haleb kadısına, otuz yedinci bölükte olan Mehmed nam yeniçerinin ölmesi üzerine tüm mallarının Ali subaşıya teslim edilmesi için yazılmıştır.

434

Bursa kadısına, Pir Ali nam kişinin isyan edip halka zulm ve saldırı yapması üzerine yazılmıştır.

435

Karaman muhafazasında olan Mehmed Paşa'ya ve Konya kadısına, bölgedeki eşkıyalık faaliyetleri üzerine yazılmıştır.

436

Yusuf Paşa'ya, Konya ve Larende kadılarına, Recep nam yeniçerinin katledilmesi üzerine katledenlerin bulunması için yazılmıştır.

437

Rum ili beylerbeyisi olup Anadolu muhafazasında olan Hasan Paşa'ya, Bula ve Ades kadılarına, bölgedeki eşkıyalık faaliyetleri üzerine yazılmıştır.

438

Üsküdar ve Kocaeli kadılarına, bölgedeki eşkıyalık faaliyetleri üzerine yazılmıştır.

439

Sanduklu kadısına, Sarı Bekir, Kara Hasan ve Yakub nam kişilerin toprak kadılarını tehdit edip toprak kadılarına zulm etmeleri üzerine yazılmıştır.

440

() kadısına, Ramazan adlı kişinin 'doğancı oldum' diyerek ahaliye zulm etmesi üzerine yazılmıştır.

441

Rum ili beylerbeyi Hasan Paşa'ya, Teke sancağı muhafazasında olan Ahmmed Bey'e, kaimi makamı Mehmed'e ve Hamid, Menteşe, Aydın sancağı beyinin kaimi makamlarına ve kadılarına, bölgedeki eşkıyalık faaliyetleri üzerine yazılmıştır.

442

Beyşehir beyine ve kadısına, bölgede munfasıl Mevlana Mustafa'nın yapmış olduğu fesatlar üzerine yazılmıştır.

443

İzmir, Midilli ve Safet kadılarına, bölgede yapılmış olan fesatlar üzerine yazılmıştır.

444

Selanik kadısına.

445

Kastamonı beyine ve kadısına, Ali ve Musa nam kişilerin hırsızlık ve ahaliye yaptığı saldırılar üzerine yazılmıştır.

446

Rum muhafazasında olan Ahmed Bey'e ve Arabkir, Sivas ve Egil kadılarına, Arabkir ahalişi içinde çıkan kargaşanın düzeltilmesi için yazılmıştır.

447- 448

Rakka beylerbeyine ve kadısına, Sarıca kazasında sakin olan Mir Bey ve karındaşı ve Halid nam kişilerin ahaliye yapmış olduğu saldırı ve hırsızlık faaliyetleri üzerine yazılmıştır.

449

Batum beylerbeyi ve Trabzon kadısına, Batum'da çıkarılan üç küp altın definesi için yazılmıştır.

450

Pınarhisar kadısına, İstanbul'a gelen Bali nam koyun sürücü zımminin ölmesi üzerine yazılmıştır.

451

İzmir ve Kızılhisar kadılarına ve Sağlita beyine, Kızılhisar kazasındaki Müslümanlara yapılan saldırılar üzerine yazılmıştır.

452

Balatluca kadısına, Murad, Fetullah ve İhsan nam kişilerin bölge halkına yaptığı saldırı ve talan üzerine yazılmıştır.

453

Erzurum muhafazasında olan vezir Mustafa Paşa'ya ve defterdarına, Akkirman beylerbeyinin vergisini vermemesi üzerine yazılmıştır.

454

Sivas'tan İstanbul'a gelince yol üzerinde olan beylerbeyi, sancakbeyi ve kadılara, Sivas'tan elçi olarak gelen Zülfıkar Han'ın zahiresinin tedarik edilmesi üzerine yazılmıştır.

455

Tebriz kadısına, Ali Ekber, Sadrettin, Hayrettin ve Şeyh Subur adlı kişilerin Kızılbaşlara yapmış olduğu saldırılar üzerine yazılmıştır.

456

Silivri ve Kızılca kadılarına, İstanbul'un et zahiresi için yazılmıştır.

457

Rum ili beylerbeyi olup Anadolu muhafazasında olan Hasan Paşa'ya ve Soma, Sanduklu, Kadrice, Samak, Karahisar ve Şehrü kadılarına, bu bölgelerde olan fesatlıklar üzerine yazılmıştır.

458

Şam beylerbeyi ve kadısına, bölgedeki isyan faaliyetleri üzerine yazılmıştır.

459

Kıbrıs defterdarına ve Kıbrıs'da olan kadılara, Mehmed Çavuş'un bölgeye müsellim olarak tayin olması üzerine yazılmıştır.

460

Kıbrıs beylerbeyi ve Safer Paşa'ya, adı geçen kişilerin bölge kadıları üzerine nazır olması için yazılmıştır.

461

Edirne beyine ve Kırşehir kadısına, Kırk Hüseyin ve Hürmüz nam kişilerin bölgeye yaptığı zulümler ve saldırılar üzerine yazılmıştır.

462

Edirne hakimine, Konya ve Ereğli kadısına, Davutoğulları namında Kurd ve Emrullah adlı kişilerin bölgede yaptığı saldırılar üzerine yazılmıştır.

463

Trablus Şam beylerbeyisi Behram ve Milan ve Arac kadılarına, bölgede yapılan yağma ve saldırılar üzerine yazılmıştır.

464

Karayer nahiyesi beyi olan Ömer Bey'e, Karayer nahiyesindeki çavuş ve neferlerin uzaklaştırılması üzerine yazılmıştır.

465

Bağdat beylerbeyine, Ast sancağındaki kalenin harap olup yeniden tamir edilmesi üzerine yazılmıştır.

466

Behram Paşa'ya ve Milan kadısına, Trablus Şam kadısı iken ölen Seyyid ve firar eden kızı Hatice'nin bulunması için yazılmıştır.

467

Akşehir, Ilgın ve Doğanhisarı kadılarına, ol caniblerde olan develer için yeterli miktar arpa ve levazım tedarik etmek için yazılmıştır.

468

Livane ve Portaklık sancağına ve Livane kadısına, bölgedeki bazı yeniçeri, sipahi, cebeci ve kapıkuluların halka saldırıları ve talanları üzerine yazılmıştır.

469

Midilli beyine ve kadısına, bölgedeki eşkîyalık faaliyetleri üzerine yazılmıştır.

470

Mısır beylerbeyine, cephane olmayan Habeş'e Mısır'dan cephane gönderilmesi için yazılmıştır.

471

Ankara beyine ve Ankara ve Yaban ili kadılarına, Mustafa Çavuş adlı kişinin bölgedeki zulm ve saldırıları üzerine yazılmıştır.

472

Günyüzü ve Seferihisar kadılarına, Alişan ve Mehmed nam kardeşlerin bölgedeki zulm ve saldırıları üzerine yazılmıştır.

473

Şam beylerbeyine ve Şam yeniçeri ağasına, Şam yeniçerisi olup Haleb’de bulunan yeniçerilerin kendi yerlerinde olmaları ve olmayanların ulufeleri kesilmesi üzerine yazılmıştır.

474

Sarıhan beyine ve Sart kadısına, bölgedeki eşkîyalık faaliyetleri zerine yazılmıştır.

475

Aydın beyine, Vize ve Akhisar kadılarına, Vize’de bulunan Kilislioğlu nam kişilerin yağma ve saldırıları üzerine yazılmıştır.

476

Türkman Haleb kadısına ve voyvodasına, Kımızlı, Abalı, Gün, Topkalı ve Harmaneli nam cemaatlerin bulunduğu bölgelerdeki su yolları üzerine yazılmıştır.

477

Türkman Haleb kadısına ve voyvodasına, Balyaz, Sol, Hasdağı, Sultan, Mukar, Selimiye ve Şam bölgelerinin otlak ve kışlakları üzerine yazılmıştır.

478

Haleb muhafazasında olan Ali Paşa’ya, Haleb defterdarına ve kadısına, Kilis, Ayıntab, Hama ve Humus sancakları beylerine ve kadılarına, valide sultanın hasları avarızları için yazılmıştır.

479

Beyşehir beyine ve kadısına, Turgud nam kişinin sancak miri anbarlarını yağma edip fesâdı üzerine yazılmıştır.

480

Kars kadısına, bölgedeki eşkîyalık faaliyetleri üzerine yazılmıştır.

481

Kefe kadısına, Ahmed nam yeniçerinin Kefe’de olan yeniçerilere baş ve buğ olması için yazılmıştır.

482

Karahisar ve Şark sancağı tahriri Receb’e yazılmıştır.

483

Malik ve İnecek kadılarına, Beyinoğlu nam karyeden Aşir bin Ahmed, Evren bin ve Mustafa bin Divahisar ve Rızvan bin Şehsuvar Mustafa’nın bölgedeki saldırıları ve yağmaları üzerine yazılmıştır.

484

Kütahya kadısına, vezir Hızır Paşa’nın deve ve katırlarına akçesiyle yem ve yemek tedarik olunmak üzere yazılmıştır.

485

Karaman beylerbeyi Mehmed ve Tarsus kadısına, Tarsus haslarına emir olan Dede nam kişinin ve Tarsus dizdarı olan Mehmed ve kardeşi Mustafa’nın akçe sırka etmesi üzerine yazılmıştır.

486

Rum beylerbeyine ve bağlı olan beylere ve kadılara, Gümüşoğlu Sefa, Ahmed ve Şir nam kişilerin müslümanlara yapmış oldukları saldırı ve talan üzerine yazılmıştır.

487

Südde-i sa'âdetimden orduyu hümâyuna varınca yol üzerinde olan beylerbeylere, sancakbeylere, kadılara, dizdarlara ve beşatlı ağalara, Dergah-ı 'Aliye irsal olunan ulak için geçtiği yerlerde at ve zahire verilmesi için yazılmıştır.

488

Trablus Şam beylerbeyi olup Karaman muhafazasında olan Nuh'a, Adana hakimi Mehmed'in halka yaptığı zulm ve talan üzerine yazılmıştır.

489

Raka beylerbeyine, İstanbul rugan zahiresi için yazılmıştır.

490

Vize ve Kızılhisar kadısına, Kaluk Muhyettin nam kişinin yapmış olduğu zulm ve saldırı üzerine yazılmıştır.

491

Galata kadısına, Ömer Bey nam kişinin bölgede yaptığı saldırılar üzerine yazılmıştır.

492

Bursa kadısına, İstanbul un zahiresi tedariki için yazılmıştır.

493

Kars beylerbeyine, Kars'da bulunan otuz bin nefer kul taifesinin Erzurum'a gönderilmesi için yazılmıştır.

494

Kastamonu sancağında olan kadılara ve kaimi makamı Ali Kethüdaya, bölgedeki karışıklıkların giderilmesi için yazılmıştır.

495

Bahsini kadısına ve Dulkadiriye beylerbeyi kaimi makamına, bölgedeki eşkıyalık faaliyetleri üzerine yazılmıştır.

496

Maraş ve Elbistan kadılarına, Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından İbrahim Çavuş'un Elbistan halkına yaptığı zulm ve saldırılar üzerine yazılmıştır.

497

Maraş kadısına, Karaarzanı, Ekincioğlu Hacı Hasan ve Peygamberiyeoğlu nam kişilerin bölgedeki müslümanlara karşı saldırı ve yağma faaliyetleri üzerine yazılmıştır.

498

Şirvan muhafazasında olan vezir Hasan Paşa'ya yazılmıştır.

499

Gence beylerbeyine yazılmıştır.

500

Revan beylerbeyine yazılmıştır.

501

Tiflis beylerbeyine yazılmıştır.

502

Göri beylerbeyine yazılmıştır.

503

() beylerbeyine yazılmıştır.

504

Kars beylerbeyine yazılmıştır.

505

Çıldır beylerbeyine yazılmıştır.

506

Lori beylerbeyine yazılmıştır.

507

Ayıntab kadısına, Şerif nam kişinin bölge ahalisine yaptığı zulm ve yağma üzerine yazılmıştır.

508

Maraş kadısına ve Dulkadiye beylerbeyinin kaimi makamına, Elbistan ahalisinin bölgedeki olumsuz davranışları üzerine yazılmıştır.

509

Darengah kaza ahalisinin olumsuz faaliyetleri üzerine yazılmıştır.

510

Anadolu beylerbeyliğinde olan kadılara, Kars sancağı beyi Ahmed Bey'in halka yapmış olduğu zulm üzerine yazılmıştır.

511

Bağdat beylerbeyi olup Haleb muhafazasında olan Ali Paşa'ya ve Kilis muhafazasında olan Hayri Paşa'ya, Raka beylerbeyine, Haleb ve Türkman Haleb kadılarına, bölgedeki eşkıyalık faaliyetleri üzerine yazılmıştır.

512

Haleb muhafazasında olan Hayri Paşa'ya, Raka beylerbeyine, Haleb ve Türkman Haleb kadılarına, Türkman Haleb halkından Bozkoyunlu cemaatinden Şefket ve yandaşları ve Yalvaç cemaatinden Musa Şeyh ve yandaşları ve Dadalı cemaatinden Karaoğlu ve Kadirli'den Taşbaşı ve Dimeklü'den İne Hacı ve yoldaşlarının Birecik'e tabi Kürab ve Deviri nam karyelere yaptığı saldırılar üzerine yazılmıştır.

513

Ağustos kadısına, bölgede bulunan koyunların merkeze gönderilmesi için yazılmıştır.

514

İstanbul kadısına ve Kasab mütevellisine, ordunun et ihtiyacının giderilmesi için yazılmıştır.

515

İznikmid, İznik, Beyşehir, İnegöl, Bazarcık, Bozulus, Eskişehir ve Sivrihisar kadılarına, bölgede bulunan koyunların İstanbul'a gönderilmesi için yazılmıştır.

516

Beybazarı, (), Ayacık ve Çorum.

517

Tırhala, () ve İzdire kadılarına, bölgede bulunan koyunların ve bedellerinin merkeze gönderilmesi için yazılmıştır.

518

Lofça kadısına, Yedi Kal'ada bulunan zımmilere yiyecek tedarik edilmesi üzerine yazılmıştır.

519

Tatar Bazarı kadısına, bölgede bulunan koyunların ve bedellerinin merkeze gönderilmesi için yazılmıştır.

520

Niğbolu beyi ve kadısına, Baki nam zımminin koyun almak için bölgeye gelmesi ve Tomav adlı karyede katledilmesi üzerine yazılmıştır.

521

Beybazarı ve Lofça kadılarına, Yedi Kal'ada bulunan Rumiler kârhanesi için koyun alınması için yazılmıştır.

522

Malkara, Hayrabolu, Rodoscuk, Çorlu, İpsala ve Gelibolu kadılarına, Hacı Şatır, Tebrizli Sefer, Vehiddinoğulları, Hacı Alioğlu ve Salıkoğulları nam koyun sürücülerinin bölgedeki olumsuz davranışları üzerine gönderilmiştir.

523

Vize, Ahyolu, Kerta ili, Aydos, () ve Sukasrı kadılarına, bölgedeki koyunların ve bedellerinin merkeze gönderilmesi için yazılmıştır.

524

Hüküm iptal edilmiştir.

525

İstanbul kadısına, İstanbul'un pastırma zahiresi için yazılmıştır.

526

Hasala kadısına.

527

Galata kadısına.

528

Üsküdar kadısına.

529

Beyşehir ve Tırhala kadılarına, bölgedeki eşkîyalık faaliyetleri üzerine yazılmıştır.

530

Kasab mütevellisine, İstanbul'un koyun zahiresi için yazılmıştır.

531

Temürhisar kadısına, bölgedeki koyunların ve bedellerinin merkeze gönderilmesi için yazılmıştır.

532

Pravadi kadısına, İstanbul koyun zahiresi için yazılmıştır.

533

Gümülcine kadısına, İstanbul koyun zahiresi için yazılmıştır.

534

Keskün kadısına, bölgedeki eşkîyalık faaliyetleri üzerine yazılmıştır.

535

Kangırı beyine, Keskün ve Kangırı kadılarına, Cüre ve Yusuf adlı kişilerin bölgedeki fesat ve saldırıları üzerine yazılmıştır.

536

Selanik kadısına, bölgedeki koyunların ve bedellerinin toplanması için yazılmıştır.

537

Mihalkara kadısına, bölgedeki et zahiresi ve bedellerindeki sorunlar üzerine yazılmıştır.

538

Yenişehir, Çatalca, Alacık ve Selfice kadılarına, bölgedeki koyunların İstanbul'a gönderilmesi için yazılmıştır.

539

İstanbul'dan Boğdan'a varınca yol üzerinde olan kadılara, adı geçen yerlerdeki koyunların İstanbul zahiresi için toplatılması üzerine yazılmıştır.

540

Selanik kadısına, Karamanlu kârhanesinin koyun zahiresi üzerine yazılmıştır.

541

Hırazgrad kadısına, bölgedeki koyun zahiresi sorunları üzerine yazılmıştır.

542

Selanik kadısına, bölgedeki koyun ve bedellerinin merkeze gönderilmesi için yazılmıştır.

543

Gelibolu, Dimetoka, İpsala, Burgaz, Hayrabolu, Çorlu, Rodosçuk ve Mıglık kadılarına, bölgede bulunan koyunların merkeze gönderilmesi için yazılmıştır.

544

Vize, Ahyolu, Kasrı, Aydos ve Viranlar Suru kadılarına, bölgedeki koyunların merkeze gönderilmesi için yazılmıştır.

545

Varna, Bazarcık, Silistre, Karasu, Baba İshakçı, Yolcu ve Sırad kadılarına.

546

Yanbolu ve İzladı kadılarına, bölgedeki koyunlar ve bedelleri için yazılmıştır.

547

Avrethisarı kadısına, bölgedeki celeblerin tahrirleri üzerine yazılmıştır.

548

Siroz kadısına, bölgedeki koyunlar ve bedelleri için yazılmıştır.

549

Bursa kadısına, Yanuk nam zımminin Guli adlı bezirganda hakkının olduğunu söylemesi ve adı geçen Guli adlı şahsın firar etmesi üzerine yazılmıştır.

550

Akkirman kadısına, bölgedeki koyunlar ve bedelleri için yazılmıştır.

551

Üsküb kadısına, Taviran, Teküz, Körünlü, Üsküb, Beraliye, Rohavise, Kalkandelen ve Kurcık adlı kişilerin celeb tahriri üzerine yazılmıştır.

552

Seherlü, Sirtek ve İrebolu kadılarına.

553

Kara Miriye kadılarına.

554

Asos kadısına.

555

Bursa kadısına, Bursa Hassa-ı harcı emini Mehmed Çavuş ve simitçi başına, İstanbul'un un zahiresi için yazılmıştır.

556

Kolos, Talin, Azardin, İrmiye ve Madınca kadılarına, bölgedeki yasakçıların görevlerinden alınıp yeni yasakçıların atanması üzerine yazılmıştır.

557

Kızık kadısına, İstanbul'un soğan zahiresi için yazılmıştır.

558

Haleb muhafazasında olan Ali Paşa'ya, Haleb ve Sivas kadılarına, bölgedeki Şam yeniçerileri ve acemi oğlanlarının yapmış olduğu saldırılar üzerine yazılmıştır.

559

Haleb defterdarına, Haleb'de olan Şam yeniçeri serdarına ve Haleb dizdarına, valide sultanın bölgedeki paşmaklık hasları için yazılmıştır.

560

Valide sultanın Türkman Haleb bölgesindeki hasları için yazılmıştır.

561

Valide sultanın Türkman Haleb bölgesindeki hasları için yazılmıştır.

562

Bilecik kadısına, valide sultanın Türkman Haleb bölgesindeki hasları için yazılmıştır.

563

Vize, Ahyolu, Misor, Aydos, Karinabad ve Rusi Kasrı kadılarına, bölgedeki koyunlar ve bedelleri için yazılmıştır.

564

Hüküm iptal edilmiştir.

565

Karaman beylerbeyisi kaimi makamına, Akdağ ve Sorgun kadılarına, bölgedeki eşkîyalık faaliyetleri üzerine yazılmıştır.

566

Üsküdar kadısına, bölgede müslümanlara yapılan saldırılar üzerine yazılmıştır.

567

() kadısına, Mustofî adlı zımminin çeşitli zahirelerinin tedarik edilmesi için yazılmıştır.

568

() ve Babaeski kadısına, merkezin un, üzüm ve arpa zahireleri tedarik edilmesi için yazılmıştır.

569

Tirmos kadısına, Emilgöz zımmiye ve Asur vekillerine.

570

Ergene ve Dimetoka kadılarına, Mustofî adlı zımminin çeşitli zahirelerinin tedarik edilmesi için yazılmıştır.

571

Edirne kadısına.

572

Çoruh kadısına.

573

Elvandağlı Ali Paşa, Haleb kadısına ve valide sultan voyvodasına, bölgedeki eşkîyalık faaliyetleri üzerine yazılmıştır.

574

İstanbul kadısına, bölgedeki dellalların sattığı ya da kiraya verdiği mülklerin yüzde ikisinin aracı olan dellallara verilmesi için yazılmıştır.

575

Haslar kadısına, Has köyde bulunan kiremitçilerin kiremitlerde sahtekarlık yapması üzerine yazılmıştır.

576

Mısır beylerbeyine, Mısır'da olan kadılıkların, medreselerin ve bukaların sorunlarının giderilmesi için yazılmıştır.

577

Kefe kadısına, bölgede bulunan ham odunun kesilmesi ve istenilen yerlere gönderilmesi için yazılmıştır.

578

Erzurum ve Rum beylerbeyine ve zikrolunan yerlerdeki kadılara, bölgedeki eşkîyalık faaliyetleri üzerine yazılmıştır.

579

Tırhala kadısına, bölgeye tahrir memuru olan Süleyman Çavuş'un yapacağı faaliyetler üzerine yazılmıştır.

580

Alaiye sancağında olan kadılara, bölgedeki eşkîyalık faaliyetleri üzerine yazılmıştır.

581

Rum beylerbeyine, Salmanlu ve Ağcalı kadılarına, bölgedeki eşkîyalık faaliyetleri üzerine yazılmıştır.

582

Dikili Keskün kadısına ve valide sultan voyvodası Mustafa Çavuş'a.

583

Kırşehir beyine ve Karakeçili kadısına.

584

Biga beyine, Biga ve Güvercinlik kadılarına, bölgedeki gemilerle taşınan odunların kontrolleri ve vergileri için yazılmıştır.

585

Pravadi kadısına, bölgedeki koyunların toplanıp deftere kaydedilmesi için yazılmıştır.

586

Defter-i Hakani katiplerinden olan Naib Mustafa'ya koyunların toplanıp deftere kaydedilmesi için yazılmıştır.

587

Gelibolu ve Kavak kadılarına, bölgedeki koyunların toplanıp merkeze gönderilmesi için yazılmıştır.

588

Ankara beyine, Ankara sancağında olan kadılara ve yeniçeri serdarı olan korucu Ahmed'e, bölgedeki eşkîyalık faaliyetleri üzerine yazılmıştır.

589

Gelibolu kadısına ve dizdarına, Gelibolu kal'asının korunması için yazılmıştır.

590

Rum beylerbeyine ve Tokat kadısına, Darende kadısı Mevlana Osman'ın bölgedeki saldırıları üzerine yazılmıştır.

591

Rum beylerbeyisi, Sivas ve Havza kadısına, bölgedeki eşkîyalık faaliyetleri üzerine yazılmıştır.

592

Rum muhafazasında olan Ahmed Paşa'ya, Rum beylerbeyi kaimi makamına ve bölgedeki kadılara ve Nasuh Çavuş'a, bölgedeki eşkîyalık faaliyetleri üzerine yazılmıştır.

593

Biga beyine ve Biga sancağında olan kadılara, bölgedeki eşkîyalık faaliyetleri üzerine yazılmıştır.

594

Anatoli ağasına, Bursa'daki eşkîyalık faaliyetleri üzerine yazılmıştır.

595

Üsküdar, İznikmid ve Akyazı kadılarına, İznikmid'de sakin olan çingene taifelerinin eşkîyalık faaliyetleri üzerine yazılmıştır.

596

Yenice sancağı beyine ve kadısına, Sinan nam eşkîyanın ölen yeniçerinin yerine geçip bölgedeki zulm ve yağmaları üzerine yazılmıştır.

597

Balıkesir ve Kisad kadılarına, vezir Hızır Paşa'nın validelerinin hakları yoksa yakalanması emredilmiştir.

598

Babaeski kadısına, Mustafa, Köse Mustafa ve Hacı Ali nam kişilerin müslümanlara yaptığı saldırılar üzerine yazılmıştır.

599

İzmir kadısına, İstanbul'un üzüm, incir vesair zahiresi için yazılmıştır.

600

Tumanııs beylerbeyi olup Diyarbekir muhafazasında olan Mehmed Paşa'ya, bölgedeki eşkîyalık faaliyetleri üzerine yazılmıştır.

601

Amed kadısına, Diyarbekir beylerbeyi müsellimine ve kal'a dizdarı ve garipler halkına, defterdar Mahmud'un bölgede yapmış olduğu saldırı ve yağma üzerine yazılmıştır.

602

Hüküm iptal edilmiştir.

603

İstanbul Sülayman Han medreseleri müderrisi olan Mustafa'ya, Bursa'ya neferci lazım olup temin edilmesi üzerine yazılmıştır.

604

Sılabey kadısına, bölgedeki koyunların toplanması ve bedelleri için yazılmıştır.

605

Kütahya, Karahisar-ı Sahih ve Sultanönü sancaklarında olan kadılara, bölgedeki eşkıyalık faaliyetleri üzerine yazılmıştır.

606

Maraş kadısına ve Dulkadir beylerbeyinin kaimi makamına, bölgede sakin olan Çakırdoğanlar nam taifenin saldırı faaliyetleri üzerine yazılmıştır.

607

Revan beylerbeyisi olup Diyarbekir muhafazasına olan Mehmed'e ve Diyarbekir defterdarına, Köseoğlu Mehmed nam kişinin bölgedeki saldırı ve yağmaları üzerine yazılmıştır.

608

İstanbul'dan Burgas'a varınca yol üzerinde olan kadılara, bölgedeki eşkıyalık faaliyetleri üzerine yazılmıştır.

609

Bursa kadısına, aşura gününde dükkanlar açtırmayıp yedi gün camilerde dua okutulması için yazılmıştır.

610

Bursa kadısına, Bursa'da vefat eden Sinan Çavuş'un bütün malının noksansız İstanbul'a gönderilmesi için yazılmıştır.

611

İstanbul kadısına, Yuhanbağı adlı harabenin tamir edilmesi için bin araba taş getirilmesi emredilmiştir.

612

Bolı kadısına, Mudurnu kadısı Mevlana Abdullatifhan zamanında alınan malların kontrol ve tahsili için yazılmıştır.

613

Maraş kadısına, Maraş sakinlerinden Kara Edza nam kişinin olumsuz davranışları üzerine yazılmıştır.

614

Hamid sancağı beyine ve Suviran kadısına, bölgedeki eşkîyalık faaliyetleri üzerine yazılmıştır.

615

Defter-i Hakani katiplerinden celeb muharriri Mustafa'ya, valide sultanın Üsküdar'daki imaretleri için yazılmıştır.

616

Gelibolu kadısına, bölgeye tayin edilen bazı kişilerin tayin oldukları yere gitmemeleri üzerine yazılmıştır.

617

Edirne muhafazasında olan Rum ili halkına, sipahi oğlanları ketüdaları Zekerîyya ve Mehmed'e, korucular serdarına ve cümle koruculara, bölgedeki eşkîyalık faaliyetleri üzerine yazılmıştır.

618

İzkaliye kadısına, bölgedeki eşkîyalık faaliyetleri üzerine yazılmıştır.

619

Milan kadısına, Kurşunlu ve Tishak beyi kaimi makamına, bölgedeki eşkîyalık faaliyetleri üzerine yazılmıştır.

620

İstanbul kadısına ve Hassa mimarları başına, İstanbul'a gelirken yol üzerindeki su yollarına bazı kişilerin izinsiz abhane yapımları üzerine yazılmıştır.

621

Bender Gölü ve Samako kadılarına, İstanbul'un odun zahiresi için yazılmıştır.

622

Ardanuç sancağı beyine ve kadısına, bölgedeki eşkıyalık faaliyetleri üzerine yazılmıştır.

623

Karayercik ve Akbazarı kadılarına, bölgede kesilen odunların eksiksiz ve ne şekilde yapılacağı üzerine yazılmıştır.

624

Yenişehir kadısına ve Bursa'da olan Anadolu ağasına, bölgede kesilen kerestenin toplanması ve tahsil edilmesi üzerine yazılmıştır.

625

Batum beylerbeyine, Gürcü, Abaza ve Mikseri taifelerinin bölgedeki eşkıyalık faaliyetleri üzerine yazılmıştır.

626

Batum beylerbeyi ve kadısına, Ofdere halkına yapmış olduğu eşkıyalık faaliyetleri üzerine yazılmıştır.

627

Batum beylerbeyine ve Batum sancağında olan kadılara, bölgedeki eşkıyalık faaliyetleri üzerine yazılmıştır.

628

Batum beylerbeyine, Batum'da olan kal'aların kale koruyucularına beratlarının verilmesi için yazılmıştır.

629

Nahcivan kadısına, Trablus Şam beylerbeyi olan Mehmed'e, Gönende ve Barko muhafazalıkları verilmesi için yazılmıştır.

630

Erzurum, Kars, Çıldır, Gori, Ahça ve Batum beylerbeylerine, çeşitli kal'a neferlerinin muhafazasında olduğu kal'alarda bulunmaması üzerine yazılmıştır.

631

Manyas kadısına, bölgedeki eşkîyalık faaliyetleri üzerine yazılmıştır.

632

Yenişehir, Kabar, Tırhala, Alasonya ve Atine kadılarına, Yedi Kal'ada Tatayani Selim hanesinin zımî kasaplarının firar etmesi üzerine yazılmıştır.

633

Erzurum, Nahcivan, Maraş, Gence, Şirvan ve Kars kadılarına, bölgelerde vefat eden yeniçerilerin toplanıp merkeze gönderilmesi üzerine yazılmıştır.

634

Aydın sancağında olan kadılara, Hüseyin nam yeniçerinin bölgeye serdar tayin edilip bölgedeki fesatlıkların düzeltilmesi için yazılmıştır.

635

Atine kadısına yazılmıştır.

636

Kefe kadısına, bölgeden tophaneye çam odunu getirilmesi için yazılmıştır.

637

Aydın sancağında olan Mehmed'e ve bölgedeki kadılara, eşkîyalık faaliyetleri üzerine yazılmıştır.

638

Anatoli, Gergar ve Kütahya.

639

Kastamonı sancağında olan kadılara, bölgeden akçesiyle zahire alınmak için yazılmıştır.

640

Erzurum muhafazasında olan vezir Mustafa Paşa'ya ve hazine-i amirenin Erzurum canibi defterdarına, Ahızka ve Azğur kal'alarının gümrük ve cizyelerinin alınması için yazılmıştır.

641

Hamid beylerbeyine, Lazkiye ve Karaağaç kaimi makamlarına, bölgedeki eşkîyalık faaliyetleri üzerine yazılmıştır.

642

Kastamonı beyine ve dizdarına, bölgeye gerekli olan neferler için adem toplanması için yazılmıştır.

643

Livane ve İspir kadılarına, Mustafa yeniçerinin bölgeye yasakçı olarak tayin edilmesi için yazılmıştır.

644

İstanbul ağasına, baruthane hizmetine acemi oğlanları tayin olması üzerine yazılmıştır.

645

İzmir, Foça, Çeşme vesair iskele kadılarına, küffar gemilerine verilmesi yasak olan malların satılmasını engellemek için yazılmıştır.

646

Maraş beylerbeyine ve Zahantu kadısına, bölgedeki eşkîyalık faaliyetleri üzerine yazılmıştır.

647

Revan kadısına, bölgedeki eşkîyalık faaliyetleri üzerine yazılmıştır.

648

Karaman beylerbeyliğinde olan kadılara, bölgedeki eşkıyalık faaliyetleri üzerine yazılmıştır.

649

Mısır beylerbeyine, İskenderiyye'den gönderilen barutun İstanbul'a gelmemesi üzerine yazılmıştır.

650

Ortapare ve Yüzdepare kadısı olan Bayezid'e ve valide sultanı hasları voyvodası Nasuh Çavuş'a, Kırşehir'deki haslar emini olan Gögülmez adlı kişinin bölgedeki saldırı ve yağma faaliyetleri üzerine yazılmıştır.

651

Mısır beylerbeyine ve defterdarına, bölgedeki zeamet mahsüllerinin toplatılması için yazılmıştır.

652

Mısır beylerbeyine ve defterdarına, Mısır iskelesinden zahiri almak için gelen gemilere ve gemicilere saldırı olmaması için yazılmıştır.

653

Mısıriye kadısına, bölgedeki yeniçeri ve acemi oğlanları serdarı olan Mustafa nam yeniçerinin görevden alınıp yerine Ali nam yeniçerinin serdar tayin edildiği bildirilmesi için yazılmıştır.

654

Larende kadısına, dergah-ı mu'allâm yeniçerilerinden korucu İbrahim'in bölge yeniçeri ve acemi oğlanlarına serdar tayin edildiğini bildirmek için yazılmıştır.

655

Revan beylerbeyine, Revan'ın zeamet ve tımarlarının toplanmasındaki sorunların giderilmesi için yazılmıştır.

656

Amasya, Niş, (), Surum ve Hüseyinabad kadılarına, İstanbul zahiresi için koyun süren Kırako, Aleksandır ve Yorgi nam zımmilerin bu koyunları İstanbul'a getirmemesi üzerine yazılmıştır.

657

Karadeğirmenlerinde olan iskele kadılarına, valide sultanın Üsküdar'daki imaretlerinin sorunlarının giderilmesi için yazılmıştır.

658

Karakoca ve Güzelhisar, Koca sakinlerinden Ali bin Sinan'ın bazı kadılar namına arzlar yazıp mühürler kazıması üzerine yazılmıştır.

659

Anatoli muhafazasında olan Hasan Paşa'ya, Karahisar muhafazasına sipahi tayin olup bunların zahirelerinin karşılanması için yazılmıştır.

660

Kurşunlu ve Milan kadılarına, bölgedeki eşkıyalık faaliyetleri üzerine yazılmıştır.

661

Divergi kadısına yazılmıştır.

662

Çıldır beylerbeyine, Ahızhan ağası olan Süleyman'ın eşkıyalık faaliyetleri üzerine yazılmıştır.

663

Gümölcine kadısına, bölgedeki koyunların toplanması ve bedellerinin tahsili için yazılmıştır.

664

Tırnova ve Cumabazarı kadılarına, Mustafa nam kişinin kayıp olup bölgedeki koyunları alıp bedelerini toplaması üzerine yazılmıştır.

665

Haslar kadısına, bölgede sefere memur olanların teftiş edilmesi üzerine yazılmıştır.

666

Nahcivan beylerbeyine yazılmıştır.

667

() ve Zili sancağı beyine.

668

İstanbul kadısına, İstanbul'un kiremid ve kereste zahiresi için yazılmıştır.

669

Erzurum muhafazasında olan vezir Mustafa Paşa'ya, Göri beylerbeyi Mustafa'nın ademlerinden Hacı, Ramazan, Yusuf, Ali, Mustafa, Hasan ve Kasım nam kişilerin kal'a taifesinin mallarına yaptığı saldırı ve yağmalar üzerine yazılmıştır.

670

Galata kadısına, Frenk ve zımmilerin geçen seneden kalan kasab akçesinin toplanması için yazılmıştır.

671

Anatoli beylerbeyine, Hamid sancağı sipahilerinden otuz bir nefer sipahinin sefere memur olduğu halde gitmemeleri üzerine yazılmıştır.

672

Maraş beylerbeyine ve () beyine, bölgedeki eşkîyalık faaliyetleri üzerine yazılmıştır.

673

Karesi müfettişi olan Mehmed'e ve Mürz kadısına, Veli, Hüseyin ve Muhammed nam kişilerin İstanbul'a götürdükleri deve ve katırlara yolda yapılan saldırı üzerine yazılmıştır.

674

Gelibolu kadısına, bölgedeki eşkîyalık faaliyetleri üzerine yazılmıştır.

675

Cebeci başına, sefere tayin olan mimar, su yolcu, demirci, tımar, lağımçı ve keşangirlerin orduya dahil edilmesi için yazılmıştır.

676

Bıdaközü kadısına ve Bozok ve Elif Sultan hazretleri hasları voyvodosuna, Mustafa nam kişinin bölge halkına yaptığı zulm ve saldırıları üzerine yazılmıştır.

677

Dulkadiye beylerbeyine ve Maraş kadısına, bölgedeki eşkîyalık faaliyetleri üzerine yazılmıştır.

678

Konya, Bilvirans ve Hatun Sarayı kadılarına, bölgedeki eşkîyalık faaliyetleri üzerine yazılmıştır.

679

Mısır defterdarı olan Hüdavend ve () sancakları muhafazasında olan Mehmed, Balıkesir ve Mülk kadılarına, Mevlana Mehmed adlı kişinin Kisad kazası halkına yaptığı zulm ve saldırılar üzerine yazılmıştır.

680

Bostancı Paşa'ya, Galata'daki eşkîyalık faaliyetleri üzerine yazılmıştır.

681

Lazkiye kadısına, Mehmed ve Süleyman nam kişilerin bölgedeki müslümanlara yaptığı zulm ve saldırılar üzerine yazılmıştır.

682

Üsküdar kadısına, Anadolu, Karaman ve ilerisindeki yerlerden Üsküdar'a gelen vergilerin getirilmesi için Sarı Ali nam sipahinin tayin olduğu emredilmiştir.

683

Beyşehir sancağı beyine ve kadısına, Beyşehir sakinlerinden Seyid Müslim'in bölgede yapmış olduğu zulm ve saldırılar üzerine yazılmıştır.

684

Dulkadiye beylerbeyine, bölgedeki eşkıyalık faaliyetleri üzerine yazılmıştır.

685

() kadısına, Nahşiler nam karyede Hacı Mehmed ve oğlunun olumsuz faaliyetleri üzerine yazılmıştır.

686

Rumeli beylerbeyi olup Anadolu muhafazasında olan Hasan Paşa'ya ve Sancaklı kadısına, Emrullah Çavuş adlı yeniçerinin Akçaşehir nam karyedeki saldırıları üzerine yazılmıştır.

687

Amasya sancağı beyine ve Suca kadısına, Karaberihan nam kişinin bölgedeki eşkıyalık faaliyetleri üzerine yazılmıştır.

688

İznikmid, Mihaliç ve Aydıncık kadılarına, ticaret üzere gelen gemilerden eksik gümrük akçesi alınması üzerine yazılmıştır.

689

Trablus Şam beylerbeyine ve Hama kadısına, Hama'da sakin olup Şeyh namında olan Abdünnafi nam kişinin olumsuz faaliyetleri üzerine yazılmıştır.

690

Hura ve Miryofen kadılarına, adı geçen kadılıklardaki yeniçerilere Mustafa subaşının yasakçı ve zabıt olarak tayin edildiğinin bildirilmesi için yazılmıştır.

691

Mısır beylerbeyine ve defterdarlarına, Mısır'da olan Sultan Kayıdbay evkafının sorunlarının giderilmesi için yazılmıştır.

692

Bağdad beylerbeyi olup Haleb muhafazasında olan Ali'ye, Hacı Paşa adlı kişinin bölgedeki eşkîyalık faaliyetleri üzerine yazılmıştır.

693

Mısır beylerbeyine ve kadısına yazılmıştır.

694

Bursa kadısına yazılmıştır.

695

Diyarbakir, Erzurum, Sivas ve Anadolu beylerbeyine ve zikrolunan beylerbeyliklerde olan sancaklara ve kadılara, Hasan ve Derviş nam kişilerin diyar-ı şarttan vesair yerlerden koyun alıp kiraya vermeleri ve İstanbul'a satmak için geldiklerinde bazı beyler, sancaklı ve subaşılardan bunları İstanbul'a göndermeyip kendi kasabalarında satmaları için alıkoymaları üzerine yazılmıştır.

696

Kefe beyine, Kefe ve etrafındaki kasabalarda sakin olan yeniçeri ve acemi oğlanlarının sefere memur oldukları ve gelmeyenlerin ulufelerinin kesilmesi emredilmiştir.

697

Bıdaközü kadısına ve valide sultan paşmaklık voyvodasına, bölgedeki eşkîyalık faaliyetleri üzerine yazılmıştır.

698

Bolı beylerbeyine, Nasuh nam kişinin bölgedeki zulm ve saldırıları üzerine yazılmıştır.

699

Lazkiye ve Kutaz kadılarına, Lazkiye sakinlerinden Hacı Hasan nam kişinin bölgedeki zulm ve saldırıları üzerine yazılmıştır.

700

Südde-i sa'âdetimden orduyu hümayuna varınca yol üzerinde olan kadılara, () adlı kişinin geçtiği yerlerde kendisine akçesiyle zahire verilmesi için yazılmıştır.

701

() beye, Liva-i mezburda tımarı olan kişilerin tımar ve bedelleri için yazılmıştır.

702

Amasya sancağında olan kadılara, korucu Yusuf yeniçerinin, yeniçeri ve acemi oğlanlarına serdar tayin edilmesi ve yeniçerilerin sefere memur edilmesi üzerine yazılmıştır.

SONUÇ

Altı asrı aşkın tarihi süreç içinde büyük bir medeniyet meydana getiren Osmanlı İmparatorluğu, ne kendinden önce ne de çağdaşları olan doğu ve batı devletlerinde benzeri görülmeyen bir merkezi bürokrasi oluşturmuşlardır. Osmanlı bürokrasisinin en önemli kaynaklarından biri olan Mühimme Defterleri serisi haiz oldukları tarihi bilgiler itibarıyla Osmanlı araştırmacıları için birinci elden kaynak olma özelliğine sahiptirler. İçerdikleri siyasî, ictimai, iktisadî, askerî bilgilerin yanı sıra Osmanlı diplomatikası ile ilgili de önemli birer kaynak oldukları, bu defterlerle ilgili son dönemde yapılan araştırmalardan anlaşılmaktadır. Bizde bu araştırmalara bir katkı olması umuduyla 74 Numaralı Mühimme Defteri'ni çalışma alanı olarak seçtik.

Defterde yer alan hükümler, Osmanlı Devleti'nin XVI. yüzyılın sonunda içinde bulunduğu siyasî, sosyal ve ekonomik durumunu gözler önüne süremesi açısından önemlidir. Hükümlerden de anlaşılacağı üzere devleti bu dönemde en çok uğraştıran olaylar Rumeli ve Anadolu'nun hemen her tarafında meydana gelen eşkıyalık hadiseleridir. Devlet, göndermiş olduğu emirlerle bu olayları her ne kadar önlemeye çalışmışsa da durum gittikçe kötüleşmiş ve yüzyılın sonunda başlayıp devleti uzun süre meşgul eden Celali Fetretinin başlaması engellenememiştir. Bu durum taşrada merkezi otoritenin zayıflamasına, halkın, toprağını terk ederek şehirlere göç etmesi sonucu tarım faaliyetlerinin azalmasına ve böylece ekonomisi tarıma dayalı olan devletin yıllardır başarıyla uyguladığı timar sisteminin bozulmasına yol açmıştır. Bozulan ekonomiyi fırsat bilen kimi gruplarda sahte para basarak altın ve kuruşun pahalılaşmasına sebep olmak suretiyle yine halkı ve devleti zor durumda bırakmışlardır. Bir yandan iç meselelerle uğraşan devlet diğer yandan Avusturya ve İranla yapılan savaşlarla uğraşmak zorunda kalmıştır. Her ne kadar Avusturya'ya karşı Haçova'da galip gelinmişse de bu, devletin kazandığı son büyük meydan muharebesi olmuştur. Bundan sonra artık Osmanlılar, çabalarını doğuda ve batıda eski güçlü günlerine geri dönmek için sarf etmişlerdir.

Çalışmamızın özellikle Osmanlı Devleti'nin eski ihtişamlı günlerinin artık geride kalmaya başladığı dönemle ilgili olarak araştırma yapmak isteyenlere yardımcı olacağı kanaatindeyiz

KAYNAKLAR

- Afyoncu, Erhan, *Tanzimat Öncesi Osmanlı Tarihi Araştırma Rehberi*, Yeditepe Yayınları, İstanbul 2009
- 3 Numaralı Mühimme Defteri, (966-968/1558-1560) *Özet ve Transkripsiyonu*, Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, Ankara 1993
- 90 Numaralı Mühimme Defteri, (Haz. İsmet Miroğlu ve Diğerleri), Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı, İstanbul 1993
- Acun, Fatma, “Celali İsyanları 1591-1611”, *Türkler*, Ankara 2002, IX, 696-697
- Ahışhalı, Recep, "Divan-ı Humayun Teşkilatı", *Osmanlı*, Ankara 1999, VI, 24-33
- Akdağ, Mustafa, *Türk Halkının Dirlik ve Düzenlik Kavgası Celali İsyanları*, Ankara 1999
- Akgündüz, Ahmet, *Osmanlı Kanunnameleri ve Hukuki Tahlilleri*, Fey Yayınları, İstanbul 1990
- Alparslan, Ali, “Divanî”, *DİA*, İstanbul 1994, IX, 445-446
- Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi, (Haz. Yusuf İhsan Genç ve Diğerleri), Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, İstanbul 2010
- Çorbacioğlu, Mesude, “Osmanlı Devlet Teşkilatında Mevcut Kalemler ve Görevleri”, *Tarih Boyunca Paleografya ve Diplomatik Semineri*, (İstanbul 30 Nisan-2 Mayıs 1986), İÜEF, İstanbul 1998, 72-84
- Dağlı, Yücel-Üçer, Cumhure, *Tarih Çevirme Klavuzu*, IV, TTK, Ankara, 1997
- Danışmend, İsmail Hami, *İzahlı Osmanlı Tarihi Kronolojisi*, III, Doğu Kütüphanesi, İstanbul 2011
- Taşkesenlioğlu, Cihat, *74 Numaralı Mühimme Defterinin Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi (1-117)*
- Demir, Selçuk, *75 Numaralı Mühimme Defterinin Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi (1-171)*, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilimdalı (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Erzurum 2008
- Devellioğlu, Ferit, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lugat Eski ve Yeni Harflerle*, (Nşr. Aydın Sami Güneyçal), Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara 2001
- ed-Dûrî, Abdülaziz, “Divan”, *DİA*, İstanbul 1994, IX, 377-381
- Emecen, Feridun, “Haçova”, *DİA*, Ankara 2003, XIV, 546-547
- Emecen, Feridun, “ Mehmed III”, *DİA*, Ankara 2003, XXVIII, 407-4013

- , “Ali’nin Ayn’ı: XVII. Yüzyıl Başlarında Osmanlı Bürokrasisinde Kâtib Rumuzları”, *TD*, İstanbul 1984, XXXV, 131-150
- , “Osmanlı Divanının Ana Defter Serileri: Ahkâm-ı Mîrî, Ahkâm-ı Kuyûd-ı Mühimme ve Ahkâm-ı Sikâyet”, *TALİD*, İstanbul 2005, III/5, 107-139
- Gökbilgin, M. Tayyib, “Mehmed III”, *İA*, VII, 535-547
- Gökbilgin, M. Tayyib, “Eğri”, *DİA*, X, 489-491
- , *Osmanlı İmparatorluğu Medeniyet Tarihi Çerçevesinde Osmanlı Paleografya ve Diplomatik İlmi*, Enderun Kitabevi Yayınları, İstanbul 1992
- Griswold, William J., *Anadolu’da Büyük İsyan 1591-1611*, (Çev. Ülkün Tansel), Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul 2002
- Halaçoğlu, Yusuf, “Klasik Dönemde Osmanlı Devlet Teşkilatı”, *Türkler*, Ankara 2002, IX, 795-837
- Hammer, J. V., *Büyük Osmanlı Tarihi*, IV, (Haz. Mümin Çevik), İstanbul 2010
- Hasan Bey-Zâde Ahmed Pâşâ, *Hasan Bey-Zâde Tarihi Metin ve İndeks (1003-1045/1595-1635)*, III, (Haz. Şevki Nezihi Aykut), TTK, Ankara 2004
- İlgürel, Mücteba, “Celali İsyanları”, *DİA*, İstanbul 1993, VII, 252-256
- , “Osmanlı İmparatorluğu’nda Ateşli Silahların Yayılışı”, *TD*, İstanbul 1979, XXXII, 301-316
- , “Zirveden Dönüş: II. Selim’den III. Mehmed’e”, *Türkler*, Ankara 2002, IX, 643-666
- , *Doğuştan Günümüze Büyük İslam Tarihi*, Çağ Yayınları, İstanbul 1993, IX, 403-412
- İnalcık, Halil, “Şikâyet Hakkı: Arz-ı Hâl ve Arz-ı Mahzarlar”, *Osmanlı Araştırmaları*, İstanbul 1988, VII-VIII, 33-47
- , *Devlet-i Aliyye, Osmanlı İmparatorluğu Üzerine Araştırmalar*, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul 2009
- , *Osmanlı İmparatorluğu Klasik Çağ (1300-1600)*, (Çev. Ruşen Sezer), Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2006
- İnbaşı, Mehmet-Gülsoy, Ersin-Yağcı, Zübeyde Güneş, “Güçlü Sultanlar Dönemi”, *Osmanlı Tarihi El Kitabı*, (Ed. Tufan Gündüz), Grafiker Yayınları, Ankara 2012, 61-278

- Kafesoğlu, İbrahim, “Eski Türklerde Devlet Meclisi Toy”, *I. Milli Türkoloji Kongresi*, İstanbul 1980, 205-209
- Kütükoglu, Mübahat S., “Mühimme Defteri”, *DİA*, İstanbul 1994, XXXI, 520-523
- , “Mühimme Defterlerindeki Muamele Kayıtları Üzerine”, *Tarih Boyunca Paleografya ve Diplomatik Semineri*, (İstanbul 30 Nisan-2 Mayıs 1986), İÜEF, İstanbul 1988, 95-112
- , *Osmanlı Belgelerinin Dili*, Kubbealtı Neşriyat, İstanbul 1995
- Mumcu, Ahmet, “Dîvân-ı Hümayûn”, *DİA*, İstanbul 1992, V, 430-432
- , *Hukuksal ve Siyasal Karar Organı Olarak Divan-ı Hümayun*, Ankara Üniversitesi Yayınları, Ankara 1986
- Naîmâ Mustafa Efendi, *Târih-i Na’îmâ (Ravzatü’l-Hüseyn Fî Hulâsati Ahbârî’l-Hâfîkayn)*, I, (Haz. Mehmet İpşirli), TTK, Ankara 2007
- Ögel, Bahaeddin, *Türklerde Devlet Anlayışı (13. Yüzyıl Sonlarına Kadar)*, Başbakanlık Basımevi, Ankara 1982
- Pakalın, M. Zeki, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözcüğü*, Maarif Basımevi, İstanbul 1956
- Peçevi İbrahim Efendi, *Peçevi Tarihi*, II, (Haz. Bekir Sıtkı Baykal), Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 1992
- Sahillioğlu, Halil, *Topkapı Sarayı Arşivi H. 951-952 Tarihli ve E-12321 Numaralı Mühimme Defteri*, İstanbul 2002
- Selânikî Mustafa Efendi, *Tarih-i Selânikî (1003-1008/1596-1600)*, II, (Haz. Mehmet İpşirli), TTK, Ankara 1999
- Sertoğlu, Midhat, *Osmanlı Tarih Lügati*, Enderun Kitabevi, İstanbul 1986
- Şemseddin Sami, *Kamus-i Türkî*, Enderun Kitabevi, İstanbul 1989
- Temelkuran, Tevfik, “Divân-ı Hümayûn Mühimme Kalemi”, *TED*, İstanbul 1975, VI, 129-175
- Uzunçarşılı, İsmail Hakkı, *Osmanlı Devlet Teşkilatına Medhal*, TTK, İstanbul 1941
- , *Osmanlı Devleti’nin Merkez ve Bahriye Teşkilâtı*, TTK, Ankara 1988
- , *Osmanlı Tarihi*, III/I, TTK, 1988
- Ünal, Mehmet Ali, *Mühimme Defterleri 44*, Akâdemi Kitabevi, İzmir 1995
- Yücel, Yaşar,-Sevim, Ali, , *Türkiye Tarihi*, III, TTK, Ankara 1991

EK-METNİN ASLI

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

[illegible][illegible][illegible][illegible]

[illegible]

A.DVN.MHM.d 074

[illegible]

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

77
 76
 75
 74
 73
 72
 71
 70
 69
 68
 67
 66
 65
 64
 63
 62
 61
 60
 59
 58
 57
 56
 55
 54
 53
 52
 51
 50
 49
 48
 47
 46
 45
 44
 43
 42
 41
 40
 39
 38
 37
 36
 35
 34
 33
 32
 31
 30
 29
 28
 27
 26
 25
 24
 23
 22
 21
 20
 19
 18
 17
 16
 15
 14
 13
 12
 11
 10
 9
 8
 7
 6
 5
 4
 3
 2
 1

[illegible]

15
LOL

A.DVN.MHM.d 074

70A

709

Handwritten notes in Arabic script, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text includes phrases such as "الله عز وجل", "الذي هو", "والله اعلم", and "والصالحين".

Handwritten text in Persian script, likely a manuscript or document. The text is written in a cursive style and is organized into several paragraphs. The top section contains a large, dense block of text, followed by a smaller section. The bottom section contains a large, dense block of text, followed by a smaller section. The text is written in a cursive style and is organized into several paragraphs. The top section contains a large, dense block of text, followed by a smaller section. The bottom section contains a large, dense block of text, followed by a smaller section.

Handwritten text in Persian script, likely a manuscript or document. The text is written in a cursive style and is organized into several paragraphs. The top section contains a large, dense block of text, followed by a smaller section. The bottom section contains a large, dense block of text, followed by a smaller section. The text is written in a cursive style and is organized into several paragraphs. The top section contains a large, dense block of text, followed by a smaller section. The bottom section contains a large, dense block of text, followed by a smaller section.

A.DVN.MHM.d 074

A.DYN.MHM.D.074

Handwritten text in Arabic script, likely a historical document or manuscript. The text is written in a cursive style and covers the upper half of the page. It appears to be a continuation of a narrative or a list of events.

Handwritten text in Arabic script, continuing the narrative or list from the upper section. The text is written in a cursive style and covers the lower half of the page. It includes several lines of text, some of which are indented, suggesting a structured list or a detailed account.

[illegible]

١٢٤
 ١٢٥
 ١٢٦
 ١٢٧
 ١٢٨
 ١٢٩
 ١٣٠
 ١٣١
 ١٣٢
 ١٣٣
 ١٣٤
 ١٣٥
 ١٣٦
 ١٣٧
 ١٣٨
 ١٣٩
 ١٤٠
 ١٤١
 ١٤٢
 ١٤٣
 ١٤٤
 ١٤٥
 ١٤٦
 ١٤٧
 ١٤٨
 ١٤٩
 ١٥٠
 ١٥١
 ١٥٢
 ١٥٣
 ١٥٤
 ١٥٥
 ١٥٦
 ١٥٧
 ١٥٨
 ١٥٩
 ١٦٠
 ١٦١
 ١٦٢
 ١٦٣
 ١٦٤
 ١٦٥
 ١٦٦
 ١٦٧
 ١٦٨
 ١٦٩
 ١٧٠
 ١٧١
 ١٧٢
 ١٧٣
 ١٧٤
 ١٧٥
 ١٧٦
 ١٧٧
 ١٧٨
 ١٧٩
 ١٨٠
 ١٨١
 ١٨٢
 ١٨٣
 ١٨٤
 ١٨٥
 ١٨٦
 ١٨٧
 ١٨٨
 ١٨٩
 ١٩٠
 ١٩١
 ١٩٢
 ١٩٣
 ١٩٤
 ١٩٥
 ١٩٦
 ١٩٧
 ١٩٨
 ١٩٩
 ٢٠٠
 ٢٠١
 ٢٠٢
 ٢٠٣
 ٢٠٤
 ٢٠٥
 ٢٠٦
 ٢٠٧
 ٢٠٨
 ٢٠٩
 ٢١٠
 ٢١١
 ٢١٢
 ٢١٣
 ٢١٤
 ٢١٥
 ٢١٦
 ٢١٧
 ٢١٨
 ٢١٩
 ٢٢٠
 ٢٢١
 ٢٢٢
 ٢٢٣
 ٢٢٤
 ٢٢٥
 ٢٢٦
 ٢٢٧
 ٢٢٨
 ٢٢٩
 ٢٣٠
 ٢٣١
 ٢٣٢
 ٢٣٣
 ٢٣٤
 ٢٣٥
 ٢٣٦
 ٢٣٧
 ٢٣٨
 ٢٣٩
 ٢٤٠
 ٢٤١
 ٢٤٢
 ٢٤٣
 ٢٤٤
 ٢٤٥
 ٢٤٦
 ٢٤٧
 ٢٤٨
 ٢٤٩
 ٢٥٠
 ٢٥١
 ٢٥٢
 ٢٥٣
 ٢٥٤
 ٢٥٥
 ٢٥٦
 ٢٥٧
 ٢٥٨
 ٢٥٩
 ٢٦٠
 ٢٦١
 ٢٦٢
 ٢٦٣
 ٢٦٤
 ٢٦٥
 ٢٦٦
 ٢٦٧
 ٢٦٨
 ٢٦٩
 ٢٧٠
 ٢٧١
 ٢٧٢
 ٢٧٣
 ٢٧٤
 ٢٧٥
 ٢٧٦
 ٢٧٧
 ٢٧٨
 ٢٧٩
 ٢٨٠
 ٢٨١
 ٢٨٢
 ٢٨٣
 ٢٨٤
 ٢٨٥
 ٢٨٦
 ٢٨٧
 ٢٨٨
 ٢٨٩
 ٢٩٠
 ٢٩١
 ٢٩٢
 ٢٩٣
 ٢٩٤
 ٢٩٥
 ٢٩٦
 ٢٩٧
 ٢٩٨
 ٢٩٩
 ٣٠٠
 ٣٠١
 ٣٠٢
 ٣٠٣
 ٣٠٤
 ٣٠٥
 ٣٠٦
 ٣٠٧
 ٣٠٨
 ٣٠٩
 ٣١٠
 ٣١١
 ٣١٢
 ٣١٣
 ٣١٤
 ٣١٥
 ٣١٦
 ٣١٧
 ٣١٨
 ٣١٩
 ٣٢٠
 ٣٢١
 ٣٢٢
 ٣٢٣
 ٣٢٤
 ٣٢٥
 ٣٢٦
 ٣٢٧
 ٣٢٨
 ٣٢٩
 ٣٣٠
 ٣٣١
 ٣٣٢
 ٣٣٣
 ٣٣٤
 ٣٣٥
 ٣٣٦
 ٣٣٧
 ٣٣٨
 ٣٣٩
 ٣٤٠
 ٣٤١
 ٣٤٢
 ٣٤٣
 ٣٤٤
 ٣٤٥
 ٣٤٦
 ٣٤٧
 ٣٤٨
 ٣٤٩
 ٣٥٠
 ٣٥١
 ٣٥٢
 ٣٥٣
 ٣٥٤
 ٣٥٥
 ٣٥٦
 ٣٥٧
 ٣٥٨
 ٣٥٩
 ٣٦٠
 ٣٦١
 ٣٦٢
 ٣٦٣
 ٣٦٤
 ٣٦٥
 ٣٦٦
 ٣٦٧
 ٣٦٨
 ٣٦٩
 ٣٧٠
 ٣٧١
 ٣٧٢
 ٣٧٣
 ٣٧٤
 ٣٧٥
 ٣٧٦
 ٣٧٧
 ٣٧٨
 ٣٧٩
 ٣٨٠
 ٣٨١
 ٣٨٢
 ٣٨٣
 ٣٨٤
 ٣٨٥
 ٣٨٦
 ٣٨٧
 ٣٨٨
 ٣٨٩
 ٣٩٠
 ٣٩١
 ٣٩٢
 ٣٩٣
 ٣٩٤
 ٣٩٥
 ٣٩٦
 ٣٩٧
 ٣٩٨
 ٣٩٩
 ٤٠٠
 ٤٠١
 ٤٠٢
 ٤٠٣
 ٤٠٤
 ٤٠٥
 ٤٠٦
 ٤٠٧
 ٤٠٨
 ٤٠٩
 ٤١٠
 ٤١١
 ٤١٢
 ٤١٣
 ٤١٤
 ٤١٥
 ٤١٦
 ٤١٧
 ٤١٨
 ٤١٩
 ٤٢٠
 ٤٢١
 ٤٢٢
 ٤٢٣
 ٤٢٤
 ٤٢٥
 ٤٢٦
 ٤٢٧
 ٤٢٨
 ٤٢٩
 ٤٣٠
 ٤٣١
 ٤٣٢
 ٤٣٣
 ٤٣٤
 ٤٣٥
 ٤٣٦
 ٤٣٧
 ٤٣٨
 ٤٣٩
 ٤٤٠
 ٤٤١
 ٤٤٢
 ٤٤٣
 ٤٤٤
 ٤٤٥
 ٤٤٦
 ٤٤٧
 ٤٤٨
 ٤٤٩
 ٤٥٠
 ٤٥١
 ٤٥٢
 ٤٥٣
 ٤٥٤
 ٤٥٥
 ٤٥٦
 ٤٥٧
 ٤٥٨
 ٤٥٩
 ٤٦٠
 ٤٦١
 ٤٦٢
 ٤٦٣
 ٤٦٤
 ٤٦٥
 ٤٦٦
 ٤٦٧
 ٤٦٨
 ٤٦٩
 ٤٧٠
 ٤٧١
 ٤٧٢
 ٤٧٣
 ٤٧٤
 ٤٧٥
 ٤٧٦
 ٤٧٧
 ٤٧٨
 ٤٧٩
 ٤٨٠
 ٤٨١
 ٤٨٢
 ٤٨٣
 ٤٨٤
 ٤٨٥
 ٤٨٦
 ٤٨٧
 ٤٨٨
 ٤٨٩
 ٤٩٠
 ٤٩١
 ٤٩٢
 ٤٩٣
 ٤٩٤
 ٤٩٥

[illegible]

۶۵
بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله الذي جعل القرآن الكريم
موسى عليه السلام
صلى الله عليه وسلم
موسى عليه السلام
صلى الله عليه وسلم
موسى عليه السلام
صلى الله عليه وسلم

۶۷
بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله الذي جعل القرآن الكريم
موسى عليه السلام
صلى الله عليه وسلم
موسى عليه السلام
صلى الله عليه وسلم
موسى عليه السلام
صلى الله عليه وسلم

۶۸
بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله الذي جعل القرآن الكريم
موسى عليه السلام
صلى الله عليه وسلم
موسى عليه السلام
صلى الله عليه وسلم
موسى عليه السلام
صلى الله عليه وسلم

۸۸

۶۹
بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله الذي جعل القرآن الكريم
موسى عليه السلام
صلى الله عليه وسلم
موسى عليه السلام
صلى الله عليه وسلم
موسى عليه السلام
صلى الله عليه وسلم

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله الذي جعل القرآن الكريم
موسى عليه السلام
صلى الله عليه وسلم
موسى عليه السلام
صلى الله عليه وسلم
موسى عليه السلام
صلى الله عليه وسلم

۷۰
بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله الذي جعل القرآن الكريم
موسى عليه السلام
صلى الله عليه وسلم
موسى عليه السلام
صلى الله عليه وسلم
موسى عليه السلام
صلى الله عليه وسلم

A.DVN.MHM.d 074

[illegible][illegible][illegible][illegible]

[illegible]

٦٨١
 لیسند
 مایه
 خرقه آینه
 خنک
 خنک
 ادغام
 حرم
 و
 کمزور
 مایه
 خرقه آینه
 خنک
 خنک
 ادغام
 حرم
 و
 کمزور

[illegible][illegible]

[illegible]

۷۰
 ۷۱
 ۷۲
 ۷۳
 ۷۴
 ۷۵
 ۷۶
 ۷۷
 ۷۸
 ۷۹
 ۸۰
 ۸۱
 ۸۲
 ۸۳
 ۸۴
 ۸۵
 ۸۶
 ۸۷
 ۸۸
 ۸۹
 ۹۰
 ۹۱
 ۹۲
 ۹۳
 ۹۴
 ۹۵
 ۹۶
 ۹۷
 ۹۸
 ۹۹
 ۱۰۰

The image shows a single page from the Voynich manuscript, folio 100v. The page is filled with text written in the Voynich script, a system of symbols that has not been deciphered. The text is arranged in a single column, with some lines indented. There are marginalia on the left side, including the number '100' and some small drawings. The handwriting is in dark ink on aged, slightly discolored paper.

[illegible]

Handwritten text in Persian script, likely a continuation of a historical or administrative document. The text is dense and covers the upper half of the page.

Handwritten text in Persian script, continuing from the upper section. It includes several lines of text, some of which are written in a larger, more decorative hand.

ADYN.MHM.074

120
 121
 122
 123
 124
 125
 126
 127
 128
 129
 130
 131
 132
 133
 134
 135
 136
 137
 138
 139
 140
 141
 142
 143
 144
 145
 146
 147
 148
 149
 150
 151
 152
 153
 154
 155
 156
 157
 158
 159
 160
 161
 162
 163
 164
 165
 166
 167
 168
 169
 170
 171
 172
 173
 174
 175
 176
 177
 178
 179
 180
 181
 182
 183
 184
 185
 186
 187
 188
 189
 190
 191
 192
 193
 194
 195
 196
 197
 198
 199
 200
 201
 202
 203
 204
 205
 206
 207
 208
 209
 210
 211
 212
 213
 214
 215
 216
 217
 218
 219
 220
 221
 222
 223
 224
 225
 226
 227
 228
 229
 230
 231
 232
 233
 234
 235
 236
 237
 238
 239
 240
 241
 242
 243
 244
 245
 246
 247
 248
 249
 250
 251
 252
 253
 254
 255
 256
 257
 258
 259
 260
 261
 262
 263
 264
 265
 266
 267
 268
 269
 270
 271
 272
 273
 274
 275
 276
 277
 278
 279
 280
 281
 282
 283
 284
 285
 286
 287
 288
 289
 290
 291
 292
 293
 294
 295
 296
 297
 298
 299
 300
 301
 302
 303
 304
 305
 306
 307
 308
 309
 310
 311
 312
 313
 314
 315
 316
 317
 318
 319
 320
 321
 322
 323
 324
 325
 326
 327
 328
 329
 330
 331
 332
 333
 334
 335
 336
 337
 338
 339
 340
 341
 342
 343
 344
 345
 346
 347
 348
 349
 350
 351
 352
 353
 354
 355
 356
 357
 358
 359
 360
 361
 362
 363
 364
 365
 366
 367
 368
 369
 370
 371
 372
 373
 374
 375
 376
 377
 378
 379
 380
 381
 382
 383
 384
 385
 386
 387
 388
 389
 390
 391
 392
 393
 394
 395
 396
 397
 398
 399
 400
 401
 402
 403
 404
 405
 406
 407
 408
 409
 410
 411
 412
 413
 414
 415
 416
 417
 418
 419
 420
 421
 422
 423
 424
 425
 426
 427
 428
 429
 430
 431
 432
 433
 434
 435
 436
 437
 438
 439
 440
 441
 442
 443
 444
 445
 446
 447
 448
 449
 450
 451
 452
 453
 454
 455
 456
 457
 458
 459
 460
 461
 462
 463
 464
 465
 466
 467
 468
 469
 470
 471
 472
 473
 474
 475
 476
 477
 478
 479
 480
 481
 482
 483
 484
 485
 486
 487
 488
 489
 490
 491
 492
 493
 494
 495
 496
 497
 498
 499
 500
 501
 502
 503
 504
 505
 506
 507
 508
 509
 510
 511
 512
 513
 514
 515
 516
 517
 518
 519
 520
 521
 522
 523
 524
 525
 526
 527
 528
 529
 530
 531
 532
 533
 534
 535
 536
 537
 538
 539
 540
 541
 542
 543
 544
 545
 546
 547
 548
 549
 550
 551
 552
 553
 554
 555
 556
 557
 558
 559
 560
 561
 562
 563
 564
 565
 566
 567
 568
 569
 570
 571
 572
 573
 574
 575
 576
 577
 578
 579
 580
 581
 582
 583
 584
 585
 586
 587
 588
 589
 590
 591
 592
 593
 594
 595
 596
 597
 598
 599
 600
 601
 602
 603
 604
 605
 606
 607
 608
 609
 610
 611
 612
 613
 614
 615
 616
 617
 618
 619
 620
 621
 622
 623
 624
 625
 626
 627
 628
 629
 630
 631

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

[illegible]

١٥٠
 ١٥١
 ١٥٢
 ١٥٣
 ١٥٤
 ١٥٥
 ١٥٦
 ١٥٧
 ١٥٨
 ١٥٩
 ١٦٠
 ١٦١
 ١٦٢
 ١٦٣
 ١٦٤
 ١٦٥
 ١٦٦
 ١٦٧
 ١٦٨
 ١٦٩
 ١٧٠
 ١٧١
 ١٧٢
 ١٧٣
 ١٧٤
 ١٧٥
 ١٧٦
 ١٧٧
 ١٧٨
 ١٧٩
 ١٨٠
 ١٨١
 ١٨٢
 ١٨٣
 ١٨٤
 ١٨٥
 ١٨٦
 ١٨٧
 ١٨٨
 ١٨٩
 ١٩٠
 ١٩١
 ١٩٢
 ١٩٣
 ١٩٤
 ١٩٥
 ١٩٦
 ١٩٧
 ١٩٨
 ١٩٩
 ٢٠٠
 ٢٠١
 ٢٠٢
 ٢٠٣
 ٢٠٤
 ٢٠٥
 ٢٠٦
 ٢٠٧
 ٢٠٨
 ٢٠٩
 ٢١٠
 ٢١١
 ٢١٢
 ٢١٣
 ٢١٤
 ٢١٥
 ٢١٦
 ٢١٧
 ٢١٨
 ٢١٩
 ٢٢٠
 ٢٢١
 ٢٢٢
 ٢٢٣
 ٢٢٤
 ٢٢٥
 ٢٢٦
 ٢٢٧
 ٢٢٨
 ٢٢٩
 ٢٣٠
 ٢٣١
 ٢٣٢
 ٢٣٣
 ٢٣٤
 ٢٣٥
 ٢٣٦
 ٢٣٧
 ٢٣٨
 ٢٣٩
 ٢٤٠
 ٢٤١
 ٢٤٢
 ٢٤٣
 ٢٤٤
 ٢٤٥
 ٢٤٦
 ٢٤٧
 ٢٤٨
 ٢٤٩
 ٢٥٠
 ٢٥١
 ٢٥٢
 ٢٥٣
 ٢٥٤
 ٢٥٥
 ٢٥٦
 ٢٥٧
 ٢٥٨
 ٢٥٩
 ٢٦٠
 ٢٦١
 ٢٦٢
 ٢٦٣
 ٢٦٤
 ٢٦٥
 ٢٦٦
 ٢٦٧
 ٢٦٨
 ٢٦٩
 ٢٧٠
 ٢٧١
 ٢٧٢
 ٢٧٣
 ٢٧٤
 ٢٧٥
 ٢٧٦
 ٢٧٧
 ٢٧٨
 ٢٧٩
 ٢٨٠
 ٢٨١
 ٢٨٢
 ٢٨٣
 ٢٨٤
 ٢٨٥
 ٢٨٦
 ٢٨٧
 ٢٨٨
 ٢٨٩
 ٢٩٠
 ٢٩١
 ٢٩٢
 ٢٩٣
 ٢٩٤
 ٢٩٥
 ٢٩٦
 ٢٩٧
 ٢٩٨
 ٢٩٩
 ٣٠٠
 ٣٠١
 ٣٠٢
 ٣٠٣
 ٣٠٤
 ٣٠٥
 ٣٠٦
 ٣٠٧
 ٣٠٨
 ٣٠٩
 ٣١٠
 ٣١١
 ٣١٢
 ٣١٣
 ٣١٤
 ٣١٥
 ٣١٦
 ٣١٧
 ٣١٨
 ٣١٩
 ٣٢٠
 ٣٢١
 ٣٢٢
 ٣٢٣
 ٣٢٤
 ٣٢٥
 ٣٢٦
 ٣٢٧
 ٣٢٨
 ٣٢٩
 ٣٣٠
 ٣٣١
 ٣٣٢
 ٣٣٣
 ٣٣٤
 ٣٣٥
 ٣٣٦
 ٣٣٧
 ٣٣٨
 ٣٣٩
 ٣٤٠
 ٣٤١
 ٣٤٢
 ٣٤٣
 ٣٤٤
 ٣٤٥
 ٣٤٦
 ٣٤٧
 ٣٤٨
 ٣٤٩
 ٣٥٠
 ٣٥١
 ٣٥٢
 ٣٥٣
 ٣٥٤
 ٣٥٥
 ٣٥٦
 ٣٥٧
 ٣٥٨
 ٣٥٩
 ٣٦٠
 ٣٦١
 ٣٦٢
 ٣٦٣
 ٣٦٤
 ٣٦٥
 ٣٦٦
 ٣٦٧
 ٣٦٨
 ٣٦٩
 ٣٧٠
 ٣٧١
 ٣٧٢
 ٣٧٣
 ٣٧٤
 ٣٧٥
 ٣٧٦
 ٣٧٧
 ٣٧٨
 ٣٧٩
 ٣٨٠
 ٣٨١
 ٣٨٢
 ٣٨٣
 ٣٨٤
 ٣٨٥
 ٣٨٦
 ٣٨٧
 ٣٨٨
 ٣٨٩
 ٣٩٠
 ٣٩١
 ٣٩٢
 ٣٩٣
 ٣٩٤
 ٣٩٥
 ٣٩٦
 ٣٩٧
 ٣٩٨
 ٣٩٩
 ٤٠٠
 ٤٠١
 ٤٠٢
 ٤٠٣
 ٤٠٤
 ٤٠٥
 ٤٠٦
 ٤٠٧
 ٤٠٨
 ٤٠٩
 ٤١٠
 ٤١١
 ٤١٢
 ٤١٣
 ٤١٤
 ٤١٥
 ٤١٦
 ٤١٧
 ٤١٨
 ٤١٩
 ٤٢٠
 ٤٢١
 ٤٢٢
 ٤٢٣
 ٤٢٤
 ٤٢٥
 ٤٢٦
 ٤٢٧
 ٤٢٨
 ٤٢٩
 ٤٣٠
 ٤٣١
 ٤٣٢
 ٤٣٣
 ٤٣٤
 ٤٣٥
 ٤٣٦
 ٤٣٧
 ٤٣٨
 ٤٣٩
 ٤٤٠
 ٤٤١
 ٤٤٢
 ٤٤٣
 ٤٤٤
 ٤٤٥
 ٤٤٦
 ٤٤٧
 ٤٤٨
 ٤٤٩
 ٤٥٠
 ٤٥١
 ٤٥٢
 ٤٥٣
 ٤٥٤
 ٤٥٥
 ٤٥٦
 ٤٥٧
 ٤٥٨
 ٤٥٩
 ٤٦٠
 ٤٦١
 ٤٦٢
 ٤٦٣
 ٤٦٤
 ٤٦٥
 ٤٦٦
 ٤٦٧
 ٤٦٨
 ٤٦٩
 ٤٧٠
 ٤٧١
 ٤٧٢
 ٤٧٣
 ٤٧٤
 ٤٧٥
 ٤٧٦
 ٤٧٧
 ٤٧٨
 ٤٧٩
 ٤٨٠
 ٤٨١
 ٤٨٢
 ٤٨٣
 ٤٨٤
 ٤٨٥
 ٤٨٦
 ٤٨٧
 ٤٨٨
 ٤٨٩
 ٤٩٠
 ٤٩١
 ٤٩٢
 ٤٩٣
 ٤٩٤
 ٤٩٥
 ٤٩٦
 ٤٩٧
 ٤٩٨
 ٤٩٩
 ٥٠٠
 ٥٠١
 ٥٠٢
 ٥٠٣
 ٥٠٤
 ٥٠٥
 ٥٠٦
 ٥٠٧
 ٥٠٨
 ٥٠٩
 ٥١٠
 ٥١١
 ٥١٢
 ٥١٣
 ٥١٤
 ٥١٥
 ٥١٦
 ٥١٧
 ٥١٨
 ٥١٩
 ٥٢٠
 ٥٢١

361
 ۱۱
 ۱۲
 ۱۳
 ۱۴
 ۱۵
 ۱۶
 ۱۷
 ۱۸
 ۱۹
 ۲۰
 ۲۱
 ۲۲
 ۲۳
 ۲۴
 ۲۵
 ۲۶
 ۲۷
 ۲۸
 ۲۹
 ۳۰
 ۳۱
 ۳۲
 ۳۳
 ۳۴
 ۳۵
 ۳۶
 ۳۷
 ۳۸
 ۳۹
 ۴۰
 ۴۱
 ۴۲
 ۴۳
 ۴۴
 ۴۵
 ۴۶
 ۴۷
 ۴۸
 ۴۹
 ۵۰
 ۵۱
 ۵۲
 ۵۳
 ۵۴
 ۵۵
 ۵۶
 ۵۷
 ۵۸
 ۵۹
 ۶۰
 ۶۱
 ۶۲
 ۶۳
 ۶۴
 ۶۵
 ۶۶
 ۶۷
 ۶۸
 ۶۹
 ۷۰
 ۷۱
 ۷۲
 ۷۳
 ۷۴
 ۷۵
 ۷۶
 ۷۷
 ۷۸
 ۷۹
 ۸۰
 ۸۱
 ۸۲
 ۸۳
 ۸۴
 ۸۵
 ۸۶
 ۸۷
 ۸۸
 ۸۹
 ۹۰
 ۹۱
 ۹۲
 ۹۳
 ۹۴
 ۹۵
 ۹۶
 ۹۷
 ۹۸
 ۹۹
 ۱۰۰

190
720
Handwritten text in Arabic script, heavily crossed out with diagonal lines. The text is written in a cursive style, and the page is marked with a large '190' in the top left and '720' in the top right. The text is mostly illegible due to the heavy crossing out.

۱۰۰
۱۰۱
۱۰۲
۱۰۳
۱۰۴
۱۰۵
۱۰۶
۱۰۷
۱۰۸
۱۰۹
۱۱۰
۱۱۱
۱۱۲
۱۱۳
۱۱۴
۱۱۵
۱۱۶
۱۱۷
۱۱۸
۱۱۹
۱۲۰
۱۲۱
۱۲۲
۱۲۳
۱۲۴
۱۲۵
۱۲۶
۱۲۷
۱۲۸
۱۲۹
۱۳۰
۱۳۱
۱۳۲
۱۳۳
۱۳۴
۱۳۵
۱۳۶
۱۳۷
۱۳۸
۱۳۹
۱۴۰
۱۴۱
۱۴۲
۱۴۳
۱۴۴
۱۴۵
۱۴۶
۱۴۷
۱۴۸
۱۴۹
۱۵۰
۱۵۱
۱۵۲
۱۵۳
۱۵۴
۱۵۵
۱۵۶
۱۵۷
۱۵۸
۱۵۹
۱۶۰
۱۶۱
۱۶۲
۱۶۳
۱۶۴
۱۶۵
۱۶۶
۱۶۷
۱۶۸
۱۶۹
۱۷۰
۱۷۱
۱۷۲
۱۷۳
۱۷۴
۱۷۵
۱۷۶
۱۷۷
۱۷۸
۱۷۹
۱۸۰
۱۸۱
۱۸۲
۱۸۳
۱۸۴
۱۸۵
۱۸۶
۱۸۷
۱۸۸
۱۸۹
۱۹۰
۱۹۱
۱۹۲
۱۹۳
۱۹۴
۱۹۵
۱۹۶
۱۹۷
۱۹۸
۱۹۹
۲۰۰

[illegible]

[illegible]

Handwritten text in Persian script, likely a manuscript or a collection of letters. The text is written in a cursive style and is organized into several sections, some of which are headed by the word "حاجی" (Haji). The text is written on aged, slightly discolored paper. The handwriting is dense and fills most of the page area. There are some marginal notes and corrections visible. The text appears to be a mix of prose and possibly some poetic or religious content, given the use of "Haji" as a title. The overall layout is typical of a handwritten manuscript from the Islamic era.

A.D.VN.MHM.074

[illegible]

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

[illegible][illegible][illegible]

الحمد لله الذي جعل العلم نوراً يضيء القلب وهدى الخلق إلى صراط مستقيم، وقد علمت أن هذا الكتاب قد تم بحمد الله تعالى، وبفضل من لا يحصى، وبمساعدة من لا تعد.

[illegible]

[illegible]

۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱
 ۴۷۲
 ۴۷۳
 ۴۷۴
 ۴۷۵
 ۴۷۶
 ۴۷۷
 ۴۷۸
 ۴۷۹
 ۴۸۰
 ۴۸۱
 ۴۸۲
 ۴۸۳
 ۴۸۴
 ۴۸۵
 ۴۸۶
 ۴۸۷
 ۴۸۸
 ۴۸۹
 ۴۹۰
 ۴۹۱
 ۴۹۲
 ۴۹۳
 ۴۹۴
 ۴۹۵
 ۴۹۶
 ۴۹۷
 ۴۹۸
 ۴۹۹
 ۵۰۰
 ۵۰۱
 ۵۰۲
 ۵۰۳
 ۵۰۴
 ۵۰۵
 ۵۰۶
 ۵۰۷
 ۵۰۸
 ۵۰۹
 ۵۱۰
 ۵۱۱
 ۵۱۲
 ۵۱۳
 ۵۱۴
 ۵۱۵
 ۵۱۶
 ۵۱۷
 ۵۱۸
 ۵۱۹
 ۵۲۰
 ۵۲۱
 ۵۲۲
 ۵۲۳
 ۵۲۴
 ۵۲۵

[illegible]

[illegible][illegible][illegible][illegible][illegible]

Handwritten text in Persian script, likely a continuation from the previous page. The text is dense and covers the upper half of the page.

Handwritten text in Persian script, continuing the narrative or discussion. The text is dense and covers the lower half of the page.

A.D.VN.MHM.074

Handwritten text in Persian script, continuing the narrative or discussion. The text is dense and covers the lower half of the page.

دارند بول اولوزدن وارتن اولان لكان و قاصان كلك هندستانه جانيده ايلان كلك
طريقه كلكه سنده دلايت انورج به رورن اولمشد بر سر جكم
اولور كندي و رورن كينه و اسباب و طرار ليه غاف شرو كندي و حض و قوخي ايتير ميه سن

صحر كلكه كندي كلك هندستانه جانيده ايلان طريقه كلكه سنده دلايت انورج
س سمنده ايتير كندي اولور و ولف به و سار كلبا به كين ايلان ميه جانيده ايلان اولمشد بر سر جكم
دار و قوخي مشار الحكم اولور و ولف به و سار كلبا به كينه و حض و قوخي ايتير ميه سن

طريقه كلكه سنده دلايت انورج به رورن اولمشد بر سر جكم
اولور كندي و رورن كينه و اسباب و طرار ليه غاف شرو كندي و حض و قوخي ايتير ميه سن
صحر كلكه كندي كلك هندستانه جانيده ايلان طريقه كلكه سنده دلايت انورج
س سمنده ايتير كندي اولور و ولف به و سار كلبا به كين ايلان ميه جانيده ايلان اولمشد بر سر جكم
دار و قوخي مشار الحكم اولور و ولف به و سار كلبا به كينه و حض و قوخي ايتير ميه سن

صحر كلكه كندي كلك هندستانه جانيده ايلان طريقه كلكه سنده دلايت انورج
س سمنده ايتير كندي اولور و ولف به و سار كلبا به كين ايلان ميه جانيده ايلان اولمشد بر سر جكم
دار و قوخي مشار الحكم اولور و ولف به و سار كلبا به كينه و حض و قوخي ايتير ميه سن

صحر كلكه كندي كلك هندستانه جانيده ايلان طريقه كلكه سنده دلايت انورج
س سمنده ايتير كندي اولور و ولف به و سار كلبا به كين ايلان ميه جانيده ايلان اولمشد بر سر جكم
دار و قوخي مشار الحكم اولور و ولف به و سار كلبا به كينه و حض و قوخي ايتير ميه سن

صحر كلكه كندي كلك هندستانه جانيده ايلان طريقه كلكه سنده دلايت انورج
س سمنده ايتير كندي اولور و ولف به و سار كلبا به كين ايلان ميه جانيده ايلان اولمشد بر سر جكم
دار و قوخي مشار الحكم اولور و ولف به و سار كلبا به كينه و حض و قوخي ايتير ميه سن

A.DVN.MHM.074

[illegible][illegible]

[illegible]

DİZİN

,

‘Ayıntab, 85, 98**‘Ömer**, 35, 57, 78, 93, 112, 113, 114, 119, 122, 142, 148, 168, 172, 181**A****Abbâs**, 23, 41**Abdi**, 61, 63, 87, 164, 180, 188, 199, 210**Ahmed**, 11, 16, 29, 42, 47, 65, 67, 83, 87, 88, 90, 100, 128, 132, 136, 140, 141, 143, 146, 151, 159, 174, 195, 198, 207, 210, 220, 224, 225, 227, 236, 237, 254**Akdağ**, 17, 22, 44, 128, 215, 234, 253**Aleksandır**, 115, 184, 194, 244**Ali**, 1, 2, 3, 9, 11, 20, 23, 26, 27, 36, 43, 44, 49, 50, 54, 56, 59, 60, 67, 68, 70, 71, 72, 74, 76, 77, 78, 79, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 92, 93, 95, 101, 106, 108, 109, 111, 112, 116, 121, 122, 123, 124, 128, 132, 137, 138, 140, 144, 145, 146, 147, 151, 152, 156, 157, 169, 170, 171, 172, 173, 175, 176, 179, 183, 186, 188, 194, 196, 199, 202, 207, 211, 212, 213, 218, 220, 221, 224, 226, 228, 233, 235, 237, 244, 245, 246, 248, 249, 253, 254, 256**Amasya**, 20, 21, 129, 184, 204, 212, 244, 248, 250**Amed**, 149, 238**Anatoli**, 48, 62, 65, 73, 81, 100, 108, 117, 123, 145, 151, 164, 172, 188, 195, 202, 204, 208, 237, 241, 242, 245, 246, 248, 249**Ankara**, 1, 2, 5, 9, 10, 11, 12, 17, 24, 81, 140, 223, 236, 253, 254, 255, 256**Antalya**, 65**Asitâne-i Sa’âdetime**, 33, 38, 71, 73, 108, 118, 130, 131, 211**Ayamavra**, 39, 213**B****Babaeski**, 130, 131, 147, 234, 237**Bağdad**, 78, 85, 101, 207, 249**Balikesir**, 147, 196, 200, 237, 247**Batum**, 29, 69, 165, 166, 167, 195, 220, 241**Bayburd**, 38, 41, 213, 214**Bayram**, 87, 198, 204, 210**Beybazarları**, 33, 39, 214**Beypazarı**, 46, 50, 215, 216**Beyşehir**, 65, 66, 86, 104, 110, 202, 219, 224, 228, 230, 248**Biga**, 53, 138, 145, 217, 236, 237**Bolı**, 33, 39, 156, 210, 239, 250**Boz**, 43, 104**Bozok**, 44, 198, 215, 247**Budaközü**, 44, 215**Burdur**, 39, 214**Burgâz**, 37**Bursa**, 42, 121, 123, 134, 145, 146, 155, 164, 208, 214, 218, 226, 232, 233, 237, 238, 239, 241, 249**Bursa**, 33, 39, 60, 94, 150, 155**Ç****Çıldır**, 98, 167, 173, 189, 227, 241, 245**Çorlu**, 37, 108, 117, 213, 229, 231**D****Dârü’s-sa’âdem**, 42, 43, 101, 102**Dergâh-ı mu’allâm**, 36, 39, 123, 155, 184, 212**Dergâh-ı mu’allâma**, 134, 186, 204**Dergâh-ı muallam**, 41**Dimetoka**, 117, 131, 231, 234**Diyanbekr**, 42, 43, 148, 149, 152, 208**Dulkadiriye**, 96, 97, 98, 99, 157, 198, 203, 226, 227, 247, 248**Düstûr-ı mükerrem**, 32, 79, 147**E****Edirne**, 75, 109, 117, 131, 159, 194, 222, 234, 240**Elbistan**, 21, 27, 96, 99, 157, 226, 227**Ergene**, 37, 61, 131, 213, 234**Ermeni**, 52, 217**Erzurûm**, 41, 49, 71, 135, 167, 170, 173, 194, 208**eşkiya**, 29, 30, 40, 47, 50, 57, 60, 65, 80, 84, 87, 91, 96, 110, 129, 135, 136, 143, 145, 146, 149, 157, 159, 163, 166, 168, 172, 176, 178, 179, 180, 195, 199, 201, 203, 204**G****Galata**, 52, 93, 110, 193, 194, 201, 217, 225, 230, 246, 247**Gelibolu**, 30, 108, 117, 140, 141, 197, 229, 231, 236, 247**Gelibolu**, 159, 236, 240**Göynük**, 46, 50, 215, 216**Gümülcine**, 113, 191, 230, 245**Güzelhisâr**, 186**H****Habeş**, 21, 45, 81, 215, 223**Haleb**, 29, 36, 55, 58, 59, 78, 83, 84, 85, 86, 101, 102, 124, 125, 126, 127, 132, 195, 207, 217, 218, 223, 224, 228, 233, 235, 249**Hamid**, 39, 65, 157, 173, 195, 214, 219, 239, 243, 246**Hasan**, i, 8, 11, 13, 15, 16, 19, 20, 21, 22, 26, 27, 30, 32, 39, 48, 50, 59, 61, 62, 64, 65, 66, 73, 79, 81, 91, 93, 97, 100, 114, 137, 142, 144, 149, 174, 184, 188, 192, 194, 197, 204, 208, 211, 213, 215, 216, 219, 221, 226, 245, 246, 248, 249, 250, 254**Haslar**, 37, 133, 192, 193, 235, 245**Hindistan**, 51, 216

Hüseyin, 21, 26, 30, 41, 49, 53, 54, 57, 75, 78, 80,
88, 91, 134, 137, 143, 146, 147, 160, 170, 172,
188, 196, 197, 214, 217, 222, 242, 246

i

İstanbul, i, ii, v, 1, 3, 4, 6, 10, 11, 12, 13, 16, 17, 18,
19, 20, 21, 22, 23, 24, 26, 27, 29, 32, 33, 39, 40,
41, 53, 54, 59, 66, 79, 104, 107, 108, 109, 110,
111, 112, 113, 115, 118, 121, 132, 150, 151, 155,
156, 162, 169, 170, 171, 175, 176, 183, 184, 185,
193, 196, 207, 208, 213, 214, 217, 220, 221, 225,
226, 228, 229, 230, 231, 233, 235, 238, 239, 240,
243, 244, 246, 249, 253, 254, 255, 256

İstanos, 65, 169

İzmir, 9, 66, 70, 148, 176, 220, 238, 243, 256

İznikmid, 40, 104, 146, 205, 214, 228, 237, 248

K

Kara, 30, 53, 64, 67, 77, 97, 105, 111, 119, 120, 122,
132, 134, 135, 138, 157, 160, 186, 197, 204, 219,
232, 239

Karahisâr, 26, 88, 151, 170, 188

Karaman, 55, 56, 58, 60, 61, 76, 89, 91, 92, 123,
128, 179, 202, 208, 218, 219, 225, 234, 243, 248

Karamürsel, 40, 214

Kars, 86, 94, 95, 98, 100, 167, 170, 224, 226, 227,
241, 242

Kassab, 111

Kastamonî, 67, 95, 172, 174, 220, 242, 243

Kazâ, 64, 72, 120, 124, 129, 210

Kefe, 87, 134, 171, 184, 208, 209, 224, 235, 242,
249

Kıbrıs, 74, 75, 221

Kırk Kilise, 37

Kızılca, 32, 72, 221

Kocaeli, 63, 219

Kogans, 71

Konya, 30, 60, 61, 75, 76, 199, 219, 222, 247

Kurşunlu, 20, 77, 79, 134, 160, 188, 240, 245

Kütahya, 22, 32, 89, 151, 172, 224, 238, 242

L

Labseki, 145

Lazkiye, 173, 201, 211, 243, 247, 250

Lofça, 106, 107, 229

Lütifullah, 40

M

Ma'raş, 27, 29, 55, 96, 97, 99, 152, 157, 170, 176,
195, 198

Mahmud, 19, 44, 47, 52, 61, 74, 87, 135, 149, 153,
157, 176, 201, 217, 238

Manyas, 63, 168, 241

Matbâh-ı 'Amire, 108, 109, 116, 124, 140, 171

Mehmed, i, iii, iv, vi, 3, 10, 11, 12, 13, 16, 18, 20, 21,
23, 24, 26, 28, 32, 36, 40, 44, 45, 50, 51, 52, 54,

57, 58, 59, 60, 61, 63, 65, 67, 74, 80, 82, 83, 89,
91, 101, 102, 103, 111, 112, 113, 115, 116, 123,
125, 126, 127, 132, 137, 139, 142, 144, 148, 149,
150, 151, 152, 153, 156, 157, 159, 161, 167, 170,
171, 172, 179, 182, 183, 186, 188, 191, 196, 200,
201, 203, 211, 212, 216, 218, 219, 221, 223, 225,
233, 238, 239, 240, 241, 242, 246, 247, 248, 254,
255

Mevlânâ, 50, 61, 66, 77, 81, 91, 93, 142, 145, 156,
172, 184, 188, 200

Mısır, 8, 26, 39, 51, 81, 134, 180, 181, 182, 200,
206, 207, 213, 216, 223, 235, 243, 244, 247, 249

Midillü, 38, 49

Midüllü, 66, 80

Milan, 76, 79, 160, 180, 188, 222, 240, 245

Mudurnu, 33, 39, 156, 239

Muhammed, 13, 33, 39, 196, 246

Mûma ileyh, 125, 126

Mustafa, 4, 11, 12, 16, 17, 18, 21, 30, 39, 41, 42, 44,
47, 48, 49, 52, 57, 59, 66, 67, 71, 76, 77, 81, 86,
88, 89, 94, 109, 116, 117, 119, 127, 128, 134,
138, 139, 142, 143, 147, 150, 158, 161, 165, 166,
171, 172, 173, 175, 183, 188, 191, 194, 197, 198,
206, 210, 211, 213, 214, 215, 216, 219, 221, 223,
224, 225, 236, 237, 238, 239, 242, 243, 244, 245,
246, 247, 249, 253, 255, 256

Müşârün-ileyhe, 126, 159

N

Nahcivan, 23, 56, 167, 170, 192, 193, 241, 242, 246

Niğbolu, 35, 107, 229

O

Osman, 2, 19, 42, 43, 47, 55, 70, 74, 76, 101, 102,
132, 142, 144, 157, 158, 181, 186, 206, 237

P

Pasinler, 56, 218

Pravadi, 112, 139, 230, 236

R

Raka, 33, 92, 101, 225, 228

Rakka, 68, 102, 220

Ramazan, 61, 64, 80, 93, 144, 149, 194, 219, 246

Revan, 98, 147, 152, 178, 183, 184, 192, 193, 226,
239, 243, 244

Rodoscuk, 37, 108, 117, 213, 229

Rum, 48, 52, 62, 65, 81, 90, 100, 128, 215, 217, 219,
220, 221, 225, 235, 237, 240

Rûm, 67, 73, 135, 137, 141, 142, 143, 159, 204

S

Safet, 53, 66, 220

Sakız, 37, 213

Saruhan, 83

Seferihisar, 48, 215, 223

Seferihisâr, 82

Selanik, 66, 114, 116, 117, 220, 231

Silivri, 32, 72, 221

Sinan Ağa, 38

Sivas, 21, 67, 72, 88, 124, 129, 137, 142, 208, 220, 221, 233, 237, 249

Südde-i sa'âdetime, 26, 27, 33, 35, 36, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 78, 79, 81, 82, 83, 84, 86, 89, 90, 91, 93, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 107, 113, 115, 116, 117, 119, 120, 121, 123, 124, 125, 126, 128, 129, 132, 133, 134, 135, 137, 138, 140, 141, 142, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 152, 153, 155, 157, 158, 159, 160, 161, 163, 164, 165, 166, 167, 169, 170, 172, 173, 174, 176, 180, 183, 184, 186, 188, 189, 191, 193, 194, 198, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 209, 210, 211, 212

Südde-i sa'âdet, 37

Süleyman, 12, 14, 20, 47, 66, 68, 74, 82, 124, 135, 150, 151, 159, 161, 164, 189, 201, 215, 235, 245, 247

Ş

Şam, 36, 80, 83, 85, 87, 91, 124, 125, 167, 180, 205, 221, 222, 223, 224, 225, 233, 241, 248

Şâm, 74, 76, 79

Şîrvân, 56

T

Taht-ı kazânuzda, 40, 111, 192

Tarsus, 43, 52, 56, 86, 89, 215, 217, 218, 225

Tebriz, 23, 56, 72, 184, 221

Teke, 65, 86, 219

Tirebolu, 25, 157

Todori, 105, 107, 119, 120, 146, 169

Trablus, 76, 79, 80, 91, 127, 167, 180, 205, 222, 225, 241, 248

Turgud, 38, 86, 213, 224

Türkmân haleb, 55

Ü

Üsküb, 122, 232

Üsküdar, 42, 63, 110, 129, 146, 158, 186, 193, 202, 219, 230, 234, 237, 239, 245, 248

V

Varna, 47, 118, 215, 232

Vize, 37, 57, 84, 92, 93, 109, 118, 127, 149, 213, 223, 225, 229, 232, 234

Y

Yakub, 64, 78, 79, 135, 219

Yenişehir, 115, 164, 169, 231, 241, 242

Yorgi, 105, 184, 244

Yunus, 13, 40, 77, 188, 211, 214

Yusuf, 43

Z

zımmî, 69, 73

Zile, 46, 215

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler	
Adı Soyadı	Aydın ACAR
Doğum Yeri ve Tarihi	Erzurum 1988
Eğitim Durumu	
Lisans Eğitimi	Atatürk Üni. Edebiyat Fak. Tarih Bölümü
Yüksek Lisans Eğitimi	Atatürk Üni. Sosyal Bilimler Enstitüsü Yeniçağ Tarihi Bilim Dalı
Bildiği Yabancı Diller	İngilizce
İş Deneyimi	
Stajlar	
Çalıştığı Kurumlar	
İletişim	
E Posta Adresi	sulukale_25@hotmail.com
Tarih	05/01/2015